

ΙΩΑΝΝΟΥ Θ. ΡΩΣΣΗ Δ.Φ.
Π. ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΟΥ

ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΣ

ΡΑΨΩΔΙΑ Α' & Γ'

ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ

ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΑΣ ΤΗΣ Ε' ΤΑΞΕΩΣ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ
(ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΝ ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΟΥ Ο.Ε.Δ.Β.)

- * Ε Ι Σ Α Γ Ω Γ Η * ΕΠΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ
 - * ΙΔΙΑΖΟΝΤΕΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ
 - * ΚΛΙΣΙΣ ΚΑΙ ΤΥΠΟΙ ΣΥΝΗΘΕΣΤΕΡΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ
 - * ΟΜΗΡΙΚΟΝ ΜΕΤΡΟΝ * Κ Ε Ι Μ Ε Ν Ο Ν
 - * ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ ΚΑΤΑ ΣΤΙΧΟΝ * Γ Ρ Α Μ Μ Α Τ Ι Κ Α
 - * Λ Ο Γ Ο Τ Ε Χ Ν Ι Κ Η Α Π Ο Δ Ο Σ Ι Σ
 - * Ε Ρ Μ Η Ν Ε Υ Τ Ι Κ Α * Σ Η Μ Α Σ Ι Ο Λ Ο Γ Ι Κ Α
 - * Σ Υ Ν Τ Α Κ Τ Ι Κ Α * Π Ρ Α Γ Μ Α Τ Ι Κ Α
 - * Α Ι Σ Θ Η Τ Ι Κ Α * Ν Ο Η Μ Α * Π Ε Ρ Ι Λ Η Ψ Ι Σ * Ε Π Ι Γ Ρ Α Φ Η
- ΠΙΝΑΞ ΚΥΡΙΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ
ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΟΜΗΡΙΚΩΝ ΧΡΟΝΩΝ

ΝΕΑ ΕΚΔΟΣΙΣ

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ & ΣΟΦΟΚΛΗ Ι. ΡΩΣΣΗ
ΟΔΟΣ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ 5 (ΣΤΟΑ ΘΕΟΦΙΛΑΤΟΥ) - ΤΗΛ. 318.572 - ΑΘΗΝΑΙ
Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΙΩΑΝΝΟΥ Θ. ΡΩΣΣΗ Δ. Φ.
Π. ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΟΥ

Αρ. ειλ. 45054

ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΣ

ΡΑΨΩΔΙΑ Α' & Γ'

ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ

ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΑΣ ΤΗΣ Ε' ΤΑΞΕΩΣ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ
(ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΝ ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΟΥ Ο.Ε.Δ.Β.)

- * Ε Ι Σ Α Γ Ω Γ Η
 - * Ε Π Ι Κ Η Π Ο Ι Η Σ Ι Σ
 - * Ι Δ Ι Α Ζ Ο Ν Τ Ε Σ Γ Ρ Α Μ Μ Α Τ Ι Κ Ο Ι Τ Υ Π Ο Ι
 - * Κ Λ Ι Σ Ι Σ Κ Α Ι Τ Υ Π Ο Ι Σ Υ Ν Η Θ Ε Σ Τ Ε Ρ Ω Ν Ρ Η Μ Α Τ Ω Ν
 - * Ο Μ Η Ρ Ι Κ Ο Ν Μ Ε Τ Ρ Ο Ν
 - * Κ Ε Ι Μ Ε Ν Ο Ν
 - * Μ Ε Τ Α Φ Ρ Α Σ Ι Σ Κ Α Τ Α Σ Τ Ι Χ Ο Ν
 - * Γ Ρ Α Μ Μ Α Τ Ι Κ Α
 - * Λ Ο Γ Ο Τ Ε Χ Ν Ι Κ Η Α Π Ο Δ Ο Σ Ι Σ
 - * Ε Ρ Μ Η Ν Ε Υ Τ Ι Κ Α
 - * Σ Η Μ Α Σ Ι Ο Λ Ο Γ Ι Κ Α
 - * Σ Υ Ν Τ Α Κ Τ Ι Κ Α
 - * Π Ρ Α Γ Μ Α Τ Ι Κ Α
 - * Δ Ι Σ Θ Η Τ Ι Κ Α
 - * Ν Ο Η Μ Α
 - * Π Ε Ρ Ι Λ Η Ψ Ι Σ
 - * Ε Π Ι Γ Ρ Α Φ Η
- ΠΙΝΑΞ ΚΥΡΙΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ
ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΟΜΗΡΙΚΩΝ ΧΡΟΝΩΝ

Ν Ε Α Ε Κ Δ Ο Σ Ι Σ

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ & ΣΟΦΟΚΛΗ Ι. ΡΩΣΣΗ
ΟΔΟΣ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ 5 (ΣΤΟΑ ΘΕΟΦΙΛΑΤΟΥ) - ΤΗΛ. 318.572 - ΑΘΗΝΑΙ

Πάν γνήσιον αντίτυπον φέρει τὴν κάτωθι ὑπογραφήν τοῦ συγγραφέως
καὶ τὴν σφραγίδα τοῦ Ἐκδοτικοῦ Οἴκου.

Ο. Ε.

Handwritten signature in Greek script, likely reading 'Γ. Π. Πάσιου' (G. P. Passiou), with a horizontal line underneath.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Ἐπική ποίησις

Ὁ ἔμμετρος λόγος ἐμφανίζεται στενότερα συνδεδεμένος μετὰ τὴν μουσικὴν καὶ τούτου ἕνεκα ἐξηγεῖται διατὶ ἡ ποίησις προηγῆθη τοῦ πεζοῦ λόγου. Ὁ ἄνθρωπος λίαν ἐνωρίς, πρὶν ἀκόμη ἐφευρῆ τὰ γράμματα καὶ διατυπώσῃ τὰς σκέψεις του ἠσθάνθη τὴν ἀνάγκην νὰ ἐκφράσῃ τὰ συναισθήματα αὐτοῦ, τὰ ὁποῖα ἀνέβλυζον ἐκ τῆς ψυχῆς του. Ὡς ἐκ τούτου κατέφυγεν εἰς τὴν μουσικὴν, ἡ ὁποία διὰ τῶν μέσων αὐτῆς, τῆς φωνῆς καὶ τῶν πρώτων μουσικῶν ὀργάνων, ἐθεράπευε τὴν ἀνάγκην αὐτῆν. Οὕτω ἐμφανίζονται τὰ πρώτα σπέρματα τοῦ ποιητικοῦ λόγου, τὰ ὁποῖα ἀκολουθοῦντα τὴν μουσικὴν φράσιν, ἔπρεπε νὰ εἶναι ἔμμετρα καὶ νὰ συνταυτίζωνται πρὸς τὴν μελωδίαν διὰ τῆς ὁποίας ἐπετυγχάνετο ἡ ἐκφρασις τῶν ἐκάστοτε συναισθηματικῶν καταστάσεων τοῦ ἀνθρώπου.

Ἐπειδὴ δὲ ἀνεκάθεν ἡ ἔννοια τοῦ θεοῦ, τὸ μυστήριον τοῦ κόσμου, καὶ τὸ μεγαλεῖον τῆς φύσεως ἐγοήτευον αὐτόν, τὰ πρώτα ποιητικὰ δημιουργήματα τοῦ ἀνθρώπου ἀνεφέροντο πρὸς τὴν ἔννοιαν τοῦ Θεοῦ. Κατ' αὐτόν τὸν τρόπον παρήχθησαν οἱ πρώτοι θρησκευτικοὶ ὕμνοι καὶ αἱ ἐπικλήσεις πρὸς τοὺς θεοὺς, οἱ ὁποῖοι ἐσχετίζοντο μετὰ τὴν γενεαλογίαν, τὰ κατορθώματα καὶ γενικῶς μετὰ τὰς πράξεις των.

Τὸ πρῶτον τοῦτο εἶδος τῆς θρησκευτικῆς ποιήσεως, ἐμφανισθὲν λίαν ἐνωρίς, εἶναι δυσκολώτατον νὰ χρονολογηθῇ ἐπακριβῶς. Πάντως τὰ πρώτα ταῦτα σπέρματα πρέπει νὰ τοποθετηθοῦν εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν δὲν εἶχεν ἀκόμη ἀρχίσει ἡ μεταναστευτικὴ κίνησις ἐκ τῶν βορειοτέρων ἑλληνικῶν χωρῶν.

Ἀργότερον, ὅταν ἡ ἑλληνικὴ ζωὴ μετεβλήθη διὰ τῆς μετακινήσεως τῶν ἑλληνικῶν φυλῶν καὶ λόγῳ τῶν συγκρούσεων ἐδημιουργήθησαν αἱ προϋποθέσεις διὰ τὴν ἀνάδειξιν τῶν ἡρωϊκῶν πράξεων καὶ ἐξαιρέτων προτύπων, ἀνεπτύχθη νέον εἶδος ποιήσεως, τὸ ὁποῖον εὐχερῶς συνευδύασθη πρὸς τοὺς προϋπάρχοντας θρησκευτικοὺς ὕμνους. Τὸ εἶδος τοῦτο εἶναι ἡ λεγομένη **ἐπική ποίησις** ἢ **ἔπος**.

Τοιουτοτρόπως ἡ ἐπική ποίησις ἐστράφη περισσότερον πρὸς τὸν ἐξωτερικὸν κόσμον, τὴν φύσιν καὶ τὴν ἱστορίαν τῶν ἀνθρώπων καὶ ἡρώων, ἀκολουθοῦσα τὰς πτήσεις τῆς φαντασίας τοῦ ποιητοῦ

μὲ ἀντικειμενικὸν σκοπὸν τὴν τέρψιν, ἀδιαφοροῦσα διὰ τὴν ἀληθῆ ἐξιστόρησιν τῶν γεγονότων.

2. Δακτυλικὸν ἐξάμετρον

“Ὅπως ἐκάστη τῶν καλῶν τεχνῶν δι’ ἀναλόγων μέσων ἐπιδιώκει τοὺς σκοποὺς αὐτῆς, οὕτω καὶ ἡ ποίησις πραγματοποιεῖ τὰς ἐπιδιώξεις τῆς διὰ τῆς τεχνικῆς χρησιμοποίησεως τῶν διαστημάτων τοῦ χρόνου, μὲ ἀποτέλεσμα τὸν **ρυθμόν**, ὁ ὁποῖος προέρχεται ἀπὸ τὸν ἀρμονικὸν συνδυασμὸν τῶν διαφόρων διαστημάτων τοῦ χρόνου. Εἶναι δὲ ὁ ρυθμὸς κατὰ τὸν Ἀριστόξενον : «**σύστημά τι γνωρίμων χρόνων κατὰ τινα τάξιν συγκείμενον**». Κατὰ δὲ τὸν Φαῖδρον : «**ρυθμὸς ἐστὶ συλλαβῶν πῶς πρὸς ἀλλήλας ἔμμετρος θέσις**» (1).

Ὁ ρυθμὸς εἶναι βασικὸν στοιχεῖον τοῦ ἔμμετρου λόγου, προέρχεται δὲ ἀπὸ τὴν ἐπανάληψιν τῶν μακρῶν καὶ βραχειῶν συλλαβῶν, αἱ ὁποῖαι ἀκολουθοῦν ὀρισμένους κανόνας κατὰ τὴν ἐπανάληψίν των. Ὁ μικρότερος δὲ συνδυασμὸς τῶν συλλαβῶν τούτων, ἀποτελεῖ τὸν **πόδα**, ὁ ὁποῖος σύγκεται ἐκ δύο ἢ περισσοτέρων συλλαβῶν καὶ ἀναλόγως τοῦ ποσοῦ καὶ τῆς θέσεως ἐκάστης συλλαβῆς λαμβάνεται καὶ τὸ ὄνομά του.

Τοιουτοτρόπως ἔχομεν τοὺς ἐξῆς κυριωτέρους πόδας :

- α) τὸν **ἴαμβον** : — —
- β) τὸν **τροχαῖον** : — —
- γ) τὸν **σπονδεῖον** : — —
- δ) τὸν **δάκτυλον** : — — —
- ε) τὸν **ἀνάπαιστον** : — — —
- στ) τὸν **ἀμφίβραχυν** : — — — κλπ.

Ἡ χρονικὴ διάρκεια ἐκάστης συλλαβῆς εἶναι διάφορος καὶ εἰς τοῦτο ἀκριβῶς ἐγκτεται ἢ προερχομένη ἐκ τῆς ἐπαναλήψεως αὐτῆς ἀρμονία.

Οὕτω ὁ ἴαμβος σύγκεται ἐκ δύο συλλαβῶν μιᾶς βραχείας καὶ μιᾶς μακρᾶς. Ὁ τροχαῖος ἐκ μιᾶς μακρᾶς καὶ μιᾶς βραχείας, ὁ σπον-

(1) Ἐκτὸς τῶν ὀρισμῶν τούτων παρὰ τοῖς ἀρχαίοις συναντῶμεν καὶ πολλοὺς ἄλλους καθόσον ἡ ἀποδιδομένη εἰς τὸν ρυθμὸν ἔννοια ποικίλλει ὡς καὶ ἐν τῇ νεωτέρᾳ Μετρικῇ : Οὕτω : **Ρυθμὸς ἐστὶ χρόνου καταμέτρησις, κινήσεως παιᾶς τινος ἢ χρόνων σύνθεσις ποιᾶς τινος σχηματισμός.** (Λεφαντος) κλπ.

δεῖος ἐκ δύο μακρῶν, ὁ δάκτυλος ἐκ τριῶν, ἐξ ὧν ἡ μὲν πρώτη εἶναι μακρὰ αἱ δὲ λοιπαὶ δύο βραχεῖαι.

Ἡ παράστασις τῆς μακρᾶς συλλαβῆς ὑποδηλοῦται διὰ τοῦ — σημεῖου τῆς διὰ βραχείας διὰ τοῦ — . Ἐκάστη μακρὰ συλλαβὴ (—) ἰσοδυναμεῖ δὲ δύο βραχείας (— = — —).

Τὸ δακτυλικὸν ἐξάμετρον σύγκειται ἐκ δακτυλικῶν κυρίως ποδῶν (— — —), ἐξ οὗ καὶ δακτυλικὸν ὀνομάζεται. Διὰ τῶν ποδῶν τούτων ἐγράφησαν τὰ ἔπη καὶ αὐτὰ κυρίως μᾶς ἐνδιαφέρουν ἐνταῦθα.

Ἐπὶ τοῦ δακτυλικοῦ ἐξαμέτρου, τὸ ὁποῖον λέγεται καὶ ἥρωικόν, ἔχομεν νὰ παρατηρήσωμεν τὰ ἑξῆς :

Ἐκαστος πούς ἀποτελεῖται ἀπὸ τρεῖς συλλαβὰς μίαν μακράν καὶ δύο βραχείας (— — —). Ἡ μακρὰ συλλαβή, ἡ ὁποία εἶναι ἰσχυροτέρα κατὰ τὴν ἀπαγγέλιαν λέγεται **θέσις**, ἡ **βάσις** ἢ **κάτω χρόνος**, αἱ δὲ δύο βραχεῖαι, αἱ ὁποῖαι ἀπαγγέλλονται ὀλιγότερον ἐντόνως, λέγονται **ἄρσις**, ἢ **ἄνω χρόνος**. Ὁ ἀκριβὴς τρόπος τῆς ἐκφωνήσεως τῶν συλλαβῶν τούτων ἐκ μέρους τῶν ἀρχαίων δὲν εἶναι εἰς ἡμᾶς γνωστός. Πάντως οὐδεμία σχέσις ὑπάρχει μεταξὺ τῆς συγχρόνου ἡμῶν **τονικῆς** ποιήσεως καὶ τῆς ἀρχαίας **προσωδίας**. Ἀπλῶς δυνάμεθα νὰ κάμωμεν τὸν ἑξῆς παραλληλισμὸν.

Αἱ μακραὶ συλλαβαὶ τῶν ἀρχαίων ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὰς τονιζομένας ἰδικὰς μας αἱ δὲ βραχεῖαι πρὸς τὰς ἀτόνους.

Ἐκαστος δακτυλικὸς στίχος, σύγκειται ἐκ πέντε δακτυλικῶν ποδῶν καὶ ἐνὸς τροχαίου, τοῦ ὁποίου ἡ τελευταία συλλαβὴ εἶναι ἀδιάφορος, δύναιται δηλ. νὰ ἐκληφθῇ καὶ ὡς μακρὰ καὶ ὡς βραχεῖα. Λαμβάνει δηλ. τὸν ἀκόλουθον τύπον :

— — — | — — — | — — — | — — — | — — —

Ὅταν ὁ στίχος ἀποτελεῖται ἐκ δακτυλικῶν ποδῶν, λέγεται **ὀλοδάκτυλος** π.χ.

νοῦσον ἀ|νά στρατὸν | ὦ ρ σε κα|κὴν, ὁ λε | κοντο δὲ|λαοί.

— — — | — — — | — — — | — — — | — — —

Οἱ στίχοι οὗτοι δὲν εἶναι πολὺ συχνοὶ (2237 εἰς τὴν Ὀδύσειαν καὶ 2966 εἰς τὴν Ἰλιάδα).

Ὅταν δὲ ὁ πέμπτος πούς εἶναι σπονδαῖος, λέγεται **σπονδαιάζων**, ὅπως :

Ἔ πα|τερ|ῆ μέ|τε|ρε Κρονί|δη, | ὕ πα|τε κρει|όντων. Οἱ σπον-

— — — | — — — | — — — | — — — | — — —

δαιάζοντες στίχοι ἔχουν συνήθως τὴν τελευταίαν λέξιν τῶν τετρασύλλαβον ἢ καὶ τρισύλλαβον π.χ. **οὐνεκα ἠτίμασεν τὸν Χρῦσην ἀρητήρα**.

Ἐκτὸς τούτου, τὸ ὁποῖον σπανίως συμβαίνει, ὁ ποιητὴς δι' αἰσθητικὸς λόγους ἔχει τὴν εὐχέρειαν νὰ χρησιμοποιήσῃ ἐλευθέρως καὶ κατὰ βούλησιν τοὺς πόδας οὐχὶ κατὰ τὴν συνήθη σειράν, ἀλλὰ ἀναλόγως τῶν σκοπῶν τοὺς ὁποίους ἐπιδιώκει καὶ ἵνα ἀποφευχθῇ ἡ μο-

νοτονία διὰ τῆς συχνῆς ἐπαναλήψεως τοῦ αὐτοῦ μέτρου. Χαρακτηριστικὴ εἶναι ἡ χρῆσις τοῦ σπονδείου εἰς τὸν κατωτέρω στίχον. :

μήτ' αὐ|τὸν κτε|νιν μή|τε μνά|α ασθαι ἄ|κοι|τιν.

3. Τομαὶ καὶ εἶδη αὐτῶν.

Ὅταν οἱ στίχοι ἀποτελοῦνται ἐκ πολλῶν συλλαβῶν, ὅπως ὁ δακτυλικὸς ἐξάμετρος, εἶναι φυσικὸν τὰ ὄρια τῆς ἀνθρωπίνης ἀναπνοῆς νὰ μὴ δύνανται ν' ἀνταποκριθοῦν πρὸς τὴν ἀνάγκην τῆς ἀπαγγελίας τοῦ στίχου χωρὶς διακοπὴν.

Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον, ἐπενοήθη ὑπὸ τῶν ποιητῶν ἡ τμησις τοῦ στίχου εἰς δύο μέρη, εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ παραβλάπτεται τὸ νόημα τοῦ στίχου, ἀλλ' εἰ δυνατόν νὰ διευκολύνεται μάλιστα καὶ νὰ ἐμφανίζεται ὡς ἀναγκαῖα καὶ φυσικὴ. Ὁ διαχωρισμὸς λοιπὸν τοῦ στίχου εἰς δύο ὀνομάζεται **τομή**. Τὸ φαινόμενον τοῦτο παρατηρεῖται καὶ εἰς τὴν νεοελληνικὴν ποίησιν, κυρίως εἰς τοὺς πολυσυλλαβούς στίχους ὡς εἶναι ὁ δεκαπεντασύλλαβος, τὸν ὁποῖον ἡ τομὴ χωρίζει εἰς δύο μικροτέρους ἤτοι εἰς ἓνα ὀκτασύλλαβον καὶ εἰς ἓνα ἑπτασύλλαβον π.χ.

Τὸ βλέπεις κείνο τὸ βουνὸ || ποῦναι ψηλὰ πὸ τὰλλα
 1 2 3 4 5 6 7 8 || 9 10 11 12 13 14 15

Παρόμοιον συμβαίνει καὶ εἰς τὸν δακτυλικὸν ἐξάμετρον· διακρίνομεν δὲ αὐτοῦ τὰς ἐξῆς τομάς :

1) Πενθημιμερῆς : Αὐτὴ γίνεται κατὰ τὴν θέσιν τοῦ τρίτου ποδός.

πλάγχθη, ἐπει Τροί|ης || ί ε| ρὸν πτολι| εθρον ἔ| περσεν.

π.χ. νήπι οι, | οἱ κατὰ | βοῦς | Ὑπε|ρί ον ος| Ἡ ελί|οι ο.

Κατὰ τὰ ἀνωτέρω παραδείγματα ἡ **τομή** ἐγινε μετὰ τὴν πρώτην συλλαβὴν τοῦ τρίτου ποδός, ἤτοι μετὰ τὴν πέμπτην συλλαβὴν τοῦ στίχου θεωρουμένων τῶν δύο βραχειῶν συλλαβῶν ὡς μίαν, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα **πενθημιμερῆς**.

2) Ἐφθημιμερῆς : Αὐτὴ γίνεται μετὰ τὴν θέσιν τοῦ τετάρτου ποδός, ὅπου καὶ συμπληροῦνται τὰ ἑπτὰ ἡμίση ποδῶν, ἤτοι μετὰ τὴν ἑβδόμην συλλαβὴν, ἀφοῦ θεωρήσωμεν καὶ πάλιν τὰς δύο βραχεῖας συλλαβάς ὡς μίαν.

π.χ. Τὸν δ' ἠ| μείβετ' ἔ|πειτα θε|ά, | γλαυ|κῶπις Ἄ|θήνη.

αὐτῶν γὰρ σφετέρησιν ἀτασθαλίησιν ὄλοντο
θά ἀπαγγελθῆ ὡς ἐξῆς :

αὐτῶν | γὰρ σφετέ|ρησιν ἀ|τάσθαλι|ήσιν ὄ|λοντο.

Διὰ τὰ ἀπαγγέλλωμεν ὁμῶς ὀρθῶς τοὺς διαφοροὺς στίχους, πρέπει νὰ γνωρίζωμεν τοὺς κανόνους οἱ ὅποιοι διέπουν τὴν ἀρχαίαν μετρικὴν, διὰ τὰ καταστῆ φανερόν ποτε μία συλλαβὴ εἶναι μακρὰ καὶ ποτε βραχεῖα.

Οἱ κυριώτεροι τῶν κανόνων τούτων εἶναι οἱ ἐξῆς :

Μακρὰ συλλαβή εἶναι ἡ ἔχουσα μακρὸν φωνῆεν ἢ δίφθογγον, (φύσει μακρὰ), ὡς καὶ πᾶσα βραχεῖα συλλαβὴ ἀκολουθουμένη ὑπὸ δύο συμφώνων ἢ ἐνὸς διπλοῦ, (θέσει μακρὰ).

Βραχεῖα συλλαβή, εἶναι ἡ ἔχουσα βραχὺ φωνῆεν χωρὶς νὰ ἀκολουθῆται ὑπὸ δύο συμφώνων ἢ διπλοῦ, ὡς καὶ ἐκείνη ἢ ὅποια καταλήγει εἰς μακρὸν φωνῆεν προηγουμένου ἐτέρου φωνήεντος· π.χ. ἐπικρατέουσιν, ἢ συλλαβὴ **ου** καίτοι δίφθογγος ἐπειδὴ προηγείται ἀπὸ ἄλλο φωνῆεν, τὸ ε, εἶναι βραχεῖα. Τοῦτο ὁμῶς πολλάκις δὲν τηρεῖται ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ.

Κοινὴ συλλαβή, λέγεται ἐκείνη ἢ ὅποια λαμβάνεται ἀδιαφόρως, ἄλλοτε δηλ. ὡς μακρὰ καὶ ἄλλοτε ὡς βραχεῖα, ἀναλόγως τῆς ἀνάγκης τοῦ μέτρου.

Τοιαῦται κοινὰ συλλαβαὶ εἶναι :

α.) Ἡ λήγουσα ἐκάστης λέξεως ὅταν αὕτη καταλήγη εἰς μακρὸν φωνῆεν ἢ δίφθογγον, ἐὰν ἢ μετ' αὐτὴν ἀκολουθοῦσα λέξις ἀρχίζῃ ἀπὸ φωνῆεν, π.χ. δυσομένου Ὑπερίονος. Ἡ συλλαβὴ **ου** δύναται νὰ ἐκκληφθῆ καὶ ὡς μακρὰ καὶ ὡς βραχεῖα, ἐπειδὴ ἔπεται ἄλλη συλλαβὴ ἀρχομένη ἀπὸ φωνῆεν, ἢ συλλαβὴ δηλ. Υ.

β.) Πᾶσα βραχεῖα συλλαβὴ ἀκολουθουμένη ἀπὸ δύο συμφώνων ἐξ ὧν τὸ πρῶτον ἐξ αὐτῶν εἶναι ἄφωνον (κ, γ, χ, π, β, φ, τ, δ, θ,) καὶ τὸ δεύτερον ὑγρὸν ἢ ἔνρινον (λ, ρ, μ, ν). Εἰς τὴν λέξιν π.χ. **μακρᾶς** ἢ συλλαβὴ **μα** εἶναι κοινὴ ἐπειδὴ ἀκολουθοῦν δύο σύμφωνα ἐξ ὧν τὸ πρῶτον εἶναι ἄφωνον (κ) τὸ δεύτερον ὑγρὸν (ρ).

γ.) Πᾶσα βραχεῖα συλλαβὴ ἀκολουθουμένη ἀπὸ ὑγρὸν ἢ ἔνρινον σύμφωνα ἢ σ. π.χ. ἢ συλλαβὴ **μόρ** εἰς τὴν λέξιν **μόρον** εἶναι κοινὴ ἐπειδὴ ἀκολουθεῖ μετὰ ο τὸ ὑγρὸν ρ.

Ὅταν μία τοιαύτη κοινὴ συλλαβὴ λαμβάνεται ὡς μακρὰ, τότε συνήθως διπλασιάζεται τὸ ἀκολουθοῦν ὑγρὸν ἢ σ, καὶ διὰ τὸν λόγον αὐτὸν παρατηρεῖται εἰς τινὰς περιπτώσεις ἢ αὐτὴ μὲν λέξις νὰ ἐμφανίζεται ἄλλοῦ μὲν με ἓνα σ, ὅπως π.χ. εἰς τὴν λέξιν Ὀδυσσεύς, ἄλλοῦ δὲ με δύο.

5. Τὸ ἦθος τοῦ δακτυλικοῦ ἐξαμέτρου

Τὸ δακτυλικὸν ἐξάμετρον ὡς ἐκ τῆς μετρικῆς αὐτοῦ συνθέσεως προσδίδει ἦθος πομπῶδες καὶ μεγαλοπρεπές καὶ διὰ τοῦτο ἐχρησιμοποιεῖται ὑπὸ τῶν ἐπικῶν ποιητῶν, θεωρηθὲν ὡς κατάλληλον διὰ τὴν ἐξύμνησιν τῶν κατορθωμάτων τῶν ἡρώων, τὰ «κλέα ἀνδρῶν» ὡς ἐλέγοντο. Ὁ ρυθμὸς αὐτοῦ προσιδιάζει πρὸς τὴν ἀφήγησιν ἡρωϊκῶν πράξεων καὶ τὸ στομφῶδες ὕφος του ἐναρμονίζεται μὲ τοὺς λόγους τῶν ἐνδοξοτάτων βασιλέων καὶ τῶν παντοδυνάμων θεῶν, οἱ ὅποιοι συχνότατα ἐμφανίζονται μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων καὶ ὁμιλοῦν ὅπως ἐκεῖνοι εἰς συμβούλια καὶ μετέχουν εἰς συμπόσια καὶ διαπνέονται ἀπὸ αἰσθήματα ἀνάλογα τῶν ἀνθρωπίνων. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ διαρκὴς αὐτοῦ χρῆσις καταντᾷ μονότονος καὶ ὁ ρυθμὸς του κουραστικός, δεδομένου μάλιστα ὅτι τὰ ἔπη ἦσαν πολύστιχα ποιήματα, οἱ δημιουργοὶ τοῦ ἔπους ἐποικίλλαν τὸ δακτυλικὸν ἐξάμετρον καὶ μὲ ἄλλα μέτρα, μὲ τὸν σπονδαῖον κυρίως καὶ τοιουτοτρόπως κατέστησαν αὐτὸ περισσότερον ἁρμονικὸν καὶ τοῦ προσέδωσαν μεγαλυτέραν ζωηρότητα.

Καὶ ὅπως δηλ. εἰς τὴν σύγχρονον τονικὴν ποίησίν μας ὁ ποιητὴς εἰς τοὺς στίχους αὐτοῦ μεταχειρίζεται διαφόρους παρατονισμοὺς διὰ νὰ ἀποφύγῃ τὴν μονοτονίαν ἢ ὅποια προέρχεται ἀπὸ τὴν κανονικὴν ἐπανάληψιν τοῦ τόνου, εἰς αὐστηρὰ καθορισμένα χρονικὰ διαστήματα καὶ τὴν ἀνάμειξιν ἢ ἐναλλαγὴν διαφόρων μέτρων, τοιουτοτρόπως καὶ οἱ ἀρχαῖοι ἐπικοὶ ποικίλλουσι τὸν δακτυλικὸν ἐξάμετρον διὰ τοῦ σπονδαίου συνηθέστερον καὶ τοῦ τροχαίου. Ἡ χρῆσις αὐτῆ τῶν ἄλλων μέτρων δὲν γίνεται βεβαίως κατὰ τύχην, ἀλλὰ ὁ ποιητὴς λαμβάνει πάντοτε ὑπ' ὄψιν τὸ νόημα καὶ τὸ εἶδος τοῦ λόγου, καὶ ἀναλόγως παρεμβάλλει τὸ ἓνα ἢ τὸ ἄλλο μέτρον συμφώνως πρὸς τοὺς σκοποὺς τοὺς ὁποίους ἐπιδιώκει καὶ τὴν ἐντύπωσιν τὴν ὅποιαν προτίθεται νὰ προκαλέσῃ διὰ τῆς ρυθμικῆς ταύτης ἐναλλαγῆς.

Διὰ τὸ ἦθος τοῦ δακτυλικοῦ ἐξαμέτρου ὁ Ἀριστοτέλης λέγει: «τῶν ρυθμῶν ὁ μὲν ἠρῶς σεμνός καὶ λεκτικὸς ἁρμονίας οὐ δεόμενος». Τὸ ὅτι δὲ ὁ ποιητὴς ἐκλέγει ἐπίτηδες τὴν συσσῶρευσιν τῶν δακτύλων ἢ καὶ τῶν σπονδαίων πρὸς τὴν ἐπὶ τὸ γραφικώτερον ἀποτύπωσιν ρυθμικοῦ ἦθους συμφώνου πρὸς τὸ νόημα τοῦ στίχου, τοῦτο εἶναι ἀναμισβήτητον ἐὰν ἀναφέρωμεν τὸν γνωστότατον καὶ πολυθρύλητον στίχον τῆς Ὀδυσσεΐας (λ 598).

αὐθις ἔπειτα πέδονδε κυλίνδετο λᾶας ἀναιδῆς,

Ἄνάλογοι εἶναι καὶ οἱ στίχοι :

ἐς δ' ὄχρα φλόγεα ποσὶ βήσετε, λάζετο δ' ἔγχος

πάντα δ' ὄρινε ρέεθρα κυκώμενος, ὧσε δὲ νεκρούς.

B

ΙΔΙΑΖΟΝΤΕΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ

I. ΟΝΟΜΑΤΑ

ΠΡΩΤΗ ΚΛΙΣΙΣ

Ένικός ἀριθμὸς
Καταλήξεις ἄρσ. εἰς ας, ης καὶ θηλ. εἰς η, α.

Ὄν.	—ας—α	—ης	—η	—α	—αι
Γεν.	—αο—εω—ου	—ᾶο—εω	—ης	—ης	—αων—ων—έων
Δοτ.	—α	—η	—η	—η	—αις—ησιν—ης
Αἰτ.	—αν	—ην	—ην	—αν	—ας
Κλ.	—α	—α—η	—η	—α	—αι

Δυϊκὸς ἀριθμὸς

α — αιιν — αιιν — α — α

ΔΕΥΤΕΡΑ ΚΛΙΣΙΣ

Ένικός ἀριθμὸς
Καταλήξεις ἄρσ. καὶ θηλ. εἰς ος καὶ οὐδ. εἰς ον

Ὄν.	ος	—ον	—οι	—α
Γεν.	οιο—οο—ονο	οιο—οο—ου	—ων	—ων
Δοτ.	φ	—φ	—οισιν(ν)	—οισι(ν)
Αἰτ.	ον	—ον	—ους	—α
Κλ.	ε—ος	—ον	—οι	—α

Δυϊκὸς ἀριθμὸς

Ὄν.) ε

Αἰτ.)

Γεν.) οιον

Δοτ.)

Ὄν.) ε

Αἰτ.)

Γεν.) οιιν

Δοτ.)

ΤΡΙΤΗ ΚΛΙΣΙΣ

Ἐνικός ἀριθμὸς		Πληθυντικός ἀριθμὸς	
Ἄρσ. καὶ θηλ.	οὐδ.	Ἄρσ. καὶ θηλ.	οὐδ.
ἽΟν. —ς	—	ες	α
Γεν. —ος	—ος	ων	ων
Δοτ. —ι	—ι	σι—σσι—εσι—εσσι	σι—σι— [εσι—εσσι
Αἰτ. —α—ν	—	α	α
Κλ. —	—	ες	α
Δυϊκὸς ἀριθμὸς			
ἽΟν.)		ἽΟν.)	
Αἰτ.) —ε		Αἰτ.) ε	
Γεν.)		Γεν.)	
Δοτ.) οιν		Δοτ.) οιν	

2. ΑΝΤΩΝΥΜΙΑΙ

α' ΠΡΟΣΩΠΙΚΑΙ

Α' Προσώπου Β' Προσώπου Γ' Προσώπου

Ἐνικός ἀριθμὸς

ἽΟν. ἐγὼ—ἐγὼν	σύ—τύνη	εἶο—ἔο—εὐ
Γεν. ἐμεῦ—ἐμέο—μεῦ—ἐμείο— —ἐμέθεν	σέο—σεῖο—σεῦ —σεθεν	— — —
Δοτ. ἐμοί—μοί—μ'	σοί—τείν	οὐ—έοἰ
Αἰτ. ἐμέ—μέ—μ'	σέ—σε—σ'	έ—έέ—μιν

Πληθυντικός ἀριθμὸς

ἽΟν. ἄμμες—ἡμεῖς	ὑμμες—ὑμμες	— —
Γεν. ἡμέων—ἡμείων	ὑμέων—ὑμείων	σφέων—σφείων [—σφῶν
Δοτ. ἄμμιν—ἡμιν—ἡμῖν	ὑμμι(ν)—ὑμιν— —ὑμῖν	σφι(ν)—σφίσι(ν)
Αἰτ. ἄμμε —ἡμέας—ἡμας	ὑμμε—ὑμέας—ὑμμε	σφέας—σφάς [—σφέ

Δυϊκὸς ἀριθμὸς

Ἦν.) νῶι—νῶ	Ἦν.) σφῶι—σφῶ	Ἦν.) σφῶε
Αἰτ.)	Αἰτ.)	Αἰτ.)
Γεν.) νῶι(ν)	Γεν.) σφῶιν— σφῶν	Γεν.) σφῶιν
Δοτ.)	Δοτ.)	Δοτ.)

β'. ΚΤΗΤΙΚΑΙ

Α' πρόσωπον	Β'. πρόσωπον	Γ'. πρόσωπον
Εἰς κτήτωρ ἑμὸς	σὸς ἢ τεὸς	Φὸς ἢ (σ)εΦὸς
δύο κτήτορες νῶϊτερος	σφῶϊτερος	—
πολλοὶ κτήτορες ἡμέτερος—ἀμὸς	ὑμέτερος—ὕμους	σφέτερος—σφὸς

γ'. ΕΡΩΤΗΜΑΤΙΚΑΙ — ΑΟΡΙΣΤΟΙ

Ἐρωτηματικὴ	Ἀόριστος	Ἐρωτηματικὴ	Ἀόριστος
Ἦν. τίς ;	τίς	τίνες ;	τινές
Γεν. τέο ; — τεῦ ;	τεο—τευ	τέων ;	—
Δοτ. —	τεφ—τφ—τινί	—	—
Αἰτ. τίνα ;	τινά	—	τινάς

δ'. ΑΝΑΦΟΡΙΚΑΙ

Ἐνικὸς	Πληθυντικὸς	Ἐνικὸς	Πληθ.
Ἦν. ὅστις—ἥτις—ἥτις —ὄτι—ὄττι	—	ὄς—ἥ—ὄ	
Γεν. ὅττεο—ὄττευ— —ὄτευ	ὄτέων	ὄου—ὄο—ἔης	
Δοτ. ὄτεφ—ὄτφ	ὄτέοισι		ἥσι
Αἰτ. ὄτινα	ὄτινας—ἄσσα		

ε'. ΔΕΙΚΤΙΚΑΙ

Ἐνικός

	Ἄρσενικόν	Θηλυκόν	Οὐδέτερον
ἽΟν.	ὄς ἢ ὄ	ἦ	τό ἢ ὄ
Γεν.	τοῖο ἢ τοῦ	τῆς	τοῖο ἢ τοῦ
Δοτ.	τῷ	τῇ	τῷ
Αἰτ.	τόν	τήν	τό

Πληθυντικός

ἽΟν.	τοῖ ἢ οἷ	ται ἢ αἷ	τά
Γεν.	τῶν	τάων, τῶν	τῶν
Δοτ.	τοῖσι(v)	τῆσιν	τοῖσι(v)
Αἰτ.	τούς	τάς	τά

Δυϊκός ἀριθμός

ἽΟν. Αἰτ.	τῷ
Γεν. Δοτ.	τοῖν

ΑΝΤΑΠΟΔΟΤΙΚΑ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ

	Ἐρωτηματ.	Ἄοριστα	Δεικτικά	Ἄναφορικά	
				ὀριστικά	ἄοριστα
Ἰοπικᾶ	πόθεν ;	ποθεν	ἐνθεν, ἐνθάδε, ἐντεῦθεν, αὐτό- θεν, κείθεν	ὄθεν, ἐνθεν	ὀ(π)όθεν
	ποῦ ; πόθι ;	ποῦ	ἐνθα, ἐνθάδε, ἐν- ταυθοῖ, ἐνταῦθα τῆ, τόθι, κείθι, αὐθι, αὐτόθι, αὐ- τοῦ	ἦ, τῆ ἐνθα, ὄθι	ὄπου ὀπ(π)όθι
	πόσε ;		δεῦρο, ἐνθάδε κείσε, οὐδετέρω- σε		τῆ, ὀππόσε
Τροπικᾶ	πῆ ;	πῆ	τῆδε, κείνη		
	πῶς ;	πῶς	ὄδε, ὡς, (ὥς), τῆ, τῶς, οὕτω(ς)	ἦ, ὡς, ὥσπερ	ὀπ(π)ως, ὡς, ἄν ὡς, κεν.
Χρονικᾶ			τότε, ἐνθα, τόφρα, τῆμος	ὄτε ὄφρα ἦμος	ὀπ(π)ότε ὄτ' ἄν, ὄτε κεν
			αὐτίκα	ἠνίκια	
Ποσοτικᾶ			τοσσάκι	ὄσάκις	
	ποσσημαρ ;		αὐτῆμαρ, ἐξῆμαρ, ἐννήμαρ		

3. ΡΗΜΑΤΑ

Κλίσις καὶ τύποι ἀπαντώμενοι τῶν συνηθεστέρων ρημάτων

Εἶμι

	Ὅριστική	Ὑποτακτική	Εὐκτική	Προστακτική	Ἀπαρεμ.
Ἐνεστώς	εἶμι	ἔσω	εἶην	ἔσσο	ἔ(μ)μεναι
	ἔσσι	ἔη καὶ ἔησι	εἶης ἢ	ἔστω	ἔ(μ)μεν
	ἔστί (ν)	καὶ ἦσι καὶ	ἔοις	ἔστε	κ.λ.π.
	ἔστών	ῶσι	εἶη ἢ ἔοι	ἔστων	καὶ
	εἰμέν		εἶτε		εἶναι
	ἔστέ		εἶεν		
	ἔασιν ἢ εἰσίν				

Μετοχή

ἔών κ.λ.π.

Παρα-
τικός ἔα ἢ ἦα καὶ ἔον καὶ ἔσκον, ἔησθα ἢ ἦσθα, ἔην, ἦεν ἢ ἦν, ἔεν
καὶ ἔσκειν
Δυϊκ. ἦστην, ἦμεν, ἦ (σ)τε, ἦσαν ἢ ἔσαν.

Μέλλων ἔσομαι, ἔ(σ)σεαι, ἔσεται, ἢ ἔσται ἐ(σ)σόμεθα, ἔσεσθε, ἔ(σ)σον-
ται. Ἀπαρμφ. ἔ(σ)σεσθαι. Μετοχ. ἔσσομένοισι(ν) καὶ ἔσσόμενα.

Εἶμι

Ἐνεστ.	εἶμι, εἶσθα, εἶσι, ἴασιν.
Ὑποτ.	ἴω, ἴησθα, καὶ ἴης καὶ ἴησιν, ἴομεν, ἴωσιν.
Εὐκ.	εἶη, καὶ ἰεῖη
Προστ.	ἴθι, ἴτω, ἴτε
Ἀπαρ.	ἴεναι, ἴμεναι, καὶ ἴμεν
Μετ.	ἴών, ἰούσα
Παρατατ.	ἦια καὶ ἀνήιον, ἦιεν καὶ ἦεν καὶ ἴεν, ἴσαν, ἦισαν καὶ ἀνήισαν.

Ἴημι

Ἐνεστ.	ἴημι, ἀνιείς, μεθιείς καὶ ἴησιν, μεθίμεν, μεθίετε, ἰεῖσιν
Ὑποτ.	μεθίησι. Εὐκτ. ἀνιείης. Προστ. ἴει, ἀφίετε, ἀνίετε.
Ἀπαρ.	ἰέναι, ἰέμεναι καὶ μεθίμεν. Μετχ. ἰέντες, ἐφίεις, ἰεῖσαι, ἀνιείσα

Ἰστημι

Ἔνεστ. ἰστημι. Προσ. ἰστη. Ἄπαρ. ἰστάμεναι. Παρατ. ἰστασαν καὶ ἰστασκε. Μελλ. στήσειν. Ἄορ. α' ἔστησε, στήσα, στήσε, ἔστησαν καὶ ἔστασαν, ἄορ. β' ἔστην, στήν, στή, στήτην, στήμεν, ἔστητε, ἔστησαν, στήσαν, ἐστᾶν καὶ στᾶν. Ὑποτ. στῶ, στήης, στήη στήομεν καὶ στέωμεν. Εὐκτ. σταίησαν. Ἄπαρ. στήμεναι, μετχ. στάς - στάσα κλπ.

Τίθημι

Ἔνεστ. τίθημι. τιθεῖς καὶ τιθεῖσθα, τιθεῖ καὶ τίθησι, τιθεῖσιν, Προστ. τίθει. Ἄπαρμφ. τιθήμεναι. Μετχ. τιθεῖς - τιθέντες. Παρατ. (ἐ)τίθει, τίθεσαν. Μελλ. θήσω, θήσεις, θήσει, θήσετε, θήσουσι. Ἄπαρμφ. θησέμεναι καὶ θήσειν, Ἄορ. ἔθηκα, ἔθηκας κλπ. Εὐκτ. θεῖην, θεῖης κλπ. Προστ. θές. Ἄπαρμ. θεῖναι, θέμεναι καὶ θέμεν. Μετχ. θέντες, θεῖσα.

Φημί

Ἔνεστ. φημί. φῆς καὶ φῆσθα, φησί, φαμέν, φατέ, φασίν. Ὑποτ. φῆη καὶ φῆσι(ν). Εὐκτ. φαίην κλπ. Προστ. φάσκε. Μετχ. φάς, φάντες. Παρατ. ἔφην.

Ἰστημι

Ἔνεστ. Προσ. ἰστα. Ἄπαρμ. ἰστάμεναι. Ἄορ. ὑποτ. στέω, στείω, στήης, στήη, στέωμεν, στείομεν. Ἄπαρμ. στήμεναι.

Δίδωμι

Ἔνεστ. διδοῖσθα, διδοῖς, διδοῖ, διδοῦσι. Προστ. δίδωθι. Ἄπαρ. διδοῦναι. Παρατ. ἐδίδων. Ὑποτακ. ἄορ. β' δώησι, δώι, δώομεν, δώωσι. Ἄπαρμ. δόμεναι.

Οἶδα

Ἔνεστ. οἶδας, ἴδμεν. Ὑποτακ. εἰδέω, ἰδέω, εἶδομεν, εἶδετε, ἰδῶσι. Ἄπαρμ. ἴδμεναι, ἴδμεν. Μετοχ. ἰδυῖα. Παρατ. ἦδεα, ἦείδεις, ἦδεα, ἦείδη, ἴσαν.

Κεῖμαι

Ἔνεστ. κεῖμαι, κεῖσαι, κεῖται, κεῖνται, κεῖαται, κέαται καὶ κέονται. Ὑποτακτ. κέεται, (κῆται) καὶ κείεται. Προσ. κεῖσο, κείσθω. Ἄπαρμ. κείσθαι. Μετχ. κείμενος, παρατ. (ἐ)κείμην, ἔκειτο, (ἐ)κείμεθα, κείντο, κείατο, κέατο. Μελλ. μεσ. κείσομαι, κείσειαι, κείσεται, κείσονται.

Σ Η Μ Ε Ι Ω Σ Ι Σ

Διὰ τὰ διακρίνετε εὐχερέστερον τὰ εἶδη τῶν προαναφερθέντων τομῶν συμβολεύεσθε τὸν παρόντα πίνακα.

- 1) Πενθημερής : Ἡ τομὴ γίνεται μετὰ τὴν πρώτην συλλαβὴν τοῦ τρίτου ποδός.
- 2) Κατὰ τρίτον τροχαῖον : Ἡ τομὴ γίνεται μετὰ τὴν δευτέραν συλλαβὴν τοῦ τρίτου ποδός.
- 3) Ἐφθήμερη : Ἡ τομὴ γίνεται μετὰ τὴν πρώτην συλλαβὴν τοῦ τετάρτου ποδός.
- 4) Βουκολική : Ἡ τομὴ γίνεται μετὰ τὸ τέλος τοῦ τετάρτου ποδός.
π.χ.

- 1) Πενθημερής : — ◡ — ◡ — ◡ | ◡ — ◡ | — ◡ — ◡ | — ◡ — ◡ | — ◡
- 2) Κατὰ τρίτον τροχαῖον : — ◡ — | — ◡ — | — ◡ — | — ◡ — | — ◡ — | — ◡ —
- 3) Ἐφθήμερη : — ◡ — | — ◡ — | — ◡ — | — ◡ — | — ◡ — | — ◡ — | — ◡ —
- 4) Βουκολική : — ◡ — | — ◡ — | — ◡ — | — ◡ — | — ◡ — | — ◡ — | — ◡ —

Σ η μ . : Ἡ λεπτή κάθετος χωρίζει τοὺς μετρικοὺς πόδας, ἡ δὲ παχεῖα τὴν τομὴν. Τὰ παραδείγματα τῶν τεσσάρων εἰδῶν τῆς τομῆς ἐσημειώθησαν πρὸς εὐκολωτέραν κατανόησιν διὰ δακτυλικῶν ποδῶν, ἐνῶ ὡς γνωστόν, πάντες οἱ πόδες τοῦ δακτυλικοῦ ἑξαμέτρου δὲν εἶναι πάντοτε δάκτυλοι, ἀλλὰ ποικίλλονται μὲ σπονδείους κ.λ.π.

ΙΛΙΑΔΟΣ

Α΄.

στ. 1—7.

Μῆνιν ἄ | εἶδε, θεά, || Πη | ληϊά | δεω Ἄχι | λῆος
οὐλομέ | νην, ἦ | μυρί· || Ἄ | χαιοῖς | ἄλγε· ἔ | θηκε,

5
ΤΤ

πολλάς | δ' ἰφθί | μους ψυ | χὰς || Ἄι | δι προῖ | απεν
ἠρώ | ων, αὐ | τοὺς δὲ || ἔ | λώρια | τευχε κύ | νεσσιν
οἰώ | νοῖσί | τε πᾶσι, || Δι | ὅς δ' ἔτε | λείετο | βουλή,

7
ΤΤ
ΤΤ

ἐξ οὗ | δὴ τὰ | πρώτα || δι | αστή | την ἐρί | σαντε
Ἄτρεϊ | δης τε ἄ | ναξ ἄν | δρῶν || καί | δῖος Ἄ | χιλλεύς.

ΤΤ
7

Λογοτεχνικὴ ἀπόδοσις

Θεά, τραγούδια μου τὸ φοβερὸ θυμὸ τοῦ Ἀχιλλέα, π' ἀμέτρητους στοὺς Ἀχαιοὺς ἐσώριασε τοὺς πόνους, κι' ἔστειλε πάμπολλες ψυχὲς παλληκαριῶν στὸν Ἄδη, καὶ τῶν σκυλιῶν ἀρπάγματα κατάντησε τοὺς ἴδιους καὶ κάθε ὄρνιου, κι' ἔτσι τοῦ Δία γίνοντας ἡ θέληση, τότε γιὰ πρώτη φορὰ χωρίστηκαν μὲ ἔχθρα ὁ βασιλιάς Ἀτρείδης κι' ὁ θεῖος Ἀχιλλέας.

Γραμματικά—σημασιολογικά

στ. 1—7. Ἰλιάς=ποίημα ἀναφερόμενον εἰς τὸ Ἴλιον, εἰς γε-
γονότα λαβόντα χώραν εἰς τὴν Τρωϊκὴν πρωτεύουσαν, (ἐπίθετον
οὐσιαστικοποιηθέν). Μῆνις -ιος=διαρκὴς ὀργή, ἐπίμονος θυμός,
πρβ. μαίνομαι—μανία, θεμ. μαν. αἶειδε=προστ. τοῦ ρ. αἶδω (ἀτ.
ἄδω, θεμ. Γειδ)=ψάλλω, τραγουδῶ. Πηληϊάδης = γεν. Πηληϊάδεω
καὶ Πηληϊάδαο=ὁ Πηλεΐδης, ὁ υἱὸς τοῦ Πηλέως (πατρωνυμικὸν
ἐκ τοῦ Πηλεύς). Ἄχιλλης—ἀττ. Ἀχιλλέως (ἰδ. καταλήξεις ἐν τῷ
προτασσομένῳ πίνακι). οὐλομένην = μτχ. τοῦ μ. ἀορ. β' τοῦ ρ. ὄλ-
λυμαι (ἀντὶ τοῦ ὄλομένην, ἄνευ δηλ. ἐκτάσεως. ο—ου=κατὰ μερι-
κὴν ἔκτασιν). ὄλλυμαι=χάνομαι, οὐλομένην=ὁ ἐπικατάρατος, ἐκεῖ-
νος ἐναντίον τοῦ ὁποίου ἐπέρχεται ἢ κατὰρα, καταραμένος. μυρί
(α)=ἐπιθ. τρικατ. μυρίος—α—ον=ἀναριθμητα, ἀπειρα. ἔθηκε=β'
ἀορ. τοῦ ρ. τίθημι=(ἐνταῦθα) προξενῶ, παρέχω ἄλγε'(α)—ἄλγη (ἀττ.
τὸ ἄλγος)=πόννοι, θλίψεις, λύπη, συμφορά, πόνος σωματικὸς καὶ
ψυχικὸς (πρβ. καὶ τὸ ἀλέγω=φροντίζω). ἰφθιμος=ἐπιθ =κραταῖος,
γενναῖος, δικατ. καὶ τρικ. (ἰφθιμος -η -ον καὶ ἰφθιμος -ον, προελ-
θὸν ἐκ τοῦ ἐπιρρ. ἴφι, ὅπερ κυρίως ὄργαν. τοῦ ὀνοματ. ἴς=μὲ δῦ-

στ. 1—17

Τὴν ὄργην ψάλλε, ὦ θεά, τοῦ Ἀχιλλέως τοῦ υἱοῦ τοῦ Πηλέως
τὴν καταραμένην, ἣ ὁποῖα ἀπείρους θλίψεις εἰς τοὺς Ἀχαιοὺς
[ἐπροξένησε,
πολλὰς δὲ γενναίας ψυχάς· ἠρώων εἰς τὸν Ἄδην ἐστεῖλεν,
αὐτοὺς δὲ τοὺς ἰδίους βορὰν ἔκαμε τῶν κυνῶν
καὶ τῶν παντὸς εἶδους ὄρνέον, τοῦ Διὸς δὲν ἐξεπληροῦτο (οὔτω) ἣ
[θέλησις,
ἐκτοτε ἀκριβῶς τὸ πρῶτον ἦλθον εἰς διάστασιν κατόπιν φιλονικίας
ὁ Ἀτρεΐδης ὁ βασιλεὺς τῶν ἀνδρῶν καὶ ὁ εὐγενὴς Ἀχιλλεύς.

ναμιν, ἰσχυρῶς, βιαίως). Ἄϊδι = δοτ. τοπ. τοῦ ἀχρήστου Ἄϊς
—ἄϊδος, ἐκ τοῦ ἄϊδης (α στερ + ἰδεῖν) = ἀόρατος, σκοτεινός,
ἀφανής = ὁ θεὸς τοῦ Ἄδου, ὁ Πλούτων, μὲ αὐτὴν τὴν ἔννοιαν
παρ' Ὀμήρῳ. προΐαψεν = ὀριστ. ἄορ. τοῦ ρ. προΐάπτω=προπέμπω,
στέλλω (ιάπτω. θεμ. ἰαπ.—προβ. Λατ. iac-io=ρίπτω). αἰτούς=άντων.
ὀριστ.=αὐτοὺς τοὺς ἰδίους πρὸς ἀντιδιαστολήν· ἐκ τοῦ προηγουμέ-
νου (τάς ψυχάς καὶ τὰ σώματα τῶν ἰδίων). ἐλώριον = λεία, βορί,
λάφυρον, ὁ τύπος ἀπαντᾷ εἰς τὸν πληθυντ. ἐνναῦθα ἐμφανίζεται ὡς
ὑποκοριστικὸν τοῦ ἔλωρ—ἔλωρα=ἄγρια, λεία, θῦμα (πρβ. ἐλεῖν).
τεῦχε=παρτ. ἀναύξηνος τοῦ ρ. τεύχω=καθιστῶ, κάμνω, ἐτοιμάζω.
κύννεσι=δοτ. ἀττ. κυσί. οἰωνός=ὄρνεον, ἀρπακτικὸν πτηνόν, πᾶσι
—πᾶς=μὲ τὴν σημασίαν ἐνταῦθα —παντοῖος = παντὸς εἶδους, κάθε
λογῆς. ἐτελεῖετο=παρτ. τοῦ ρ. τελέομαι, ὄπερ διὰ τὸ μέτρον ἔγι-
νε τελέομαι=περατοῦμαι, ἐκτελοῦμαι, ἐκπληροῦμαι. βουλή = θέλη-
σις, ἀπόφασις, σχέδιον, συνέλευσις. ἐξ οὗ=ἀπό τότε, ἀφότου. τὰ
πρῶτα=κατὰ πρῶτον, διὰ πρώτην φοράν ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς
ἀκριβῶς, συνδεόμενον μετὰ τοῦ ἀναφορ. ἐξ' οὗ, ἐπιρρηματικῶς.
δῆ=ἀκριβῶς, βεβαιωτικόν, τιθέμενον συνήθως μετὰ τὰ χρον. ἐπιρρ.
διαστήτην=β' ἄορ. τοῦ ρ. διίσταμαι, δυκός, (ἀναύξητος)=ἔρχομαι
εἰς ἀντίθεσιν, στέκομαι χωριστά, ἀπομακρύνομαι. ἐρίσαντε=μετ'
ἄορ. δυκ. ἀριθ. τοῦ ρ. ἐρίζω=φιλονικῶ, ἀμιλλῶμαι. ἄναξ (Φαναξ)
ἄνα, δοτ. πληθ. ἀνάκτεσιν=κύριος δεσπότης, βασιλεὺς. δῖος—δια—
δῖον (διΦιος)=θεῖος. λαμπρός, ἐπίφανής, ἔξοχος διὰ τὸ κάλλος
εἴτε διὰ τὸ γένος, γέννημα Διός.

Συντακτικὰ

μῆνιν ἄειδε... οὐλομένην=σχῆμα ὑπερβατόν. Ἀχιλλῆος=γενικ.

ὑποκειμ. ἤ... ἔθηκεν... προΐαψεν=ἀναφορ. αἰτιολ. προτασ. πρὸς αἰτιολόγησιν τῆς μετοχ. οὐλομένην. ἄλγεα—Ἀχαιοῖς=ἄμεσον καὶ ἔμμεσον ἀντικείμενον.—ἰφθίμους ψυχὰς ἠρώων, ἀντι ψυχὰς ἰφθίμων ἠρώων, (σχήμα ὑπαλλαγῆς). Ἄιδι=τοπικὴ δοτ. αὐτοῦς=ἀντικ. ἐλῶρια=κατηγορ. εἰς τὸ αὐτοῦς, αὐτοῦς=ἀντίθεσις πρὸς τὰς ψυχὰς. ἐξ οὐδὴ τὰ πρῶτα=ἀναφορ. πρότασ. μὲ χρονικὴν σημασίαν, τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ συνδέσωμεν πρὸς τὸ προΐαψε καὶ τεῦχε καὶ οὐχὶ πρὸς τὸ ἄειδε, ὅπως πιστεύωσιν τινές. ἐξ ὄο=ἐμπροθ. προσδ. χρόνου. ἐρισάντε=ἢ μετ. χρον. Ἀτρείδης=σχήμα μετωνυμίας. ἀντι δηλ. Ἀγαμέμνων. ἄναξ ἀνδρῶν=παράθεσις

Πραγματικά

Μῆνιν : Δι' αὐτοῦ ὁ ποιητὴς δηλοῖ τὴν ὑπόθεσιν ὀλοκλήρου τοῦ ἔπους καὶ διὰ τοῦτο προέταξε τὴν λέξιν, ὡς ἔπραξε καὶ εἰς τὴν Ὀδύσειαν διὰ τοῦ «ἄνδρα» διὰ τοῦ μῆνις νοεῖται ὁ διαρκὴς θυμὸς, ἢ ἀκατάπαυστος ὄργη μὲ τὰς τόσον καταστρεπτικὰς τῆς συμπερίας.—**Θεά** : Ὁ Ὅμηρος ἐπικαλεῖται τὴν θεάν ἵνα ἐμπνεύσῃ αὐτόν, καθὼς ἐπίστευον ὅτι ἔπραττον αἱ Μοῦσαι. Ἐνταῦθα δὲν γίνεται ἡ ἐπικλήσις πρὸς μίαν ὠρισμένην Μοῦσαν, ἀλλ' ἀορίστως. Ὁ καθορισμὸς τῶν Μουσῶν εἰς ἑννέα μνημονεύεται τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ Ἡσιόδου μεταγενεστέρου τοῦ Ὀμήρου. Ἦσαν δὲ αὗται : Κλειώ, Εὐτέρπη, Θάλεια, Μελπομένη, Τερψιχόρη, Ἐρατώ, Πολύμνια, Οὐρανία, Καλλιόπη. Γονεῖς αὐτῶν ἔθεωροντο ὁ Ζεὺς καὶ ἡ Μνημοσύνη. Αἱ Μοῦσαι ἐγνώριζον πάσας τὰς πράξεις τοῦ παρελθόντος τὰς ὁποίας ὑπαγόρευον εἰς τοὺς εὐνοουμένους αὐτῶν ποιητάς. Μεταγενέστερον αἱ Μοῦσαι ἔθεωρήθησαν αἱ προστάτιδες τῆς ἱστορίας, ἡ Κλειώ, τῆς λυρικῆς ποιήσεως καὶ τῆς μουσικῆς, ἡ Εὐτέρπη, τῆς κωμωδίας, ἡ Θάλεια, κ.λ.π. Ἐνταῦθα δέον νὰ ἐννοήσωμεν τὴν Καλλιόπην, ἥτις ἔθεωρεῖτο προστάτις τῆς ἐπικῆς ποιήσεως. Αἱ Μοῦσαι, ἀναλόγως τοῦ τόπου τῆς κατοικίας τῶν ὠνομάζοντο Ὀλυμπιάδες, Πιερίδες, Ἐλικωνιάδες κ.λ.π.—**Πηληϊάδεω** : Ὁ Πηλεὺς ἦτο υἱὸς τοῦ Αἰακοῦ, βασιλέως τῆς Αἰγίνης, ὅστις κατόπιν πολλῶν ἠρωϊσμῶν εἰσέρχεται εἰς τὴν Ἰωλκὸν καὶ λαμβάνει τὴν βασιλείαν ἐκδιώξας τὸν Ἀκαστον. Ἐκ τοῦ Πηλέως καὶ τῆς θαλασσίας θεότητος Θέτιδος, ἐγεννήθη ὁ Ἀχιλλεὺς, ὅστις λόγῳ τῆς θείας αὐτοῦ καταγωγῆς καὶ φροντισμένης ἀνατροφῆς του καθίσταται ὁ πλέον ὀνομαστὸς ἦρωσ καὶ τὸ πρότυπον πρὸς τὸ ὁποῖον πάντες ἀπέβλεπον μετὰ θαυμασμοῦ. Πρὸς τοῦτο συνετέλεσαν τὰ μέγιστα αἱ ὑπὸ τῆς μητρὸς του Θέτιδος φροντίδες κατὰ τὴν ἀνατροφὴν αὐτοῦ. Οὕτω βυθίζεται ὑπὸ τῆς μητρὸς του εἰς τὰ ὕδατα τῆς Στυγὸς διὰ νὰ καταστῇ ἄτρωτος, ὁ Χείρων τρέφει τὸν νεαρὸν Ἀχιλλεὺς διὰ μυελοῦ ἄρκτων καὶ σπλάγχχνων λεόντων κ.λ.π. Ἐκ τούτων γονέων γεννηθεὶς ὁ Ἀχιλλεὺς καὶ τοιαύτης ἀνατροφῆς τυ-

χών, κατέστη ἡ πλέον ἰδανικὴ μορφή τῶν Ὀμηρικῶν ἐπῶν, ἥτις ἐνσαρκώνει τὰς μεγίστας τῶν ἀρετῶν ὡς τὰς ἐνόουν οἱ ἀρχαῖοι.—

Ἀχαιοί : διὰ τοῦ γενικοῦ τούτου ὀνόματος ὀνομάζονται καθ' Ὀμηρον οἱ Ἕλληνες (Ἀργεῖοι, Δαναοί). Κυρίως ὅμως Ἕλληνες παρ' Ὀμήρῳ ἐκαλοῦντο οἱ κατοικοῦντες τὴν Φθιώτιδα τῆς Θεσσαλίας.—

Ψυχάς : Οἱ ἄνθρωποι τῶν Ὀμηρικῶν χρόνων, ἐπίστευον ὅτι ἐν ἑαυτοῖς ὑπάρχει ἡ ψυχὴ, ἥτις ἀποχωριζομένη τοῦ σώματος κατὰ τὸν θάνατον ζῆ περαιτέρω ἐν τῷ Ἄδῃ ἔχουσα ἀναλόγους ἀνάγκας ὡς καὶ ἐν τῇ παρουσίᾳ ζωῆ. Ἡ ψυχὴ, (κατὰ πρωτόγονον ἀντίληψιν) ἐξήρχετο τοῦ σώματος ὑπὸ μορφήν πτηνοῦ, ὡς ἀῆρ καὶ βιαία πνοή, ὡς σκιά καὶ εἶδωλον τοῦ ἀνθρώπου. Ἐκ τῆς ἀντιλήψεως ταύτης τῶν ἀρχαίων προήλθεν ἡ **ψυχολατρεία**, ἥτις συνίστατο εἰς τὴν φροντίδα τῶν ζώντων, ὅπως ἱκανοποιήσωσι τὰς ἀπαιτήσεις μετὰ θάνατον τῶν ψυχῶν. Ἐκ τῆς ψυχολατρείας ταύτης γεννᾶται κατόπιν ἡ λεγομένη **προγονολατρεία**, ἐπὶ τῶν δύο δὲ τούτων στηρίζεται ἡ θρησκεία τῶν Ἑλλήνων. Τὴν προγονολατρείαν ταύτην βλέπομεν φανερὰ εἰς τὰ πολύτιμα κτερίσματα τῶν Μυκηναϊκῶν τάφων.—

Αἰδης : οὐχὶ τὸ βασίλειον τοῦ Ἄδου, ἀλλὰ ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἄδου, ἐννοεῖ δηλ. τὸ πρόσωπον καὶ οὐχὶ τὸν τόπον. Ἐξαιρέσεις γίνεται μόνον εἰς Ψ244.—

ἐλώρια τεύχε κύνεσσιν : εἶναι γνωστὴ ἡ σημασία τὴν ὁποίαν ἀπέδιδον οἱ ἀρχαῖοι εἰς τὴν ταφὴν τῶν νεκρῶν. Ἡ παράληψις τῶν ζώντων πρὸς τὸ ὑπέρτατον τοῦτο χρέος ἐναντι τῶν νεκρῶν ἔθεωρεῖτο ὡς ἐγκληματικὴ καὶ ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἦτο δυνατόν νὰ συγχωρηθῆ. Καὶ τοῦτο διότι οἱ ἀρχαῖοι ἐπίστευον ὅτι τῶν ἀτάφων αἱ ψυχαὶ περιπλανῶντο μακρὰν τοῦ Ἄδου μὴ εὐρίσκουσαι γαλήνην. Ἐνεκα τῆς ἀντιλήψεως ταύτης μετὰ τὴν κατάπαυσιν τῆς μάχης, ἀλλὰ καὶ κατ' αὐτὴν αἱ ἀντίπαλοι παρατάξεις ἐφρόντιζον ἐπιμελῶς διὰ τὴν περισυλλογὴν τῶν πτωμάτων τὰ ὁποῖα πάσῃ θυσίᾳ προσεπάθουν νὰ ἐξασφαλίσουσι πληρώνοντες πολλακίς μεγάλᾳ λύτρᾳ εἰς τοὺς κατέχοντας τοὺς νεκροὺς ἢ θυσιάζοντας καὶ τὴν ζωὴν τῶν ἀκόμη μαχόμενοι σκληρότατα πρὸς ἀποκαησίν των. Ἐθεωρεῖτο δὲ συμφορὰ καὶ ὄνειδος μέγα διὰ τοὺς συγγενεῖς νὰ μὴ θάψουν τὸν νεκρὸν καὶ νὰ μὴ ἀποδώσουν εἰς αὐτὸν τὰς νενομισμένας νεκρικὰς τιμὰς. Ἡ ἀπόφασις τῆς Ἀντιγόνης νὰ θάψῃ τὸν ἀδελφόν της; ἡ καταδικὴ τῶν Ἀθηναίων στρατηγῶν, ἔστω καὶ νικητῶν, εἶναι ἀπτά παραδείγματα τῆς ὑψίστης σημασίας τὴν ὁποία ἀπέδιδον οἱ ἀρχαῖοι εἰς τὴν ταφὴν τῶν νεκρῶν. Ὁ τρόπος δὲ ἐνταῦθα κατὰ τὸν ὁποῖον ὁ ποιητὴς ἐμφανίζει τοὺς ἀπωλεσθέντας ὡς βορᾶν τῶν κυνῶν καὶ τῶν παντὸς εἶδους ὀρνέων, καθίσταται πλέον τραγικὸς δι' ὅλους τοὺς προαναφερθέντας λόγους, καθόσον οὗτοι ἐστερήθησαν τῶν τιμῶν καὶ τῆς ταφῆς ἀλλὰ καὶ διότι ὑπέστησαν καὶ τὴν φοβερὰν ταπεινώσιν νὰ κατασπαραχθῶσιν ὑπὸ τῶν κυνῶν καὶ τῶν ὀρνέων.—

Διὸς δ' ἔτελείετο βουλή : Ὁ Ζεὺς ἔλαβε τὴν σκληρὰν

αὐτὴν ἀπόφασιν διὰ τοὺς Ἀρχαίους κατόπιν τῆς παρακλήσεως τῆς Θέτιδος ἢ ὁποία ἐξίτηι ἐκδίκησιν ἐναντίον τοῦ Ἀγαμέμνονος τὸν ἐξυβρίσαντα τὸν υἱὸν τῆς Ἀχιλλέα. Διὰ τῆς καταστροφῆς λοιπὸν τῶν Ἀχαιῶν ἐξεδικεῖτο τὸν Ἀγαμέμνονα.—**Ἀρτεΐδης** : Οἱ Ἀτρεΐδαι εἶναι δύο, ὁ Ἀγαμέμνων καὶ ὁ Μενέλαος, οὗτοι ἦσαν τέκνα ταῦ Ἀτρέως, υἱοῦ τοῦ Πέλοπος. Ἐκ τούτων ὁ μὲν Ἀγαμέμνων ἐβασίλευεν εἰς τὰς Μυκήνας καὶ ἦτο ὁ πλέον ἐνδοξος καὶ κραταῖος ἐξ ὅλων τῶν ἐκστρατευσάντων ἐναντίον τῆς Τροίας, ὁ δὲ Μενέλαος ἦτο βασιλεὺς τῆς Σπάρτης, σύζυγος τῆς Ἑλένης. Ἐνταῦθα πρέπει νὰ ἐννοήσωμεν τὸν Ἀγαμέμνονα, ὅστις ἦτο ὁ ἀρχηγὸς τῆς ὅλης ἐκστρατείας κατὰ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον.—**Διὸς** : ὁ ἐκ τοῦ Διὸς, ὁ ἔχων θεϊαν καταγωγὴν.

Αἰσθητικά

Ὁ ποιητὴς διὰ τοῦ προοιμίου του (1—7), ἐξαγγέλλει τὴν ὅλην ὑπόθεσιν τοῦ ποιήματος μὲ θαυμαστὴν συντομίαν, σαφὴν εἰαν καὶ ἀπαράμιλλον τέχνην, διεγείρων τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ ἀκροατοῦ δι' ἄλλεπαλλήλων χαρακτηριστικῶν λέξεων, εἰσερχόμενος εἰς τὴν ὑπόθεσιν τῆς φιλονικίας τῶν ἐξοχωτέρων ἡρώων τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου. Τοιοῦτοτρόπως ἀποφεύγων συστηματικῶς τὴν ἐξ ἀρχῆς χρονολογικὴν ἀφήγησιν τῶν γεγονότων, παρουσιάζει τὴν αἰτίαν τῆς φιλονικίας τοῦ Ἀχιλλέως καὶ Ἀγαμέμνονος, μὲ ὅλας τὰς καταστρεπτικὰς συνεπείας διὰ τοὺς Ἕλληνας. Ὁ τρόπος οὗτος διεγείρει ἀπὸ τῆς πρώτης λέξεως τοῦ ποιήματος τὸ διαφέρον, χωρὶς νὰ παραβλάψῃ τὴν ὅλην ἐνότητα τοῦ ποιήματος. Ἀντιθέτως μάλιστα, μὲ τὴν συνεσφιγμένην συνθετικὴν δεξιότητα, τὴν ἐκφραστικὴν δεινότητα καὶ τὸ ἀμίμητον ὕφος του, κατορθώνει μὲ ἓν καὶ μόνον ἄπλοῦν ἐπισόδειον νὰ συμπεριλάβῃ πάντα τὰ σημαντικὰ γεγονότα τοῦ πολέμου, ὡς ἀδιάσπαστα μέρη τοῦ ὅλου ποιήματος. Ἡ τοιαύτη ἀφήγησις, *in media res* καὶ ἡ ἀποφυγὴ τοῦ καθιερωμένου τρόπου, *ab ovo*, δεικνύει τὴν μεγαλοφυΐαν τοῦ ποιητοῦ, ἢ ὁποία παραμένει πηγὴ ἀκένωτος, ἐκ τῆς ὁποίας ἦντλησαν οἱ αἰῶνες.—**Μῆνιν** : ὁ ποιητὴς προτάσσει τὴν λέξιν, εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς, φανερῶναι τὴν ὑπόθεσιν τοῦ ὅλου ὅπου, ἢ ὁποία, ὅσονδήποτε καὶ ἂν προκαλεῖ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ ἀκροατοῦ, δὲν ὑπόσχηται τίποτε περισσώτερον ἀπὸ ἓν ἄπλοῦν ἐπισόδειον μιᾶς συνήθους φιλονικίας, τῆς ὁποίας τὰς συνεπείας καὶ τὰς προθέσεις τοῦ ποιητοῦ οὐδέποτε εἶναι δυνατόν νὰ φαντασθῇ ὁ ἀνύποπτος ἀκροατὴς. Οὕτω, χωρὶς κἄν ν'

στ. 8—12 Ἀσέβεια τοῦ Ἀγαμέμνονος πρὸς τὸν ἱερέα Χρῦσην.

Λοιμὸς εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν.

Τίς τ' ἄρ | σφωε θε | ὦν || ἔρι | δι ξυνέ | ηκε μά | χεσθαι ;

ἀντιληφθῆ, περιπλέκεται εἰς τὰς λεπτομερείας τοῦ ἔπους γοητευμέ-
 νος πλέον ἀπὸ τὸ ἀπαράμιλλον θέλγητρον καὶ τὴν ἀθάνατον τέχνην
 τοῦ ποιητοῦ. **Κούλομένην, μυρί' ἄλγε', πολλὰς ψυχὰς, ἑλώρια τευχε
 κύνεσσιν οἰωνοῖσι :** Διὰ τῶν ἐκφραστικῶν τούτων λέξεων ὁ ποιη-
 τῆς ἐκθέτει μὲ μοναδικὴν συντομίαν τὸ μεγαλειῶδες προοίμιον τοῦ
 ἀθανάτου ἔπους του, μὲ ἄφθαστον παραστατικότητα, μὲ γοργὸν ὕ-
 φος καὶ ζωηρότητα μοναδικήν.—**Πηληϊάδεω :** συνίζησις.—**Ἀχιλλῆος :**
 μὲ ἔν λαμδα, χάριν τοῦ μέτρου.—**ἰφθίμους ψυχὰς ἠρώων :** σχῆμα ὑ-
 παλλαγῆς, ἀντὶ ψυχὰς ἰφθίμων ἠρώων.—**Διὸς δ' ἔτελείετο βουλή :** ἢ
 δηλ. ὁ ἄνθρωπος δὲν δύναται νὰ ἀντιδράσῃ εἰς τὴν θέλησιν τοῦ
 Διός.—**ψυχὰς αὐτοῦς :** ἀντίθεσις.—**Ἀτρεΐδης :** ἀντὶ Ἀγαμέμνων=ἀν-
 τονομασία.—**Ἀτρεΐδης τεῖναξ ἄνδρῶν καὶ δῖος Ἀχιλλεύς :** Τὰ δύο
 ὀνόματα τῶν ἠρώων ἐτέθησαν λίαν χαρακτηριστικῶς εἰς τὸν τελευ-
 ταῖον στίχον τοῦ προοιμίου, ὡς ἀρχὴ καὶ τέλος, ὥστε νὰ δεσπόζουν
 καὶ νὰ ἀφίνουν τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι αὐτὰ τὰ δύο πρόσωπα ἦσαν ἐ-
 κείνα τὰ ὅποια ὑπῆρξαν ἢ αἰτία ὄλων τῶν δεινῶν, πὺ θὰ ἐπακο-
 λουθήσούν. Ἐν μάλιστα παρατηρήσωμεν καὶ τὴν ἀκολουθίαν τῶν
 κοσμητικῶν ἐπιθέτων, τὰ ὅποια τὰ συνοδεύουν, τότε ἐμφανίζεται
 περισσότερον ζωηρὰ ἢ ἀντίθεσις τῶν δύο προσώπων, ἔτοιμα νὰ
 συγκρουσθοῦν μὲ ὅλον τὸ βάρος τῆς φοβεραῆς τῶν δυνάμεως. Ὁ βα-
 σιλεὺς ὄλου τοῦ στρατεύματος δηλ. ἀπὸ τὸ ἔν μέρος καὶ ὁ θεϊκὸς
 Ἀχιλλεὺς ἀπὸ τὸ ἄλλον. Διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ ὁ ποιητῆς ἐπιτυγ-
 χάνει τὰ ἐξῆς : Ὅτι τὰ δύο αὐτὰ πρόσωπα, εἶναι ὁ πυρὴν καὶ ἡ
 κεντρικὴ ἰδέα τοῦ ἐπισοδείου, ὅτι εἶναι οἱ ἐξοχώτεροι ἄνδρες ἀπὸ
 πάσης ἀπόψεως, δυνάμεως, ἐξουσίας, καταγωγῆς καὶ ὑπογραμμίζει
 λίαν ἐντόνως τὰ δύο ὀνόματα τὰ ὅποια παραμένουν εἰς τὴν ψυχὴν
 τοῦ ἀκροατοῦ ὡς τελευταῖα ἐντύπωσις.

Νόημα

Διὰ τοῦ συντομωτάτου προοιμίου ὁ ποιητῆς ἐπικαλεῖται τὴν
 Μούσαν, ὅπως τὸν ἐμπνεύσῃ καὶ δυνηθῆ νὰ γάλη τὴν φορερὰν
 μῆνιν τοῦ Ἀχιλλεὺς ἐναντίον τοῦ Ἀγαμέμνονος μὲ ὄλας τὰς ὀλε-
 θρίας συνεπειὰς διὰ τὸν στρατὸν τῶν Ἀχαιῶν εὐθύς ὡς ἐξεδηλώ-
 θη αὕτη.

Ἐπιγραφή

Ὁ ποιητῆς ἐπικαλούμενος τὴν Μούσαν δηλοῖ τὴν ὑπόθεσιν
 τοῦ ἔπους καὶ τὰς καταστρεπτικὰς συνεπειὰς τῆς φίλονικίας τῶν
 δύο ἠρώων.

στ. 8—21. Ἀσέβεια τοῦ Ἀγαμέμνονος πρὸς τὸν ἱερέαν Χρῦσην.

Λοιμὸς εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν.

Καὶ ποῖος λοιπὸν ἐκ τῶν θεῶν εἰς σύγκρουσιν ἔφερεν αὐτοὺς ὥστε
 [νὰ λογομαχήσουν ;

Λητοῦς | καὶ Διὸς | υἱός· || ὁ | γὰρ βασι | λῆϊ χο | λωθεῖς TT
 νοῦσον ἄ | νὰ στρατόν | ὦρσε κα | κήν, || ὁ | λέ | κοντο δὲ | λαοί. 7
 οὔκεκα | τὸν Χρῦ | σην || ἠτίμασεν | ἄρη | τῆρα 5σ
 Ἄτρεϊδης· ὁ γὰρ | ἦλθε | θεο | ἄς ἐπι | νῆας Ἄ | χαιῶν TT
 λυσόμε | νός τε θύ | γατρα || Φέ | ρων τ' ἄπε | ρεῖσι· ἄ | ποινα TT
 στέμματ' ἔ | χων ἐν | χερσὶν || ἔ | κοβόλου | Ἄπόλ | λωνος TTσ
 χρυσέφ ἄ | νὰ σκήπτρω, | καὶ | λίσσετο | πάντας Ἄ | χαιούς, 5
 Ἄτρεϊ | δα δὲ μά | λιστα δύ | ω, || κο | σμήτορε | λαῶν 7
 «Ἄτρεϊ | δαι τε καὶ | ἄλλοι || ἐ | ὑκνή | μιδες Ἄ | χαιοί, TT
 ὑμῖν | μὲν θεοὶ | δοῖεν || Ὅ | λύμπια | δώματ' ἔ | χοντες TT
 ἐκπέρ | σαι Πριά | μοιο πόλιν, || ἐϋ | δ' οἴκαδ' ἰ | κέσθαι· 7
 παῖδα δ' ἔ | μοι λύ | σαιτε φί | λην, || τὰ δ' ἄ | ποινα δέ | χεσθαι, 7
 ἄζόμε | νοι Διὸς | υἱὸν || ἐ | κηβόλον | Ἄπόλ | λωνα». TTσ

Λογοτεχνική απόδοσις

Καὶ ποιὸς λοιπὸν ἂπ' τοὺς θεοὺς σὲ ἔχθρα τοὺς ξεσῆκωσε γιὰ νὰ
 [λογομαχῆσουν ;
 Τοῦ Δία ὁ γυιὸς καὶ τῆς Λητώς σὰν θύμωσεν ἐνάντια στὸ Ρήγα
 κι' ἀρρώστεια στὸ στρατόπεδο τοὺς ἔρριξε καὶ πέθαινε πολὺς
 [στρατὸς

γιὰτὶ ἐκαταφρόνησε τὸ Χρῦση τὸν ἱερέα τοῦ θεοῦ
 ὁ γυιὸς τοῦ Ἄτρεα· σὰν ἦρθε δηλ. αὐτὸς στὰ γρήγορα τῶν Ἄ-
 [χαιῶν καράβια

μ' ἄσωτα λύτρα, τὴν κόρη του γυρευόντας τὰ ξαναπάρη πίσω,
 τ' ἀλάθητου Ἄπόλλωνα τὰ σύμβολα κρατώντας εἰς τὰ χέρια
 πὰ στὸ χρυσὸ ραβδί του παρακαλώντας ὅλους τοὺς Ἀργίτες,
 κι' ἂπ' ὅλους δὲ ξεχωριστὰ τὰ δυὸ παῖδιά τοῦ Ἄτρεα, τοὺς πολε-
 [μάρχους

«Ἄτρεῖδες καὶ σεῖς καλοφορεμένοι μ' ὁμορφες κνημίδες Ἀργίτες,
 μακάρι νὰ δώσουν οἱ θεοί, πού στὰ παλάτια τὰ Ὀλύμπια ζοῦνε,
 τὴν πόλι νὰ κουρσέψετε τοῦ Πριάμου καὶ μὲ καλὸ στὰ σπίτια σας
 [νὰ πᾶτε·

μὰ τὴν ἀκριβὴ τὴν κόρη μου δώστε μου πίσω, τὰ λύτρα μου κρα-
 [τώντας
 εὐλαβικὰ λογαριάζοντας τὸν ἐξοχο τοξότη, τὸν Ἄπόλλωνα».

τῆς Λητοῦς καὶ τοῦ Διὸς ὁ υἱός· αὐτὸς δηλ. κατὰ τοῦ βασιλέως ἐ-
 [ξοργισθεῖς
 ἀσθένειαν ἀνά τὸ στρατόπεδον προεκάλεσεν θανατηφόρον, ὥστε
 [νὰ ἀποθνήσκουν οἱ στρατιῶται,
 διότι τὸν Χρῦσιν προσέβαλε τὸν ἱερέα
 ὁ υἱός τοῦ Ἄτρεως· οὗτος δηλ. ἦλθεν εἰς τὰ ταχεία πλοῖα τῶν Ἀχαιῶν
 διὰ νὰ ἐξαγοράσῃ τὴν θυγατέρα του φέρων ἄπειρα λύτρα,
 τὰ ἱερὰ σύμβολα κρατῶν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἀλανθάστου Ἀπόλλωνος
 εἰς τὸ χρυσοῦν σκῆπτρόν του ἐπάνω καὶ παρεκάλει ἄπαντας τοὺς
 [Ἄχαιοὺς,
 καὶ τοῦ Ἄρτεως πρό πάντων τοὺς δύο υἱοὺς, τοὺς ἀχρηγούς τοῦ
 [στρατοῦ
 «Ἄτρεῖδαι καὶ οἱ ἄλλοι ὠραίας περικνημίδας ἔχοντες Ἄχαιοί,
 εἰς ἔσθς μὲν οἱ θεοὶ εἶθε νὰ δώσουν, οἱ κατοικοῦντες τὰ Ὀλύμπια
 [ἀνάκτορα
 νὰ κυριεύσετε τοῦ Πριάμου τὴν πόλιν, καὶ μὲ τὸ καλὸ στήν πα-
 [τρίδα σας νὰ φθάσετε·
 τὴν κόρην μου ὁμῶς τὴν ἀγαπητὴν ἐλευθερώσατε, τὰ λύτρα δὲ
 [αὐτὰ δεχθῆτε,
 σεβόμενοι τοῦ Διὸς τὸν υἱὸν τὸν ἀλάθητον τοξότην Ἀπόλλωνα».

Γραμματικά—σημασιολογικά

ἄρ (ἄρα καὶ ῥά)=μόριον σημαῖνον συνάρτησιν, σύνδεσιν (ἐκ
 ρίζης ἄρ ἐξ ἧς καὶ τὸ ἀρτάω, ἀρμόζω, ἄρχω, ἄρτιος, ἀρετή...) ἐδῶ
 =λοιπόν, βέβαια. ὡς εἰκός, φυσικά. σφωε=αἰτ. δυϊκ. προσωπ. ἀν-
 των. γ' προσώπου=αὐτῶ=αὐτοὺς τοὺς δύο (γεν. καὶ δοτ. δυϊκ.=
 σφωῖν). ξυνέηκε, ἀττ. ξυνῆκε=ὀριστ. ἀορ. τοῦ ξυνήημι=συνάπτω,
 διεγείρω, συγκρούω· (ξυνήημι ἔριδι=φέρω εἰς φιλονικίαν, εἰς σύγ-
 κρούσιν). μάχεσθαι=ὥστε μάχεσθαι· μάχομαι=1) πολεμῶ ἐν τῇ μά-
 χῃ, 2) ἐρίζω, λογομαχῶ· ἐδῶ=λογομαχῶ. ὁ=οὗτος· τὸ ἄρθρον παρ'
 Ὀμήρῳ ἔχει συνήθως σημασίαν δεικτικῆς ἀντων., ἐνίοτε καὶ ἀνα-
 φορικῆς· καθ' ἦν ἔννοιαν ἔχει σήμερον σπανιώτατα ἀπαντιᾶ. γὰρ
 (διασαφητικός)= δηλαδὴ. Βασιλῆι = δοτ. ἀττικῶς Βασιλεῖ· τὰ εἰς
 -εὺς προσηγορικὰ καὶ κύρια κλίνονται οὕτω : γεν. -ῆος, δοτ. -ῆι,
 αἰτ. -ῆα· τὰ κύρια ἔχουσι καὶ τύπους μετὰ τό ε : γεν. ἐός, δοτ. εἰ,
 αἰτ. ἐα. χολωθείς=μετχ. παθ. ἀορ. τοῦ χολόομαι=ἀγανακτῶ, ὀργί-
 ζομαι, θυμώνω (ἐκ τοῦ χόλος=ὀργή). νοῦσος, ἰων. ἀντι νόσος (ἦ)
 =ἀρρώστεια, ἀσθένεια. ὦρσε=ὀριστ. ἀορ. α' τοῦ ὄρνυμι (θεμ. ορ.
 ἐξ οὗ ὄρνις, ὄρθρος, ὄρθιος· πρβλ. Λατιν. or-ior, or-tus)=ἐγείρω,
 κινῶ, ἀνίστημι, προκαλῶ. κακός -ῆ -ὸν = ὀλέθριος, βλαβερός, θα-
 νατηφόρος. ὀλέκοντο=παρ. τοῦ ὀλέκομαι, ἐτέρου τύπου τοῦ ὀλ-

λυμαι (ἐκ τοῦ παρακ. ὀλώλεκα)= διαφθείρομαι, χάνομαι, ἀποθνήσκω. δέ=ὥστε. λαός = πλῆθος ἀνθρώπων, οἱ στρατιῶται. οὐνεκα (κατὰ κρᾶσιν ἐκ τοῦ οὐ+ἐνεκα)=διότι, ἐπειδή. τὸν=ἐκεῖνον. Χρύσης (ὄ)=κυρ. ὄνομα α' κλίσεως. ἠτίμασεν= ὄριστ. ἄορ. α' τοῦ ρ. ἀτιμάζω=δὲν τιμῶ, προσβάλλω, ἐξυβρίζω. ἀρητήρ -ῆρος (ὄ)=ἱερεὺς (ἐκ τοῦ ἀράομαι=προσεύχομαι). ὄ=οὗτος. θοός -ῆ -ὄν (ἐκ τοῦ θέω=τρέχω)=εὐκίνητος, ταχύς. νῆας=αἰτ. πληθ. τοῦ νηῦς (ῆ), ἄττ. ναῦς=πλοῖον, ἰδίᾳ πολεμικόν· παρ' Ὀμήρῳ πολλάκις νῆες=ναυτικὸν στρατόπεδον. λυσόμενος=μετχ. μελλ. τοῦ λύομαι=ἐξαγοράζω διὰ λύτρων. θύγατρα =αἰτ. ἐν. τοῦ θυγάτηρ. ἀπερείσιος -η -ον καὶ ἀπειρέσιος -η -ον (κατὰ μετρικὴν ἐπέκτασιν ἀντὶ ἀπειρῶν· ἀστερητικ.+πέρας)=ἄπειρος, ἀτελείωτος. ἄποινα (τὰ)=μόνον πληθ. τὰ ἀποτρέποντα τὴν ποινήν, τὰ λύτρα (ἐκ τοῦ ἄπο=μακρὰν+ποινή. ὄθεν ἀπόποινα—ἄποινα). στέμματα, ὄ πληθ. ἀντὶ τοῦ ἐν.=στέμμα, στεφάνι=ἱερὸν σύμβολον ἰκέτου (ἐκ τοῦ στέφω). ἐκηβόλος=ἐπιθ. Ἄπόλλωνος=ὄ κατὰ βούλησιν καὶ εὐστόχως βάλλων, ὄ ἀλάθητος τοξευτής (ἐκ ρίζης Fek ἐξ ἧς καὶ τὸ ἐκὴν+βάλλω). χρύσεος καὶ χρύσειος -η -ον=ὄ χρυσοῦς. ἀνά+δοτ.=ἐπάνω. σκῆπτρον (τὸ)=ράβδος, σκῆπτρον (ἐκ τοῦ σκῆπτω=στηρίζω). λίσσετο=ἀναυξ. παρατ. τοῦ ρ. λίσσομαι, ἐλισσόμην ἢ ἐλλισσόμην καὶ λισσόμην, ἄορ. α' ἐλισσάμην καὶ ἐλλισάμην, ἄορ. β' ἐλιτόμην=παρακαλῶ, ἰκετεύω (πρβλ. λιτή=ἰκεσία—παράκλησις, λιτανεύω, λιτανεία). Ἄτρεΐδα=αἰτ. δυικοῦ τοῦ Ἄτρεΐδης· νοοῦνται οἱ δύο υἱοὶ τοῦ Ἄτρεως, Ἄγαμέμνων καὶ Μενέλαος. δύο=ἄριθμ. ἐξ οὗ κατὰ βράχυνσιν προήλθεν ὁ ἕτερος τύπος δύο. κοσμήτορες=αἰτ. δυϊκ. τοῦ κοσμήτωρ = ἡγεμῶν (ἐκ τοῦ κοσμέω=διατάττω, τακτοποιῶ)· ἢ λέξις ἀπαντᾷ μόνον ἐν τῇ φράσει: κοσμ. λαῶν. ἐυκνήμις, ἰδος (ὄ καὶ ἦ)=ὄ ἔχων ὠραίας κνημίδας· πάντοτε κατ' ὄνομ. καὶ αἰτ. πληθυντικῶ. δοῖεν = εὐκτ. ἄορ. β' τοῦ δίδωμι=δίδω, παραχωρῶ. δῶμα (τὸ) = οἶκος, κατοικία (ἐκ τοῦ δέμω=κτίζω· πρβλ. λατ. domus)· συνηθέστερος ὄ πληθ. δώματα. ἐκπέρσαι=ἀπαρ. ἄορ. τοῦ ἐκπέρθω, μελλ. ἐκπέρσω, ἄορ. ἐξέπερσα=ἐκπορθῶ, καταστρέφω. Πριάμοιο=Πριάμου (παρ' Ὀμήρῳ ἠ γεν. ἐν. β' κλίσεως λήγει εἰς ου, εἰς οιο καὶ εἰς οο). οἴκαδε (ἐπιρ.)=εἰς τὸν οἶκον, εἰς τὴν πατρίδα. ἰκέσθαι = ἀπαρεμφ. ἄορ. β' τοῦ ἰκνέομαι, μελλ. ἴξομαι, ἄορ. β' ἰκόμην=ἔρχομαι, φθάνω. παῖδα =αἰτ. ἐν. γεν. θηλυκοῦ. λύσαιτε=εὐκτ. ἄορ. α' τοῦ λύω = ἐλευθερώνω. φίλος -η -ον (ἐπιθ.)=ἀγαπητός. τὰ (δεικτ.)=ταῦτα. ἄζόμενοι = μετχ. ἐνεστ. τοῦ ἀποθ. ρ. ἄζομαι (θεμ. αγ—, ἄγιομαι—ἄζομαι. πρβλ. ἄγος=τιμῆ, ἄγιος, ἄγνός)=ἐντρέπομαι, φοβοῦμαι.

Συντακτικὰ

σφῶε=ἀντικειμ. τοῦ ξυνέηκε, ἔριδι=δοτικ. τοπικ. μάχεσθαι=ἀπαρεμφατ. σκοποῦ=ὥστε μάχεσθαι. βασιλῆϊ=ἀντικειμ. τοῦ χολω-

θείς. χολωθείς=μετχ. αίτιολ. νοῦσον... κακήν=σχῆμα ὑπερβατόν πρὸς ἔξαρσιν τῆς κακότητος τῆς νόσου. ὀλέκοντο δὲ λαοὶ=σύνταξις κατὰ παράταξιν ἀντὶ τῆς καθ' ὑπόταξιν ἀναμενομένης. οὐνεκα... Ἄτρείδης=προτ. αίτιολ. λυσόμενος=μετχ. τελικ. φέρων—ἔχων=μτχ. τροπ. ἀνά+δοτ.=ἐπὶ τινος. κοσμήτορε λαῶν=παράθεσις εἰς τὸ Ἄτρείδα. ὑμῖν=ἀντικ. τοῦ δοῖεν. ἔχοντες=μετχ. ἐπιθ. ἐκπέρσαι—ικέσθαι=τελ. ἀπαρ. παῖδα... φίλην=σχῆμα ὑπερβατόν. ἐμοὶ=δοτ. χαριστική. δέχεσθαι=ἀπαρ. ἀντὶ προστακτικῆς : δέχεσθε. ἀζόμενοι=μετχ. τροπική.

Πραγματικά

Λητοῦς καὶ Διὸς υἱός : Ὁ Ἀπόλλων, Θεὸς τοῦ ἡλίου καὶ τοῦ φωτός, τῆς μαντικῆς, τῆς μουσικῆς καὶ τῆς ποιήσεως, τῆς νεότητος καὶ τοῦ θανάτου, ὡς ἡ ἀδελφὴ αὐτοῦ Ἄρτεμις, γεννηθεὶς ἐν Δήλῳ ἐτιμᾶτο πολλαχοῦ· ἐν τῷ ἔπει εἶναι ὑπέρμαχος τῆς Τροίας καὶ φύλαξ προστατῆς τοῦ Ἑκτορος. Ἐπίθετα τοῦ Ἀπόλλωνος ὑπάρχουσι πλείστα. Ὡς θεὸς τοῦ φωτός καλεῖται Φοῖβος καὶ Λυκηγενής· ἐξ ἄλλου καλεῖται ἄναξ, ἐκηβόλος, Σμινθεὺς κλπ. Ἐν Πυθοῖ (ὡς καλοῦνται παρ' Ὀμήρῳ οἱ Δελφοὶ) ὑπῆρχεν περίλαμπρον τοῦ Θεοῦ μαντεῖον κατὰ τὴν ἀρχαιότητα.—**Βασιλῆι :** ἐννοεῖται ὁ Ἀγαμέμνων, βασιλεὺς τῶν Μυκηναίων, ὁ δυνατώτατος τῶν ἐναντίων τῆς Τροίας ἐκστρατευσάντων Ἑλλήνων βασιλέων καὶ ἀρχιστράτηγος αὐτῶν· ὅθεν καὶ ὁ κατ' ἐξοχὴν βασιλεὺς. Υἱὸς τοῦ Ἄτρέως, ἔγγονος τοῦ Πέλοπος. Ἐφονεύθη ὑπὸ τοῦ Αἰγίσθου μετὰ τὴν ἐκ Τροίας ἐπάνοδον.—**Χρῦσης :** ἱερεὺς τοῦ Σμινθεὺς Ἀπόλλωνος ἐν Χρῦση.—**ἀρητῆρα :** ἐν τῷ ἔπει ἀναφέρονται μόνον ἱερεῖς τῶν Τρώων· ἀντιθέτως οὐδαμοῦ γίνεται λόγος περὶ Ἑλλήνων ἱερέων, τὰ χρέη τῶν ὁποίων ἐξετέλουν ἐν τῷ στρατοπέδῳ οἱ βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνες.—**Θοᾶς ἐπὶ νῆας :** ἐνν. τὸ ναυτικὸν στρατόπεδον τῶν Ἑλλήνων μεταξὺ τῶν ἀκρωτηρίων Σιγείου καὶ Ροιτείου.—**Θύγατρα :** ἐνν. ἡ Χρυσῆ θυγάτηρ τοῦ ἱερέως Χρύσου ὀνομαζομένη ἄλλως Ἀστυνόμη, ἣτις αἰχμαλωτισθεῖσα ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἐδόθη ὡς γέρας εἰς τὸν Ἀγαμέμνονα.—**ἄποινα :** ὡς λύτρα πρὸς ἔξαγοράν τῆς ἐλευθερίας τῶν αἰχμαλώτων ἐχρησιμοποιοῦντο ἀξίαι ἐν χρήσει κατὰ τὴν ὀμηρικὴν ἐποχὴν, ὡς ὄπλα, πολυτελῆ σκευή, ζῶα κ.ἄ.—**στέμματα :** κλάδος δάφνης ἐστεμμένος διὰ λευκῶν ἐρίων, τὸν ὁποῖον ὁ Χρῦσης ἔφερον ἐπὶ τοῦ σκῆπτρου ὡς σύμβολον ἰκεσίας καὶ πρὸς ὑπόμνησιν τῆς ἱερατικῆς αὐτοῦ ιδιότητος.—**σκῆπτρον :** ῥάβδος συμβολίζουσα ἐν γένει πᾶσαν ἐπίσημον δημοσίαν ἐνέργειαν· σκῆπτρον ἰδίως ἔφερον οἱ βασιλεῖς ὡς σύμβολον τοῦ ἀξιώματός των ἀλλὰ καὶ οἱ ἱερεῖς, οἱ δικασταί, οἱ κήρυκες καὶ οἱ ἀγορεύοντες ἐν τῇ συνελεύσει. οἱ ὁποῖοι ἀναβαίνοντες (εἰς τὸ βῆμα) ἐλάμβανον τοῦτο ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ κήρυκος.—**πάντας Ἀχαιοὺς :** ἐνν. τοὺς ἡ-

γεμόνας τῶν Ἑλλήνων καὶ οὐχὶ τὸν στρατὸν ἐν γένει.—εὐκνήμιδες : αἱ κνημίδες συγκείμεναι ἐκ δύο μεταλλίνων ἐλασμάτων συναπτομένων διὰ πορπῶν, περιέβαλλον προστατευτικῶς τὴν κνήμην καὶ ἦσαν κασσιτέρειναι ἢ διὰ κασσιτέρου γανωμένοι. Ἐν τῇ Ὀδυσσειᾷ μνημονεύονται καὶ κνημίδες βόειαι φορούμεναι διὰ τὴν φύλαξιν τῆς κνήμης ἀπὸ τῶν ἀκανθῶν. Τοιοῦτας ἐφόρουσιν οἱ Ῥωμαῖοι χωρικοὶ καὶ νῦν ἔτι οἱ Κρήτες, συνημμένας πρὸς τὸ ὑπόδημα.—Ὀλύμπια δώματα : οἱ Θεοὶ τῶν Ἑλλήνων κακώκουν εἰς τὸ ὑψηλότατον καὶ μεγαλοπρεπέστατον ὄρος τῆς χώρας, ἐπὶ τῆς ὑψίστης τοῦ ὁποίου κορυφῆς εὐρίσκετο τὸ μέγαρον τοῦ Διός, ἔνθα οἱ θεοὶ συνήρχοντο καὶ συνεσκεπτόντο ἐπὶ θεῖων καὶ ἀνθρωπίνων ζητημάτων.—Πριάμοιο κράτους, ἣτις ἐκαλεῖτο ἄλλως καὶ Τροίη. Ἐκειτο εἰς ἀπόστασιν μιᾶς καὶ ἡμισείας ὥρας ἀπὸ τοῦ Ἑλλησπόνου, ὅπου σφύζονται σήμερον τὰ ἐρείπια Χισαρλικ (ὡς διὰ τῶν ἀνασκαφῶν του ἀπέδειξεν ὁ Ἑορ. Σλήμαν).

Αἰσθητικά

Τὶς τ' ἄρ... μάχεσθαι ; Ὁ ποιητὴς μετὰ τὸ θαυμαστὸν προῖμιόν του, διὰ τὴν καταστήσῃ ζωηρωτέραν τὴν ἀφήγησίν του, χρησιμοποιεῖ τὴν ἐρώτησιν διὰ τῆς ὁποίας ζητεῖ ἀπὸ τῆς Μοῦσας τὸν ἐμπνεύση. Ἀπὸ τοῦ σημείου τούτου ἀρχόμενος, χωρὶς νὰ ἀναφέρῃ τίποτε τὸ σχετικὸν πρὸς τὰ πρόσωπα, τὰς πράξεις καὶ τὸν τόπον τῶν προηγουμένων γεγονότων, ἀποσιωπῶν πάντα ταῦτα ὡς γνωστὰ εἰς τοὺς ἀκροατάς, ἐκ διηγήσεων καὶ ἀσμάτων τῆς ἐποχῆς τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου, εἰσέρχεται εἰς τὴν ἀφήγησιν μὲ ὑπέροχον δεξιότητα, πλέκων τὸ ὅλον ἔργον του μὲ ἀπαράμιλλον ἐνότητα.—**Λητοῦς καὶ Διός :** Εἶναι ἡ προσδοκωμένη ἀπάντησις εἰς τὴν ἀνωτέρω ἐρώτησιν, χρησιμοποιοῦν τὸν λεκτικὸν τρόπον τῆς ἀ ν τ ο ν ο μ α σ ί α ς ἢ μ ε τ ω ν μ ί α ς, κατὰ τὸν ὁποῖον ἀντὶ τοῦ ὀνόματος (Ἀπόλλων) ἐτέθησαν αἱ λέξεις Λητοῦς καὶ Διός χαρακτηρίζουσαι τὸ πρόσωπον. Ἀντὶ τῶν λέξεων τούτων, ἢ καὶ μιᾶς λέξεως ἠδύνατο νὰ τεθῆ καὶ ὀλόκληρος περίφρασις.—**ἀνὰ στρατὸν :** χαρακτηριστικὴ ἢ ἔκφρασις διὰ τὴν δηλωθῆ ἢ ἔκτασις τῆς συμφορᾶς ἢ ὁποία ἐπέπεσεν εἰς ὀλόκληρον τὸ στρατόπεδον.—**οὐνεκα :** κατὰ κράσιν ἀντὶ οὗ ἔνεκα διὰ τὴν ἐπακαλουθῆσιν οἱ λοιποὶ πόδες σπονδαῖοι καὶ νὰ προσδώσῃ βαρῦτητα ἀνάλογον πρὸς τὸ διαπραχθὲν ἁμάρτημα.—**Ἄτρεϊδης :** ἐν ἀρχῇ τοῦ στίχου χάριν ἐμφάσεως.—**στέμματ' ἔχων ἐν χερσίν :** Ἡ προσέλευσις τοῦ Χρύσου μὲ ὅλα τὰ ἐνδεικτικὰ τοῦ ἀξιώματός του, καθιστοῦν τὸ ἁμάρτημα τοῦ Ἀγαμέμνονος ἔτι μεγαλύτερον, διότι οὗτος δὲν διαπράττει τὸ ἁμάρτημα μόνον ἐναντίον ἐνὸς γέροντος ἱερέως, ἀλλὰ καὶ ἐναντίον αὐτοῦ τοῦ θεοῦ, τὰ σημεῖα τοῦ ὁποίου τόσον ἐνδεικτικῶς προτάσσει ὁ Χρῦ-

σης. Ἐξ ἄλλου ἢ χρήσις τοῦ πληθυντικοῦ καθιστᾷ τὸν λόγον παραστατικώτερον, διότι διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἐμφανίζονται ἐνώπιόν μας ἕν πρὸς ἕν τὰ σημεῖα τοῦ θεοῦ ἀντὶ τοῦ ἑνός, ὅπερ θὰ ἐδηλοῦτο διὰ τῆς χρησιμοποίησεως τοῦ ἐνικοῦ ἀριθμοῦ. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον χρησιμοποιεῖ ὁ ποιητὴς καὶ τὸ ἔχων ἐν χερσίν, ἐπιδιώκων ζωηρωτέραν ἔκφρασιν, ὅπως συμβαίνει καὶ εἰς πλείστας ὄσας ἡμετέρας ἔκφράσεις εἰς τὸν καθημερινὸν μας λόγον : π.χ. τὸν σκότωσε μὲ τὰ ἴδια του τὰ χέρια, τὸ ἄκουσα μὲ τὰ ἴδια μου τ' αὐτιά κ.ά. χρυσ_έω. θε_οί: συνίζησις.—Ἄτρείδα δῶ: πλεονασμός.—πριάμοιο πόλις: Ὁ Χρῦσης εὐχεται εἰς τοὺς θεοὺς, ὅπως ἐκπορθήσουν οἱ Ἕλληνες τὴν πόλιν τῆς Τροίας πρὸς ζημίαν βεβαίως τῶν Τρώων. Τοῦτο ὁμως ἀναγκάζεται νὰ τὸ πάρῃ λόγῳ τῆς ὑπερβολικῆς του ἀγάπης πρὸς τὴν κόρην αὐτοῦ, χάριν τῆς ὁποίας θυσιάζει τὰ πάντα, πιεζόμενος ἀκόμη ὑπὸ τῆς ἀνάγκης καὶ διότι εἰς τὸ βάθος τῆς ψυχῆς του δέχεται ὅτι αἰτία ὄλων τῶν δεινῶν ὑπῆρξεν ὁ Πάρις καὶ ὄχι οἱ Ἕλληνες.—παῖδα δ' ἐμοὶ λύσαιτε : προετάχθη τὸ παῖδα, διὰ νὰ δηλωθῇ ζωηρωτέρον ὁ σκοπὸς τῆς παρακλήσεως τοῦ Χρῦσου ἀφ' ἑνός καὶ ἡ ἀγωνία τοῦ διὰ τὴν τύχην τῆς προσφιλεστάτης του θυγατρὸς ἀφ' ἑτέρου, ἐνῶ τὸ ὀρθότερον θὰ ἦτο : ὑμῖν μὲν... ἐμοὶ δὲ παῖδα.—λύσαιτε : ἐτέθη εὐκτικὴ διὰ νὰ ἀποφευχθῇ ἡ ἔννοια τῆς προσταγῆς καὶ νὰ δοθῇ παρακλητικὴ διάθεσις εἰς τὸν λόγον τοῦ Χρῦσου, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον δὲν θὰ ἐπιτυγχάνετο διὰ τῆς προστακτικῆς. λύσαιτε—δέχεσθαι : πρῶτύστερον. Διὰ τοῦ λεκτικοῦ τούτου τρόπου ὁ ποιητὴς ἐξαίρει τὸν κύριον σκοπὸν τῆς ἀφίξεως τοῦ Χρῦσου, τὴν ἀπελευθέρωσιν δηλ. τῆς Χρυσηίδος· ἡ ἀποδοχὴ τῶν λύτρων τίθεται εἰς δευτερεύουσαν μοῖραν. Ὁ λόγος τοῦ Χρῦσου χαρακτηρίζεται σύντομος, χωρὶς πολυλογίαν, ψυχολογημένος, προσταθῶν διὰ καταλλήλων λέξεων καὶ φράσεων νὰ συγκινήσῃ τοὺς Ἕλληνας, στηριζόμενος εἰς στερεὰ ἐπιχειρήματα, θίγων τὴν φιλοτιμίαν καὶ προκαλῶν τὸν οἶκτον τῶν ἰσχυρῶν ἀρχηγῶν. Κατὰ ταῦτα ἡ ὅλη διάρθρωσις αὐτοῦ εἶναι προσεκτικῶς διατυπωμένη, ἐνέχουσα προσφώνησιν, εὐχήν, παράκλησιν, ἐπιχειρήματα. Πάντα ταῦτα διὰ τῆς πληθωρικῆς χρήσεως καταλλήλων κοσμητικῶν ἐπιθέτων καὶ τῆς ὅλης ὕψης τοῦ λόγου, ἐμφανίζουν τὸν Χρῦσιν περιδεῆ ἰκέτην καὶ ὄχι ἀγέρωχον ἱερέα τοῦ Ἀπόλλωνος ἐμπνέοντα τὸν σεβασμὸν, ἀλλὰ προκαλοῦντο τὸν οἶκτον παντὸς ἀνθρώπου.

Νόημα

Ὁ ποιητὴς φανερώνει τὴν αἰτίαν διὰ τὴν ὁποίαν ὁ Ἀπόλλων προεκάλεσε φιλονικίαν μεταξὺ Ἀγαμέμνονος καὶ Ἀχιλλέως καὶ τὰς συμφορὰς τὰς ὁποίας συνεσώρευσε εἰς τὸν στρατὸν τῶν Ἀχαιῶν διὰ τὴν προσβολὴν τὴν ὁποίαν ὁ Ἀγαμέμνων ἔκαμε πρὸς

τὸν ἱερέα Χρῦσην. Κατόπιν ἐμφανίζει τὸν Χρῦσην φέροντα πλούσια λύτρα νὰ παρακαλῆ τοὺς δύο ἀρχηγούς τῶν Ἑλλήνων ὅπως δεχθοῦν ταῦτα καὶ ἀφήσουν ἐλευθέραν τὴν θυγατέρα του.

στίχ. 22—32

'Ενθ' ἄλ λοι μὲν πάντες ἐ πευφή μῆσαν Ἄ χαιοὶ	ΤΤ
αἰδεῖ σθαὶ θ' ἱε ρῆα καὶ ἀγλαὰ δέχθαι ἄ ποίνα·	ΤΤ
ἄλλ' οὐχ Ἄτρει δη Ἄγα μέμονι ἦνδανε θυμῷ,	5
ἄλλα κα κῶς ἀφί ει, κρατε ρὸν δ' ἐπι μῦθον ἔ τελλεν·	5
«μὴ σε, γέ ρον, κοί λησιν ἐ γὼ παρὰ νηυσὶ κι χεῖω	ΤΤ
ἦ νῦν δηθὺ νοντ' ἦ ὕστερον αὐτις ἔ όντα,	5
μὴ νύ τοι οὐ χραί σμη σκῆ πτρον καὶ στέμμα θε οἷο.	5
τὴν δ' ἐγὼ οὐ λύ σω. πρὶν μιν καὶ γῆρας ἔ πεισιν	5
ἡμετέ ρω ἐνὶ οἴκῳ, ἐν Ἄργεῖ, τηλόθι πάτρης,	ΤΤ
ἴστον ἐ ποιχομέ νην καὶ ἐ μὸν λέχος ἀντιό ωσαν·	5
ἄλλ' ἴθι, μὴ μ' ἐρέ θιζε, σα ὅτερος ὡς κενέ ηαι».	ΤΤ

Λογοτεχνικὴ ἀπόδοσις

Καὶ τότε βροντοφώναξαν οἱ Ἀχαιοὶ καὶ εἶπαν νὰ σεβαστοῦνε τὸν παπᾶ καὶ νὰ δεχτοῦν τὰ πλούσια τὰ λύτρα. Μ' αὐτὸ τοῦ Ἀγαμέμνονα δὲν ἄρесе καθόλου, σκληρὰ τὸν ἀποπῆρε καὶ διώχνοντάς τον διάταξε· «Μὴ σὲ πετύχω, γέροντα, στὰ βαθουλὰ καράβια ἢ τώρα ἀργοπορώντας ἢ πάλι ἐδῶ γυρίζοντας, μήπως τό σκῆπτρο τοῦ θεοῦ καὶ τὰ σημάδια δὲν σ' ὠφελήσουν. Ἐγὼ αὐτὴν ἀσκλάβωτη κρατάω, γεράματα θεὸ ναῦρη στὸ Ἄργος, μεσ' στὸ σπίτι μου, μακριὰ ἀπ' τὴν πατρίδα, δουλεύοντας στὸν ἀργαλειό κι' ἔννοια τοῦ κρεβατιοῦ μου νᾶχη· μὰ δίνε του, μὴ τὸ αἶμα μ' ἀνεβάξεις, ἂν θές γερός νὰ φύγης».

Γραμματικὰ—σημασιολογικά :

ἐνθα (ἐπιρρημ. χρονικ.)=τότε. ἐπευφήμησαν=ὄριστ. ἄοριστ. α τοῦ ἐπευφημέω (φήμη)=ἐπιδοκιμάζω, ἐπικροτῶ. αἰδεῖσθαι=ἀπαρεμφ. ἐνεστ. τοῦ αἰδέομαι, μελλ. αἰδεσῶμαι ἢ αἰδέσσομαι, ἄορ. ἠδεσάμην καὶ αἰδесσάμην, ἄορ. παθ. ἠδέσθην καὶ αἰδέσθην=αἰσθάνομαι ἐντροπῆν, αἰσχύνομαι· μετ' αἰτ.=σέβομαι, φοβοῦμαι τινα (ὁμόρριζα: αἰδῶς, αἰδομαι, αἰδιμος, αἰδέσιμος κ.ἄ). θ'=τε, ἱερῆα=ἀντι ἄττ. ἱερέα. ἀγλαδς-ἦ-ὄν=λαμπρός ὠραῖος, ἐξαιρετος; (συγγ. τῷ αἴγλη, ἀγάλλομαι· πρβλ. γλαυκός=λάμπων). δεφθαι=ἀπαεμφ. ἄορ. β' τοῦ δέχομαι, μελλ. δέξομαι, ἄορ. α' ἐδεξάμην, ἐπικ. ἄορ. β' ἐδέγμην, παρακ. δέδεγμα ἢ δέγμα, ὑπερσ. ἐδεδέγμην, ἢ ἐδέγμην=δέχομαι, ἀποδέχομαι (πρβλ. ἰων. καὶ αἰολ. δέκομαι, δοκός, δοχή, δοχεῖον).

Ἐπιγραφή

Ὁ λόγος τοῦ Χρύσου εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν.

στίχ. 22—32

Τότε μὲν πάντες οἱ ἄλλοι Ἀχαιοὶ μετὰ βοῆς προέτρεψαν
νὰ σεβασθοῦν τὸν ἱερέα καὶ τὰ λαμπρὰ νὰ δεχθοῦν λύτρα·
ἀλλ' (αὐτὸ) τοῦ Ἀτρείδου Ἀγαμέμνωνος δὲν ἠὺχαρίσται τὴν καρδίαν·
ἀλλὰ μὲ κακὸν τρόπον ἀπέπεμπε αὐτὸν σκληρὰν δὲ προσταγὴν ἔδιδε,
«Γέροντα, νὰ μὴ σὲ συναντήσω πλησίον τῶν κοίλων πλοίων
ἢ τώρα ἀργοποροῦντα ἢ ἔπειτα ἐπανεέλθοντα,
μήπως δὲν σοῦ χρησιμεύσουν τὸ σκῆπτρον καὶ τὸ σύμβολον τοῦ θεοῦ.
Αὐτὴν ἐγὼ δὲν θὰ ἀπελευθερώσω· πρωτύτερα θὰ τὴν εὔρη καὶ τὸ γῆρας
εἰς τὸν οἶκον μου εἰς τὸ Ἄργος, μακρὰν τῆς πατρίδος (της).
εἰς τὸν ἀργαλειὸν ἀσχολουμένη καὶ τὴν κλίνην μου ἐτοιμάζουσα·
ἀλλὰ πῆγαινε, μὴ μὲ ἐρεθίζης. διὰ νὰ φύγης ἀβλαβῆς.»

ἦνδανε=παρ. τοῦ ἀνδάνω, παρ. ἦνδανον καὶ ἐήνδανον, μελλ. ἀδήσω. ἀορ. β' ἔαδον καὶ εὔαδον καὶ ἄδον, παρακ. β' ἔαδα=εὐχαριστῶ, τέρω (ἐκ ρίξ. σFαδ. Fανδ' πρβλ. λατ Suavis, Suadeo—ἦδονή, ἦδύς, ἄσμενος). **θυμὸς** (ὄ)=πνοή, νοῦς, πνεῦμα, ψυχὴ (πρβλ. θύω=φυσῶ δυνατὰ· ἐκ τοῦ θυμὸς παράγονται τὰ· θυμοῦμαι, θυμαίνω, θυμικός). **ἀφίει**=παρ. ἀφίημι=ἐκδιώκω, ἀποπέμπω. **καρτερὸς** καὶ **καρτερὸς-ἦ-ὄν**=ἰσχυρὸς, δυνατὸς, τραχὺς σκληρὸς (πρβλ. κράτος ἢ κάρτος, κρείττων, κράτιστος, ἐπιρ. κάρτα) ἐπι+ἔτελλεν=ἐπέτελλεν=παρ. τοῦ ἐπιτέλλω=προστάτω, παραγγέλλω. **κοίλησιν νηυσὶ**=ἀτ. κοίλαις ναυσί. **κιχείω**=ὑποτ. ἐνεστ. σχηματισθεῖσα ἐξ ἀμαρτύρου ἐνεστωτικοῦ τύπου κίχημι· κατ' ἐνεστ. καὶ παρ. ὀριστικῆς χρησιμοποιεῖται μόνον ὁ τύπος **κιχάνω**—**ἐκίχανον**· μελλ. **κιχήσομαι**, ἀορ. β' ἐκίχον καὶ κίχον, ἀορ. μεσ. ἐκίχησάμην=τυγεάνω, εὐρίσκω, συναντῶ. **δηθόνοντα**=μτχ. ἐνεστ. τοῦ δηθύνω=ἀναβάλλω, χρονοτριβῶ (δηθά, δὴν, λατ. diu=ἐπὶ πολὺν χρόνον). **αὐτις** (ἐκ τοῦ ἰδίου θεμ. καὶ τὸ αὐτε)—αὐθις, πάλιν. **ἰόντα**=μτχ. ἐνεστ. τοῦ εἶμι =ὑπάγω, ἔρχομαι. **νὺ** (νὺν καὶ νῦν)=τώρα μετὰ ταῦτα, λοιπὸν, βεβαίως. **τοι**=προσ. ἀντων. β' προσώπου, δοτ. ἐν. ἀντί σοι (πρβλ. λατ. tibi). **χραίσμη**=ὑποτ. ἀορ. β' τοῦ χραισμέω (χράσμαι), μελλ. χραισμήσω, ἀορ. χραισμησα, ἀορ. β' ἔχραισμον καὶ χραισμον=βοηθῶ, προστατεύω, χρησιμεύω. **θεοῖο**=ἀσυναίρ. γεν. ἀντί θεοῦ. **τὴν** (δεικτ.)=αὐτὴν **πρὶν** (ἐπιρ.)=πρότερον, **μιν**=προσωπ. ἀντων. γ' προσώπου αἰτ. ἐν. δι' ὅλα τὰ γένη=αὐτὸν—ἦν—ὄ· πάντοτε ἐγκλιτικόν. **γῆρας** (τό), γεν. γήραος. **ἔπεισιν**=γ' ἐν. ὀριστ. τοῦ ἐπειμι, μὲ σημασ. μελλ.=θὰ εὔρη. ἐνὶ=προθ. ἀντί ἐν **τηλόθι**=ἐπιρ.

(τῆλε—τῆλοῦ)=μακράν, εἰς μεγάλην ἀπόστασιν. **πάτρη** (ἦ)=πατρίς, γεννέθλιος γῆ. **ἰστός** (ὁ)=ὁ ἀργαλειός, τὸ ὕφασμα (ἐκ τοῦ ἰστημι). **ἐποιομένην**=μτχ. ἐνεστ. τοῦ ῥ. ἐποίχομαι, μελλ. ἐποικήσομαι=περιέρχομαι, καταγίνομαι εἰς τὸ ἔργον μου, καταπιάνομαι μὲ κάτι. **ἰστόν ἐποίχομαι**=ὑφαίω. **λέχος** (τὸ)=κλίνη, στρῶμα, κρεβάτι (θεμ. λεχ—λέγω=κατακλίνομαι: ἐξ αὐτοῦ: ἄλοχος, λεχώ, λέκτρον) **ἀντιώσαν**=μτχ. ἐνεστ. τοῦ ἐπικ. ἀντιώω ἀντι ἀντιάω=ἀπαντῶ, ἀντικρύζω μετ' αἰτ.=τακτοποιῶ. ἐτοιμάζω. **λέχος ἀντιώω**=τακτοποιῶ τὴν κλίνην. **ἴθι**=προστ. τοῦ εἶμι· ἐνταῦθα ὡς ἐπίρ. δηλωτικὸν προτροπῆς (ὅπως τὸ ἄγε)=ἐμπρός! ἔλα! **ἐρέθιζε**=προστ. ἐνεστ. τοῦ ἐρεθίζω=ἐξοργίζω. **σαώτερος**=συγκριτ. τοῦ ἐπιθ. σάος, ἄλλος τύπος τοῦ σόος=σῶος, ἀκέραιος, ἀβλαβής. ὡς (τελ. σύνδ.)=ἵνα. κέ καὶ πρό φων. **κέν**=μόριον συνοδεῦον συνήθως τὴν δυν. εὐκτικὴν ἀντι τοῦ ἄν· πάντοτε ἐγκλιτικόν. **νέκαι** (ἀντι νέη)=β' ἐν. ἐνεστ ὑποτ. τοῦ νέομαι=ἐπιστρέφω, ἐπανέρχομαι, φεύγω, μόνον καὶ ἐνεστ καὶ παρατατ. (νόστος, Νέστωρ).

Συντακτικὰ

αἰδεῖσθαι—δέχθαι=τελ. ἀπαρέμφατα. Ἄγαμέμνονι=ἀντικ. τοῦ ἦνδανε. **θυμῶ**=δοτ. τοπικὴ. **ἐπι+ἔτελλεν**=τμησις. **μῆ... κιχείω**=ἐνδοιαστικὴ προτ. δηλοῦσα ἀπαγόρευσιν. **δηθύνοντα—ιόντα**=κατηγ. μτχ. ἐξαρτώμεναι ἐκ τοῦ κιχείω. **μῆ νύ... οὐ χραίσμη**=ἐνδοιαστικὴ προτ. ἐνέχουσα ἀπειλήν. **πρὶν**=ἢ σύνταξις ἀσύνδετος. **σαώτερος**=κατηγορούμενον. ὡς κε **νέηαι**=τελικ. πρότασ. μετὰ τοῦ δυνητικοῦ κε (ἄν).

Πραγματικὰ

πάντες ἐπευφήμησαν : σεβόμενοι τὸν Ἄπόλλωνα καὶ εὖσπλαγ-

στ. 33—42

᾽Ως ἔφατ', | ἔδει | σεν δ' ὁ γέρων | καὶ ἐ | πείθετο | μύθω· 7
βῆ δ' ἀκέ | ὦν παρὰ | θίνα || πο | λυφλοὶ | σβοιο θα | λάσσης TT

πολλὰ δ' ἔ | πειτ' ἀπά | νευθε κι | ὦν || ἦ | ρᾶθ' ὁ γε | ραῖος 7
Ἄπόλλωνι ἄ | νακτι, || τὸν | ἦῦκό | μος τέκε | Λητώ· TT

«κλυθί μεν, | ἄργυρό | τοξ', ὅς | Χρῦσην | ἀμφιβέ | βηκας 5
Κίλλαν | τε ζαθέ | ην || Τενέ | δοιό τε | ἰφι ἀνάσσεις, 5

Σμινθεῦ, | εἰ ποτέ | τοι || χαρίε | ντ' ἐπί | νηὸν ἔ | ρεψα, 5

ἦ εἰ | δὴ ποτὲ | τοι || κατὰ | πίονα | μηρί· ἔ | κη 5
ταῦρων | ἦδ' αἰ | γῶν || τόδε | μοι κρή | ηνον ἔ | ἔλδωρ· 5
τίσει | ἀν Δανα | οἱ ἐμὰ | δάκρυα || σοῖσι βέ | λεσσιν». B

χνιζόμενοι τὸν δυστυχή πατέρα.—**αἰδεῖσθαι θ' ἱερῆα** : ἡ προτροπὴ αὐτῆ τῶν Ἀχαιῶν ἀπαλάσσει μὲν αὐτοὺς τῆς εὐθύνης, καθιστᾷ δὲ τὸν Ἀγαμέμνονα μόνον ἔνοχον διὰ τὰς μετέπειτα ὑπὸ τοῦ θεοῦ πεμφθείσας συμφοράς.—**κοίλῃσιν νηυσί** : διότι τὰ πρωτόγονα πλοῖα κατεσκευάζοντο δι' ἐκσφαγῆς πελωρίων κορμῶν δένδρων· ὁ χαρακτηρισμὸς ὕστερον ἐγενικεύθη. Μεταγενεστέρως κοίλη ναὺς ὠνομάζετο μόνον τὸ κάτω μέρος (τὸ ἀμπάρι) τοῦ πλοίου.—**ἐν Ἀργεῖ** : ἐνταῦθα ἐνν. ἡ Ἀργολικὴ πεδιάς ὅπου ἐξετείνεται τὸ Βασίλειον τοῦ Ἀγαμέμνονος ἔχον πρωτεύουσαν τὰς Μυκήνας.—**ἴστων ἐποιοχόμενην** : ἡ δοκὸς τοῦ ἀργαλειοῦ, ἣτις σήμερον τίθεται ὀριζοντίως, εἰς τοὺς ἀρχαίους ἴστατο ὀρθία καὶ οὕτω ὁ ὑφαίνων δὲν ἐκάθετο, ἀλλ' εἰργάζετο ὀρθίως πρὸ αὐτοῦ.

Αἰσθητικά

ἄλλοι μὲν πάντες... ἀλλ' οὐκ ἦνδανε θυμῷ : ἀντίθεσις ζωηροτάτη καθ' ἣν προτάσσεται τὸ οὐκ εἰς τὸ δευτέρον μέρος τῆς ἀντιθέσεως διὰ τὴν καταστίτην ταύτην ὀξυτέραν. Παρατηρητέον ἐνταῦθα καὶ τὸ σχῆμα καθ' ὅλον καὶ μέρος.—**Ἀτρεΐδῃ Ἀγαμέμνονι—θυμῷ**, εἰς τὴν αὐτὴν πῶσιν, ἀντὶ Ἀτρεΐδου Ἀγαμέμνονος.—**Ἀγαμέμνονι—ἦνδανε** : δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῆ ὡς χασμωδία οὐδὲ συνίησις τῶν δύο **ι** η, καθόσον πρὸ τοῦ ἦνδανε, ὑπῆρχε F, καθὼς δηλοῖ ἡ δασεῖα τῆς λέξεως.—**ἐπί... ἔτελλεν** : κατὰ τμησίαν, τοῦτο παρατηρεῖται συχνάκις παρ' Ὀμήρῳ λόγῳ τῆς χαλαρᾶς συνδέσεως τῶν προθέσεως μετὰ τῶν ρημάτων, αἱ ὁποῖαι ἔχουσι τὴν ἀρχικὴν τῶν ἐπιρρηματικῆν σημασίαν, ὡς ἐκ τούτου χωρίζονται πολλάκις ἀπὸ τὸ ρῆμα.—**ἐγὼ** : ἐτέθη πρὸς ἔμφασιν.—**πρὶν ἔπεσιν μιν** : ἡ πρότασις ἀσύνδετος πρὸς τὸ : οὐ λύσω, διὰ τὴν ἐξαρτηθῆ ἢ ἀντίθεσις

στ. 33—42

Ἔτσι εἶπε, ἐφοβήθη δὲ ὁ γέρον καὶ ὑπήκουσεν εἰς τοὺς λόγους τοῦ ἔβαδισε δὲ σιωπηλὸς κατὰ μῆκος τῆς ἀμμώδους ἀκτῆς τῆς ταραχῶδους θαλάσσης·

θεμμῶς δ' ἔπειτα ἀφοῦ ἀπεμακρύνθη προσηύχετο ὁ γέρον πρὸς τὸν βαοίλεα τὸν Ἀπόλλωνα, τὸν ὁποῖον ἢ καλλίκομος ἐγένετο [νησε Λητώ,

«Ἐπάκουσόν μου, ἀργυρότοξε, ὁ ὄροϊος τὸν Χρῦσιν προστατεύεις, καὶ τὴν Κίλλαν τὴν ἱερωτάτην καὶ τῆς Τενέδου κραταιῶς βασιλεῦς [λεῦεις

Σμινθεῦ, ἂν κάποτε σοῦ ἀνήγειραν ναόν, ὁ ὁποῖος νὰ σοῦ εἶναι [εὐχάριστος,

ἢ ἔαν κάποτε πράγματι παχεῖα μηριὰ πρὸς χάριν σου ἔκαυσα ταύρων καὶ αἰγῶν ταύτην τὴν ἐπιθυμίαν ἐκτέλεσόν μου· νὰ πληρώσουν οἱ Δαναοὶ τὰ δάκρυά μου μὲ τὰ βέλη σου».

πρὸς τὰ προηγούμενα, δικαιολογούμενη ἐκ τοῦ ψυχικοῦ πάθους καὶ τῆς παραφορᾶς ἐκ τῶν ὁποίων κατέχεται ὁ ὄμιλῶν.—ἐνὶ οἴκῳ : χωρὶς χασμφοδίας διὰ τὸν αὐτὸν λόγον, τὸν ὁποῖον ἀναφέραμεν καὶ ἄνωτέρω (ἐνι—Φοίκῳ).—μὴ μ' ἐρέθιζε : καὶ ἐδῶ ἐτέθη ἀσυνδέτως διὰ τὸν ἴδιον λόγον.—σαώτερος : ἔχομεν σύγκρισιν ἀντιθέσεως, κατὰ τὴν ὁποῖαν δύο ἰδιότητες τοῦ ἰδίου προσώπου συγκρίνονται διὰ νὰ δηλωθῇ ἡ ὑφισταμένη ἀντίθεσις. Τὸ συγκριτικὸν ἐνταῦθα ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ θετικόν. Οἱ στίχοι 25—32, χαρακτηρίζουν λίαν ἐνδεικτικῶς τὸ πρόσωπον τοῦ Ἁγαμέμνονος, διὰ τῶν ὁποίων διαφαίνεται ἡ ψυχικὴ του κατάστασις, ἐκ τῆς ὁποίας κατέχεται καὶ γενικῶς ὁ χαρακτήρ αὐτοῦ. Οὕτω ἡ ἀπειλή διαδέχεται τὴν αὐστηρὰν διαταγὴν καὶ αἱ παρακλήσεις τοῦ Χρύσου, ἀντὶ νὰ εὔρουν ἀπήχησιν εἰς τὴν ψυχὴν του, ἐξάπτουν αὐτὸν ὥστε νὰ ὑβρίσῃ ἀδίκως τὸν ἱερέα, καὶ νὰ ἀσεβῇ δι' ἀπρεπῶν λόγων πρὸς τὸν ἐκπρόσωπον τοῦ θεοῦ. Οὕτω οἱ δύο λόγοι, τοῦ Χρύσου καὶ τοῦ Ἁγαμέμνονος συγκρινόμενοι μεταξύ των, διακρίνονται διὰ τὴν ζωηρὰν τῶν ἀντίθεσιν καὶ χαρακτηρίζουν πιστῶς τὰ δύο πρόσωπα ἐμφανίζοντα αὐτὰ συμφώνως πρὸς τὰς περιστάσεις καὶ τὴν ψυχικὴν διάθεσιν. Ὁ μὲν Χρῦσης δειλός, ἰκετευτικός, ὁ δὲ Ἁγαμέμνων τραχὺς, αὐταρχικός, θυμῶδης, φοβερός !

Νόημα

Ἐνῶ τὰς παρακλήσεις τοῦ Χρύσου πάντες οἱ Ἀχαιοὶ ἀποδέχονται εὐμενῶς ὁ Ἁγαμέμνων ἀποκρούει σκαιῶς τὰς προτάσεις τοῦ γέροντος ὑβρίζων αὐτὸν καὶ ἀπειλῶν εἰς περίπτωσιν δὲ καθ' ἣν ἤθελε καὶ πάλιν ἐφανισθῇ εἰς στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν δὲν θὰ τὸν ἔσωζαν τὰ σύμβολα τοῦ Ἀπόλλωνος, δηλοῖ δὲ εἰς τὸν Χρῦσην κατηγορηματικῶς, ὅτι δὲν πρόκειται νὰ ἐλευθερώσῃ τὴν θυγατέρα του.

Ἐπιγραφή

Ὁ Ἁγαμέμνων ἀποπέμπει τὸν Χρῦσην ἐκ τοῦ στρατοπέδου τῶν Ἀχαιῶν.

Λογοτεχνικὴ ἀπόδοσις

Ἔτσι εἶπε καὶ ὑπάκουσεν ὁ γέροντας στὰ λόγια του μὲ τρόπο. καὶ πῆρε δρόμο σιωπηλὸς στὴν ἀμμουδιά τ' ἀσώπαστου γιαλοῦ κι' ὕστερ' ἀφοῦ ἐμάκρυνε στὸ δρόμο του ὁ γέρος ἐθερμοπαρακάλεσε τὸ γυιό τῆς ὀμορφομαλλούσας τῆς Λητώς, τὸ ρήγα τὸν Ἀπόλλωνα « Ἄκουσέ με ἀσημοδοξάρη, σὺ ποὺ τῇ Χρῦσα διαφεντεύεις, καὶ τὴν ἅγια Κίλλα καὶ κυβερνᾷς τὴν Τένεδο γερά, Ποντικοχαλαστή, ἂν κάποτε σοῦ ἐφκιαζα νὰ ὀ χαριτωμένο

ἢ κάποτε παχιά μηριὰ στὴ χάρη σου ἔχω κάψει
 γιδῶνε καὶ βοῖδῶν, ἐτούτῃ τῇ λαχτάρᾳ μου κάνει νὰ γίνῃ ἀλήθεια
 μὲ τίς σαίτες σου οἱ Δαναοὶ τὰ δάκρυα ποὺ ἔχουσα νὰ μοῦ πλη-
 [ρῶσουν.

Γραμματικὰ—σημασιολογικὰ

ὡς=δεικτ. ἐπίρρημα τρόπου=οὗτος. ἔφατο =μεσ. παρατ. τοῦ
 φημί μὲ σημ. ἄορ.=ἔφη. ἔδεισεν=ὄριστ. ἄορ. τοῦ δεῖδω, μέλλ. δεῖ-
 σομαι. ἄορ. ἔδεισα καὶ ἔδδεισα, παρακ. δέδεικα ἢ δεῖδοικα, παρακ.
 β' δέδια ἢ δεῖδια=φοβοῦμαι, εἶμαι περίτρομος (δέος, δεινός, δει-
 λός). ἐπείθετο=παρατ. τοῦ πείθομαι=ὕπακούω, συμμορφοῦμαι. μῦ-
 θος=λόγος, συμβουλὴ, γνώμη, διαταγὴ βῆ=ἀναυξ. ἄορ. τοῦ ρ. βαι-
 ων, μέλλ. βήσομαι, ἄορ. α' ἔβησα, ἄορ. β' ἔβην ἢ βῆν = βαδίζω,
 πορεύομαι (βάσις, βῆμα, βᾶθρον. βεβαιοσ, βέβηλος, βωμός). ἀκέ-
 ων=μτχ. τύπος χρησιμοποιούμενος ὡς ἐπίρρημα=ἡσύχως, σιωπη-
 λῶς (πρβλ. ἀκῆν καὶ ἦκα=ἡσύχως, ἦκιστος=βραδύς, ἦττων). Θῆς
 (ὁ). γεν. θινός=σωρὸς ἄμμου πλησίον τῆς ἀκτῆς, ὄθεν ἀκτῆ, πα-
 ραλία. πολυφλοίσβος=ἐπιθ. γεν. πολυφλοίσβοιο=πολυτάραχος, θο-
 ρυβώδης (πολὺ+φλοῖσβος· λέξις πεποιημένη ἐκ τοῦ θορύβου τῶν
 κυμάτων). ἀπάνευθε=ἐπιρ. (ἐπικ. τύπος ἀνευθεν) = μακράν. κίων=
 μτχ. ἔνεστ. τοῦ ρ. κίω, παρατ. ἔκιον ἢ κίον = πορεύομαι, βαδίζω
 (κινέω, κίνδαξ, εὐκίνητος). ἤρᾶτο=παρατ. τοῦ ἀράομαι (ἀρά), μέλλ.
 ἀρήσομαι, ἄορ. ἤρασάμην, παρακ. ἤραμαι (ὁ παρακ. πάντοτε ἐν
 συνθέσει)=προσεύχομαι, εὐχομαι. γεραιός=(κατὰ συστολὴν ἀντι-
 γηραιός· πρβλ. γῆρας)=ὁ γέρον, ὁ πρεσβύτερος· συγκρ. γεραιτε-
 ρος, ἀναξ (ὁ) γεν. ἀνακτος=κύριος, ἄρχων, βασιλεὺς (θεμ. Fana+
 κτ.) κλητ. ἀνα, δοτ. πληθ. ἀνάκτεσσι· θηλ. ἀνασσα, πρβλ. ἀνάσωω
 =κυβερνῶ, βασιλεύω). τόν=ὄποῖον (αἷτ. ἐν. τῆς ἀναφορικῆς ἀντων.
 ὁ, ἦ, τό, ἦτις παρ' Ὀμήρῳ καὶ τοῖς ἄλλοις Ἴωσιν ἀντικαθιστᾷ
 τὴν γνησίαν ὄς, ἦ, ὁ. Κλίνονται κατὰ τὸ ἄρθρον τονιζομένη καθ'
 βλας τὰς πτώσεις· αὕτη καλεῖται καὶ ὑποτακτικὸν ἄρθρον). ἡῦκο-
 ιος, ου (εὐ+κόμη)—ὁ ἔχων πλουσίαν κόμη, ὁ ὠραῖος. τέκε=ὄριστ.
 ἀναυξ. ἄορ β' τοῦ ρ. τίκτω, μέλλ. τέξω, ἢ τέξομαι ἢ τεκοῦμαι,
 ἄορ. β' ἔτεκον καὶ τέκον, μεσ. ἄορ. β' τεκόμην, παρακ. τέτοκα
 =παράγω, γεννῶ (θεμ. τεκ. ἐξ οὗ τέκος, τόκος, ἐπίτοκος, τέκνον,
 τοκεύς, τοκίζω κ.ἀ.). κλυθι=προστ. ἄορ. β' τοῦ ρ. κλύω, παρατ.
 καὶ ἄορ. β' ἔκλυον=ἀκούω, ἐννοῶ, εἰσακούω (πρβλ. κλέω ἢ κλείω
 =ἐγκωμιάζω, ὀνομάζω· ὡσαύτως κλέος, κλυτός). μεῦ=προστ. ἀντων.
 ἐντὶ μοῦ. ἀμφιβέβηκας=ὄριστ. παρακ. τοῦ ρ. ἀμφιβαίνω = περιτρι-
 γυρίζω, περιβάλλω, προστατεύω. ζάθεος -η -ον= ἄγαν θεός, ἡγια-
 σμένος (ία, ἐπιτακτικὸν μόριον τῆς αἰολ. =λίαν+ θεός· πρβλ. ζά-
 λουτος, ζάπυρος, ζαπληθῆς κ.λ.). Τενέδοι=Τενέδου. ἰφι (ἐπίρρ.
 =κραταιῶς, ἰσχυρῶς, γενναίως (κυρίως δοτ. ὄργαν. τοῦ ἰς, γεν.

ινός=θ. ἰσχύς, δύναμις· πρβλ. λατ. vis καὶ ὁμηρ. ἴφιος, ἐν τῇ φράσει ἴφια μῆλα=ἀκμαῖα πρόβατα). ἀνάσσω (ἀναξ)=ἄρχω, κυβερνῶ, βασιλεύω. Σμινθεύ=κλητ. τοῦ Σμινθεύς, ἐπιθ. τοῦ Ἀπόλλωνος (ἐκ τινος πόλεως τῆς Τροίας καλουμένης Σμίνθης ἢ πιθανώτερον ἐκ τοῦ σμίνθος=ποντικός, ὅθεν Σμινθεύς=ὁ φονεύων, ὁ ἐξολοθρεύων τοὺς ποντικούς). χαρίεις - εσσα - εν=χαριτωμένος, εὐχαρις, θελκτικός, νηὸν=αἰτ. ἐν. τοῦ νηῆς (ὁ)=νηός, κατοικία θεοῦ, (ἐκ τοῦ ναῖω=διαμένω, κατοικῶ). ἐπι+ἔρεψα=ἐπέτρεψα=ὀριστ. ἄοριστ. τοῦ ἐπερέφω, μελλ. ἐπετρέψω, ἄορ. ἐπέρεψα=στεγάζω, ἀνεγείρω, οἰκοδομῶ. δῆ=μόριον χρονικόν καὶ βεβαιωτικόν=ἤδη, ἔως, τώρα—λοιπόν, ἀληθῶς. τοι=σοι. πῖων, πείρα, πῖον (ἐπίθ.)=παχύς, λιπαρός (πίαρ, τὸ=πάχος, λίπος· πρβλ. λατ. pinquis=παχύς). μῆρία (τά)=τὰ ὄστα τῶν μῆρῶν ἐπὶ τῶν ὀποίων περιετύλισσον τεμάχια κρεάτων· οὐδέποτε καθ' ἑνικόν (ἐν χρήσει καὶ ὡς πληθ. τῆς λέξεως μῆρός· πληθ. οἱ μῆροί ἢ τὰ μῆρά καὶ μῆρία). κατὰ+ἔκκηα=κατέκηα=ὀριστ. ἄορ. τοῦ κατὰκαίω, ἄορ. κατέκηα, ἄορ β' παθ. κατεκάνη=ἐντελῶς καίω. ἡδὲ=συνδ. συμπλεκτ.=καί. κρήνηνον=προστ. ἄορ. τοῦ κραιαίνω ἢ κραίνω, παρατ. ἐκραιαίνε, μελλ. κρανέω, ἄορ. ἔκρηνα ἢ ἐκρήνηνα, μεσ. μελλ. με παθ. σημασ. κρανέομαι, παρακ. παθ. κεκράανται, ὑπερσ. κεκράαντο=ἐκπληρῶ, τελειώνω, ἐκτελῶ, (πρβλ. λατ. creo). ἐέλδωρ (τὸ)=εὐχή, ἐπιθυμία (ἐκ τοῦ ἐέλδομαι ἢ ἔλδομαι=σφόδρα ἐπιθυμῶ· θεμ. Φελδ—δοσυγενές πρὸς τὴν λατ. ριζ. vel ἐξ ἧς τὸ volo—velle=θέλω κ.ἄ.). τείσειαν=εὐκτ. ἄορ. α' τοῦ ρ. τίνω, μέλλ. τίσω ἢ τείνω, ἄορ. ἔτιστα ἢ ἔτεισα, μεσ. μελλ. τίσομαι ἢ τείσομαι, ἄορ. ἐτισάμην καὶ ἔτεισάμην=καταβάλλω τὸ τίμημα, πληρώνω. σοῖσι βέλεσσι=ἄττ. σοῖς βέλεσι.

Συντακτικὰ

μύθω=ἀντικ. τοῦ ἐπειθέτο. πολλὰ=σύστοιχον ἀντικ. τοῦ ἠρᾶτο (πολλὰς ἀράς). κίων=μτχ. χρον. Ἀπόλλωνι=ἀντικ. ἀνακτι=παράθεσις. τόν... Λητώ=προτ. ἀναφορική. μεν=ἀντικ. τοῦ κλυθι. Τενέδοιο=ἀντικ. τοῦ ἀνάσσεις. τοι=δοτ. χαριστική. νηὸν=ἀντικ. τοῦ ἐπέτρεψα. χαρίεντα=προληπτικὸν κατηγ. ἐπι+ἔρεψα=τιμήσις. μοι=δοτ. χαριστική. ἐέλδωρ=ἀντικ. τοῦ κρήνηνον. τείσειαν=εὐχετική εὐκτική. βέλεσιν=δοτ. ὀργανική.

Πραγματικὰ

ἀπάνευθε κίων : μακρὰν τοῦ στροτοπέδου τῶν Ἀχαιοῶν καὶ εἰς τόπον ἀσφαλῆ εὐχεται πρὸς τὸν Ἀπόλλωνα τὴν τιμωρίαν τῶν ὕβριστῶν του.—Λητώ : Θεά, θυγάτηρ τῶν Τιτάνων Κοίου καὶ Φοίβης, μήτηρ ἐκ Διὸς τῶν διδύμων Ἀπόλλωνος καὶ Ἀρτέμιδος. Ἐλατρεύετο πανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος, ἰδίᾳ ὅμως ἐν Βοιωτίᾳ καὶ ἔθεωρεῖτο μία τῶν εὐγενεστέρων θεαινῶν.—ἀργυρότοξε : τὰ ὄπλα τῶν θεῶν ἢ

σαν κατασκευασμένα ἐκ πολυτίμου ὕλης.—**Χρῦση** : παράλιος πόλις τῆς Τρωάδος, ἔναντι τῆς Τενέδου, ἔχουσα ναὸν τοῦ Σμινθέως Ἀπόλλωνος, πατρίς τοῦ Χρύσου.—**Κίλλα** : μικρὰ πόλις τῆς Τροίας νοτίως τῆς Σκήψεως ἔχουσα καὶ αὕτη ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος.—**Τενέδος** : νῆσος τοῦ Αἰγαίου πελάγους παρὰ τὰς ἀκτὰς τῆς Τροίας.
Σμινθεὺς : διότι ἐξολόθρευεν τοὺς σμίνθους=ποντικούς· ἐν Χρῦση ὑπῆρχεν ἄγαλμα τοῦ θεοῦ εἰς τοὺς πόδας τοῦ ὁποίου παρίστατο μῦς.—**νῆδὸν ἐπέρεψα** : σπανιώτατα ἀναφέρονται εἰς τὰ ἔπη ὡς τόποι λατρείας οἱ ναοί· οἱ θεοὶ ἐλατρεύοντο εἰς τὰ ἄλση, τὰ τεμένη καὶ τοὺς βωμοὺς. Ἄλλ' ἢ χρῆσις τῶν ναῶν προφανῶς εἶχεν ἤδη ἀρχίσει. Ἐντὸς τοῦ ναοῦ ἐφυλάσσετο τὸ ὁμοίωμα τοῦ θεοῦ καὶ τὰ ἱερὰ σκεύη· δικαίωμα εἰσόδου εἰς αὐτὸν εἶχον μόνον οἱ ἱερεῖς.—**πίονα μῆρία** : ἐπὶ τῶν ὄστων τῶν μῆρῶν, τὰ ὅποια ἀφήρουν ἀπὸ τοὺς μῆρους διὰ μαχαίρας, προσέθετον τεμάχια κρεάτων καὶ περιετύλισσον διὰ διπλῆς σκέπης (λίπους). Ταῦτα ἔκαίνον ἐπὶ τοῦ βωμοῦ πρὸς τιμὴν θεοῦ τινος, τοῦ ὁποίου τὴν ὄσφρησιν ηὔχαριστεῖ ἡ ἀναδυομένη κνίσα.—**Δαναοί** : οὕτως ἔκαλοῦντο κατὰ τοὺς ἠρωϊκούς χρόνους οἱ Ἀργεῖοι· κατ' ἐπέκτασιν ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου ὀνομάζονται Δαναοὶ πάντες οἱ ἔναντιὸν τῆς Τροίας ἐκστρατεύσαντες Ἕλληνες. (Τὸ ὄνομα προῆλθεν ἐκ τῶν θυγατέρων τοῦ Δαναοῦ, Δαναίδων, τὰς ὁποίας ἐνυμφεύθησαν νεανῖαι Ἀργεῖοι ἀνακηρυχθέντες νικηταὶ τῶν «Σθενείων» ἀγῶνων).

Αἰσθητικά

ἔδεισεν... καὶ ἐπέιθετο : Οἱ λόγοι τοῦ Ἀγαμέμνονος, ἦτο φυσικὸν νὰ προκαλέσουν τὸν φόβον εἰς τὸν γέροντα Χρῦσην καὶ νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὴν αὐστηρὰν διαταγὴν τοῦ ἡγεμόνος, εἰς τὸ βάθος ὅμως τῆς ψυχῆς του ἐμφολεῦει ἡ δικαία ἀγανάκτησις ἡ ὁποία ἐκδηλοῦται εὐθύς ἀμέσως διὰ τοῦ ἐπομένου στίχου : **βῆ δ' ἀκέων** : ἡ σιωπηλὴ πορεία ἐξηγεῖται ἀφ' ἐνὸς μὲν ἐκ τοῦ φόβου, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐκ τῆς συγχύσεως καὶ καταπλήξεως εἰς τὴν ὅποιαν περιέπεσεν ὁ Χρῦσης κατόπιν τῶν φοβερῶν λόγων, ἀπομακρυνθεὶς δὲ μόνον ἀντιδρᾷ ἐπικαλούμενος τὸν Ἀπόλλωνα.—**ἀκέων—πολυφλοίσβοιο** : ἡ δημιουργογενὴ ζωηρωτάτη ἀντίθεσις ἐκ τῶν δύο τούτων λέξεων εἶναι προφανής, εὐρίσκεται ὁμως ἐν ἀπολύτῳ συμφωνίᾳ πρὸς τὴν ψυχικὴν διάθεσιν τοῦ γέροντος καὶ ἡ θεωρημένη σιωπηλὴ πορεία τοῦ ἱερέως δὲν εἶναι παρὰ μόνον ἀπλοῦν ἐκφραστικὸν σχῆμα, ἐντεῖνον τὴν ἀντίθεσιν ἡ ὁποία κατὰ βάθος εἶναι ἀνύπαρκτος, συμφωνοῦσα πρὸς τὴν πολυτάραχον θάλασσα. Ἡ λέξις **πολυφλοίσβοιο**, τεθεῖσα ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ λίαν ἐπικαίρως, ἔρχεται ὡς γραφικὴ παράστασις δηλοῦσα ὅλον τὸν πολυτάραχον σάλον τῆς ψυχῆς τοῦ Χρύσου. Ἡ παράστασις μάλιστα αὕτη συνδυαζομένη πρὸς τὴν πληθωρικὴν παράθεσιν τῶν φωνηέντων καὶ τὴν ὀνοματοποιημένην λέ-

ξιν πολυφλοίσβοιο, δημιουργεῖ τιμητικὴν τινὰ ἁρμονίαν χαρακτηρίζουσα τόσον ἐμφαντικῶς πρόσωπα καὶ πράγματα. Σπανίως δύναιται τις νὰ συναντήσῃ τοιαύτην γραφικὴν ἀντίθεσιν ἐναρμονίζουσαν ὅμως τόσον θαυμασίως ἔμψυχα καὶ ἄψυχα εἰς ἓν ἀδιάσπαστον σύνολον. Οὕτω ἡ ἔξοχος αὐτῆ εἰκὼν, ἡ ἀπαθὴς καὶ ἀντίθετος ἐκ πρώτης ὄψεως, ἐγκλείει βαθυτάτην τραγικὴν ἀναταραχὴν, παρ' ὅλην τὴν ἤρεμον γραφικὸν τῆς παραστατικότητα.—**ἀργυρότοξε, Σμινθεῦ, ἀμφιβέβηκας, ἀνάσσεις** : ἡ χρησιμοποίησις πολλῶν ἐπιθέτων ἐκ μέρους τοῦ Χρύσου καὶ ἡ ἀπαρίθμησις ἰδιοτήτων τοῦ Ἐπόλλωνος, ἔχουν σκοπὸν νὰ κάμουν εὐμενῆ τὸν θεὸν καὶ νὰ ἀκούσῃ τὰς παρακλήσεις τοῦ ἱερέως. Ἐξ ἄλλου φανερῶνουν τὸν πόθον αὐτοῦ καὶ τὴν ἀγωνίαν ὅπως εἰσακουσθῆ εὐρισκόμενος εἰς λίαν δυσχερῆ κατάστασιν. Αὐτὸ εἶναι πολὺ ψυχολογημένον καὶ συμβαίνει πάντοτε μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων ὅταν ἐπικαλοῦνται τοὺς θεοὺς ὑπὸ παρομοίας συνθήκας : πρβλ. «Παναγία μου Μεγαλόχαρη, βοήθη με, σὺ ποῦ ἔκανες τοῖτο, σὺ ποῦ ἔσωσες κλπ.».—**ἐπι—ἔρρεψα, κατὰ—ἔκηα—τμήσεις· ἀμφιβέβηκας** : μεταφορὰ ἀπὸ τὰ ζῶα, τὰ ὁποῖα ἐπικάθηντα.—**ἐπι** τῶν νεογνῶν τῶν προκειμένων νὰ προστατεύσουν αὐτὰ ἐν ὥρᾳ κινδύνου. **εἴ ποτέ τοι.. ἔρρεψα, ἢ εἴ δὴ ποτέ...** ἔκηα : Ὁ Χρῦσης, ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ του νὰ εἰσακουσθῆ παρὰ τοῦ Ἐπόλλωνος, ὑπενθυμίζει εἰς τὸν θεὸν τὰς θυσίας καὶ τὰς θεαρέστους πράξεις του, ὡσάν ὁ θεὸς νὰ ἦτο ἐπιλήσμων, ἀποδίδων εἰς αὐτὸν ἀνθρωπίνους ἰδιότητας κατὰ τὴν πεποίθησιν τῶν ἀρχαίων. Ἐκτὸς ὅμως τούτου ἡ ὑπόμνησις αὕτη, εἶναι ἐνδεικτικὴ τῆς ψυχικῆς του καταστάσεως κατὰ τὴν ὁποίαν δὲν εὐρίσκουν ἀπόκρισιν εἰς τὸ ἐρώτημά του διατι

στ. 43—52

Ἦς ἔφατ' | εὐχόμενος, || τοῦ δ' | ἔκλυε | Φοῖβος Ἄ | πόλλων, 5
βῆ δὲ κατ' | Οὐλύμ | ποιο || καρῆνων | χωόμε || νος κῆρ, TT

τόξ' ὦ | μοισιν ἔ | χων || ἄμ | φηρεφέ | α τε φα | ρέτρην. 5
ἔκλαγ | ξαν δ' ἄρ' ὁ | ἴστοι || ἐπ' | ὦμων | χωομέ | νοιο, TT
αὐτοῦ | κινη | θέντος, || ὁ | δ' ἦτε | νυκτι ἔ | οικῶς, TT
ἔζειτ' ἔπειτ' ἀπά | νευθε τε | ὦν, || μετὰ | δ' ἰὸν ἔ | ηκε· 7
δεινὴ | δὲ κλαγ | γῆ | γένετ' | ἀργυρέ | οιο βι | οῖο. 5

οὐρῆ | ας μὲν | πρῶτον || ἔ | πῶχετο || καὶ κύνας | ἀργούς. TT
αὐτάρ' ἔ | πειτ' αὐ | τοῖσι || βέλος ἔχε | πευκὲς ἔ | φιεῖς TT
βάλλ' αἰ | εἰ δὲ πυ | ραὶ νεκύ || ων | καὶ | οντο θα | μειαί. 17

οὗτος νὰ ὑφίσταται τοιαύτην συμφορὰν, ἐφ' ὅσον πάντοτε ὑπῆρξεν θεοσεβῆς πρὸς τὸν θεὸν καὶ ἔπραττε πάντοτε τὸ θέλημά του.—τίσειαν Δαναοί: εἰς τὸ πρόσωπον τῶν Δαναῶν βλέπει τὸν Ἄγαμέμνονα, ὅστις εἶναι ὁ κύριος δράστης, καίτοι πάντες οἱ λοιποὶ συνεκινήθησαν ἐκ τῶν λόγων τοῦ γέροντος ἱερέως.—«τίσειαν Δαναοὶ ἐμὰ δάκρυα σοῖσι βέλεσιν». Ὁ στίχος οὗτος διὰ τοῦ ὁποίου τελειώνει τοὺς λόγους τοῦ ὁ Χρῦσης, ἐγκλείει φοβερὰν κατάραν κατὰ τῶν Ἑλλήνων καὶ ἀποτελεῖ τὴν κατακλείδα τῆς εὐχῆς τοῦ εἶναι δὲ φυσικὸς καὶ πολὺ ἀνθρώπινος. Ὁλόκληρος δὲ ἡ ποιητικὴ εἰκὼν, διὰ τῆς ὁποίας ὁ γέροντος ἱερεὺς ἐμφανίζεται σιωπηλὸς νὰ ἀποχωρῇ τοῦ στρατοπέδου, βαδίζων βουβὸς παρὰ τὴν πολυτάραχον θάλασσαν, μὲ δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς, κατηφῆς μὲ πονεμένην τὴν ψυχὴν του, ἐπικαλούμενος τὸν Ἀπόλλωνα, ὡς μόνην παρηγορίαν του εἶναι ἐξόχως ἐπιβλητικὴ καὶ ζωηρά. Παρατηρητέα ἢ προπαροξυτονὸς λέξις τίσειαν, ἐν ἀρχῇ τοῦ στίχου πρὸς ἔμφασιν.

Νόημα

Ὁ Χρῦσης ὑπήκων εἰς τὰς ἀπειλὰς τοῦ Ἄγαμέμνονος, περιδεῆς, ἐγκαταλείπει τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν, ἀπομακρύνεται δὲ ἐπικαλούμενος τὸν θεὸν Ἀπόλλωνα, ὅστις εἶναι προστάτης τῆς Χρῦσης, τῆς Κίλλης καὶ τῆς Τενέδου καὶ εὐχεται ὅπως οἱ Δαναοὶ πληρώσουν τὴν ἀδικίαν διὰ τῶν βελῶν τοῦ θεοῦ.

Ἐπιγραφή

Ὁ Χρῦσης ἐπικαλεῖται τὸν Ἀπόλλωνα, ὅπως τιμωρήσῃ τοὺς Ἀχαιοὺς.

στ. 43—52

Ἔτσι εἶπε προσευχόμενος, αὐτὸν δὲ ἤκουσε ὁ Φοῖβος Ἀπόλλων, καὶ ἐξεκίνησεν ἀπὸ τοῦ Ὀλύμπου τὰς κορυφὰς ὠργισμένος εἰς τὴν
[καρδίαν του,

τόξον ἐπὶ τῶν ὤμων φέρων καὶ περικλειστον φαρέτραν.

Ἐβρόντησαν δὲ τὰ βέλη ἐπὶ τῶν ὤμων τοῦ ὠργισμένου,

ὅταν αὐτὸς ἐκινήθη, ἐβάδιζε δὲ μὲ νύκτα ὁμοιος·

ἐκάθισε δὲ κατόπιν μακρὰν τῶν πλοίων καὶ ἔρριψε βέλος μεταξὺ
[αὐτῶν·

φοβερὸς δὲ κρότος ἀντήχησε ἀπὸ τὸ ἀργυροῦν τόξον.

Τοὺς ἡμίονους κατὰ πρῶτον προσέβαλε καὶ τοὺς ταχεῖς κύνας,

κατόπιν ὁμως ἐναντίον αὐτῶν τῶν ἰδίων ρίπτων φαρμακερὸν βέλος

ἐκτόπα· συνεχῶς δὲ πυραὶ νεκρῶν ἐκαίοντο πυκναί.

Λογοτεχνική απόδοσις

Ἔτσι εἶπε καὶ τὸν ἄκουσεν ὁ Ἀπόλλωνας ὁ Φοῖβος,
κι' ἀπ' τὶς κορφῆς τοῦ Ὀλύμπου τράβηξε θυμωμένους,
πάνω στὸν ὄμο ρίχνοντας δοξάρι καὶ φαρέτρα.
Καὶ βρόντησαν στὴ πλάτη του τὰ βέλη τ' ὠργισμένου,
σὰν κείνος ἀνασείστηκε, χυμώντας, ὁμοῖος μὲ μαύρη νύχτα
κατόπι κοντοστάθηκεν ἀλάργα ἀπὸ τὰ πλοῖα σαῖτες ρίχνοντας [αὐτά·

κι ἀντήχησε βαριά βροντὴ ἀπ' τ' ἀργυρὸ δοξάρι.

Πρῶτα τὶς μούλες βάρεσε τὰ γρήγορα σκυλιὰ

κι ὕστερα σημαδεύοντας μὲ σουβλερῆς σαῖτες, κείνους

χτυποῦσε· κι ἀνάδιναν ἄσβεστες φωτιῆς ποὺ καίγαν σκοτωμένους.

Γραμματικὰ—σημασιολογικὰ

ὡς ἔφατο, ἰδὲ στιχ. 33. εὐχόμενος = μτχ. ἐνεστ. τοῦ εὐχομαι = προσεύχομαι. τοῦ (δεικτ.) = τούτου. ἔκλυε = ὀριστ. ἄορ. β' τοῦ κλύω, παρατ. καὶ ἄορ. ἔκλυον = ἀκούω. Φοῖβος = ἐπιθ. Ἀπόλλωνος (ἐκ τοῦ φάος—φῶς)· φοῖβος -η -ον = ὁ λάμπων, λαμπρός, ἀγνός· ἡ ἀποκλειστικὴ σχεδὸν χρήσις τοῦ ἐπιθέτου ἐπὶ τοῦ Ἀπόλλωνος δὲν ὀφείλεται εἰς τὴν λατρείαν αὐτοῦ ὡς Θεοῦ τοῦ Ἥλιου, διότι ὡς τοιοῦτος ἐλατρεύθη πολὺ ὕστερον, ἀλλ' εἰς τὴν λαμπρότητα τῆς νεότητος, ἣτις ἦτο πάντοτε τὸ βασικὸν χαρακτηριστικὸν τοῦ Ἀπόλλωνος. βῆ = ἀναυξ. ἄορ. β' τοῦ βαίνω = βαδίζω, πορεύομαι. κατα + γεν. ἀφαιρ. = κίνησις ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω. κατὰ κάρηνων Οὐλύμπιοι = κάτω ἀπὸ τὰς κορυφὰς τοῦ Ὀλύμπου. Οὐλύμπιοι = Ὀλύμπου. κάρηνων = γεν. πληθ. τοῦ κάρηνον (τό) = ἡ κορυφή, ἡ κορυφὴ ὄρους· συνηθ. ἐν τῷ πληθυντικῷ. χωόμενος = μτχ. τοῦ χῶομαι, ἐπικ. παρ. χῶετο, μελλ. χῶσομαι, ἄορ. ἐχῶσάμην = ἀγανακτῶ, θυμῶνω. κῆρ (τό), γεν. κῆρος = καρδία (πρβλ. λατ. cor, cordis). τόξα = τόξον· συχνὰ ἐν τῷ πληθ. διότι τὸ ὄλον τόξον συνίστατο ἐκ δύο κερατίνων τεμαχίων συνηνωμένων εἰς τὸ μέσον διὰ τοῦ πήχεως. ὁμοῖοισιν = ὁμοῖς. ἀμφηρεφής, ἐς—σκεπασμένος ἐκατέρωθεν (ἐκ τοῦ ἀμφι + ἐρέφω = στεγάζω). φαρέτρη (ἡ) = θήκη βελῶν (ἐκ τοῦ φέρω λατ. Pharetra). ἔκλαγξαν = ὀριστ. ἄορ. τοῦ κλάζω, μέλλ. κλάγξω, ἄορ. α' ἔκλαγξα, ἐπικ. ἄορ. β' ἔκλαγον, παρακ. μὲ σημ. ἐνεστ. κέκλαγα ἢ κέκληγα = παράγω ἤχον ὀξύν, κροτῶν βροντῶ (πρβλ. κλαγγή· λατ. clango, clocgor). ἄρα· ἐν τῷ ἔπει = τότε, εὐθὺς (παρ' Ἀττικοῖς ἔχει πάντοτε τὴν σημασίαν τοῦ οὖν). δῖστός (ὁ) = βέλος. χωόμενοι = χωομένου. ὁ (δεικτ.) = οὗτος. ἦιε, ἀντὶ ἀττ. ἦι = παρ. τοῦ εἶμι = ὑπάγω, πορεύομαι. εἰκῶς = μτχ. τοῦ εἰοικα, καρακ. μὲ σημ. ἐνεστ. = εἶμαι ἢ φαίνομαι ὁμοῖος, ἕζετο = παρατ. μὲ σημ. ἄορ. τοῦ ρ. ἕζομαι, παρατ. καὶ ἄορ. ἐζόμην, μελλ. ἐδοῦμαι = κάθημαι (θεμ.

σεδ., σεδ-ιομαι—ἔζομαι· πρβλ. ἔδος, ἔδρα· λατ. sedeo). ἀπάνευθε, ἐπιρ. (ἐπεκτ. τύπος τοῦ ἀνευθε)=μακράν. μετὰ+γεν. =ἐν τῷ μέσῳ, μεταξὺ (ἐνταῦθα ἐνν. μετὰ νεῶν=ἐν μέσῳ, μεταξὺ τῶν πλοίων). ἰός (ὀ)=πᾶν τὸ ριπτόμενον, τὸ βέλος· πληθ. ἰοὶ καὶ ἀνωμάλως ἰά (ἐκ τοῦ εἶμι ἢ ἴμι). ἔηκε, ἀττ. ἔηκε=ὄριστ. ἀορ. ἀ' τοῦ ἴημι=βάλλω, ρίπτω. δεινός=φοβερός, φρικτὸς (ἐκ τοῦ δεῖδω=φοβοῦμαι). κλαγγή=ὀξύς ἤχος ἐγένετο. ἀργυρίοιο=ἀργυροῦ. βιοῖο=γεν. ἐν. τοῦ βιός (ὀ)=τὸ τόξον. οὖρεὺς, ἀττ. ὄρεὺς (ὀ)=ἡμίονος (ἐκ τοῦ ὄρος, διότι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ζῆ καὶ ἐργάζεται εἰς τὰς ὄρεινὰς περιοχάς). ἐπόχετο=παρ. τοῦ ἐποίχομαι, παρ. ἐπωχόμεν, μελλ. ἐποικήσομαι=πορεύομαι ἐναντίον τινός, προσβάλλω. ἀργός -ἡ -ὄν=λάμπων, ταχύς. αὐτὰρ=συνδ.=ἀλλά· πάντοτε ἐν ἀρχῇ προτάσεως. αὐτοῖσι=αὐτοῖς (ἐνν. τοὺς στρατιώτας). ἐχευκῆς -ες=ἐπιθ. τοῦ βέλους = πικρός, ὀξύς, αἰχμηρός (ἐκ τοῦ ἔχω+πεῦκος=αἰχμή, ἄκρον, ὀξύτης). ἐφίεις=μτχ. ἐνεστ. τοῦ ἐφίημι, παρ. ἐφίει, μελλ. ἐφήσω, ἀορ. ἀ' ἐφῆκα ἢ ἐπικ. ἐφέηκα=ἀκοντίζω, ρίπτω κατὰ τινος. βάλλει=ἀναυξ. παρ. ἀντι ἔβαλλε, τοῦ βάλλω=ρίπτω, πλήττω. αἰεὶ, ἀττ. αἰεὶ=πάντοτε, ἀδιακόπως (πρβλ. αἰών). νεκύων=γεν. πληθ. τοῦ νέκυς. γεν. υος (ὀ)=νεκρὸν σῶμα, πτώμα (θεμ. νεκ. ἐξ οὗ νεκρός, νέκυια, νέκταρ· πρβλ. λατ. nex=φόνος, peco=φονεύω). καίοντο=ἀναυξ. παρ. τοῦ καίομαι, ἀντι ἐκαίοντο. Θαμέες, θηλ. θαμειαὶ=ἐπιθ. μόνον εἰς τὸν πληθ.=πυκνοὶ, συχνοὶ, ἀλλεπάλληλοι (πρβλ. θαμὰ=συχνά, θαμίζω=συχνάζω. θσμών).

Συντακτικὰ

ἐδχόμενος=μτχ. τροπική. τοῦ=ἀντικ. τοῦ ἔκλυε. καρήνων=γεν. ἀφαιρετική. Οὐλύμποιο=γεν. κτητική. χωόμενος=μτχ. τροπ. κῆρ=αἰτ. τοῦ κατὰ τι ἢ τῆς ἀναφορᾶς. ὅμοισι=δοτ. τοπική. ἔχων=μτχ. τροπ. αὐτοῦ κινήθεντος=γεν. ἀπόλυτος, χρονική. νυκτι=ἀντικ. τοῦ εοικώς. νεῶν=γεν. ἀφαιρ. ἰὸν=ἀντικ. τοῦ ἔηκε. ἀργυρέοιο βιοῖο=γεν. ἀφαιρ. ἐφίεις=μτχ. τροπ. βέλος—αὐτοῖσι=ἀντικ. τοῦ ἐφίεις. νεκνύων=γεν. τῆς ὕλης.

Πραγματικὰ

Οὐλύμποιο : διότι οἱ θεοὶ τῶν Ἑλλήνων εἶχον τὰς κατοικίας των εἰς τὸν Ὀλυμπον, τὸ ὑψηλότετον καὶ μεγαλοπρεπέστατον ὄρος τῆς χώρας, αἰεὶποτε κεκαλυμμένον διὰ πυκνοτάτων νεφελῶν.—τόξα: κατὰ πληθ. διότι τὸ τόξον συνέκειτο ἐκ πολλῶν μερῶν ἤτοι : τῶν δύο κεράτων συνηνωμένων διὰ τοῦ πήχεως· τῆς νευρᾶς, ἐκ συνεστραμμένου βοείου ἐντέρου κατεσκευασμένης, ἥτις ἦτο στερεῶς συνδεδεμένη πρὸς τὸ ἐν μόνον ἄκρον τοῦ τόξου· πρὸς δὲ τὸ ἕτερον ἄκρον αὐτοῦ ἢ νευρά (δηλ. ἡ χορδή τοῦ τόξου) προσεδένετο διὰ τινος βρόχου καὶ οὕτως ἐντεινόμενον τὸ τόξον ἦτο ἔτοιμον

πρὸς χρῆσιν· τὰ ἄκρα τῶν κεράτων κατέληγον εἰς εἶδος τι ἀγκίστρων, τὰ ὅποια ἔκαλοῦντο **κορῶναι** καὶ ἐχρησίμευον πρὸς ἀσφαλεστέραν πρόσδεσιν τῆς νευρᾶς.—**φαρέτρη**: θήκη βελῶν, κυλινδρική ἐπιμήκης ἐκ δέρματος ἢ ξύλου, ἣτις ἐκρεμάτο δι' ἰμάντος ἀπὸ τοῦ ὤμου.—**δῖστος** (βέλος καὶ ἰός) : συνίστατο ἐκ τῆς **αἰχμῆς**, ἣτις ἦτο λιθίνη ἢ ἐκ πυρίτου ἢ χαλκῆ, τοῦ ξύλου, τῶν γλυφίδων καὶ τοῦ πτεροῦ.—**αὐτοῖσι**: ἐνν. τοὺς ἄνδρας τοῦ στρατοπέδου κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὰ ζῶα.—**πυραὶ νεκύων θαμναι** : ὁ Ὅμηρος ἀγνοεῖ τὸν ἐνταφιασμὸν τῶν νεκρῶν, διότι οὗτος, ἀνάγεται εἰς μεταγενεστέρους χρόνους· κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν ἐπῶν οἱ νεκροὶ ἐκαίοντο ἐπὶ τῆς πυρᾶς· ὁ ποιητὴς ἐνταῦθα δὲν ἀπεικονίζει τὸ ἄμεσον ἀποτέλεσμα. δηλ. τὸν φόνον, ἀλλὰ τὸ τελευταῖον, δηλ. τὴν καύσιν τῶν νεκρῶν (φονευθέντων ἐκ τῶν βελῶν τοῦ Ἀπόλλωνος).

Αἰσθητικά

χωόμενος κῆρ : Ὁ ποιητὴς διὰ τῶν λέξεων τούτων θέλει νὰ παραστήσει τὴν ὄργην τοῦ θεοῦ, ἣτις ὑπῆρξεν ἢ συνέπεια τῶν λόγων τοῦ Χρύση, εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς, διὰ νὰ δικαιολογήσῃ κατόπιν τὴν σπουδὴν τοῦ θεοῦ καὶ τὸν τρόπον μὲ τὸν ὅποιον λαμβάνει τὰ ὄπλα.—**τόξ' ὤμοισιν ἔχων** : ἡ χρῆσις τοῦ πληθυντικοῦ ἀντὶ τοῦ ἐνικοῦ εἶναι συνήθης παρὰ τοῖς ποιηταῖς ἀποσκοποῦσα ζωηροτέραν καὶ πλέον ἐκφραστικὴν διατύπωσιν.—**ἔκλαγξαν** : χαχακτηριστικὴ ἐνταῦθα ἢ ὀνοματοποιία, προκαλοῦσα ἀκουστικὸν αἶσθημα ἀνάλογον πρὸς αὐτὴν ταύτην τὴν πρᾶξιν, ὡς συμβαίνει μὲ τὰς πεποιημένας λέξεις αἱ ὅποια προσῆλθον ἐξ αὐτῶν τούτων τῶν ἤχων τῶν ἐνεργειῶν, π.χ. ψίθυρος, θροῦς, βοή κλπ.—**νυκτὶ εὐοκῶς** : διὰ τῆς παρομοιώσεως ὁ ποιητὴς προκαλεῖ αἰσθήματα ὀπτικά καὶ ἀκουστικά μὲ κοινὸν σημεῖον τὴν φοβερὰν σκοτεινότητα τῆς νυκτὸς πρὸς τὴν θεάν τοῦ ὀργισμένου θεοῦ. Ἡ παρομοίωσις ἐνέχει καὶ ἀντίθεσιν πρὸς αὐτὴν ταύτην τὴν φύσιν τοῦ Ἀπόλλωνος, ὡς θεοῦ τοῦ φωτός. Οὕτω ἡ ὄργη αὐτοῦ καθίσταται περισσότερον ἐνδεικτικὴ. — **βάλλ'**; παρατηρητέα ἡ θέσις τῆς λέξεως εἰς τὸ τέλος τοῦ κύκλου διὰ νὰ προσδώσῃ μεγαλυτέραν ἔμφασιν εἰς τὴν ἐπερχομένην καταστροφὴν καὶ διὰ νὰ καταστήσῃ τὸν ὑπόλοιπον στίχον μετὰ τὴν ἄνω τελείαν παραστατικώτερον.—**αἰεὶ δὲ πυραὶ νεκύων καίοντο θαμναί** : ὁ στίχος οὗτος εἶναι ἄφθαστος διὰ τὴν παραστατικότητα αὐτοῦ, τὴν

πυκνότητα καὶ τὴν τραγικὴν ὑποβλητικὴν μεγαλοπρέπειαν. Πάντα ταῦτα ὁ ποιητὴς κατορθώνει δι' ἐλαχίστων ἐκφραστικῶν μέσων, δι' ὀλίγων μόνον λέξεων τιθεμένων καταλλήλως. Δὲν λέγει δηλ. ὅτι ἐκαίοντο συνεχῶς νεκροί. ἀλλὰ πυκναὶ πυραὶ νεκρῶν, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον εἶναι πολὺ διάφορον. Ἄλλὰ ὄχι μόνον ὁ στίχος οὗτος, ἀλλὰ ὀλόκληρον τὸ μέρος τοῦτο 43—52, εἶναι ἀπαράμιλλον. Διὰ δέκα μόνον στίχων ὁ ποιητὴς, μᾶς δίδει ὑπερόχους σκηναὶς ἀφθάστου τραγικότητος. Οὐδεμία τῶν τεχνῶν εἶναι δυνατὸν νὰ φθάσῃ εἰς τοιοῦτον ὕψος συνθετικῆς τελειότητος. Ὁ ζωγράφος ἐπὶ παραδείγματι θὰ ἠδύνατο νὰ παραστήσῃ μεμονωμένας σκηναὶς μόνον ὑψηλῆς τέχνης, συγκλονίζουσας τὸ θεατὴν, ὁ συνθέτης ὡσαύτως θὰ συνεκινήσῃ τὰς καρδίας τῶν ἀκροατῶν διὰ τῶν γοερῶν κραυγῶν τῆς τρομερᾶς καταστροφῆς. Μόνον ὁ ποιητὴς ἔχει εἰς τὴν διάθεσίν του, ὅλα ἐκεῖνα τὰ ἀπαραίτητα μέσα, ὅταν εἶναι ἄξια τοῦ ὀνόματός του, διὰ νὰ δημιουργήσῃ παρόμοια μεγαλειώδη ἔργα τέχνης. μὲ ἀπεριόριστον ἔκτασιν. Εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν ἡ ποίησις κρατᾷ τὰ σκῆπτρα τῶν καλῶν τεχνῶν.

Νόημα

Ὁ Ἀπόλλων ἀφοῦ ἤκουσεν τὰς ἰκεσίας τοῦ Χρύσου, πλήρης ὀργῆς κατέρχεται φοβερὸς ἀπὸ τὰς κορυφὰς τοῦ Ὀλύμπου πάνοπλος, ὅμοιος μὲ μαύρην νύκτα, λαμβάνει θέσιν ἀπέναντι τοῦ Ἀχαικοῦ στρατοπέδου καὶ ἀρχίζει διὰ τῶν φοβερῶν βελῶν του νὰ ἐνσπείρῃ τὸν ὄλεθρον εἰς τὰ κτήνη τῶν Ἑλλήνων κατὰ πρῶτον καὶ ἔπειτα εἰς αὐτοὺς τοὺς ἰδίους.

Ἐπιγραφή

Ὁ Ἀπόλλων ἐκδικούμενος βάλλει κατὰ τοῦ στρατοπέδου τῶν Ἀχαιῶν σκορπίζων παντοῦ τὸν θάνατον.

στ. 53—67. Ἀγορά λαοῦ. Μαντεία Κάλχαντος.

Ἐννῆ | μαρ μὲν ἄ | νὰ || στρατὸν | ὄχετο | κῆλα θε | οἶο, 5
 τῆ δεκά | τη δ' ἄγο | ρῆν δε κα | λέσσατο || λαὸν Ἄ | χιλλεύς· B
 ἄ γάρ ἐ | πὶ φρεσὶ | θῆκε || θε | ἄ λευ | κώλενος | Ἡρη· TT
 κῆδετο | γάρ Δανα | ὦν, || ὅτι | ῥα θνή | σκοντας ὁ | ῥᾶτο. 5

οἱ δ' ἐπεὶ | οὖν ἦ | γερθεν || ὁ | μηγερέ | ες τ' ἐγέ | νοντο, TT
 τοῖσι δ' ἄ | νιστάμε | νος || μετέ | φη πόδας | ὠκὺς Ἄ | χιλλεύς· 5
 «Ἄτρεϊ | δη, νῦν | ἄμμε || πα | λιμπλαγ | χθέντας ὁ | ἴω TT
 ἄψ ἄπο | νοστή | σειν, || εἴ | κεν θάνα | τον γε φύ | γοιμεν, 5

εἰ δὴ ὁ | μοῦ πόλε | μός τε δα | μᾶ || καὶ | λοιμὸς Ἄ | χαιούς. 7

ἄλλ' ἄγε | δὴ τινα | μάντιν || ἐ | ρεῖομεν | ἦ ἰε | ρῆα, TT
 ἦ καὶ ὁ | νειροπό | λον, || καὶ | γάρ τ' ὄναρ | ἐκ Διὸς | ἐστιν, 5
 ὅς κ' εἴ | ποι ὅτι | τόσσον || ἐ | χώσατο | Φοῖβος Ἄ | πόλλων, TT

εἴτ' ἄρ' ὁ | γ' εὐχῶ | λῆς ἐπι | μέμφεται || εἴθ' ἕκα | τόμβης, B

αἶ κέν | πως ἄρ | νῶν κνί | σης || αἰ | γῶν τε τε | λειών 7
 βούλεται | ἀντία | σας || ἦ | μῖν ἀπό | λοιγὸν ἄ | μῦναι». 5

Λογοτεχνικὴ ἀπόδοσις :

Μέρες ἔννια μὲς στὸ στρατὸ οἱ θεϊκὲς σαῖτες πέφταν
 τῆ δέκατη σὲ σύναξη προστάζει ὁ Ἀχιλλέας·
 αὐτὸ στὸ νοῦ του ἔβαλεν ἢ λευκοχέρα ἢ Ἡρα
 σὰν ἔβλεπε τοὺς Δαναοὺς μὲ λύπη, νὰ πεθαίνουν.
 Κι' αὐτοὶ σὰν μαζωχτήκανε σὲ σύναξη μεγάλη,
 ὁ Ἀχιλλέας στάθηκε ἀνάμεσά τους κι' εἶπε·
 «Ἄτρεΐδη, μακρὰ θαρρῶ ἀπ' τὸ σκοπὸ ποῦ ἦρθαμε
 γυρνοῦμε στὴν πατρίδα τὸ χάρο ἂν γλυτώσουμε,
 θανατικὸ κι' ὁ πόλεμος ρημάζει τοὺς Ἀργίτες.
 Μὰ κάποιου μάντη ἢ παπᾶ τῆ ρώτηση ἄς δοῦμε,
 κι' ὄνειροξηγητῆ μιὰ κι' ἀπ' τὸ Δία ἔρχονται τὰ ὄνειρα
 ἂν κάποιοις τὴν ὄργη τοῦ Φοῖβου θὰ ξηγοῦσε,
 μὴ τάχατες γιὰ τάξιμο κάποιο παραπονιέται
 τὴν κνῖσα ἄρνοκάτσικα νὰ ἐφρανθῆ γυρεῦει
 τῆ συμφορὰ μακρὰ μας ν' ἀποδιώξῃ».

Γραμματικὰ—Σημαιολογικὰ

ἐννῆμαρ (ἐπιρ.)=ἐπὶ ἔννεα ἡμέρας (ἐκ τοῦ ἐννέα+ἦμαρ). ὄχε-
 το=παρατ. τοῦ οἴχομαι. ἀνά+αἰτ.=ἐπάνω, πρὸς τὰ ἐπάνω, καθ' ὁ-
 λην τὴν ἔκτασιν. κῆλον (τὸ)=τὸ ξύλον τοῦ βέλους· συνηθ. ἐν τῷ

στ. 53—67. Ἄγορά λαοῦ. Μαντεία Κάλχαντος.

Ἐπὶ ἑννέα μὲν ἡμέρες ἀνά τὸν στρατὸν ἵπταντο τὰ βέλη τοῦ θεοῦ. τὴν δὲ δεκάτην εἰς συνέλευσιν ἐκάλεσε τὸν στρατὸν ὁ Ἀχιλλεύς. διότι εἰς τὸν νοῦν αὐτοῦ ἔβαλε ἡ λευκοβραχίων Ἥρα· ἐπειδὴ ἔλυπεῖτο τοὺς Δαναούς, ἀφοῦ μάλιστα ἔβλεπε αὐτοὺς ν' ἀ-
[ποθνήσκουν.

Αὐτοὶ δὲ ὅταν συνῆλθον εἰς συνέλευσιν καὶ συνεκεντρώθησαν, μεταξὺ αὐτῶν τότε ἀφοῦ ἐσηκώθη εἶπε ὁ ταχύπους Ἀχιλλεύς·

«Ἄτρεΐδη, τώρα νομίζω ὅτι ἡμεῖς ἀποτυχημένοι τοῦ σκοποῦ μας θὰ ἐπιτρέψωμεν πίσω εἰς τὴν πατρίδα, εἰς περίπτωσιν ποῦ διαφύ-
[γωμεν τὸν θάνατον,
ἀφοῦ δὰ καθὼς βλέπομεν ὁ πόλεμος καὶ ἡ ἀσθένεια συγχρόνως κα-
[ταβάλλει τοὺς Ἀχαιοὺς.

Ἄλλ' ἔλα ἄς ἐρωτήσωμεν κανένα μάντιν ἢ ἱερέα·

ἢ ἐξηγητὴν ὄνειρων, διότι καὶ τὸ ὄνειρον ἀπὸ τὸν Δία προέρχεται ὅστις θὰ ἠδύνατο νὰ εἶπῃ εἰς ἡμᾶς, διατι τόσον πολὺ ὀργίσθη ὁ
[Φοῖβος Ἀπόλλων,
ἀν αὐτὸς δηλαδὴ παραπονεῖται διὰ τάξιμον ἢ διὰ θυσίαν, (μὴ ἐκ-
[πληρωθεῖσαν)

μήπως ἴσως τῶν τελείων ἀρνιῶν τὴν κνίσαν καὶ τῶν αἰγῶν θέλει ν' ἀπολαύσῃ ἵνα ἀπομακρύνῃ ἀπὸ ἡμᾶς τὸν ὄλεθρον».

πληθ. κῆλα=τὰ βέλη. Θεοῖο=θεοῦ. ἀγορήνδε=εἰς τὴν ἀγοράν, εἰς τὴν συνέλευσιν (ἀγορῆ+τὸ ἐγκλιτικὸν μόριον δε, ὅπερ συναπτόμενον μετὰ ὀνομάτων τόπων ἐν αἰτ. δηλοῖ τὴν εἰς τόπον κίνησιν). καλέσσατο=ὀριστ. ἀναυξ. ἀορ. α' τοῦ ρ. καλέομαι (μέσον διάμεσον)=καλῶ, προσκαλῶ διὰ τῶν κηρύκων. λαός=τὸ πλῆθος, ὁ στρατός. τῶ (δεικτ.)=τούτω. φρεσί=δοτ. πληθ. τοῦ φρήν (ἦ). γεν. φρένός=ἡ καρδία, τὸ στήθος, ὁ νοῦς, ἡ νόησις· συνηθ. ὁ πληθ. φρένες (παράγωγα: φρονέω, ἄφρων, πρόφρων, σώφρων, εὐφραίνω, σωφρονίζω, φροντίς). ἐπὶ φρεσί τινι τίθημι=θέτω εἰς τὸν νοῦν τινος. θῆκε=ὀριστ. ἀναυξ. ἀορ. τοῦ τίθημι (ἀντι ἔθηκε). λευκώλενος, ον=ἔχων λευκοὺς τοὺς βραχίονας. ὁ ὠραῖος· σύνθηθεσ ἐπίθετον τῆς Ἥρας (ἐκ τοῦ λευκός+ὤλενη). Ἥρη=Ἥρα. κῆδετο=ἀναυξ. παρατ. τοῦ κήδομαι, κηδόμην, ἐπικ. παθ. μ. κεκαδήσομαι=στενοχωροῦμαι, ἐνδιαφέρομαι, μεριμνῶ περὶ τινος (κῆδος, κηδεμών, κηδεῖα). ὅτι (αἰτιολ.)=διότι. ῥα=λοιπόν, βεβαίως (ἐγκλιτ. μόριον ἀντι ἄρα). θνήσκοντας=μτχ. ἐνεστ. τοῦ θνήσκω. ὄρατο=ἀναυξ. μεσ. παρατ. ἀντι τοῦ ἐνεργ. ἑώρα=ἔβλεπε. οἱ (δεικτ.)=οὔτοι. ἡγερθεν=γ' πληθ. ὀριστ. παθ. ἀορ. α' τοῦ ἀγείρω=συναθροίζω (ἀντι ἡγέρθησαν), ἀγείρω, ἀορ. ἡγείρα, παρακ. ἀγήγερκα· ἀγείρομαι, παθ. ἀορ. α' ἡγέρθη, ἐπικ. γ' πληθ. ἡγερθεν, παρακ. ἀγήγερμαι=συναθροίζομαι (ἀγορά, ἀγύρτης, πανήγυρις). ὄμηγερῆς -ἔς=συνηθροί-

σμένους, ἄθροος (ἐκ τοῦ ὁμοῦ+ἀγείρω). τοῖσι· (δεικτ.)=τούτοις. δὲ (χρον.)=τότε. ἀνιστάμενος=μτχ. ἐνεστ. τοῦ ἀνίσταμαι=ἐγείρομαι. μετέφη=παρ.τ. ἢ ἄορ. τοῦ μετάφημι=ὀμιλῶ εὐρισκόμενος μεταξὺ τινων. ὦκός -εἶα -ὸ=ταχύς, γοργός. ἄμμε=αἰτ. πληθ. προσωπ. ἄντων. α' προσώπου, ἀντί ἡμᾶς. παλιμπλαχθέντας=μτχ. παθ. ἄορ. α' τοῦ παλιμπλάζομαι=περιπλανῶμαι, ἀποκρούομαι καὶ ἐπιστρέφω (ἀπαντᾷ μόνον ἐν τῇ παθ. μετοχῇ ἄορ.). οἶω καὶ οἶω, ἀντί οἶομαι=νομίζω, θεωρῶ. ἄψ (ἐπιρ.)=ὀπισω. μακράν, πάλιν (ἐκ τῆς προθ. ἀπό ἀπ+ς· πρβλ. λατ. abs=ab+s). ἀπονοστήσειν=ἀπαρ. μελλ. τοῦ ἀπονοστήω, μελλ. ἀπονοστήσω=ἐπιστρέφω εἰς τὴν πατρίδα, ἐπανάρχομαι (ἀπονόστησις = ἐπιστροφή εἰς τὴν πατρίδα). κεν ἢ κε=δυν. μόριον ἀντί ἄν. εἰ δὴ = ἀφοῦ πλέον (ἐκφράζει πεποιθησιν). δαμᾷ=γ' ἐν. ἐνεστ. ταῦ δαμάω, μελλ. δαμάσω ἢ δαμάσσω, ἄορ. ἐδάμασα. ἢ δάμασσα, πρκ. δεδάμακα=ἡμερώνω, δαμάζω, καταβάλλω. δμῶς=δοῦλος, (δάμαρ=σύζυγος, δάμαλις=πρβλ. λατ. domare). λοιμός=νόσος θανατηφόρος, πανώλης, ἐρείομεν=ὑποτ. ἐνεστ. τοῦ ἐρέω=ἐρωτῶ (ἀντί ἐρέωμεν)· ἀττ. ἐρομαι=ζητῶ νὰ μάθω, ἐρωτῶ. ὄνειροπόλος=ὁ ἐνασχολούμενος μὲ τὰ ὄνειρα, ὁ ἐξηγητὴς ὄνειρων (ὄνειρος+πολέω=συχνάζω). ὄναρ (τό)=ὄνειρον (ἐν χρήσει μόνον κατ' ὄνομ. καὶ αἰτ.). κε (δυν.)=ἄν. τόσσον=τόσσον πολὺ (ὡς ἐπιρ.). ἐχώσατο=ὀρισ. ἄορ. α' τοῦ χῶομαι, παρ.τ. χῶετο, μελλ. χῶσομαι, ἄορ. ἐχῶσάμην=ὀργίζομαι, θυμώνω. εἶτ' ἄρα=μήπως τάχα. ὀ (δεικτ.)=οὗτος. εὐχῶλῆ=ποιητ. ἀντί εὐχή=προσευχή, τάξιμον. ἐπιμέμφομαι, μελλ. ἐπιμέμψομαι=παραπονοῦμαι κατὰ τινος, κατηγορῶ τινα ἐπὶ τινι. ἐκατόμβη (ἡ)=θυσία ἐκατὸν βοῶν ἢ πᾶσα ἄλλη μεγάλη θυσία (ἐκατὸν+βοῦς). αἰ (συνδ. ὑποθ.)=εἰ αἰ κέν πως=εἰ. πως ἄν=μήπως, ἴσως. ἄρνῶν=γεν. πληθ. ἐξ ἀχρήστου ὀνομαστ. ἐν. ἄρς (ὄν. ἄμνος, γεν. ἄρνός, δοτ. ἄρνί, αἰτ. ἄρνα· πληθ. ἄρνες, ἄρνῶν, ἄρνεσι, ἄρνας)=πρόβατον ἄρρεν ἢ θῆλυ. κνίσση (ἡ)=ἡ ὄσμη καὶ ὁ καπνὸς τοῦ ψηνομένου σφαγίου. τέλειος -ον=ἄρτιος, ἀκμαῖος, ὁ μηδὲν ἐλάττωμα ἔχων (ἐκ τοῦ τέλος). βούλεται =ὑποτ. ἐνεστ. ἀντί βούληται, τοῦ βούλομαι (θεματ. φωνῆεν ε ἀντί η)=θέλω, ἐπιθυμῶ. ἀντιάσας=μτχ. ἄορ. α' τοῦ ἀντιῶ, ἐπικ. ἐνεστ. ἀντιῶ, μελλ. ἀντιῶσω, ἄορ. ἠντίασα=ἀπαντῶ, ἀντικρῶζω. ἀπολαύω τινός (ἀντί, ἀντίος). λοιγός (ὁ)=καταστροφή, ὄλεθρος, θάνατος (ἐκ ρίζης λυγ. πρβλ. λυγρός = πένθιμος· λατ. lugubris). ἀπό+ἀμῦναι—ἀπαμῦναι=ἀπαρ. ἄορ. α' τοῦ ἀπαμύνω, ἀπάμυτον, μελλ. ἀπαμυνῶ, ἄορ. ἀπήμυνα ἢ ἀπάμυνα=κρατῶ μακράν, ἀποκρούω, ἀποτρέπω.

Συντακτικὰ

κῆλα=συνεκδ. ἀντί βέλη. τῇ δεκάτῃ=δοτ. χρον. Ἡρῆ=παράθεσις Δαναῶν=ἀντικ. τοῦ κῆδετο. ὅτι... ὄρᾶτο=προτ. αἰτιολ. θνή-

σκοντας=μτχ. κατηγ. ἔξαρτ. ἐκ τοῦ ὄρατο. οἱ δ' ἐπεὶ... ἐγένοντο=πρωτ. χρ^{ον}. ὀμηγερέες=κατηγ. τοῖσι = δοτ. τοπική. ἀνιστάμενος=μτχ. χρ^{ον}. πόδας=αἰτ. τοῦ κατὰ τι ἢ τῆς ἀναφοράς. καλυμπλαχθέντας=μτχ. τροπ. ἀπονοστήσειν=εἰδ. ἀπαρεμφ. εἰ... θαμᾶ... Ἀχαιοὺς=ὑποθ. πρότασις ἔχουσα ὡς ἀπόδοσιν τήν : νῦν ἄμμε... ἀπονοστήσειν : τὸ πραγματικόν. ἀλλ' ἄγε... ἐρείομεν=ὑποτ. παρακελευσματική. ἐκ Διός=ἐμπροσδ προσδ. δηλῶν προέλευσιν. ὅς κ' εἶποι=πρωτ. ἀναφορ. ὑποθ. ὅ,τι... ἐχώσατο=πλαγία ἐρωτ. πρωτ. ἔξαρτωμένη ἐκ τοῦ ὅς κ' εἶποι. εἶτε... εἶτε=ὡς ἐπεξηγήσεις τῆς πλαγίας ἐρωτήσεως. εὐχολῆς—ἐκατόμβης=γεν. τῆς αἰτίας. αἶ κέν... ἄμυναι=πλαγία ἐρωτ. πρότασις. τελειῶν=ἐπιθ. προσδ. εἰς τὸ ἄρνῶν=καὶ τὸ αἰγῶν. κνίσσης=ἀντικ. τοῦ ἀντιάσας. ἀντιάσας=μτχ. χρον. ἀπὸ + ἄμυναι=τμῆσις. ἀπομῦναι=τελ. ἀπαρεμφ. λοιγὸν—ἡμῖν=ἀντικείμενα τοῦ ἀπαμῦναι.

Πραγματικά

ἀγορήνδε : Ὁ Ὀμηρος ἀναφέρει συγκλήσεις συνελεύσεων τοῦ λαοῦ εἰς τὰς ὁποίας ἀνεκοινοῦντο σοβαρὰ γεγονότα ἢ σκέψεις περὶ σπουδαίων ζητημάτων καὶ ἐλαμβάνοντο ἀποφάσεις ἐπ' αὐτῶν. Ἡ ἀγορὰ συνεκαλεῖτο εἰς ὄρισμένον δημόσιον τόπον ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἢ ἄλλου τινὸς ἡγεμόνος διὰ κηρύκων· ὁ λαὸς ἐν τῇ συνελύσει παρηκολούθει τὰς συζητήσεις καὶ τὴν λήσιν ἀποφάσεων ἐκ μέρους τῶν ἀρχόντων, ἔχων περιορισμένα δικαιώματα συμβολῆς εἰς τὴν διοίκησιν τῶν κοινῶν. Ἐνταῦθα τὴν συνέλευσιν καλεῖ ὁ Ἀχιλλεὺς τῇ προτροπῇ τῆς Ἑρας· οἱ Θεοὶ ἐν τῷ ἔπει συχνάκις λαμβάνουν μέρος εἰς τὰς ὑποθέσεις τῶν θνητῶν.—**ἐπὶ φρεσὶ :** ἡ λέξις κυρίως σημαίνει τὸ διάφραγμα, ὅπερ διαχωρίζει τὴν κοιλιακὴν ἀπὸ τὴν θωρακικὴν κοιλότητα· τοῦτο ἔθεωρεῖτο ἡ ἔδρα τοῦ συναισθηματικοῦ μας κόσμου καὶ τῶν διανοητικῶν μας λειτουργιῶν, ὅθεν κέντρον τῆς ψυχῆς, τῆς αἰσθητικῆς ἀντιλήψεως, τῆς νοήσεως καὶ τῆς γνώσεως.—**Ἥρη :** θεά, θυγάτηρ τοῦ Κρόνου καὶ τῆς Ρέας, ἀδελφὴ καὶ σύζυγος τοῦ Διός, βασίλισσα τοῦ οὐρανοῦ καὶ πρώτη τῶν θεαινῶν. Προστάτις τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς Ἀθηνᾶς· ἡγάπα ἰδιαιτέρως τὸ Ἄργος, τὰς Μυκῆνας καὶ τὴν Σπάρτην.—**Δαναῶν :** ἰδὲ στιχ. 42—**ἡγερθεν—ὀμηγερέες :** τὸ α' σημαίνει ὅτι συνηθροίσθησαν, τὸ β' τὴν ὑπαρξίν πλήρους ἀπαρτίας· συνήθης τόπος συνελεύσεως τῶν Ἀχαιῶν ἦτο τὸ μέσον τῆς παρατάξεως τῶν νεῶν, ὅπου εὐρίσκετο ἡ ναὺς τοῦ Ὀδυσσεῶς.—**Ἄτρεϊδῃ :** ἔνν. τὸν Ἀγαμέμνονα, εἰς τὸν ὁποῖον πρῶτον ἀπευθύνεται ὡς ἀρχιστράτηγον τῶν Ἀχαιῶν.—**μάντις :** ἔργον του ἦτο νὰ προλέγῃ τὰ μέλλοντα καὶ νὰ ἐρμηνεύῃ τὰ ὑπὸ τῶν θεῶν διδόμενα σημεῖα· ἔθεωρεῖτο ἔνθεος καὶ ἀναλόγως τοῦ τρόπου τῆς μαντικῆς ἐκαλεῖτο : ἱεροσκόπος, θεοπρό-

πως, οἰωνοπόλος, ὄνειροπόλος.—**ἱερεῖα** : ἐνν. ἱερεὺς τις οὐχὶ Ἑλλην, διότι Ἑλληνες ἱερεῖς δὲν ἠκολούθησαν τὸ στράτευμα τῶν Ἀχαιῶν.—**εἶτε ἄρ' ὄ...** **εἶτε**: διότι ὑποσχέσεις αἱ ὅποιαι δὲν ἐξεπληρώθησαν ἢ θυσίαι ἀμεληθεῖσαι ἐξοργίζουσι τοὺς θεοὺς.—**κνίσσης** : οἱ θεοὶ ἐτέρποντο ἐκ τῆς ὀσμῆς καὶ τοῦ καπνοῦ τῶν καιομένων πρὸς τιμὴν τῶν σφαγίων.—**τελείων**: τὰ θυσιαζόμενα ζῶα ἔπρεπε νὰ εἴη ἄρτια καὶ εὐτραφεῖ, διότι ἄλλως δὲν ἦσαν ἀρεστὰ εἰς τοὺς θεοὺς.

Αἰσθητικά

ἐννήμαρ ἀνὰ στρατόν ὄχετο κῆλα θεοῖο : μετὰ τὴν ἐξαισίαν ἐκείνην εἰκόνα τῆς καταστροφῆς, διὰ τοῦ στίχου 52, ὁ ποιητὴ ἐνέει ἀφίνει τὸν κατάπληκτον ἀκροατὴν νὰ ἀπολαμβάνῃ τὴν τραγικὴν παράστασιν τῶν πυκνῶν πυρῶν, νὰ προβάλλῃ διὰ τῆς φαντασίας τοῦ καὶ νὰ ζῆ τὴν μεγαλειώδη ἔκτασιν τῶν, καὶ αἱ χρονικαὶ καὶ τοπικαὶ διαστάσεις μεγεθύνονται διὰ τοῦ **ἐννήμαρ ἀνὰ στρατόν...**, εἰς μίαν συνεχῆ διαδεχομένην παράστασιν ζωηροτάτων στοιχείων, τὰ ὅποια ἔρχονται νὰ ὀλοκληρώσουν τὴν ὅλην εἰκόνα τοῦ 52 στίχου καὶ νὰ ἀναγκάσουν τὸν ἀκροατὴν νὰ ἐξάγῃ διάφορα συμπεράσματα ἐκ τοῦ πολυημέρου ὀλέθρου. Οὕτω εἰς τὸ βάθος τῆς ψυχῆς μακροβάλλεται ὁ Ἄγαμέμνων, ἐγωῖστής, ἀδιάφορος, ἀσυγκίνητος καὶ ὑπεύθυνος διὰ τὰ συμβαίνοντα κακά, τὰ ὅποια τὸν ἀφίνουν ἐντελῶς ἀπαθῆ. Ὁ λοιμὸς συνεχίζεται ἐπὶ ἐννέα ἡμέρας χωρὶς ν' ἀναγκάσῃ τὸν ἀντιστράτηγον νὰ λάβῃ κάποιαν πρωτοβουλίαν. Ὁ Ἀχιλλεὺς ἔρχεται αὐτοβούλως νὰ λύσῃ τὴν σιωπὴν ὑποκινούμενος ὑπὸ τῆς θεᾶς Ἥρας. Διὰ τῆς ἐνεργείας τοῦ αὐτῆς ἐμφανίζεται ἐνδιαφερόμενος διὰ τὴν τύχην τοῦ στρατοῦ, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν Ἄγαμέμνονα, ὁ ὅποιος ἐξεγείρει διὰ τῆς ἀναληθσίας τοῦ τὴν κοινὴν γνώμην.—**Ἐνῆμαρ...** **θεοῖο** : παρατηρητέα ἡ ἔλλειψις τομῆς εἰς τὸν στίχον τοῦτον, τὴν ὁποίαν ἀπέφυγεν ὁ ποιητὴς διὰ νὰ προσδώσῃ ὅλην ἐκείνην τὴν ἀπαιτουμένην ἔκτασιν τῆς ἀκαταπαύστου καὶ συνεχοῦς καταστροφῆς.—**ὄχετο προσωποποιῖα**, πρὸς ἐκφραστικὴν

στ. 68—83

Ἦ τοι ὁ | γ' ὡς εἰ | πὼν || κατ' ἄρ' | ἔζετο | τοῖσι δ' ἄ | νέστη 5
 Κάλχας | Θεστορί | δης, || οἱ | ωνοπό | λων ὄχ' ἄ | ριστος 5
 ὄς ἦ | δὴ τ' ἐ | ὄντα || τὰ | τ' ἐσόμε | να πρὸ τ' ἐ | ὄντα, ΤΤ
 καὶ νῆ | εσσ' ἦ | γήσατ' || Ἀχαιῶν | Ἴλιον | εἴσω ΤΤ
 ἦν διὰ | μαντοσύ | νην, || τὴν | οἱ πόρε | Φοῖβος Ἀ/πόλλων. 5

ὁ σφιν ἐ | ὕφρονέ | ων || ἀγο | ρήσατο | καὶ μετέ | εἶπεν 5
 «ὦ Ἀχιλ | λεῦ. κέλε | αἱ με, || δι | ἰφιλε, | μυθῆ | σασθαι ΤΤ
 μῆνιν Ἀπόλλωνος || ἔκα | τηβελέ | ταο ἄ | νακτος 5

κωτέραν καὶ ζωηρωτέραν παράστασιν.—**κῆλα** : σχῆμα συνεκδοχῆς (ἢ ὕλη δηλ. ἀντὶ τοῦ ἐξ αὐτῆς κατασκευαζομένου).—**τῷ ἐπὶ φρεσὶ** : ἀντὶ τοῦ ἐπὶ φρεσὶ (σχῆμα καθ' ὅλον καὶ μέρος).—**ἤγερθεν ὀμηγερές τ' ἐγένοντο** : δὲν πρέπει νὰ ἐκληφθῆ ὡς συνωνυμία, καθ' ὅσον τὸ μὲν πρῶτο δηλοῖ, ὅτι συνῆλθον, τὸ δὲ δεύτερον, ὅτι ἦσαν ἔτοιμοι πλέον πρὸς συζήτησιν.—**ἐκατόμβη** : κατάχρησις. (Λεκτικὸς τρῶπος κατὰ τὸν ὁποῖον μία λέξις λαμβάνει γενιωτέραν σημασίαν πέραν τῆς ἑτυμολογικῆς καὶ εἰδικῆς σημασίας διὰ τὴν ὁποίαν τὸ πρῶτο ἐλέχθη· π.χ. ὀφθαλμὸς ἀμπέλου, τράχηλος ὄρους : αὐτὰ λέγονται ἐπὶ ἀνθρώπου).—**Κυνέη**—ἢ τοῦ κυνὸς δορά, ἔπειτα κατὰ συνεκδοχὴν ἢ ἐκ δορᾶς περικεφαλαία, καταχρηστικῶς δὲ καὶ ἢ ἐκ δορᾶς ἄλλου ζῴου ἢ πᾶσα γενικῶς περικεφαλαία. Ὅπως ἐδῶ δηλ. μὲ τὸ ἐκατόμβη).—**ἀπὸ—ἀμῦναι**=τμήσις.

Νόημα

Ὁ Ἀχιλλεύς, ἀφοῦ ἐπὶ ἑννέα ὀλοκλήρους ἡμέρας ἔμεινεν ἄπρακτος, παρακολουθῶν τὸν ἀποδεκατισμὸν τοῦ στρατεύματος ἐκ τοῦ φοβεροῦ λοιμοῦ καὶ τοῦ πολέμου, συγκαλεῖ τὸν στρατὸν εἰς συνέλευσιν κατὰ προτροπὴν τῆς Ἥρας, εἰς τὴν ὁποίαν λέγει τὰ ἐξῆς : Ὁ λοιμὸς καὶ ὁ πόλεμος ἐπιφέρει καταστροφὴν εἰς τὸ στρατεύμα καὶ συνεπῶς, ὅσοι τῶν Ἀχαιῶν ἤθελον σωθῆ, θὰ ἐπανέλθουν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἄπρακτοι. Ἐπιβάλλεται λοιπὸν νὰ ἐρωτήσωμεν ἱερέα τινα ἢ μάντιν διὰ νὰ πληροφορηθῶμεν τὴν αἰτίαν διὰ τὴν ὁποίαν εἶναι ὠργισμένοι ἐναντίον μας ὁ Ἀπόλλων.

Επιγραφή

Ὁ Ἀχιλλεύς συγκαλεῖ τὸν στρατὸν εἰς συνέλευσιν διὰ νὰ πληροφορηθῆ ἐκ στόματος ἱερέως ἢ ὄνειροπόλου τὸν λόγον τοῦ λοιμοῦ.

στ. 68—83

Αὐτὸς μὲν ἀφοῦ εἶπε αὐτά, ἐκάθισε· μεταξὺ δὲ αὐτῶν ἐσηκώθη Κάλχας ὁ υἱὸς τοῦ Θεστορος, ὁ πλέον ἄριστος ἐκ τῶν μάντεων. ὁποῖος ἐγνώριζε καὶ τὰ παρόντα καὶ τὰ μέλλοντα καὶ τὰ παρελθόντα καὶ ὠδήγησε τὰ πλοῖα τῶν Ἀχαιῶν μέχρι τοῦ Ἰλίου καὶ τῆς μαντικῆς τοῦ τέχνης, τὴν ὁποίαν ἐχάρισεν εἰς αὐτὸν ὁ Φοῖβος Ἀπόλλων.

Αὐτὸς συνετῶς σκεπτόμενος ἔλαβε τὸν λόγον καὶ εἶπε μεταξὺ αὐτῶν Ἀχιλλεῦ, μὲ προτρέπης, ἀγαπητὲ τοῦ Διός, νὰ ἐξηγήσω τὴν ὀργὴν τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ ἀλανθάστως τοξεύοντος βασιλέως·

τοιγάρ ἐ | γὼν ἐρέ | ω· || σὺ δὲ | σύνθεο | καί μοι ὄ | μοσσον
 ἦ μὲν | μοι πρόφρων || ἔπε | σιν καὶ | χερσίν ἄ | ρήξειν·
 ἦ γάρ ὁ | ἴομαι | ἄνδρα χο | λωσέμεν, || ὄς μέγα πάντων
 Ἄργεϊ | ὦν κρατέ | ει || καὶ | οἱ πεί | θονται Ἄχαιοί.
 Κρείσων | γάρ βασι | λεὺς || ὄτι | χῶσεται | ἀνδρὶ χέ | ρηῖ
 εἶ πέρ | γάρ τε χό | λον γε || καὶ | αὐτῇ μαρ κατα | πέψη,
 ἄλλά τε | καὶ μετό | πισθεν || ἔ | χει κότον, | ὄφρα τε | λέσση·
 ἐν στήθεσιν ἐ | οἴσι· || σὺ | δὲ φράσαι | εἶ μὲ σα | ὤσεις».

Λογοτεχνικὴ ἀπόδοσις

Αὐτὸς σὰν τοῦτα μίλησε κάθισε· κι' ἀνάμεσά τους λέει
 ὁ Κάλχαντας τοῦ Θέστορα ὁ πρῶτος μὲν στοὺς μάντις
 ποὺ ἤξερε τὰ τωρινὰ ὄσα ρθοῦν καὶ θὰ γίνουν
 καὶ τὰ καράβια ἔφερε τ' Ἀργίτικα στὴν Τροία
 μὲ τέχνη τὴν προφητικὴ πού τοῦδωσεν ὁ Φοῖβος.
 Κεῖνος σοφὰ λογιάζοντας τὸ λόγο πῆρε κ' εἶπε·
 «Νὰ ἐξηγήσω μοῦ ζητᾶς, τοῦ Δία ἀκριβὲ Ἀχιλλέα,
 τί τάχατες χολώθηκεν ὁ τοξευτῆς Ἀπόλλων·
 θεὸς πάλαι μοι θεὸς νὰ σταθῆς μὲ λόγια καὶ μὲ ἔργα·
 γιατί θυμὸ σὲ δυνατό θαρρῶ πῶς θεὸς ν' ἀνάψω
 κι ὁ λόγος του ἔχει πέραση μέσα εἰς τοὺς Ἀργίτες·
 γιατί ὁ τρανὸς κάθε φορὰ σὰν ὀργιστῆ νικάει.
 Κι ἂν μέσα του γιὰ μιὰ στιγμὴ θὰ πνίξη τὸ θυμὸ του,
 πάντα φωλιάζει στὴν καρδιά κι ἐκδίκηση ζητᾶ,
 μὰ σὺ λογάρισε καλά στερνὰ ἂν θὰ μὲ σώσης»·

Γραμματικὰ—σημασιολογικὰ

ἦ=βεβαιωτικὸν ἔπιρ.=βεβαίως, ἀληθῶς. τοι=μόριον ἀεῖπο
 ἐγκλιτικὸν βεβαιωτικὸν=τῷ ὄντι, πράγματι, ἀναμφιβόλως. ἔ
 (δεικτ.)=οὔτος. ὤς=ἔπιρ. τρόπου=οὔτω, κατὰ τὸςτον τὸν τρόπον
 ἄρα=χρον.=τότε, εὐθύς. κατὰ+ἔζετο=καθέζετο=ὄριστ. ἄορ. τ
 καθέζομαι, παρατ. καὶ ἄορ. καθεζόμεν, μελλ. καθεδοῦμαι=κάθ
 μαι. τοῖσι, ἀντὶ τοῖς (δεικτ.)=τούτοις=μεταξὺ αὐτῶν. ἀνίστη=ἀσ
 τοῦ ἀνίστημι. Θεστοριδης=ὁ υἱὸς τοῦ Θέστορος (πατρωνυμικό
 οἰωνοπόλος (ὁ)=μάντις προφητεύων περὶ τοῦ μέλλοντος ἐκ τ
 πτήσεων καὶ τῶν κραυγῶν τῶν πτηνῶν. ὄχα=ἔπιρ. ἔπιρ. ἐν χρήσ
 μόνον μετὰ τοῦ ὑπερθετικοῦ ἄριστος=ἀσυγκρίτως, εἰς ὑπέρτατ
 βαθμὸν (ἐκ τοῦ ἔχω· μτγν. διετηρήθη ἐν τῷ συνθέτω : ἔξοχα, ἔξ
 χος). ἄριστος=ὑπερθετικὸς τοῦ ἐπιθ. ἀγαθός. ἦδη=ὑπερσ. μὲ σ
 παρατ. τοῦ οἶδα=γνωρίζω. ἐόντα=μτχ. ἐνεστ. τοῦ εἰμί, ἀντὶ ὄντα
 τὰ παρόντα. ἐσόμενα, ἀττ. ἐσόμενα=μτχ. μελλ. τοῦ εἰμί=τὰ μέ
 λοντα νὰ συμβῶσι πρὸ (ἔπιρ.)=πρότερον. πρὸ+ἐόντα=τὰ παρ

Εγώ λοιπόν θά εἶπω. Σὺ ὁμως πρόσεχε καὶ ὀρκίσου εἰς ἐμέ
τί πράγματι θά μὲ βοηθήσῃς διὰ λόγων καὶ ἔργων·
ἵνα ἄληθως νομίζω ὅτι θά ἐξοργίσω ἄνδρα, ὅστις λεγάλην ἐξουσίαν
ἔταξέ τῶν Ἀργείων ἔχει καὶ ὑπακούουν εἰς αὐτὸν οἱ Ἀχαιοί,
ἵνα ὑπερισχύει ὁ βασιλεὺς, ὅσάκις ὀργισθῆ πρὸς ἄνδρα κατώτερον.
ἵνα καὶ ἂν τὴν ἰδίαν ἡμέραν καταπνίξῃ τὸν θυμὸν του,
κατηρεῖ ὁμως διὰ τὸ μέλλον τὸν θυμὸν του ἕως ὅτου ἐκτελέσῃ αὐτόν,
κατὰ τὸ στήθους αὐτοῦ. Σὺ δὲ σκέψου, ἂν θά μὲ σώσῃς».

ὄντα. νήεσι=δοτ. πληθ. ἀντι ναυσί. ἠγήσατο=ὀριστ. ἄορ. τοῦ ἡ-
οῦμαι δοτ.=ὀδηγῶ (μετὰ γεν.=ἄρχω, μετ' ἀπαρεμφ.=νομίζω). Ἰ-
ιον=αἰτ. ἐν. τοῦ Ἴλιος, παρ' Ὀμήρῳ πάντοτε ἢ Ἴλιος. εἶσω (ἐ-
τρ.)=μέσα. ἦν=κτητ. ἀντων. γ' προσ. ἀντι τὴν=ιδικὴν του. μαν-
σοῦνη (ἦ)=ἡ τέχνη τοῦ προφητεύειν, ἢ μαντική. τὴν=(ἀναφ.)=
ἦν ὅποια. οἱ =δοτ. ἐν. προσ. ἀντων. γ' προσώπου = εἰς αὐ-
τόν. πόρε=ἀναυξ. ἄορ. β' τοῦ πόρω, ἀχρήστου κατ' ἔνεστ. ἄορ. ἔ-
ορον καὶ πόρον, παθ. παρακ. πέπωμαι=ἐκτελῶ, ἐπινοῶ, πορίζω,
ἀρέχω. ὃ (δεικτ.)=οὗτος. σφιν=δοτ. πληθ. προσωπ. ἀντων. γ'
προσ., ἀντι σφίσιν=εἰς αὐτούς. εὔ=εὐ, καλῶς ὀρθῶς. φρονέων=μτχ.
νεστ. τοῦ φρονέω, παρατ. φρονέον, μελλ. φρονήσω=σκέπτομαι,
ἰανοοῦμαι, ἔχω φρόνησιν, εἶμαι συνετός. ἀγορήσατο=ὀριστ. ἀναυξ.
ορ. α' τοῦ ἀγοράομαι, ἄορ. α' ἀγορασάμην=ὀμιλῶ εἰς τὴν συνέ-
ευσιν, δημηγορῶ (ἀγορά). μετέειπε=ὀριστ. β' τοῦ μετάφημι, παρτ.
καὶ ἄορ. β' μετέφην, ἄορ. μετέειπο ἢ μετεῖπον=ὀμιλῶ. κέλει=β'
ν. προσ. ὀριστ. ἔνεστ. τοῦ κέλομαι, μελλ. κελήσομαι, ἄορ. β' κε-
λόμην=ποιητ. ἀντι κελεύω=παρορμῶ, παρακινῶ. διίφιλος. ον=ὁ
γαπητός εἰς τὸν Δία. μυθήσασθαι=ἀπαρεμφ. ἄορ. α' τοῦ μυθέομαι,
παρατ. μυθέσκοντο, μελλ. μυθήσομαι, ἄορ. ἐμυθησάμην=λέγω, ὀμι-
λῶ, ἐξετάζω. μῆνις· ιος=ὀργή, θυμός. ἔκαταβηλέταο=γεν. ἐν. τοῦ
ἐκατηβελέτης=ἐκηβόλος. ἄναξ (ὁ)=κύριος, ἄρχων, βασιλεὺς· χρη-
σιμοποιούμενον ἐπὶ ὄλων τῶν θεῶν καὶ κυρίως ἐπὶ τοῦ Ἀπόλλω-
ρος. τοιγὰρ=συνδ. συμπ.=λοιπόν, δι' αὐτὸ λοιπόν. ἐγὼν=ἐγώ. ἐρέω
=ὀριστ. μελλ. τοῦ εἶρω=λέγω. ὀμιλῶ (ἐκ τοῦ αὐτοῦ θέματος σχημ.
παρακ. εἶρηκα, παθ. παρακ. εἶρημαι, ὑπερσ. εἰρήμην). σύνθεο=
προστ. μεσ. ἄορ. β' τοῦ συντίθεμαι=ἀντιλαμβάνομαι, παρατηρῶ.
προσέχω (ἀττ. σύνθου). ὄμοσον=προστ. ἄορ. τοῦ ὄμνυμι ἢ ὄμνύω,
παρατ. ὄμνυν ἢ ὄμνυον, μελλ. ὄμοσμαι, ἄπρ. ὄμοσα ἢ ὄμοσσα, πα-
ρακ. ὄμῶμοκα, ὑπερσ. ὄμῶμόκειν=ὀρκίζομαι. ἦ=βεβαιωτικόν. μὲν
=μὴν μόριον βεβαιωτικόν. ἦ μὲν=πρόφρων (ὁ. ἦ), γεν. πρόφρωνος
=πρόθυμος (πρὸ+φρήν). ἔπος (τὸ)=λέξις, λόγος, νόημα (πληθ. ἔ-
πη=ποιήματα, ποιήσεις). χεῖρ=χεῖρ, ἀλλὰ τίθεται καὶ εἰς δήλωσιν
ἐνεργείας ἢ ἔργου, ὁπότε=ἔργον. ἀρήξειν=ἀπαρεμφ. μελλ. τοῦ ἀρή-
ξω μελλ. ἀρήξω=βοηθῶ. ὄιομαι καὶ ὄϊω=εἶμαι, νομίζω. χολωσέμεν

=ἀπαρεμφ. μελλ. ἀντί χολώσειν τοῦ χολόω, μελλ. χολώσω=παρο-
 γίζω, ἐρεθίζω. μέγα (ἐπιρ.)=μεγάλως, πολύ. κρατέω=εἶμαι ἰσχυρο-
 κυρίαρχος κυβερνῶ, ἐξουσιάζω. οἶ=δοτ. ἐν. προσωπ. ἀντων. γ' προ-
 σώπου=εἰς αὐτόν. κρείσσων=συγκριτ. τοῦ ἀγαθός. χώσεται=ὑπο-
 ἄορ. (ἀντί χώσεται) τοῦ χόωμαι=ὀργίζομαι. ὅτε χώσεται=ὅταν χ-
 σεται. χέρη=δοτ. ἐν. ἀπηρχ. ἐπιθ. χέρης, ἐξ οὗ τὰ συγκριτικά χ-
 ρων καὶ χερείων ἀλλὰ καὶ τὸ χέρης καθ' ἑαυτὸ ἔχει συγκριτ. σημε-
 σίαν=χειρότερος, κατώτερος (ἀπαντᾷ συνηθ. ἐν τῇ δοτ. χέρη-
 χόλος (ὀ)=θυμός, ὀργή. αὐτῆμαρ (ἐπιρ.)=τὴν αὐτὴν ἡμέραν. κατα-
 πέψη=ὑποτ. ἄορ. τοῦ καταπέσσω, μελλ. καταπέψω=χωνεύω, κατα-
 πρᾶυνω (πρβλ. πέσσω=βράζω, ψήνω, χωνεύω. πέψις). μετόπισθεν
 (ἐπιρ.)=ὀπισθεν. κατόπιν, εἰς τὸ μέλλον. κότος (ὀ)=ὀργή, φθόνος
 ἔχθρα. ὄφρα=ἐπιρ. χρόνου=ἕως ὅτου. τελέσση=ὑποτ. ἄορ. τοῦ τε-
 λέω ἢ τελείω, μελλ. τελέσω ἢ τελέσσω καὶ τελῶ, ἄορ. ἐτέλεσα
 τέλεσσα, παρακ. τετέλεκα=φέρω εἰς πέρας, ἐκπληρῶ, ἀποτίνω. ἐ-
 στήθεσιν ἐοῖσι=ἐν στήθεσι ἐοῖς=εἰς τὸ στήθος τοῦ (ὀ πληθ. ἀντί
 τοῦ ἐνικ.) ἐοῖσι=δοτ. πληθ. κτητ. ἀντων. γ' προσωσ. ἐός, ἦ, οἶ
 φράσαι=προστ. ἄορ. α' τοῦ φράζομαι, παρατ. φραζέσκετο, μελλ.
 φράσομαι ἄορ. α' ἐφρασάμην, παθ. ἄορ. ἐφράσθην, παθ. παρατ.
 πέφραδμαι καὶ καπέφρασαι=σκέπτομαι, συλλογίζομαι. σωῖσεις=ἐ-
 ριστ. μελλ. τοῦ σάωω μελλ. σωῶσω, ἄορ. α' ἐσάωσα· μεσ. μελλ. σω-
 ῶσομαι, παθ. ἄορ. ἐσαώθην=σώζω (πρβλ. σώος).

Συντακτικά

κατὰ+ἔξετο=τμήσις. τοῖσι=δοτ. τοπική. οἰωνοπόλων=γεν. δ
 αιρ. ἄριστος=παράθεσις. ὅς ἤδη...=πρότ. ἀναφ. ἐνέχουσα παρήχ-
 σιν τοῦ τ καὶ σχῆμα πολυσύνδετον. καὶ νήεσσ' ἠγήσατο... εἰσω-
 πρότ. ἀναφ. νήεσσι=ἀντικ. τοῦ ἠγήσατο. διὰ τὴν μαντοσύνην = ἐμ-
 πρόθ. διορ. τοῦ μέσου. τὴν... Ἀπόλλων=προτ. ἀναφ. τὴν—οἶ=ἀντικ.
 τοῦ πόρε. ἐὺ φρονέων=μτχ. τροπ. μυθήσασθαι=τελ. ἀπαρεμφ. με-
 ὑποκ. τοῦ μυθήσασθαι. μῆνιν=ἀντικ. μοι=ἀντικ. τοῦ ὄμοσον. μοι
 =ἀντικ. τοῦ ἀρήξιν. πρόφρων=ἐπιρρημ. κατηγορούμενον. ἔπεσον
 καὶ χερσίν=δοτ. ὄργν. καὶ οἶ πείθονται Ἀχαιοὶ = προτ. κυρία. οἶ
 =ἀντικ. τοῦ πείθονται. κρείσσων=κατγρ. ὅτε χώσεται...=προτ. χρο-
 δηλοῦσα ἄορ. ἐπανάληψιν. ἀνδρὶ=ἀντικ. εἰ περ... καταπέψη=προτ.
 ἐνδοτική=καὶ ἄν... καταπέψη. ἀλλὰ τε... ἐοῖσι= προτ. κυρία. ὄφρα
 τελέσση=προτ. χρόν. εἰ με σωῖσεις = πλαγία ἐρωτημ. προτ. ἐξαι-
 τωμένη ἐκ τοῦ φράσαι.

Πραγματικά

Κάλχας : περίφημος μάντις τῆς ἀρχαιότητος, υἱὸς τοῦ Θεστο-
 ρος κατοίκου τῶν Μεγάρων, ὁπότεν τὸν παρέλαβε ὁ Ἀγαμέμνων
 μέλλον νά ἐκστρατεύσῃ κατὰ τῆς Τροίας. Δις ἔλαβεν τὸ θάρρο-

ἡ ὑποδείξις εἰς τὸν Ἀγαμέμνονα, τὰ σφάλματά του, τὰ ὅποια ἐξώρ-
 σαν τοὺς θεοὺς : ἐν Αὐλίδι, ὅταν ὁ ἀρχιστράτηγος τῶν Ἑλλήνων
 ἠρόνενυσε κυνηγῶν τὴν ἔλαφον τῆς Ἀρτέμιδος καὶ ὑπεχρεώθη
 ὁδὸς ἐξευμενισμόν τῆς θεᾶς νὰ θυσιάσῃ τὴν θυγατέρα του Ἴφιγέ-
 ρειαν καὶ ἐν Τροίᾳ, ὅταν ἐξέβρυσεν τὸν ἱερέα τοῦ Ἀπόλλωνος
 ἰσχύοντα προκαλῶν τὴν μῆνιν τοῦ θεοῦ καὶ φοβερόν λοιμὸν εἰς τὸ
 στρατόπεδον. Ὁ Κάλχας προεῖπεν τὴν δεκαετῆ διάρκειαν τοῦ Τρω-
 τοῦ πολέμου καὶ τὸ ἄνευ τοῦ Ἀχιλλέως δὲν θὰ ἦτο δυνατὴ ἡ ἄ-
 ρσις τῆς Τροίας. Ἀπέθανεν εἰς Κολοφῶνα τῆς Μ. Ἀσίας ἐξ ἀ-
 ρογητεύσεως, ἠττηθεὶς εἰς μαντικὸν ἀγῶνα ὑπὸ τινος Μόψου.
 Ἄνευ : ἔνν. οὐχὶ μόνον ἡ πρωτεύουσα τῆς Τροίας ἀλλ' ἅπασα ἡ
 ἰσχυρὴ ἐπικράτεια.—ἦν διὰ μαντοσύνην : ἄνευ τῆς μαντικῆς ἰκα-
 νότητος τοῦ Κάλχαντος οἱ Ἕλληνες θὰ παρέμενον ἐν Αὐλίδι τὴν
 ἰσχυρὴν μαντοσύνην ἐδώρησεν εἰς αὐτὸν ὁ Ἀπόλλων, ὅστις θεωρεῖται κατ'
 ἰσχύοντα θεὸς τῆς μαντικῆς καὶ προστάτης τῶν μαντείων.—διΐφιλε :
 βασιλεία ἐθεωρεῖτο θεόθεν ἰδρυθεῖσα καὶ διὰ τοῦτο οἱ βασιλεῖς
 ἦσαν προστατευόμενοι τοῦ Διὸς καὶ ἐκαλοῦντο διογενεῖς, διοτρε-
 εῖς, δίοις, διΐφιλοι.—ἄνδρα : δὲν ἀναφέρει τὸ ὄνομα τοῦ Ἀγαμέ-
 μνονος ἕνεκα φόβου πρὸ τὸ δυνατώτατον τῶν Ἀχαιῶν.—Ἀργείων :
 ἔνν. μόνον τοὺς κατοικοῦς τοῦ Πελοποννησιακοῦ Ἄργους.
 Ἀχαιοὶ : νοοῦνται ἅπαντες οἱ ἐκστρατεύσαντες ἐναντίον τῆς Τροί-
 ᾳς Ἕλληνες, οἵτινες εἶχον δεχθῆ τὴν ἡγεμονίαν τοῦ Ἀγαμέμνονος.

ἰσθητικά

τοῖσι δ' ἀνέστη Κάλχας... : ἡ ποιητὴς ὁμιλεῖ διὰ μακροῦ περι-
 ῶν προσώπου τοῦ μάντεως διὰ νὰ δηλώσῃ, ὅτι πρόκειται περὶ ἐ-
 μμερικὸν προσώπου καὶ ἐπομένως νὰ προσδώσῃ κύρος εἰς τοὺς
 λόγους του, οἱ ὅποιοι θὰ ἀσκήσουν σημαντικὴν ἐπίδρασιν εἰς τὰς
 ἐπιπτώσεις τῆς συνελεύσεως. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου προκαλεῖ τὸ
 διαφέρον τῆς συνελεύσεως.—τὰ τ' ἐόντα πρὸ τ' ἐόντα : ἐπαλλη-
 λουσιάζουσα μετὰ παρονομασίας. Κατὰ τὸ σχῆμα τοῦτο παρατίθενται διάφο-
 ρα λέξεις τῆς αὐτῆς ρίζης· π.χ. Πausanίου δὲ παυσάμενον ὧς
 ἀποδοτικὴ παρονομασία θεωρεῖται τὸ καλούμενον ἐτυμολογικὸν
 ἄνθος : πρβ. ἴσως νόσον ἀγρίαν. Ὁ στίχος οὗτος (70) ἀποτελεῖ ἐξο-
 χὸν καὶ χαρακτηριστικὸν παράδειγμα ὀρισμοῦ τῆς ἐννοίας τῆς μαν-
 τικῆς, ὅπως τὴν ἐθεώρουν οἱ ἀρχαῖοι.—μῆνιν: ἀντί, μῆνιδος αἰτίαν:
 ἀσυχλολογικῶς. ἡ γὰρ ὁ | ἴομαι | ἄνδρα χο | λωσέμεν, μέγα | πάντων:
 χαρακτηριστικὸς ὁ ὀλοδάκτυλος στίχος, δηλωτικὸς τῆς ταραχῆς
 καὶ τοῦ φόβου τοῦ Κάλχαντος, μετὰ τὴν τρίτον πόδα διὰ
 ἰσχυρὴν μετ' αὐτὴν καὶ τὴν στίξιν τὸ : ὅς μέγα πάντων, κατα-
 Πη : μεταφορά. Κατὰ τὸν λεκτικὸν τοῦτον τρόπον, ὅστις λίαν
 ἐπὶ τῆς ἐπιθέσεως παρά ποιηταῖς καὶ κοινώτατος ὄλων, αἱ ἐννοιαὶ παρίσταν-
 ται δι' εἰκόνων, λαμβανομένης ἀντὶ τῆς κυρίας λέξεως ἄλλης πα-

ραστατικωτέρας. — Κρείσσων γὰρ βασιλεύς, ὅτε χώσεται ἀνδρὶ χεῖρ
ὁ στίχος αὐτὸς ἀποτελεῖ γνώμην γενικοῦ κύρους καὶ δικαιοῦς
ἀπολύτως τὴν ταραχὴν τοῦ Κάλχαντος προκειμένου νὰ ὁμιλήσῃ
λευθέρως. Ὁ στίχος οὗτος καὶ οἱ δύο ἐπόμενοι, ἀποδιδόμενοι ἐλ-
θέρως ὑπὸ τοῦ Ν. Καναντζάκη καὶ Ἰ. Κακριδῆ εἶναι λίαν ἐν-
κτικοὶ τῶν ὡς ἄνω.

Τί ἀλί στον ἀχαμνὸ πὸν τὰ ἴβαλε τρανὸς μαζί του ρήγας !
Κι ἂν καταπιεῖ μαθὲς τῆ μάνητα προσώρας καὶ σωπάσει,
ὅμως καιρὸ κρατάει τὸ χόλιασμα, ξεγδικιωμὸ ὡς νὰ πάρει.

Ὁ λόγος τοῦ Κάλχαντος, ὅπως καὶ οἱ προαναφερθέντες προ-
γούμενοι, εἶναι λίαν ψυχολογημένοι, μὲ μελετημένην διάταξιν, π-
σπαθοῦντες νὰ ἐπιτύχωσι ὄρισμένους σκοπούς. Οὕτω ὁ Κάλχας
θὺς ἐξ ἀρχῆς δηλοῖ, ὅτι θὰ εἶπῃ τὴν αἰτίαν τῆς ὀργῆς, σημαντικῆς
τοῦτο, λεγόμενον ἐν τῷ προοιμίῳ, χωρὶς περιστροφάς, ὅπως ἤρ-
ζε εἰς ἱερέα, ἐκπληροῦντα τὴν ὑψηλὴν του ἀποστολήν. Ὑπερ-
εἰς τὸ καθῆκον αὐτό, δέν παραλείπει νὰ διατρανώσῃ τὸν φό-
τον, διότι ἡ ἀλήθεια θὰ πικράνῃ ἰσχυρὸν ἄνδρα, ἀναλογιζόμε-
τὰς συνεπειάς, ζητῶν ἐμμέσως τὴν βοήθειαν. Παρὰ ταῦτα ἡ εὐ-

στ. 84—92

Τὸν δ' ἀπο | μειβόμε | νος ἥ προσέ | φη πόδας | ὠκύς Ἄ | χιλλεύς
«θαρσῆ | σας μᾶλα | εἰπέ ἥ θε | οπρόπι | ον ὅτι | οἶσθα·
οὐ μὰ γάρ | Ἄλλόλ | λωνα ἥ δι | ίφιλον, | ὦ τε σύ, | Κάλχαν,

εὐχόμε | νος Δανα | οἴσι ἥ θε | οπρόπι | ας ἀνα | φαίνεις,
οὔτις ἐ | μεῦ ζῶν | τος ἥ και ἐ | πὶ χθονὶ | δερκομένοιο
σοὶ κοίλης παρὰ | νηυσὶ ἥ βα | ρείας | χείρας ἐ | ποίσει

συμπάν | των Δανα | ὦν, ἥ οὐδ' | ἦν. Ἄγα | μέμοννα | εἶπης,

ὅς νῦν | πολλὸν ἄ | ριστος ἥ Ἄ | χαιῶν | εὐχεται | εἶναι».

Λογοτεχνικὴ ἀπόδοσις

Κι' ὁ φτεροπόδης Ἀχιλλεύς σὲ κείνον ἀπαντάει·
«Ἄφοβα πὲς καὶ ξάστερα ποιὲς προφητεῖες ξέρεις,
γιατὶ μὰ τὸν Ἀπόλλωνα, πὸν ὁ Δίας ἀγαπάει, σὺ Κάλχα,
εἰς τοὺς Δαναοὺς πὸν δίνεις τοὺς χρησμούς σου,
ποτὲ κανένας ὅσο ζῶ καὶ θὰ κοιτῶ τὸν ἥλιο
χερὶ βαρὺ ἀπάνω σου θὰ βάλῃ ἀπ' ὄσους στὰ καράβια
μήτε κι' ὁ Ἀγαμέμνονας ἂν εἶναι ἀπ' τοὺς Ἀργίτες
π' ὄλο περφάνεια αὐτὸς θαρρεῖ πῶς πρῶτος εἶν' ἀπ' ὄλους».

βεια καὶ ἡ συναίσθησις τοῦ καθήκοντος παραμερίζει πρὸς στιγμὴν τὴν δειλίαν του καὶ λέγει ὅσα ἔπρεπε νὰ εἶπη.

Νόημα

Μετὰ τὴν ἀγόρευσιν τοῦ Ἀχιλλέως, ὁ Κάλχας, ὁ διαπρεπέστερος μάντις τῶν Ἀχαιῶν, ἐγείρεται καὶ λέγει τὴν αἰτίαν τῆς ὀργῆς τοῦ Ἀπόλλωνος, ζητῶν προστασίαν καὶ βοήθειαν φοβούμενος τὰς φοβερὰς συνεπείας τῶν λόγων του, δεδομένου ὅτι δι' αὐτῶν πρόκειται νὰ ἐξοργήσῃ ἄνδρα βασιλέα. Γνωρίζει δὲ καλῶς, ὅτι εἰς παρομοίας περιστάσεις νικᾶται πάντοτε ὁ πλέον ἀνίσχυρος.

Ἐπιγραφὴ

Ὁ λόγος τοῦ Κάλχαντος.

στ. 84—91

Πρὸς αὐτὸν ἀπαντῶν εἶπεν ὁ ταχύπους Ἀχιλλεύς·
«Μετὰ θάρρους εἶπε σαφῶς ὅποιανδήποτε προφητείαν γνωρίζεις·
διότι ὄχι, μὰ τὸν Ἀπόλλωνα τὸν ἀγαπητὸν τοῦ Διὸς εἰς τὸν ὁποῖ-
[ον σὺ Κάλχα
προσευχόμενος, εἰς τοὺς Δαναοὺς ἀποκαλύπτεις τὰς προφητείας,
οὐδεὶς, ἐνόσφ ἐγὼ ζῶ καὶ βλέπω ἐπὶ τῆς γῆς,
δὲν θὰ βάλῃ ἐπάνω σου πλησίον τῶν κοίλων πλοίων τὰς βαρείας
[χείρας του
ἀπὸ ὄλους ἀνεξαιρέτως τοὺς Δαναοὺς, οὔτε ἂν εἶπῃς τὸν Ἀγαμέ-
[μνονα,
ὁ ὁποῖος τώρα ἰσχυρίζεται ὅτι εἶσαι ὁ πλέον ἄριστος ὄλων τῶν
[Ἀχαιῶν].»

Γραμματικὰ—Σημασιολογικὰ

τὸν (δεικτ.)=τοῦτον. ἀπαμειβόμενος=μετχ. ἐνεστ. τοῦ ἀπαμείβομαι, μέλλ. ἀπαμείψομαι. ἀορ. ἀπημείχθην=ἀποκρίνομαι, ἀπαντῶ. προσέφη=ἀορ. β' τοῦ πρόσφημι=λέγω πρὸς τινα, προσφωνώ. ὠκύς, εἶα, ὕ=ταχύς, γοργός. θαρσήσας = μετχ. ἀορ. τοῦ θαρσέω, μέλλ. θαρσήσω=λαμβάνω θάρρος, εἶμαι πλήρης θάρρους. μάλα=(ἐπιρ.)=πολυ, λίαν, συναπτ. πρὸς τὴν μετοχήν. θεοπρόπιον (τὸ) καὶ θεοπροπίη (ἡ)=προφητεία, χρησμός (θεὸς+τρόπος, ὅπερ κατ' ἀφομοίω-

σιν ἐκ τοῦ πρόκος, συγγ. πρὸς τὸ λατ. procus = μνηστήρ θρόνου, πρβλ. procor=ἐρωτῶ τοὺς θεοὺς). μᾶ = μόριον χρησ. ἐπὶ ζωηρᾷ διαμαρτυρίας ἢ ἐπὶ ὄρκων. Κάλχαν=κλητ. τοῦ Κάλχας. Δαναοῖσι=Δαναοῖς. ἀναφαίνω, μέλλ. ἀναφανῶ, ἀορ. ἀνέφηνα ἢ ἀνέφανα=φανερῶν, ἀποκαλύπτω. ἐμεῦ=γεν. ἐνεστ. προσοπ. ἀντων. α' προσ. ἀντι ἐμοῦ. χθών, χθονός (ἦ) = γῆ, ἔδαφος. δερκομένοιο=γεν. ἐν μετχ. ἐνεστ. τοῦ δέρκομαι, μέλλ. δέρξομαι, ἀορ. β' ἔδρακον, παραμ. με σημ. ἐνεστ. δέδορκα—βλέπω, παρατηρῶ. κοίλης ναυσί=ἀττ. κοίλαις ναυσί=πλησίων τῶν κοίλων πλοίων. ἐπίσει=ὄριστ. μέλλ. τοῦ ἐπιφέρω=θέτω ἐπάνω. ἦν (ὑποθ.)=ἐάν. πολλὸν (ἐπιρ.)=πολύ (ἐκ τοῦ ἄρσ. πολλὸς=πολύς). εὐχομαι=ἀναπέμπω εὐχάς, προσεύχομαι, καυχῶμαι, εὐχεται=καυχᾶται.

Συντακτικὰ

τὸν=ἀντ. εἰς τὸ προσέφη. πόδας=αἰτ. τῆς ἀναφορᾶς. θαρσήσας=μετχ. τροπ. ὅ,τι οἶσθα—πλαγία ἐρωτ. προτ. ἐξαρι. ἐκ τοῦ εἰπέ. μᾶ: τὸ μόριον τοῦτο δὲν εἶναι καταφατικὸν οὔτε ἀποφατικὸν ἀλλὰ καθίσταται τοιοῦτον ἐφ' ὅσον προτάσσεται τὸ οὐ ἢ τὸ ναί· συντάσσεται μὲ αἰτιατικήν. ᾧ=ἀντικ. τοῦ εὐχόμενος. εὐχόμενος = μετχ. τροπ. Δαναοῖοι—θεοπρεπείας = ἀντικ. τοῦ ἀναφαίνεις. ζῶντος—δερκομένοιο = γεν. ἀπόλυτος χρον. σοὶ χειρας = ἀντ. εἰς τὸ ἐπίσει. Δαναῶν=γεν. διαιρ. ἦν... εἵπησ=προτ. ὑποθ. ὅς νῦν...=προτ. ἀναφ. ἄριστος=κατηγ. Ἀχαιῶν=γεν. διαιρ. εἶναι=εἰδικ. ἀπαρ. ἐκ τοῦ εὐχεται.

Πραγματικὰ

διῷφιλον: Ὁ Ἀπόλλων ἦτο προσφιλέστατος εἰς τὸν Δία διὰ τὴν εὐπειθειάν του.—εὐχόμενος: προσεύχεται εἰς τὸν Ἀπόλλωνα, ὡς θεὸν τῆς μαντικῆς.—Ἀγαμέμνονα: Ὁ Ἀχιλλεὺς κατονομάζει τὸν Ἀγαμέμνονα, περὶ τοῦ ὁποίου ὁ Κάλχας μόνον ὑπαινιγμὸν ἐτόλμησε νὰ κάμη.—εὐχεται εἶναι: Ὁ Ἀχιλλεὺς εἰρωνικῶς ὀμιλεῖ περὶ τοῦ Ἀγαμέμνονος, διὰ τὸν ὁποῖον λέγει ὅτι καυχᾶται ὅτι εἶναι ὁ ἄριστος τῶν Ἀχαιῶν ἤδη διαφαίνεται ἢ μέλλουσα βιαία σύγκρουσις τῶν δύο ἀνδρῶν.

Αἰσθητικὰ

Θαρσήσας μᾶλα: Ὁ Ἀχιλλεὺς ἀπαντῶν εἰς τοὺς λόγους τοῦ Κάλχαντος λέγει ἀπεριφράστως πρὸς αὐτὸν ν' ἀπαντήσῃ μετὰ θάρρους, ἀναλαμβάνων οὕτω τὴν εὐθύνην διὰ τὰ συμβησόμενα ἔναντι τοῦ Ἀγαμέμνονος, χωρὶς περιστροφάς, μὲ ὄλο ἐκεῖνο τὸ θάρρος, τὸ ὁποῖον χαρακτηρίζει τὸν ἡρωϊκὸν Ἀχιλλέα.—οὐ μᾶ—οὐ τις: ἢ ἐπανάληψις τῆς ἀρνήσεως οὐ τις, ἔγινε πρὸς ἐπίτασιν τῆς ἀρνήσεως, τὴν ὁποῖαν τόσον κατηγορηματικῶς διατυπώνει ὁ ποιητής

καί εἶναι ἀνάλογος ὄχι μόνον πρὸς ὀλόκληρον τὸν στίχον ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους οἱ ὅποιοι ἀκολουθοῦν. Ἡ θαρραλέα συμπαράστασις τοῦ Ἀχιλλέως ἐγγίζει τὰ ὄρια τῆς ἀπειλῆς διατυπωμένη ὅσον ἐντόνως διὰ τῶν λέξεων : ἐμεῦ ζῶντος, ἐπὶ χθονὶ δερκομένοιο, βαρείας χειρας ἐποίσει, συμπάντων Δαναῶν. Ἀποκορυφούται δὲ διὰ τοῦ : οὐδ' ἦν Ἀγαμέμνονα εἶπης καὶ ἐντοπίζει χωρὶς ὑπονοούμενα τὸν στόχον ἐναντίον τοῦ ὁποίου στρέφεται τόσον ἀπροκαλύπτως.—ζῶντος ἐπὶ χθονὶ δερκομένοιο: συνωνυμία.—βαρείας χειρας ἐποίσει : Παρατηρητέα ἢ συγκεκριμένη διατύπωσις ἀντὶ τῆς ἀφηρημένης ἐννοίας τοῦ κακῶς ποιεῖν.—ὅς... εὔχεται εἶναι : Οἱ λόγοι αὐτοῦ τοῦ Ἀχιλλέως, περιέχουν κάποιαν ἀφέλεια συνήθη βεβαίως εἰς τοὺς ἀνθρώπους τῶν ὀμηρικῶν χρόνων, ἔρχονται δὲ εἰς σχετικὴν ἀντίθεσιν πρὸς τοὺς κατηγορηματικούς λόγους τοὺς ὁποίους ἐξεστόμισε ἀνωτέρω, διὰ τῆς παραθέσεως τῶν ἰσχυρισμῶν τοῦ Ἀγαμέμνονος οἱ ὅποιοι ἐνθυμίζουν φιλονικίας ἀνθρώπων, τῶν λόγων καὶ τῶν ἀπειλῶν καὶ οὐχὶ τῶν ἔργων, πᾶγμα τὸ ὁποῖον ἀντίκειται πρὸς τὴν πραγματικότητα καὶ τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἥρωος. Οἱ τοιοῦτου εἶδους λόγοι συνηθέστατοι παρ' Ὀμήρῳ, καθ' οὓς βασιλεῖς καὶ ἥρωες δὲν διστάζουν νὰ καυχηθοῦν καὶ νὰ υπερβάλλουν τὰ πράγματα μηδ' ὅταν πρόκειται νὰ ἐπαινέσουν τὸν ἴδιον ἑαυτὸν των. Γνωστὸν εἶναι τὸ τοῦ Ὀδυσσεύς, ὅστις ἔλεγε διὰ τὴν δόξαν αὐτοῦ, ὅτι ἔχει φθάσει μέχρις οὐρανοῦ.

Νόημα

Ὁ Ἀχιλλεὺς διαβεβαιώνει τὸν Κάλχαντα ἐνόρκως, ὅτι θὰ εἶναι συμπαραστάτης του ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν εἰς περίπτωσιν κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ μαντεία αὐτοῦ θὰ ἐξώργιζε οἰονδήποτε ἐκ τῶν Δαναῶν καὶ ὅτι οὐδεὶς θὰ τολμήσῃ νὰ θέσῃ χεῖρα ἐπ' αὐτοῦ ἐφ' ὅσον βλέπει τὸ φῶς, οὐδ' αὐτὸς ὁ Ἀγαμέμνων.

Ἐπιγραφή

Ὁ Ἀχιλλεὺς ἐνθαρρύνει τὸν Κάλχαντα νὰ εἶπῃ τὴν ἀλήθειαν διότι οὐδένα ἔχει νὰ φοβηθῇ.

Καὶ τότε | δὴ θαρ | σησε || καὶ ἠϋδα | μάντις ἄ | μύμω·
 «οὐτ' ἄρ' ὁ | γ' εὐχῶ || λῆς ἐπι | μέμφεται || οὐθ' ἔκα | τόμβης,

ἀλλ' ἔνεκ' | ἄρη | τῆρος, || ὄν ἠτί | μῆσ' Ἄγα | μέμων
 οὐδ' ἀπέ | λυσε θύ | γατρα || καὶ | οὐκ ἀπε | δέξατ' ἄ | ποινα,
 τοῦνεκ' ἄρ' | ἄλγε' ἔδωκεν || ἐ/κηβόλος | ἠδ' ἔτι | δώσει·

οὐδ' ὁ γε | πρὶν Δανα | οἴσιν || ἄ | εικέα | λοιγὸν ἄ | πώσει·
 πρὶν γ' ἀπό | πατρὶ φίλω. || δόμε | ναι ἔλι | κόπιδα | κούρη
 ἀπριά την ἀνά | ποινον, || ἄγειν θ' ἴε | ρὴν ἔκα | τόμβην
 ἐς Χρῦ | σην· τότε | κέν μιν || ἱ | λασσάμε | νοι πετί | θοιμεν».

Λογοτεχνικὴ ἀπόδοσις

Κ' ὕστερα λέει σὰν θάρσεν ὁ ξακουστός ὁ μάντις·
 «Μήτε τὸ τάμμα τοῦλειψε μηδὲ καὶ ἑκατόμβη
 μὰ τὸ δική του λειτουργὸν ἐπρόσβαλε ὁ Ἄτρείδης
 σκλάβα τὴν κόρη κράτησε κι' ἀψήφισε τὰ λύτρα
 καὶ σώριασε τίς συμφορὲς κι' ἀκόμη θὰ σωριάση
 καὶ δὲ θὰ διώξη τὰ κακά, πρωτύτερα στ' ἀλήθεια
 ἂν πίσω δὲν γυρίσουμε τὴν ὁμορφὴ κοπέλλα,
 ἄλυτρη κι' ἀξαγόραστη καὶ μὲ τρανὴ θυσία
 στὴ Χρῦση· καὶ τότε κάποια ἐλέηση θὰ βρίσκαμε κοντά του».

Γραμματικά—σημασιολογικά :

Θάρσησε=ὄρ. ἀναυξ. ἄορ. τοῦ θαρσέω, μέλλ. θαρσήσω, ἄορ.
 θάρσησα=λαμβάνω θάρρος. **ἠϋδα**=παρατ. τοῦ αὐδάω, παρατ. ἠϋδων
 ἄορ. α' ἠϋδησα, θαμ. ἄορ. αὐδήσασκε=ὀμιλῶ, λέγω, φωνάζω. ἀμύ-
 μων, γεν. ἀμύμονος (ὁ καὶ ἦ), τὸ ἄμυμον=ἄψογος, ἔξοχος (ἐκ τοῦ
 στερ. α+μῶμος=ψόγος, κατὰ τροπὴν αἰολικὴν τοῦ ω εἰς υ, τὸ ὁ-
 ποῖον προφερόμενον τὸ πάλαι ὡς ου, ἐξηγεῖ παραδείγματα τινὰ τῆς
 νεωτέρας γλώσσης ὅπου παρατηρεῖται τροπὴ τὸ ω εἰς ου, ὅπου
 κῶδων—κουδοῦνι, λωτρὸν—λουτρόν, κωφός—κουφός). ὁ (δεικτ.)=
 οὗτος. εὐχῶλης ἐπιμέμφεται οὐθ' ἑκατόμβης : ἰδὲ στιχ. 65. **ἠτίμησ-**
 =ὄρ. ἄορ. τοῦ ἀτιμάω=προσβάλλω, ἐξυβρίζω. **τοῦνεκα** =ἐνεκα τοῦ
 του (κατὰ κρᾶσιν ἐκ τῆς δεικτ. ἀντων. τοῦ καὶ τῆς προθ. ἔνεκα)
ἠδὲ=καὶ (ἐκ τοῦ ἦ+δὲ). ὁ (δεικτ.)=οὗτος. **ἀεικής** -ἐς- ἀπρεπής, ἀ-
 ξιολύπητος, ἐπονείδιστος (ἐκ τοῦ στερ. α+οἰκός=τό πρέπον). **λοι-**
γός (ὁ)=καταστροφὴ, ὄλεθρος (πρβλ. λυγρός λατ. lupudus). **ἀπό-**

Καὶ τότε πλέον ἔλαβε τὸ θάρρος καὶ εἶπεν ὁ ἔξοχος ὁ μάντις
 «Λοιπὸν αὐτὸς οὔτε γιὰ τάξιμον οὔτε γιὰ θυσίαν παραπονεῖται (ὁ
 [Ἄπόλλων])

ἀλλ' ἔνεκα τοῦ ἱερέως, τὸν ὁποῖον προσέβαλεν ὁ Ἄγαμέμνων
 καὶ δὲν ἀπηλευθέρωσε τὴν θυγατέρα του οὔτε ἐδέχθη τὰ λύτρα,
 τοῦτου ἔνεκα ἀκριβῶς ἔδωκε θλίψεις ὁ ἀλάνθαστος τοξότης καὶ
 [ἀκόμη θὰ δώσει

οὔτε αὐτὸς βεβαίως πρωτύτερα θὰ ἀπομακρύνῃ τὸν ἀπρεπῆ ὄλεθρον,
 πρὶν ἀποδώσωμεν εἰς τὸν ἀγαπητόν (της) πατέρα τὴν ὠραίαν κόρην,
 δωρεάν, ἄνευ λύτρων καὶ (πρὶν) νὰ φέρωμεν ἱεράν ἑκατόμβην
 εἰς τὴν Χρύσην· τότε μόνον, ἀφοῦ τὸν ἐξιλεώσωμεν θὰ τὸν ἐπεί-
 [θαμεν].

σει=ὄρ. μέλλ. τοῦ ἀπωθέω, μέλλ. ἀπώσω, ἄορ. ἀπέωσα= ἀπομακρύνω, ἀποδιώκω. πρὶν=συνδ. χρον.+ἀπαρμφ. ἀποδόμεναι· ὁ προηγούμενος πρὶν κεῖται πλεοναστικῶς. ἀπὸ+δόμεναι—ἀποδόμεναι=ἀπαρμφ. ἄορ. β' τοῦ ἀποδίδωμι, ἀντὶ ἀποδοῦναι. ἐλικώπιδα = αἷτ. ἐν. γεν. θηλ. τοῦ ἐπιθ. ἐλίκωψ—ωπος, θ. ἐλικῶπις—ιδος = ὁ ἔχων εὐστρόφους ὀφθαλμοὺς (ἐκ τοῦ ἔλιξ+ωψ)· κατ' ἄλλους ἢ λ. σημαίνει τὸν ἔχοντα λάμποντας—ἀστράπτοντας ὀφθαλμοὺς (ἐκ ριζ. σελ—ἐλ—πρβλ. σέλας=λάμψις). κούρη (ἡ)= κόρη (ἄρσ. κοῦρος). ἀπριάτην=ἐπιρ. ἐκ τοῦ ἀπριάτος (α στερ.+πρίασθαι=ἀγοράζειν)= ἄνευ πληρωμῆς ἢ λύτρων, δωρεάν. ἀνάποινον=ἐπιρ. (στερ. αν+ἄποινα)= ἄνευ λύτρων. θ'=τε. ἱερῆν=ἱεράν. Χρύσην=αἷτ. τοῦ Χρύση (ἡ)=πόλις παρὰ ἄλιος τῆς Τροίας. κέν (δυν.)=ἄν. μιν=αἷτ. ἐν. προσωπ. ἀντων. γ' προσ. δι' ὄλα τὰ γένη=αὐτὸν -ἦν -ό, πάντοτε ἐγκλιτικόν. ἱλασσάμενοι=μτχ. ἄορ. α' τοῦ ἱλάσκομαι ἢ ἱλάομαι, μέλλ. ἱλάσσομαι, ἄορ. ἱλασάμην=ἐξιλεώνω ἐξευμενίζω, καταπραῦνω (ἱλαος, ἀττ. ἱλεως=εὐμενής, εὖνους). πεπίθωμεν=εὐκτ. ἄορ. β' μετ' ἀναδιπλασιασμοῦ τοῦ πείθω, μέλλ. πείσω, ἄορ. α' ἔπεισα, ἄορ. β' μετ' ἀναδιπλ. πέπιθον=πείθω, καταπείθω, κατευνάζω.

Συντακτικά

εὐχολῆς—ἑκατόμβης=γεν. τῆς αἰτίας. ἔνεπα ἀρητήρος=ἀναγκ. αἷτιον. ὄν ἠτίμησε Ἄγαμέμνων=ἀναφ. προτ. οὐδ' ἀπέλυσε... οὐκ ἀπεδέξατο...=μετάβασις ἐκ τῆς ἀναφορικῆς εἰς κυρίαν προτ. δώσει—ἀπώσει=σχῆμα ὁμοιοτέλεττον. πρὶν: συντάσσεται μὲ ἀπομφ. διότι

ἡ κυρία πρότασις ἀποφατική. ἀπό+δόμεναι=τμήσις. ἀποδόμεναι—
ἄγειν: ὡς ὑποκ. τῶν ἀπρμφ. ἐννοεῖται τὸν Ἄγαμέμνονα ἢ ἡμᾶς. μιν
=άντικ. τοῦ ἱλασσάμενοι καὶ πεπίθοιμεν. ἱλασσάμενοι=μτχ. χρον.
κὲν πεπίθοιμεν=δυν. εὐκτ.

Πραγματικά

ἐλικώπιδα: τὸ ἐπιθ. χρησιμοποιεῖται κυρίως ἐπὶ τῶν Ἀχαιῶν,
οἵτινες καλοῦνται ἐλικώπες· τὸ θηλ. ἐλικώπις χρησ. ἰδίᾳ ἐπὶ τῶν
Μουσῶν. ἀπριάτην—ἀνάποιον: ἄνευ ἐξαγορᾶς διορισθείσης ὑπὸ
τοῦ Ἄγαμέμνονος καὶ ἄνευ τῆς ἀποδοχῆς τῶν προσκομισθέντων
ὑπὸ τοῦ Χρύσου λύτρων. ἐς Χρύσην: ἐνταῦθα ὑπῆρχεν ναὸς τοῦ
Σμινθέως Ἀπόλλωνος, ὅπου, πρὸς ἐξευμενισμόν τοῦ Θεοῦ, ὤφειλον
οἱ Ἀχαιοὶ νὰ τελέσωσι μεγάλην θυσίαν, ἀφοῦ προηγουμένως ὁ Ἄ-
γαμέμνων θὰ εἶχεν ἀποδώσει τὴν Χρυσηίδα εἰς τὸν πατέρα της.

Αἰσθητικά

θάρσηε καὶ ἠῦδα: κατόπιν τῆς κατηγορηματικῆς δηλώσεως
τοῦ Ἀχιλέως, ὁ μάντις λαμβάνει θάρρος. Τὰ δύο ρήματα τιθέμενα
διαδοχικῶς κατὰ φυσικὴν σειράν. προσδίδουν περισσότερον ἐνδια-
φέρον εἰς τὸν ἀκροατήν, ὁ ὁποῖος ἀναμένει πλέον νὰ ἀκούσῃ τὴν
δήλωσιν τοῦ ἱερέως ἀνεπηρέαστον καὶ χωρὶς φόβον.—οὔτ' εὐχολῆς
—οὔθ' ἐκατόμβης: Ἡ δήλωσις τοῦ Κάλχαντος εὐθύς ἐξ ἀρχῆς κα-
θιστᾷ τὸν λόγον του ζωηρὸν τὸν ὅποιον ἢ συνέλευσις ἀκούει ὄλωσ
ἀπροσδοκῆτως. Συνήθως αἰτία ὀργῆς τοῦ θεοῦ, ἦτο ἡ παράλλειψις
παρομοίου καθήκοντος. Οὐδεὶς ὁμως ἐφαντάζετο ν' ἀκούσῃ ὅτι
πρόξενος ὄλων τῶν δεινῶν εἶναι αὐτὸς οὗτος ὁ ἀρχιστράτηγος Ἄ-
γαμέμνων. ἔνεκα ἀρητῆρος: ἡ ἐμπρόθετος γενικὴ ἀντι τῆς ἀπλῆς
(ἀρητῆρος, ἀποδίδει ἐντονώτερον τὴν αἰτίαν). οὐδ' ἀπέλυσε θυγατέ-
ρα... ἐκατόμβην: χαρακτηριστικὸν τὸ ὀλοδάκτυλον μέτρον τῶν στί-
χων τούτων, δι' οὗ προσδίδεται ζωηρότης εἰς τὸν λόγον.—ἐκηβόλος:
ἀντονομασία, ἀντι δηλ. ὁ Ἀπόλλων. Διὰ τοῦ σχήματος αὐτοῦ. χρη-
σιμοποιεῖται ἰσοδύναμος λέξις ἀντι ἄλλης, ἢ ὁποία τὴν ἀντικαθι-
στᾷ πλήρως ὡς συνώνυμος λόγῳ συνεχοῦς χρήσεως. Τὸ ἐπιθέτου,
πολλάκις ἀποδίδει, ὅπως ἐδῶ, πολὺ περισσότερον τοῦ ἀπλοῦ οὐσια-
στικοῦ, διότι διὰ τοῦ ἐκηβόλου, ἔχομεν καὶ αὐτὴν ταύτην τὴν εὐ-
νοίαν τοῦ οὐσιαστικοῦ καὶ τὰς ἐκ τοῦ ἐπιθέτου προερχομένας ιδιό-
τητας. Οὕτω ἐπιτυγχάνομεν συνθετικωτέραν διατύπωσιν καὶ πληρε-

στέραν, διὰ τοῦ ἐπιθέτου τὴν παράστασιν, καθ' ὅσον τὸ ἐπίθετον ἐκρηβόλος ἐκτός τῆς ἐπιθετικῆς του σημασίας ἀποκτᾷ καὶ οὐσιαστικὴν ιδιότητα.—δῶσει—ἀπώσει : διὰ τῆς ὁμοιοκαταλήκτου λέξεως τῶν δύο στίχων ἔχωμεν μεγαλύτεραν ἁρμονίαν εἰς τὸν λόγον, ἐνδεκτικώτερον διατυπούμενον νόημα καὶ εὐχάριστον συναίσθημα, ἀνάλογον πρὸς ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐπιτυγχάνεται μὲ τὴν γνωστὴν ὁμοιοκαταληξίαν τῆς νεωτέρας τονικῆς μας ποιήσεως. Τὸ σχῆμα τοῦτο καλεῖται ὁμοιοτέλευτον. ἀπό.: δόμεναι : τμησις, ἀπριστην, ἀνάποιον : ἀσύνδετον πρὸς ἔμφασιν.

Νόημα

Ὁ Κάλχας ἀφοῦ ἔλαβε θάρρος ἐκ τῆς σαφοῦς διαβεβαιώσεως τοῦ Ἀχιλλέως, ἀποφαίνεται, ὅτι ὁ Ἀπόλλων εἶναι ὠργισμένος ἐνεκα τῆς συμπεριφορᾶς τοῦ Ἀγαμέμνονος πρὸς τὸν ἱερέα του Χρύσην, ὑποδεικνύει δὲ τὸν τρόπον διὰ τοῦ ὁποίου θὰ δυνηθοῦν οἱ Ἀχαιοὶ νὰ κοταπαύσουν τὴν ὄργην τοῦ θεοῦ καὶ νὰ ἀποφύγουν τὸν ὄλεθρον.

Ἐπιγραφή

Ὁ Κάλχας ἀποκαλύπτει τὴν αἰτίαν τῆς ὄργης τοῦ Ἀπόλλωνος, καὶ τὸν τρόπον τῆς καταπαύσεως τοῦ λοιμοῦ.

στιχ. 101—120

Ἦ τοι ὁ | γ' ὧς εἰ | πῶν || κατ' ἄρ' | ἔξετο· | τοῖσι δι' ἅ | νέστη
 ἦρωσ | Ἄτρεϊ | δης || εὐ | ρὸ κρεί | ὦν Ἄγα | μένων
 ἀχνόμε | νοσ· μένε | ος δὲ || μέ | γα φρένες | ἀμφιμέ | λαιναι TT
 πίμπλαντ' | ὄσσε δὲ | οἶ || πυρὶ | λαμπετό | ὦντι ἔ | ἵκτην 5
 Κάλχαν | τα πρῶ | τιστα || κάκ' | ὄσσομε | νοσ προσέ | εἶπε· TT
 «μάντι κα | κῶν. οὐ | πῶ ποτὲ | μοι || τὸ | κρήγυον | εἶπας·
 αἰεὶ | τοι τὰ κάκ' ἐστὶ φί | λα || φρεσὶ | μαντεύ | εσθαι. 7
 ἐσθλὸν | δ' οὔτε τί | πω εἶ/πας ἔπος || οὔτ' ἐτέ | λεσσας·
 καὶ νῦν | ἐν Δανα | οἴσι || θε | οπροπέ | ὦν ἄγο | ρεύεις TT

ὧσ δῆ | τοῦδ' ἔνε | κά σφιν || ἔ | κηβόλος | ἄλγεα | τεύχει, TT

οὔνεκ' ἔ | γῶ κού | ρησ Χρυ | σηΐδος || ἀγλά· ἄ | ποινα B
 οὐκ ἔθε | λον δὲ | ξασθαι, || ἔ | πει πολὺ | βούλομαι | αὐτῆν TT
 οἴκοι ἔ | χεῖν. καὶ | γαρ ῥα || Κλυ | ταιμή | στρησ προβέ | βουλα

κουριδί | ησ ἄλό | χου, || ἐπει | οὔ ἔθεν | ἐστὶ χε | ρείων, 5
 οὐ δέμας | οὐδὲ φυ/ήν, || οὔτ | ἄρ φρένας | οὔτε τι | ἔργα. 5

ἀλλὰ καὶ | ὧς ἐθέ | λω || δόμε | ναι πάλιν, | εἰ τὸ γ' ἄ | μεινον. 5

βούλομ' ἔ | γῶ λα | ὄν || σόον | ἔμμεναι | ἧ ἄπο | λέσθαι, TT
 αὐτὰρ ἔ | μοὶ γέρας | αὐτιχ' || ἔ | τοιμέσατ', | ὄφρα μῆ | οἴος TT

Ἄργεῖ | ὦν ἄγέ | ραστος ἔ | ω, || ἐπει | οὐδὲ ἔ | οἰχε· 7
 λεύσσετε | γὰρ τὸ γε | πάντες, || ὅ | μοι γέρας | ἔρχεται | ἄλλη.»

Λογοτεχνικὴ ἀπόδοσις

Αὐτὸς σὰν ταῦτα μίλησε κάθισε κι ἀνάμεσά τους στέκει
 τ' Ἄτρεϊδη ὁ γιός, ὁ βασιλιάς ὁ μέγας Ἄγαμέμνων
 φουρτουνιασμένος· κι ἀπ' θυμὸ τὰ μαῦρα σωθηκά του
 ξεχειλίζουν, κι ἴδια φωτιά τὰ μάτια του ἀστράφταν.
 Καὶ πρῶτα πρὸς τὸν Κάλχαντα μ' ἄγρια μάτια τοῦ λέει·
 «Προφήτη γιὰ κακό, καμιά φορὰ καλὸ δὲν μάντεψες ὧς τώρα·
 νὰ προφητεύεις τὸ κακὸ παντοτεινὰ σοῦ ἄρέσει·
 λόγο καλὸ μῆτ' εἶπες ἴσα με τώρα, μῆτ' ἔκαμες νὰ γίνει.
 Καὶ στοὺς Ἄργίτες τώρα ἐμπρὸς τίς θεϊκὲς βουλὲς μαντεύεις
 πὼς τάχα τοὺς στέλνει βάσανα ὁ καλοδοξαράτος

ὄτος μὲν, ἀφοῦ εἶπεν αὐτὰ ἐκάθισε· μεταξύ δὲ αὐτῶν ἠγέρθη
 ἦρως Ἀτρείδης, ὁ μέγας βασιλεὺς Ἀγαμέμνων
 οργισμένος· καὶ ἀπὸ τὸν θυμὸν ἢ σκοτεινὴ ψυχὴ του
 ἔμισε, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ του ὠμοίαζον μὲ λάμπον πῦρ.
 πρῶτα-πρῶτα πρὸς τὸν Κάλχαντα ἀγρίως προβλέπων εἶπε·
 Μάντι κακῶν, οὐδέποτε ἕως τώρα, μοῦ εἶπες τὸ καλόν·
 ἄντοτε σοῦ ἀρέσει νὰ προφητεύης τὸ κακόν·
 ἄλλὸν λόγον οὔτε εἶπες ἕως τώρα, οὔτε ἔκαμες νὰ ἐκτελεσθῇ.
 καὶ τώρα προφυτεύων ἐνώπιον τῶν Δαναῶν τὰς θελήσεις τῶν θεῶν
 [δημοσίως λέγεις
 τι δῆθεν διὰ τοῦτο ὁ ἀλάνθαστος τοξότης προξενεῖ εἰς αὐτοὺς
 [θλίψεις,

πειδὴ ἐγὼ τὰ λαμπρὰ λύτρα διὰ τὴν κόρην Χρυσηΐδα
 ἐν ἤθελον νὰ δεχθῶ, ἐπειδὴ ἐπιθυμῶ αὐτὴν
 νὰ τὴν ἔχω εἰς τὸν οἶκον μου. Διότι πράγματι προτιμῶ αὐτὴν ἀπὸ
 [τὴν Κλυταιμῆστραν
 τὴν νόμιμον σύζυγόν μου, ἐπειδὴ δὲν εἶναι κατωτέρα αὐτῆς
 οὔτε εἰς τὸ ἀνάστημα, οὔτε εἰς τὴν σωματικὴν διάπλασιν, οὔτε ἀ-
 [ληθῶς εἰς τὸ νοῦν, οὔτε εἰς τὰ ἔργα
 ἀλλὰ καὶ παρ' ὅλα αὐτὰ εἶμαι διατεθειμένος νὰ δώσω αὐτὴν ὀπίσω,
 [εἴαν πράγματι τοῦτο εἶναι καλύτερον.
 Προτιμῶ ἐγὼ νὰ εἶναι ὁ λαὸς σώος παρὰ νὰ ἀφανίζεται.
 Ἀλλ' εἰς ἐμὲ ὅμως τιμητικὸν δῶρον ἀμέσως ἐτοιμάσατε, ἵνα μὴ
 [μόνος
 ἐκ τῶν Ἀργείων μένω χωρὶς δῶρον, διότι καὶ δὲν ἀρμόζει,
 ἐπειδὴ αὐτὸ βεβαίως ὅλοι τὸ βλέπετε, ὅτι τὸ δῶρον μου πηγαίνει
 [ἀλλοῦ»

μαθὲς τὰ λύτρα τὰ λαμπρὰ τῆς Χρῦσας τῆς κοπέλλας
 δὲ δέχτηκα νὰ πάρω, μιά καὶ τὴν ἴδια λαχταρῶ
 ἐπὶ τὸ σπῖτι νὰ κρατᾶω, ἀπὸ τῆ Κλυταιμῆστρα πῖο πολὺ
 τῆ νόμιμη γυναῖκα, κατώτερη ἀπὸ κείνη σὰ δὲν εἶναι
 ἐπὶ τὸ μπόϊ, ἐπὶ τὴν κορμοστασιά, ἐπὶ τὴ γνώση καὶ ἐπὶ τὰ χέρια.
 Μὰ πάλι σὰν εἶναι γιὰ καλὸ, ξανὰ τὴ δίνω πίσω·
 θέλω ἀκέραιο τὸ στρατὸ παρὰ χαμὸ νὰ βρίσκει.
 Ὅμως φροντίστε καὶ γιὰ μὲ δῶρο καλὸ, τί μόνος
 ἀπ' τοὺς Ἀργίτες νὰ βρεθῶ χωρὶς αὐτὸ δὲ στέκει,
 μιά κι ὅλοι σας τὸ βλέπετε πῶς πάει ἀλλοῦ ἐτοῦτο.»

Γραμματικά—Σημασιολογικά

ἦ=βεβ. ἐπιρ=βεβαίως, ἀληθῶς, τοι=βεβ. μόριον=τῷ ὄντι, βεβ. βαίως, ἀναμφιβόλως. ὃ (δεικτ.)=οὗτος. ὡς (ἐπιρ. τροπ.)=οὕτως. κατὰ+ἔξετο=καθέζετο=παρτ. τοῦ καθέζομαι. ἄρα (χρον.)=τότε, μετὰ ταῦτα, ἀκολούθως. τοῖσι (ἀντὶ τοῖς)=τούτοις, μεταξύ αὐτῶν. ἀνστη=ὄρ. ἀμετβ. ἄορ. β' τοῦ ἀνίστημι. εὐρὸν (ἐπιρ.)=εὐρέως. κρείωντος, θηλ. κρείουσα=ὁ ἄρχων, ἄναξ ἀχνύμενος=μετχ. ἐν. τοῦ ἀχνομαι=λυποῦμαι, ἀγανακτῶ (κρβλ. ἄχος). μένος=γεν. ἐν. τοῦ μένομαι (τὸ)=δύναμις σωματικῆ, ἀνδρεία, ψυχικὸν σθένος, ὁρμή, θυμὸς ἀμφιμέλας, αἶμα, ἀν=γύρωθεν μέλας, ὀλόμαυρος. μέγα (ἐπιρ.)=μεγάλως, πολὺ. πίπλαντο=γ' πληθ. παθ. παρατ. τοῦ πίμπλημι, παρατ. ἐπίμπλασαν, μεταπλήσω, ἄορ. α' ἐπλήσθην, παθ. ἄορ. β' ἐπλήμην, παθ. παρακ. πέπλησμαι=πληρῶ, γεμίζω (θεμ. πλη—καὶ μὲ ἀναδιπλασιοσμὸν πίπλημι—πίμπλημι). ὄσσε=ὄν. δυϊκοῦ γέν. οὐδ.=τὰ δύο μάτια [ρίζ. ὄκ—ὄκτε—ὄσσε· πρβλ. λατ. oculus]. οἶ=δοτ. ἐν. προσωπ. ἄντων. γ' προσ.=αὐτῷ. λαμπετόωντι=δοτ. ἐν. μετχ. ἐν. τοῦ λαμπετόω=λάμπω (λαμπετόωντι=κατ' ἕκτασιν. ἀντὶ λαμπετόωντι· τὸ ῥήμα ἀπαντᾷ μόνον εἰς τὸν ἀνωτέρω μετχ. τύπον). εἴκτην=γ' δυϊκ. ὑπερσ. μὲ σημ. πρτκ. τοῦ εἴκω, ἔοικα=ὁμοιάζω. κάκ'=κακὰ (ἐπιρ.)=κακῶς, ἀγρίως, ὀσσόμενος=μετχ. ἐν. τοῦ ὄσσομαι, παρατ. ὀσσόμεν=βλέπω, κυτάζω. προσέειπε=ὄρ. ἄορ. β' τοῦ πρόσφημι, ἀντὶ προσεῖπε=λέγω πρὸς τινα. μάντι=κλητ. ἐν. τοῦ μάντις. πω=ἐγκλιτ. μόριον=μέχρι τοῦδε, ἕως τώρα. κρήγυος, ὄν=καλός, εὐάρεστος. αἰεῖ=αἰεῖ. τοι=σοι (πρβλ. tibi). μαντεύεσθαι=ἀπαρ. ἐν. τοῦ μαντεύομαι=μαντεύω, προφητεύω, ἐσθλός, ἦ, ὄν=καλός, αἴσιος, θεοπροπέω=προφητεύω· ἀπαντᾷ μόνον ἐν τῇ μετχ. θεοπροπέων (πρβλ. θεοπρόπος). σφίν, ἀττ. σφισιν=αὐτοῖς. τεύχω μέλλ. τεύξω, ἄορ. ἔτευξα καὶ τεύξα, ἄορ. β' τέτυκον, παρακ. τέτευχα=κατασκευάζω, προξενῶ, ἐπιφέρω. οὐνεκα=διότι, ἐπειδὴ (κατὰ κρᾶσιν ἐκ τοῦ οὐ ἔνεκα). ἀγλαός, -ῆ, -ὄν=λαμπρὸς περίφημος. ἔθελον=παρατ. τοῦ ἐθέλω, παρατ. ἔθελον καὶ ἠθέλον, μέλλ. ἐθελήσω=θέλω, ἐπιθυμῶ, οἴκοι=ἐπιρ. τόπου=εἰς τὸ σπίτι. ῥα=βεβαία, ἀληθῶς. προβέβουλα=ἐλλειπτ. παρακ. ἐξ ἀχρήστου τινός ἐν. προβούλομαι=προτιμῶ. κουρίδιος, ἦ, ὄν=ἔγγαμος, στεφανωμένος, νόμιμος (κουρός, κούρη). ἄλοχος (ἦ)=σύνεννος, σύζυγος (α ἄθρ.+λέχος=κλίνη). ἔθεν=γεν. ἐν. προσωπ. ἄντων. γ' προσ. ἀντὶ οὐ=αὐτῆς. χερεῖων (ὄ. ἦ) χερεῖον (τὸ)=συγκριτ. ἀντὶ χεῖρων=κατώτερος. δέμας (τὸ)=σῶμα, ἀνάστημα, παράστημα (πρβλ. δέμω=κατασκευάζω, δόμος· λατ. domus)· ἐν χερσεῖ μόνον κατ' ὄν. καὶ αἰτ. ἐνικοῦ. φυῆ (ἦ)=διάπλασις, ἀνάπτυξις τοῦ σώματος, ὠραῖον παράστημα. πάλιν=ὀπίσω. τὸ (δεικτ.)=τοῦτο. ἄμεινον=συγκρ. γέν. οὐδ. τοῦ ἀγαθός. σόος -ῆ ὄν=σῶος, ἀβλαβῆς (πρβλ. σάος=σῶος). ἔμμεναι (καὶ ἔμμεν)=ἐπικ. ἀπαρεμφ. τοῦ εἶμι, ἀντὶ εἶναι ἀπολέσθαι=ἀπαρμφ. ἄορ. β' τοῦ ἀπόλυμαι=κατά-

ρέφομαι. αὐτὰρ=συνδ. ἀντι στὰρ=ἀλλά. ὁμως (πάντοτε ἐν ἀρχῇ ποτ.) γέρας (τὸ)=δῶρον τιμῆς, ἔπαθλον. αὐτίχ'—αὐτίκα (ἐπιρ.)=θύς, ἀμέσως (ἐκ τοῦ αὐτὸς+προσφ. κα). ὄφρα (συνδ. τελ.)=ἵνα. ἂ νά. οἶος, η, ον=μόνος. ἀγέραστος -ον=ὁ ἀνευ δώρου τιμῆς, ἀβ-βευτος (α στερ.+γέρας). ἔω=ὑποτ. ἐνεστ. τοῦ εἰμί, ἀντι ὦ. ἔοικε ἀρμόζει. λεύσσω, μελ. λεύσω=προσβλέπω, παρατηρῶ, βλέπω εὐκῶ—λεύσσω· πρβλ. λευκός, λεύκη). τὸ (δεικτ.)=τοῦτο. ὅ (ὡς συνδ. εἰδ.)=ὅτι. ἄλλη=(δοτικοφανὲς ἐπιρ.)=εἰς ἄλλο μέρος, ἀλλοῦ, ἢ ἄλλον τρόπον.

ὀντακτικά

εἰπὼν=μετχ. χρον. κατὰ+ἔξετο=τιμῆσις. τοῖσι=δοτ. τοπική. γνόμενος=μετχ. τροπ. μένεος=ἀντικ. τοῦ πίμπλαντο. ἀμφιμέλαιnai προληπτικὸν κατηγ. οἶ=δοτ. ἠθική. πυρὶ=ἀντικ. τοῦ ἔϊκτην. λαμ-τόωντι=μετχ. ἐπιθ. ὀσσόμενος=μετχ. τροπ. κακῶν=γεν. ἀντικ. κρήγυον=ἀντικ. τοῦ εἰπας. τοι=δοτ. προσωπ. τὰ κακὰ=ὑποκ. ὅ ἐστί. φίλα=κατηγ. μαντεύεσθαι=τελ. ἀπαρέμφ. (ἢ σύνταξις προσωπ. ἀντι ἀπροσώπου : φίλον ἐστί τοι φρεσὶ τὰ κακὰ μαντεύε-θαι). θεοπροπέων=μετχ. τροπ. ὡς δῆ.. τεύχει=προτ. εἰδ. ὡς ἀν-κ. τοῦ ἀγορεύεις. τοῦδ' ἔνεκα=ἀναγκαστ. αἰτιον. σφιν—ἄλγεα=ἀν-κ. τοῦ τεύχει. κούρης Χρυσήιδος=γεν. τῆς αἰτίας. Κλυταιμῆστρης γεν. συγκριτική. κουριδίης ἀλόχου=παράθεσις. ἔθεν=β' ὄρος συγκρίσεως. δέμας, φυήν, φρένας, ἔργα=αἰτ. τῆς ἀναφορᾶς. δόμε-νι=τέλ. ἀπαρέμφ. εἰ τὸ γ' ἄμεινον (ἐνν. ἐστί)=προτ. ὑποθ. τὸ=ὑ-ποκ. ἄμεινον=κατηγ. λαδὼν=ὑποκ. τοῦ ἔμμεναι καὶ ἀπολέσθαι. σόν-κατηγ. ἔμμεναι—ἀπολέσθαι=τελ. ἀπαρέμφ. ἢ ἀπολέσθαι=β' ὄρος ἰς συγκρ. ἐμοὶ=δοτ. χαριστική. ὄφρα μή. ἔω=προτ. τελ. Ἄργει-ν=γεν. διαιρ. ἀγέραστος=κατηγ. ἐπεὶ οὐδὲ ἔοικε=προτ. αἰτιολογ. =ἀντικ. τοῦ λεύσσεται. ὅ.. ἄλλη=προτ. εἰδικ. μοι=δοτ. χαρι-τική.

πραγματικά

Ἄτρεϊδης εὐρὸν κρείων : διότι εἶχεν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν του πολ-λὰς πόλεις τῆς Πελοποννήσου, μεταξύ τῶν ὁποίων τὰς Μυκήνας, ἡς πρωτεύουσαν τοῦ κράτους του, τὴν Κόρινθον, Σικυῶνα, Αἴγιον, Μεσσήνην κ.ἄ. Ὁ βασιλεὺς τῶν Μυκηνῶν, ὡς ἡγεμῶν ἰσχυροτά-του κράτους ἀνέλαβεν τὴν ἡγεσίαν ἀπάντων τῶν ἐναντίον τῆς ἰσχυροῦς ἐκστρατευσάντων Ἑλλήνων.—φραίνες ἀμφιμέλαιnai: ἡ ἐντα-ξις τῆς ὀργῆς τοῦ Ἄγαμέμνονος καθιστᾷ τὰς φρένας του μελανὰς, ὅτι σκοτεινὸν αἶμα εἰσέρρευσε καὶ τὰς ἐπλημμύρησεν.—μάντι κα-κῶν : ὁ Κάλχας εἶχεν ἐπιβάλλει τὴν θυσίαν τῆς θύγατρὸς τοῦ Ἄγα-μέμνονος Ἰφιγενείας ἐν Αὐλίδι, διὰ τὴν ἐξευμενισθῆ ἢ θεὰ Ἄρτε-

μῖς καὶ ἐπιτρέψῃ τὸν ἀπόπλου τοῦ στόλου.—ἐτέλεσσας: οἱ μάντε
 δὲν ἐπροφήτευσον μόνον ἀλλὰ καὶ διὰ διαφόρων παρακλητικῶν το
 λετῶν συνετέλουν εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν εὐχῶν πρὸς τοὺς θεοὺς
κουρίδιος ἄλοχος: ἡ Κλυταιμῆστρα ἦτο ἡ νόμιμος σύζυγος αὐτοῦ
 ἀλλὰ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ κοινωνίᾳ ἐπετρέπετο εἰς τὸν σύζυγον νὰ ἔξ
 εἰς τὸν οἶκον καὶ ἄλλας γυναῖκας ὡς παλλακίδας.—**Κλυταιμῆστρα**
 θυγάτηρ τοῦ βασιλέως τῆς Σπάρτης Συνδάρεω καὶ τῆς Λήδας, διὰ
 μος ἀδελφή τῆς Ἑλενης.—**δέμας—φυήν, φρένας—ἔργα**: ἡ εὐρωστία
 καὶ ὠραιότης τοῦ σώματος δὲν ἀπετέλουν τὸ μοναδικὸν κριτήριον
 πρὸς ἀξιολόγησιν τῆς γυναικός, ἀλλὰ καὶ ἡ ψυχικὴ ἀρετὴ καὶ ἡ
 πίστις εἰς τὰ γυναικεῖα ἔργα.—**γέρας**: οἱ ἐξέχοντες πολεμισταὶ
 λάμβανον καὶ τιμητικὸν δῶρον ἐκ τῆς λείας τῶν πολέμων καὶ ἐθ
 ωρεῖτο· ἐξαιρετὸν τοιοῦτον ἢ παραχώρησις εὐγενοῦς γυναικός.

Αἰσθητικὰ

κατ' ἔτετο: τμησίς. ἀχνύμενος—μένεος—φρένες ἀμφιμέλεις
 πίμπλαντ', ὅσσοι δὲ οἱ πυρὶ λαμπετόωντι εἶκτην: θαυμασιωτάτη καὶ
 ἰδιαίτερος παραστατικὴ ἢ ἐξεικόνισις τῆς ὀργῆς τοῦ Ἀγαμέμνον
 νος διὰ τὸσον ὀλίγων λέξεων. Εἰς τοὺς στίχους αὐτοὺς πρέπει νὰ
 παρατηρηθῇ καὶ ἡ παρήχησις τοῦ μ (μένεος—μέγα—ἀμφιμέλαινας
 μέ τὴν ἐπανάληψιν τοῦ ε εἰς τὰς ἀνωτέρω λέξεις, τὸ ὅποιον ἐπι
 τείνει τὸν ἔνρρινον φθόγγον καὶ δίδει τὸσον ἐνδεικτικῶς διὰ τοῦ ἀ
 κούσματός του τὴν ἐντύπωσιν τοῦ ὀργισμένου ἀνθρώπου. Κάτι πα

στ. 121—129

Τὸν δ' ἦ | μείβετ' ἔ | πειτα || πο | δάρκης | δίος Ἄ | χιλλεύς·
 «Ἄτρεϊ | δη κύ | διστε, || φι | λοκτεα | νότατε | πάντων,
 πῶς γάρ | τοι δῶ | σουσι γέ | ρας || μεγάθυμοι Ἄ | χαιοί;

οὐδὲ τί | που ἴ | δμεν || ξυ | νήϊα | κείμενα | πολλά.

ἀλλὰ τὰ | μὲν πολί | ων | ἐ | ξεπράθο | μεν, τὰ δέ | δασται,

λαοὺς | δ' οὐκ ἐπέ | οικε || πα | λλίλογα | ταῦτ' ἔπα | γείρειν.

ἀλλὰ σὺ | μὲν νῦν | τὴν δε | θε || φ̄ πρόες· | αὐτὰρ Ἄ | χαιοί

τριπλῆ | τετρα | πλῆ || τ' ἀπο | τείσομεν, | αἶ κέ· πο | θι Ζεὺς

δῶσι πό | λιν Τροί || ην | ἐϋ | τείχεον | ἐξαλα | πάξαι.»

μοιον ἐπιδιώκει ὁ ποιητὴς καὶ διὰ τῆς ἐπαναλήψεως τῶν αὐτῶν
 ἔξεων ὁμοήχων καὶ τοῦ ἰδίου ἢ ἀντιθέτου περιεχομένου καὶ τῶν
 ἠθωρικῶν ἀρνήσεων, χαρακτηριστικῶν τῆς ταραχῆς, (μάντι κα-
 ν—κρήγυον εἶπα—τά κακὰ ἐστὶ φίλα—ἐσθλὸν εἶπας, οὕτω ποτὲ—
 τε τίπω—οὐτ' ἐτέλεσσας). Αἱ συσσωρευμένοι ἀρνήσεις δεικνύ-
 ν τὴν εἰς τὸ βάθος τῆς ψυχῆς τοῦ λέγοντος ἐξεγειρομένην συ-
 ῆδισιν πρὸς τὰ πρὸ ὀλίγου λεχθέντα ὑπὸ τοῦ Κάλχαντος.—Οὔτε
 ας οὐτ' ἐτέλεσσας : καὶ τοῦτο ἐνδεικτικὸν τῆς ὀργῆς τοῦ Ἄ-
 μέννονος (ὑπερβολή). οὐνεκ' ἐγώ... οὐκ ἤθελον δέξασθαι : Ὁ
 αμέμνων λίαν ἀτέχνως ἀποσιωπᾷ τὰ πραγματικά αἷτια τῆς ὀρ-
 γῆς τοῦ θεοῦ καὶ ἐλαφρύνει τὴν θέσιν του δικαιολογούμενος, ὅτι ὁ
 πόλλων ὠργίσθη διότι δὲν ἐδέχθη τὰ λύτρα αὐτοῦ καὶ ὄχι διότι
 οἰσεν αὐτόν.—καὶ γὰρ ῥα Κλυταιμῆστρης προβέβουλα : Ὁ Ἄγα-
 νων σκοπίμως ὁμιλεῖ διὰ τὴν ἀξίαν τῆς Χρυσῆϊδος, διὰ νὰ φα-
 ἐνδεικτικώτερον ἢ συγκατάβασίς του (ἀλλὰ καὶ ὡς ἐθέλω δόμε-
 πάλιν, εἰ τὸ γ' ἄμεινον... ἢ ἀπολέσθαι).—οὐδέμας οὐδὲ φυήν,
 ἔφρ φρένας, οὔτε τι ἔργα : Παρατηρητέα ἢ ἐκφραστικὴ δύναμις
 ὁ ποιητοῦ διὰ τῆς ὁποίας κατάρθωσε δι' ἑνὸς μόνον στίχου νὰ
 περιλάβῃ τὰς σωματικὰς καὶ πνευματικὰς ἀρετὰς τῆς Χρυσῆϊ-
 δος.—βούλομ' : ἀσύνδετον. Καὶ ὁ ὁ παρῶν λόγος τοῦ Ἄγαμέμνονος
 χαρακτηρίζει αὐτόν ὡς ἄνδρα εὐερέθιστον, σατραπικὸν καὶ ἐγωϊ-
 στήν.

σημα

Μετὰ τὴν μαντείαν τοῦ Κάλχανος, ὁ Ἄγαμέμνων ἀφοῦ ἔλαβε
 τὸν λόγον πλήρης ὀργῆς διὰ τὰς προφητείας τοῦ ἱερέως, ἀπαντᾷ,

121—129

πρὸς αὐτόν δὲ ἔπειτα ἀπεκρίθη ὁ ταχύπους εὐγενὴς Ἄχιλλεύς·
 ἐνδοξότανε Ἀτρεΐδῃ πλεονεκτίστατε ὄλων,
 ἄλλοιπὸν θὰ σοῦ δώσωσι τιμητικὸν δῶρον οἱ μεγάλωψυχοι ἌΑ-
 χαιοί,
 εἰ δὲ μὴ οὐδόλως γνωρίζομεν κάπου κοινὰ λάφυρα πολλὰ προορι-
 σμένα πρὸς διανομήν,
 ἢ ὅσα βεβαίως ἐλάβομεν ἀπὸ κυριευθείσας πόλεις, ταῦτα ἔχουσι
 [διανεμηθῆ],
 ἢ ἀρμόζει δὲ οἱ στρατιῶται διὰ νέας συλλογῆς νὰ συναθροίζωσι
 [ταῦτα
 ἢ] σὺ μὲν τῶρα ἄφησε αὐτὴν ἐδῶ πρὸς χάριν τοῦ θεοῦ· οἱ ἌΑ-
 χαιοὶ δὲ
 ἢ τετραπλασίως καὶ τετραπλασίως θὰ σὲ ἀποζημιώσωμεν ἐὰν κάποτε
 [ὁ Ζεὺς
 ἢ] νὰ ἐκπορθήσωμεν τὴν ὀχυρὰν πόλιν τῆς Τροίας».

ὅτι οὐδέποτε οὗτος ἐπροφήτευσε κάποιαν καλὴν μαντεῖαν, ἀλλ' ἔρεσκεται εἰς τὸ κακόν. Δηλώνει δὲ ἐν συνεχείᾳ, ὅτι ἢ μὴ ἀπελθόντες θέρωσις τῆς Χρυσηίδος εἶναι ἢ πραγματικὴ αἰτία λαιμοῦ. Τὴν ἄρην ἐπιθυμῆναι νὰ διατηρῆ πλησίον τοῦ ὁ Ἀγαμέμνων διὰ τὰ σωματικά, πνευματικά καὶ ψυχικά της προσόντα, τὸ ὅποια εἶναι ἀπὸ τὰ τετρα τῆς Κλυταιμῆστρας. Παρ' ὅλα ταῦτα ὁμοίως, πρὸς χάριν τοῦ στρατοῦ, τὸν ὅποιον δὲν θέλει νὰ βλέπῃ νὰ ἀφανίζεται, δέχεται ἀποδώσῃ τὴν Χρυσηίδα ὑπὸ τὸν ὄρον, ὅτι εὐθὺς ἀμέσως θὰ χωρεῖτο εἰς αὐτὸν ἄλλο τιμητικὸν δῶρον.

Ἐπιγραφή

Ὁ Ἀγαμέμνων ἀπαντᾷ εἰς τὸν Κάλχαντα καὶ ἐκθέτει τοὺς λόγους τῆς ἀποδόσεως τῆς Χρυσηίδος.

Λογοτεχνικὴ ἀπόδοσις

Σ' αὐτὸν κατόπι μίλησε ὁ θεϊκὸς φτερόποδος Ἀχιλλέας·
«Τοῦ Ἀτρέα γιὰ πολυένδοξε κι ἀχώρταγε στὰ πλούτη,
πῶς νὰ σοῦ δώσουνε ζητᾶς δῶρο τρανὸ οἱ Ἀργῖτες ;
γιατὶ κανένας ἀπὸ μᾶς γιὰ μοιρασιά δὲν ξέρει νάναί κάπου,
κι ὅσα ἀπὸ πόλεις πάρθηκαν μοιράστηκαν ἀλήθεια,
καὶ δὲν ταιριάζει ὁ στρατὸς ἄλλα νὰ συμμαζεῦει.
Μὰ σὺ πιά τοῦτην ἄφησε γιὰ τὸ θεὸ κι οἱ Ἀργῖτες
τρίδιπλα καὶ τετράδιπλα σ' ὀφείλουν σὰν ὁ Δίας,
θελήσει νὰ κουρσέψωμε τὴν πυργωμένη Τροία.»

Γραμματικά—σημασιολογικά

ἡμείβετο=παρ. τοῦ ἀμείβομαι=ἀποκρίνομαι, ἀπαντῶ. ποδ. κης=ἐπάρκης εἰς τοὺς πόδας, ταχύπους· ἐπιθ. τοῦ Ἀχιλλέως (π. +ἀρκέω). **κύδιςτος -η -ον**=ἐνδοξότατος, περιφημότατος (ἢ λ. ὑπερθ. τοῦ κυδρὸς σχηματισθὲν ἐκ τοῦ κύδος, ὡς τὸ αἰσχιστος, περθ. τοῦ αἰσχρὸς σχηματισθὲν ἐκ τοῦ αἰσχος). **φιλοκτεανώτατος** ὑπερθ. τοῦ φιλοκτέανος=φιλοκτῆμων, ἀπληστος, πλεονέκτης (π. +κτέανον=κτῆμα). **τοι**=σοι. πρβλ. ubi). **μεγάθυμος -ον**=μεγαθυμῶς, γενναῖοψυχος. **οὐδέ τι**=οὐδόλω. **που** (ἐγκλιτ. ἐπιρ. τόπου) κάπου. **ἴδμεν**=α' πληθυντ. ὀριστ. ἐνεστ. τοῦ οἶδα, ἀντὶ ἴσμεν. **νήμιος η, ον**=δημόσιος, κοινός, πληθ. οὐδ. ὡς οὐσιαστ. **ξυνήμιος**=ἀνήκοντα εἰς τὸ κοινόν, κοινὴ περιουσία (πρβλ. ξυνός=κοινός). **πολίων**=γεν. πληθ. τοῦ πόλις (τὰ ἔχοντα χαρακτῆρα ἰ τριτόκλι. κλίνονται : γεν. ιος ἢ ηος, δοτ. ι ἢ ηι καὶ ει, αἰτ. ιν' πληθ. ιες, γεν. ιων, δοτ. ἰεσι, αἰτ. ις ἢ ιας καὶ ηας). **ἐξεπράθομεν**=ὀριστ. ἄορ. β' τοῦ ἐκπέρθω, μελλ. ἐκπέρσω, ἄορ. α' ἐξέπερσα, ἄορ. β' ἐξέπραθον=ἐκπορθῶ, καταστρέφω. **πολίων ἐξεπράθομεν**=ἐκ τῶν πόλεων ἐλάβομεν ὡς λείαν. τὰ (δεικτ.)=ταῦτα. **δέδασται**=γ' ὀριστ.

αθ. παρακ. τοῦ δατέομαι, παρατ. δατέοντο, μελλ. δάσονται, ἀορ. ἄσαντο καὶ ἐδάσαντο, παρακ. δέδασται=μοιράζομαι, διανεμομαι. ἔπεικε=ἀρμόζει, ταιριάζει (ὡς τὸ ἔοικε). παλίλλογος, ον=πάλιν ὑψηλοποιημένος· ἐν χρήσει κυρίως εἰς πληθ. οὐδ. παλίλλογα καὶ ἐπιρ., παλίλλογα=διὰ νέας συλλογῆς (ἐκ τοῦ πάλιν+λέγω=συλλέγω). ἐπαγεῖρην=ἀπαρεμφ. ἐνεστ. τοῦ ἐπαγεῖρω, μελλ. ἐπαγερωῶ=ἐπύλλεγω, συναθροίζω. πρόεξ=προστ. ἀορ. β' τοῦ προΐημι=ἀποστέλλω, ἐκπέμπω, ἀπολύω. τριπλῆ—τετραπλῆ (ἐπιρ.)=τριπλῶς, τετραπλῶς. ἀποτίσομεν=ὀριστ. μελλ. τοῦ ἀποτίνω, μελλ. ἀποτίσω ἢ ἀποτίσειω, ἀορ. ἀπέτισα ἢ ἀπέτεισα=πληρώνω, ἐξοφλῶ. αἰ (ὑποθ.)=εἰ. ἐ (δυν.)=ἄν. αἰ κέ=ἔάν. πόθι (ἐπιρ. ἐγκλιτ. χρον.)=κάποτε, ἐνίοτε. δῶσι=ὑποτ. ἀορ. τοῦ δίδωμι (ἀντί δῶ). ἐϋτείχεος, ον=ὁ ἔχων σχυρὰ τείχη, καλῶς ὠχυρωμένος. ἐξαλαπάξαι=ἀπαρεμ. ἀορ. τοῦ ἐξαλαπάξω, μελλ. ἐξαλαπάξω, ἀορ. ἐξαλάπαξα=ἐκπορθῶ, καταστρέφω, κυριεύω.

ὀντακτικά

τόν=ἀντικ. τοῦ ἡμείβετο, πάντων=γεν. διαιρετ. τοι=γέρας=ἀντικ. εἰς τὸ δώσουσι. δώσουσι=μελλ. παριστῶν τὸ δυνατόν γενέσθαι : πῶς δύνανται νὰ σοῦ δώσουν... κείμενα=μτχ. κατηγ. ἔξαρτ. πρὸ τὸ ἴδμεν. ξυνῆια=ὑποκ. πολλὰ=κατηγ. τὰ (-όσα). πολίων ἐξεπράθομεν=προτ. ἀναφ. πολίων=γεν. ἀφαιρ. ἀλλὰ τὰ δέδασται=προτ. κυρία. λαοῦς=ὑποκ. τοῦ ἐπαγεῖρην. ἐπαγεῖρην=ὑποκ. εἰς τὸ ἔκ. ἐπέοικε. ταῦτα=ἀντικ. τοῦ ἐπαγεῖρην. παλίλλογα=προληπτικ. κατηγ. Θεῶ=δοτ. χαριστική. τριπλῆ... ἀποτίσομεν=ἀπόδοσις προταχθεῖσα τῆς ὑποθ. προτ. αἰ κέ πόθι Ζεὺς δῶσι... ἐξαλαπάξαι : ὑποθ. λόγος σημ. τὸ προσδοκώμενον. ἐξαλαπάξαι : τελ. ἀπαρεμφ :

ἱστορικά

ξυνῆια κείμενα πολλά : ἡ λεία τῶν πολέμων ἐλαμβάνετο ὡς κτήμα, μετὰ δὲ τὴν λήξιν τῆς μάχης διενέμετο ἀναλόγως τῆς ἐπιδειχθείσης ἀνδρείας καὶ τῆς ἰσχύος ἐκάστου.—τὰ μὲν πολίων ἐπράθομεν : οἱ Ἀχαιοὶ κατὰ τὴν μακροχρόνιον πολιορκίαν τῆς Τροίας ἐπῆρχοντο κατὰ πολλῶν παραλιακῶν πόλεων τῆς περιοχῆς ἐξ ὁποίας ἐκυρίευσαν καὶ ἐλεηλάτουν συναποκομίζοντες λείαν ποικίλην· ἐν αὐτῇ συμπεριλαμβάνοντο ἐνίοτε καὶ εὐγενεῖς γυναῖκες ἐξ ὁποίας ἐλάμβανον οἱ ἠγεμόνες τοῦ στρατοῦ ὡς τιμητικὸν δῶρον. Λέγεται ὅτι ὁ Ἀχιλλεὺς μόνος εἶχε κυριεύσει 23 τοιαύτας γυναῖκες.—Θεῶ : ἐνν. τὸν Ἀπόλλωνα.—Τροίην ἐϋτείχεον : Ἡ ἐπὶ δεξιάν ἀντοχή τοῦ Ἰλίου εἰς τὰς ἐπιθέσεις τῶν Ἑλλήνων μαρτυρεῖ τὴν ὀχυρὰν κατασκευὴν τοῦ τείχους τῆς πόλεως καὶ δικαιολογεῖ τὴν πίστιν ὅτι εἶχον κακασκευάσει τοῦτο θεοί. Ἐλέγετο ὅτι κτίσαν τοῦτο ὁ Ἀπόλλων καὶ ὁ Ποσειδῶν ὅτε διέμενον παρὰ τῷ Ἰλίῳ ἀσπιλεῖ τῆς χώρας Λαομέδοντι ἐκδιωχθέντες ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὑπὸ τοῦ Διός.

Αίσθητικά

κύδιστε : Ὁ Ἀχιλλεὺς χρησιμοποιοῦν τὸ ἐπίθετον τοῦτον, λι-
τιμητικὸν διὰ τὸν Ἀγαμέμνονα, δὲν πρέπει νὰ ἐκληφθῆ εἰρωνικῶς
διότι λέγεται μὲ ὄλην τὴν ἀφελῆ εἰλικρίνειαν τὴν διακρίνουσα
τοὺς ἀνθρώπους τῶν Ὀμηρικῶν χρόνων.—πῶς γάρ... Ἀχαιοί :
τῶν λόγων τούτων ὁ Ἀχιλλεὺς ἐμφανίζεται λογικὸς καὶ μὲ εἰλικ-
νῆ διάθεσιν συμβιβασμοῦ, διατυπώνει ὅπως τὴν ἀδυναμίαν τῆς ἐ-
πληρώσεως τῆς ἐπιθυμίας τοῦ Ἀγαμέμνονος.—πολίων ἐξεπράθομε
ἀντί : πόλεις πέρσαντες εἴλομεν ἐξ αὐτῶν, (βραχυλογία). τήνδ
ἐνδεικτικῶς (αὐτὴν ἐκεῖ).—τριπλῆ τετραπλῆ : παρήχησις. Ὁ Ἀχ-
λλεὺς διὰ τοῦ λόγου τοῦ ἐμφανίζεται ἤρεμος καὶ διαλακτικὸς
δὲν παρέχει οὐδεμίαν αἰχμὴν ἐξοργίζουσαν τὸν Ἀγαμέμνονα. Ἐξ-
ρησιν ἀποτελεῖ τὸ ὑπερθετικόν : φιλεκτεανώτατε, ὅπερ ἐλέχθη δ

στίχ. 130—147

Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος || προσέφη κρείων Ἀγαμέμνων.
«μὴ δὴ οὐτως, ἀγαθὸς περ ἐὼν, || θεοεΐκελ' Ἀχιλλεῦ.
κλέπτε νόφ, ἐπεὶ | οὐ παρελεύσεαι || οὐδὲ μεπείσεις,
ἧ ἐθέ | λεις, ὄφρ' | αὐτὸς ἔχῃς γέρας, || αὐτὰρ ἔμ' | αὐτως
ἦσθαι | δευόμενον, || κέλειαι δέ με | τήνδ' ἀποδοῦναι ;

ἄλλ' εἰ | μὲν δώσουσι γέρας || μεγάθυμοι Ἀχαιοί,
ἄρσαντες κατὰ | θυμόν, || ὅπως ἀντάξιον | ἔσται·

εἰ δέ με | μὴ δώωσιν, | ἐγὼ | δέ κεν | αὐτὸς ἔλωμαι
ἦ τεὸν | ἦ Αἴαντος, || ἰὼν γέρας, | ἦ Ὀδυσῆος
ἄζω ἐλών· ὁ δέ | κεν κεχοδῶσεται, || ὃν κεν ἴκωμαι

ἄλλ' ἦ | τοι μὲν | ταῦτα || μεταφρασόμεσθα καὶ | αὐτίς,
ἐν δ' ἐρέτας ἐπι | τηδὲς ἄ | γείρομεν. || ἔς δ' ἕκα | τόμβην
θείομεν, | ἂν δ' αὖ | τὴν || Χρυσηΐδα | καλλιπά | ρηον

βῆσομεν· | εἰς δέ τις | ἀρχός || ἄ | νῆρ βου | ληφόρος | ἔστω,
ἦ Αἴας ἦ | Ἴδομε | νεὺς || ἦ | δῖος Ὀδυσσεὺς
ἦέ σύ, | Πηλεΐδη, || πάντων ἐκπαγλότατ' | ἀνδρῶν,
ὄφρ' ἢ μῖν ἐκάμεργον || ἰλάσσειαι | ἱερά | ῥέξας»

ἀ ἐνισχύσῃ τὴν γνώμην, ὅτι, οἱ κύνιστοι, δὲν πρέπει νὰ εἶναι
λεονέκται καὶ νὰ καταφανῆ ἢ ἀντίθεσις μεταξὺ τῶν δύο.

Νόημα

Ὁ Ἀχιλλεὺς ἀπαντῶν πρὸς τὸν Ἀγαμέμνονα, λέγει μὲ συνέ-
την, ὅτι ἐπὶ τοῦ παρόντος εἶναι ἀδύνατον νὰ τοῦ δοθῆ ἴσῳ ἐκ
μέρους τῶν Ἀχαιῶν, καθόσον δὲν ὑπάρχουσιν ἀδιάθετα λάφυρα ἐκ
τῶν κυριευθειῶν πόλεων. Ἐν συνεχείᾳ δὲ προτρέπει αὐτὸν νὰ ἐ-
λευθρώσῃ τὴν Χρυσήϊδα μὲ τὴν ὑπόσχεσιν ὅτι, ἐὰν κάποτε ὁ Ζεὺς
δώσῃ νὰ κυριεύσῃ τὴν Τροίαν, νὰ ἀποζημιώσῃ αὐτὸν πολλα-
πλασίως.

Επιγραφή

Ὁ Ἀχιλλεὺς ἀπαντᾷ εἰς τὸν Ἀγαμέμνονα.

στ. 130—147

Πρὸς αὐτὸν δ' ἀποκρινόμενος εἶπεν ὁ μέγας βασιλεὺς Ἀγαμέμνων·
Μὴ δὰ ἔτσι ἂν καὶ εἶσαι γενναῖος, θεόμορφε Ἀχιλλεῦ,
ἀποκρίνεσαι, διότι δὲν θὰ μὲ ἐξαπατήσῃς, οὐδὲ θὰ μὲ πείσῃς·
ἠλήθεια θέλεις, σὺ μὲν ὁ ἴδιος νὰ ἔχῃς τιμητικὸν βραβεῖον ἐγὼ δὲ ἔτσι
νὰ κάθημαι στερούμενος καὶ διὰ τοῦτο μὲ παρακινεῖς νὰ δώσω πά-
[λιν αὐτήν;

Ἄλλ' ἐὰν μὲν μοῦ δώσουν βραβεῖον οἱ μεγαλόψυχοι Ἀχαιοί,
συμφώνως πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν μου, καθὼς θὰ εἶναι ἀντάξιον, (ἔχει
[καλῶς].

Ἐὰν ὅμως δὲν μοῦ δώσουν τότε ὁ ἴδιος ἐγὼ, ἀφοῦ ἔλθω θὰ πάρω
ἢ τὸ ἰδικό σου ἢ τοῦ Αἴαντος τὸ γέρας ἢ τοῦ Ὀδυσσεῶς,
θὰ φέρω δὲ ἀφοῦ τὸ λάβω μαζί μου· θὰ ὀργισθῆ δὲ ἐκεῖνος εἰς τὸν
[ὅποῖον θὰ ἔλθω.

Ἀλλὰ βέβαια αὐτὰ μὲν κατόπιν θὰ συζητήσωμεν καὶ ἄλλιν,
τώρα ὅμως ἔλα ἄς σύρωμεν μαῦρον πλοῖον εἰς τὴν θεῖαν θάλασσαν,
ἐκτὸς δὲ (αὐτοῦ) μετὰ προσοχῆς ἄς συναθροίσωμεν κωπηλάτας μέ-
[σα σὲ ἑκατόμβην

ἄς θέσωμεν, αὐτὴν δὲ τὴν ἴδιαν τὴν ὠραίαν Χρυσήϊδα
ἄς ἐπιβιβάσωμεν· ἕνας δὲ ὅποιοσδήποτε ἐπίσημος ἄς εἶναι ἀρχηγός,
ἢ Αἴας ἢ ὁ Ἰδομενεὺς ἢ ὁ θεῖος Ὀδυσσεὺς
ἢ σὺ Πηλεΐδη, φοβερῶτατε ὄλων τῶν ἀνδρῶν,
διὰ νὰ μᾶς ἐξιλεώσῃς, τὸν περίφημον τοξότην ἀφοῦ κάμῃς θυσίαν».

Λογοτεχνική απόδοσις

Καὶ πρὸς αὐτὸν ὁ ἄρχοντας ἀπάντησε Ἄγαμέμνων·
«Θεόμορφε Ἀχιλλεῖα ἔτσι μὴ κάνεις κι' ἂν εἶσαι παλληκάρι,
δὲ μὲ γελᾷς, μ' ἀπάτη δὲ μὲ πείθεις.
θέλεις ἔσὺ τὸ δῶρο σου καὶ ἐγὼ νὰ μείνω ἔτσι
μ' ἄδεια τὰ χέρια καὶ μοῦ λὲς αὐτὴ νὰ δώσω πάλι ;
μ' ἂν οἱ Ἄργιτες οἱ τρανοὶ βραβεῖο δὲ μοῦ δώσουν
καθὼς ἡ καρδιά μου ἐπιθυμῆι καὶ ὅπως μοῦ ταιριάζει
τότες στ' ἀλήθεια νὰ ρθῶ ὁ ἴδιος καὶ θὰ πάρω
γὰ τὸ δικό σου ἢ τοῦ Αἴαντα, ἀκόμη τοῦ Ὀδυσσέα,
κι' ὀργὴ θὰ ἀνάψω στὰ καλά σ' ἐκεῖνον ποῦ θὰ πάω.
Μὰ ταῦτα βέβαια μαζί ξανά θὰ τὰ εἰπούμε,
καὶ τώρα μᾶδρο πλεούμενο στὴ θάλασσα ἄς πέσει,
μὲ κωπηλάτες διαλεχτοὺς μὲ πλοῦσια θυσία
καὶ μέσ' σ' αὐτὰ τὴν ὁμορφὴ τὴ Χρῦσα νὰ μπαρκάρουν.
Ὅποιος ἄς εἶναι ἀρχηγὸς ἀπ' τοὺς τρανοὺς σὲ ταῦτα,
ὁ Ἰδομενεάς ἢ ὁ Αἴαντας γιὰ ὁ θεῖος Ὀδυσσέας
γιὰ σὺ Πηλεΐδη, τρομερὲ μεσ' ὄλο τὸ στρατό μας,
μὲ τὴ θυσία λήση νᾶβρουμε ἀπ' τὸν τοξότη».

Γραμματικά—σημασιολογικά

κρείων= ἄρχων, ἄναξ. ἀγαθός=καλός, εὐγενής, ἀνδρεῖος. π.
(ἐγκλιτ. μόριον)= πάρα πολύ, λίαν. ἐών = μτχ. τοῦ εἶμι (ἀντὶ ὧ
θεοεικελός -ον= θεοειδής, θεόμορφος (θεός + εἵκελος = ὁμοιο
κλέπτε=πρσστ. ἐνεστ. τοῦ κλέπτω. νόω= δοτ. ἐν. τοῦ νόος= νοῖ
κλέπτω νόω= δολιεύω κατὰ νοῦν, ἐξαπατῶ. παρελεύσεται= β' ἔ
ὄριστ. μέλλ. τοῦ παρέρχομαι (ἀντὶ παρελεύση), μέλλ. παρελεύσ
μαι, ἄορ. β' παρήλθον καὶ ἐπικ. παρήλυθον, παρακ. παρελήλυθα
παρέρχομαι, ὑπερβαίνω, ὑπερτερῶ. ἦ= βεβ. ἐπιρ.= βεβαίως, ἀλ
θῶς. ὄφρα (τελ. συνδ.)=ἵνα, νά. αὐτός (ἀντων. ὀριστικὴ)= σὺ ὁ
διος. ἔμ'=ἐμέ. αὐτως (ἐπιρ. ἐκ τῆς αὐτός, μετὰ αἰολικ. τονισμο
=οὔτω ἀκριβῶς, ἔτσι ἀκριβῶς. ἦσθαι=ἀπαρεμφ. ἐνεστ. τοῦ ἦμ
παρατ. ἦμην (οἱ χρόν. οὔτοι κυρ. χρῆσ. ὡς παρακ. καὶ ὑπερσ. τ
ἔξομαι)=εἶμαι καθισμένος. δεύομενον=μτχ. ἐν. τοῦ δεύομαι, μέλ
δευήσομαι=αἰσθάνομαι ἔλλειψιν, στεροῦμαι (τὸ ρημ. ὡς αἰολ. τ
πος τοῦ δέομαι). κέλεαι=β' ἐν. ὄριστ. ἐνεστ. (ἀντὶ κέλη) τοῦ κ
λομαι, μέλλ. κελήσομαι: ἄορ. κεκλόμην=κελεύω, διατάσσω, παρ
κινῶ. μεγάλθυμος -ον=μεγαλόψυχος, γενναιοφῶρων (μέγας + θυμός
ἄρσαντες=μτχ. ἄορ. τοῦ ἀραρίσκω, μέλλ. ἄρσω, ἄορ. ἄρσα, ἄο
β' ἦραρον καὶ ἄραρον=συναρμόζω, συνάπτω, προσαρμόζω (ὁ ἐ
ἐκ θεμ. αρ μετ' ἀναδιπλασιασμοῦ· παράγωγα: ἄρμα, ἄρμός, ἀρετ
ἀρέσκω. ἄριστος κ.ἄ.). θυμός (ὁ)=ψυχὴ, πνεῦμα, βούλησις. ἄρσα

τες κατὰ θυμὸν=προσαρμόσαντες τὸ γέρας πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν μου, γέρας τῆς ἀρεσκείας μου. ἀντάξιος -ον = ἐφάμιλλος, ἰσάξιος. κέ (κέν), δυνητ. μόριον=ἄν. δώσωσιν=ὑποτ. ἀορ. β' (ἀντὶ δῶσιν) τοῦ δίδωμι (ὁ κέ μεθ' ὑποτακτ. τίθεται ἐπὶ γεγονότων ἐκ περιστάσεων μὲν ἐξαρτωμένων, μετὰ βεβαιότητος ὅμως προσδοκωμένων, ἀντὶ μέλλ. ὀριστ.) ἔλωμαι=ὑποτ. ἀορ. β' τοῦ αἰροῦμαι = λαμβάνω, δι' ἑμαυτὸν, ἐκλέγω. τέος -ῆ -ὸν= κτητ. ἀγτων. β' προσ. = ἰδικός σου (ἀντὶ σός' πρβλ. λατ. tonos - tuus). ἰὼν = μτχ. τοῦ εἶμι = πηγαίνω, ἔρχομαι. Ὀδυσῆος=Ὀδυσσέως. ἄξω= μέλλ. τοῦ ἄγω. ἔλων = μτχ. ἀορ. β' τοῦ αἰρέω=λαμβάνω, κυριεύω, ἀρπάζω. ὁ (δεικτ.) ≠ οὗτος. κεχολώσεται=ὀριστ. τελ μέλλ. τοῦ χολόομαι. μέλλ. χολώσομαι, ἀορ. ἐχολωσάμην, παθ. ἀορ. ἐχολώθην, παρακ. κεχόλωμαι, τετελ. μέλλ. κεχολώσομαι=ὀργίζομαι, ἐξερεθίζομαι. ὄν=πρὸς ὄν. ἴκωμαι=ὑποτ. ἀορ. β' τοῦ ἰκνέομαι, μελλ. ἴξομαι καὶ ἴξομαι, ἀορ. β' ἰκόμην, παρακ. ἴγμαι=ἀφικνοῦμαι (πρβλ. ἰκάνω καὶ ἴκω). μεταφρασόμεθα=ὀρ. μέλλ. τοῦ μετα- φράζομαι. μελλ. μεταφράσομαι=σκέπτομαι περί τινος, πάλιν σκέπτομαι—συζητῶ. αὐτίς, ἐπιρ = πάλιν, προσέτι, ἀ- κολουθῶς (ἀντὶ αὐτίς, ὡς ἐκτετ. τύπος τοῦ αὐ). ἐρύσσομεν= ὑποτ. ἀορ. (ἀντὶ ἐρύσωμεν) τοῦ ἐρύω ἢ εἰρύω, μελλ. ἐρύσω καὶ ἐρύω, ἀορ. εἴρυσσα καὶ ἔρυσσα ἢ ἔρυσσα=ἔλκω, σύρω. ἄλς—άλος (ῆ) =θά- λασσα. ἐν (ὡς ἐπιρ.)=ἐνθα, ἐντὸς (συνηθ. ἐν τῷ συνδυασμῷ ἐν δέ). ἐρέτης - του (ὁ)=κωπηλάτης (ἐν χρήσει μόνον κατὰ πληθ.). ἐπιτη- δές (ἐπιρ.)=ἐπίτηδες, ἐσκεμμένως, ἐπιμελῶς (ἐκ τῆς ἐπι+τάδε). ἀ- γείρομεν=ὑποτ. ἐνεστ. (ἀντὶ ἀγείρωμεν) τοῦ ἀγείρω, ἀορ. ἤγειρα, παρακ. ἀγήγερκα=συγκεντρῶν, συμμαζεύω (ἀγορά, ἀγύρτης, πα- νήγυρις). ἐς (ὡς ἐπιρ.)=ἐντὸς, μέσα. θείομεν=ὑποτ. ἀορ. (ἀντὶ θῶ- μεν) τοῦ τίθημι. ἄν=συγκεκριμένος τύπος τῆς ἀνά. καλλιπάρηος, ον=καλὰς ἔχων παρειάς, ὠραῖος. ἄν+βήσομεν—ἀναβήσομεν=ὑποτ. ἀορ. α' τοῦ ἀναβαίνω = ὡς μεταβατ. θέτω, ἐπιβιβάζω. ἀρχός (ὁ)= ἀρχηγός, κυβερνήτης, νηός. βουληφόρος -ον = ὁ ἀποφαινόμενος γνῶμην, εὐγενής, ἠγεμῶν (βουλῆ+φέρω). ἔστω = προστ. τοῦ εἰμί. ἡέ (συνδ. διαζευκτ.)=ἢ. ἔκπαγλος -ον=τρομερός, φοβερός (ἐκ τοῦ ἔκπαγλος κατ' ἀνομοίωσιν πρβλ. ἐκπλαγῆναι). ὄφρα (συνδ. τελ.) =ἵνα, διὰ νά. ἐκάεργος=ὁ κατὰ βούλησιν τοξεύων ἐπιθ. Ἀπόλλω- νος (ἐκ τοῦ Γεκὼν+Φεργον). ἰλάσσαι =β' ἐν. προσ. ὑποτ. ἀορ. (ἀντὶ ἰλάσση), τοῦ ἰλάσκομαι ἢ ἰλάομαι, μελλ. ἰλάσομαι ἢ ἰλάσ- σομαι. ἀορ. α' ἰλασάμην=ἐξιλεῶνω, ἐξευμενίζω. ρέξας=μετ. ἀορ. τοῦ ρέζω, παρατ. ρέζεσκον, μελλ. ρέξω, ἀορ. α' ἔρρεξα καὶ ἔρεξα =πράττω ποιῶ, ἐνεργῶ. ἱερά ρέζω =τελῶ θυσίας.

Συντακτικὰ

τόν=ἀντικ. εἰς τὸ προσέφη. ἐὼν= μτχ. ἐνδοτική. μὴ κλέπτε= ἀποτροπή. νόω=δοτ. ὀργανική. με=ἀντικ. εἰς τὸ παρελεύσειαι καὶ

πείσεις. ὄφρ' αὐτὸς ἔχῃς γέρας=τελ. προτ. ἔξαρτωμένη ἐκ τοῦ ἦ
 θέλεις. αὐτὸς=κατηγορ. προσδιορ. τοῦ ἔνν. ὑποκ. σύ. ἦσθαι = τε
 ἀπαρεμφ. ἔξαρτ, ἐκ τοῦ ἐθέλεις. ἐμέ=ὑποκ. τοῦ ἦσθαι. δευόμεν
 =μτχ. τροπ. ὡς ἐπεξηγήσεις εἰς τὸ αὐτως. κέλει... ἀποδοῦναι=π
 ρατακτικὴ σύνταξις ἀντὶ τῆς καθ' ὑπόταξιν ἀναμενομένης. ἀλλ'
 μὲν δώσουσι...=ὑποθ. προτ. ἔχουσα ὡς ἀπόδοσιν ἔνν. φράσιν
 λῶς ἔχει. ἄρσαντες=μτχ. τροπ. ὅπως ἔσται=προτ. τελικῆ. ἰὼν ἐλό
 =μτχ. χρον. κεν κεχολώσεται : ἐδῶ ὁ κεν μὲ μελλ. ὀριστικῆς
 τετελ. μέλλων ἀντὶ τοῦ ἀπλοῦ. ὄν=ἀπλῆ αἰτ. πρὸς δῆλωσιν τῆς ε
 τόπον κινήσεως. ἐρύσσομεν—ἀγείρομεν—θείομεν—ἀναβήσομεν=π
 ρεκελευσματικαὶ ὑποτ. εἰς τις=ὑποκ. τοῦ ἔστω, ἀρχὸς=κατηγ.
 νῆρ βουληφόρος=παράθεσις. ἡ Αἴας...=ἐπεξηγήσεις. πάντων ἀνδρῶ
 =γεν. διαιρ. ὄφρα... ρέξας=προτ. τελ. ἡμῖν=δοτ. ἠθικῆ. ρέξας
 μτχ. χρον.

Πραγματικά

Θεοεικελος : οἱ ἀρχαῖοι ἐφαντάζοντο τοὺς πλείστους τῶν θεῶν
 ὠραίους εἰς τὴν μορφήν καὶ μεγαλοπρεπεῖς εἰς τὸ παράστημα
 διὰ τοῦτο ἔθεωρεῖτο τιμὴ νὰ ὁμοιάζῃ τις πρὸς αὐτούς.—**τεόν :** ἐν
 τὴν Βρισηΐδα.—**Αἴας :** ἀνδρειότατος ἦρωσ τῶν ὁμηρικῶν ἐπῶν.
 δεῦτερος μετὰ τὸν Ἀχιλλέα, υἱὸς τοῦ Τελαμώνος βασιλέως τῆς Σα
 λαμῖνος, ἀδελφὸς τοῦ Τεύκρου καὶ ἐξάδελφος τοῦ Ἀχιλλέως. Ἐ
 καλεῖτο μέγας καὶ πελώριος διὰ τὸ μέγεθος τοῦ σώματός του Οὐ
 τως ὡς γέρας εἶχεν λάβει τὴν Τέκμησσα.—**Ὀδυσσεύς :** υἱὸς το
 Λαέρτου βασιλεὺς τῆς Ἰθάκης· περὶ τὸν ὅποιον πλέκεται τὸ ἔτε
 ρον τῶν ἐπῶν, ἡ Ὀδύσσεια· εἰς τοῦτον ὡς γέρας εἶχεν δοθεῖ ἡ Λα
 οδίκη.—**νῆα μέλαιναν :** αἱ νῆες ἐβάφοντο διὰ βαθέος χρώματος. εἰτ
 ἐπηλείφοντο διὰ πίσσης, διὰ τοῦτο ἐκαλοῦντο καὶ μέλαιναν· αἱ νῆ
 ες εἶχον καὶ ἄλλα πολλὰ κοσμητικὰ ἐπιθέτα ποικίλης σημασίας
 ὠνομάζοντο κυανόπρφοι, ἐϋσελμοί, ὠκυπόροι, φοινικοπάρηοι
 μιλοπάρηοι νῆες.—**Ἴδομενεύς :** υἱὸς τοῦ Δευκαλίωνος καὶ ἔγγονος
 τοῦ Μίνως, βασιλεὺς τῆς Κρήτης διακριθεὶς ἐν Τροίᾳ διὰ τὴν ἐ
 ξαίρετον ἀνδρείαν.

Αἰσθητικά

μὴ δὴ οὕτως : συνίζησις.—**παρελεύσεαι :** μεταφορὰ ἐκ τῶν ἀ
 γωνιζομένων εἰς τὸν δρόμον.—**ἀγαθὸς—θεοεικελ' :** Ὁ Ἀγαμέμνων ἀ
 παντῶν εἰς τὸν Ἀχιλλέα χρησιμοποιεῖ παρόμοιον τρόπον, διὰ τῆς
 παραθέσεως ἀναλόγων ἐπιθέτων ἀντιτεθεμένων μεταξὺ τῶν. Οὕτω

τὸ θεοεἶκελος, εἶναι ἀνάλογον τοῦ κῦδιστε, χωρὶς πρόθεσιν κακὴν, ὅπως καὶ τὸ ἀγαθός, τὸ ὁποῖον ὁμοῦς ἀντιτίθεται φρὸς τὴν εὐνοίαν τοῦ κλέπτε νόω, ὅπως ἀκριβῶς παρετηρήσαμεν εἰς τὸ φιλοκτεανώτατε. Ὁ Ἀγαμέμνων δηλ. ἀποδίδει εἰς τὸν Ἀχιλλέα δύο ἀντιθέτους ιδιότητες διὰ τῶν χρησιμοποιουμένων ἐπιθέτων. Παρ' ὄλην ὁμοῦς τὴν προσποιητὴν ταύτην ἀταραξίαν καὶ τὴν καλὴν πρόθεσιν τοῦ Ἀγαμέμνονος, διαισθάνεται καὶ τὴν ψυχικὴν αὐτοῦ ταραχὴν καὶ ὀργήν, τὴν ὁποίαν ὁ ποιητὴς τόσον τεχνηέντως περιεβάλλει διὰ τῶν μικρῶν προτάσεων καὶ τῆς ἐπαναλήψεως τῶν αὐτῶν λέξεων ἐπὶ τῶν ὁποίων ρίπτει τὸ βάρος τοῦ νοήματος, ἔλωμαι... ἰών... ἄξω... ἐλών. Παρατηρητέα ἀκόμη καὶ ἡ δῆθεν ἀμεροληψία αὐτοῦ διὰ τῆς μνείας τοῦ Αἴαντος καὶ Ὀδυσσεῶς ἐνῶ εἰς τὴν πραγματικότητα ὁ κύριος στόχος ἐναντίον τοῦ ὁποῖου βάλλει εἶναι ὁ Ἀχιλλεύς.—ἐρύσσομεν—ἀγείρομεν, θείομεν—βῆσομεν: ὁμοιοτέλωτα. Ἄλλ'... χαρακτηριστικὰ ὡς αὐτῆς καὶ ἡ διὰ τοῦ ἄλλα μετάβασις εἰς ἄλλο θέμα, διὰ τὴν ἀποσπάση τὴν προσοχὴν ὁμιλῶν διεξοδικῶς περὶ τοῦ ταξιδίου τῆς Χρυσηΐδος, ἵνα μὴ ἀκουσθῆ δυσαρέστως ἢ πρόθεσις τῆς ἀρπαγῆς τοῦ γέρατος.

Νόημα

Εἰς τὸν λόγον τοῦ Ἀχιλλέως ἀπαντῶν ὁ Ἀγαμέμνων ἐχαρακτήρισεν ὡς ὑποκρισίαν τὴν στάσιν αὐτοῦ καὶ ἀπαράδεκτον τὴν πρότασιν νὰ μείνῃ αὐτὸς ἄνευ τιμητικοῦ δώρου, δηλῶν κατηγορηματικῶς, ὅτι ἂν οἱ Ἀχαιοὶ δὲν προσφέρουν εἰς αὐτὸν ἀντάξιον τοῦ ἀπολεσθέντος, θὰ ἀναγκασθῆ ὁ ἴδιος νὰ ἔλθῃ νὰ πάρῃ τοῦ Ὀδυσσεῶς, τοῦ Αἴαντος ἢ τοῦ ἰδίου τοῦ Ἀχιλλέως, ἀδιαφορῶν διὰ τὴν ὀργὴν τῶν. Περὶ αὐτοῦ ὁμοῦς θὰ γίνῃ συζήτησις ἐν καιρῷ, ἐπὶ τοῦ παρόντος ὁμοῦς προέχει νὰ ἐτοιμασθῆ πλοῖον μὲ κωπηλάτας, μὲ πλουσίαν θυσίαν, τὸ ὁποῖον θὰ φέρῃ τὴν ὠραίαν Χρυσηΐδα πάλιν πλησίον τοῦ πατρὸς τῆς. Τῆς ἀποστολῆς δὲ αὐτῆς πρέπει νὰ ἡγηθῆ ἓνας ἐκ τῶν ἐπισίμων, ὁ Αἴας ἢ ὁ Ἰδομενεὺς ἢ ὁ Ὀδυσσεὺς ἢ τέλος αὐτὸς ὁ Ἀχιλλεύς.

Ἐπιγραφὴ

Ὁ Ἀγαμέμνων ἀπειλῶν προτείνει ὅπως ἐτοιμασθῆ ἢ ἐπιστροφῆ τῆς Χρυσηΐδος.

Ἔρις Ἀγαμέμνονος καὶ Ἀχιλλέως

Τὸν δ' ἄρ ὅ | πόδρα ἰ | δῶν || προσέ | φη Πύδας | ὠκὺς Ἄ | χιλ-
[λύς· 5

«ὦμοι, ἄ | ναιδεῖ | ἦν ἐπι | εἰμένη, || κερδαλε | ὄφρον,
πῶς τίς | τοι πρό | φρων || ἔπε | σιν πεί | θηται Ἄ | χαιῶν 5
ἢ ὀδὸν | ἐλθέμε | ναι || ἢ | ἀνδράσιν | Ἰφι μά|χεσθαι ; 5
οὐ γάρ ἐ | γῶ Τρώ | ων || ξνεκ' | ἤλυθον | αἰχμη | τάων 5σ
δεῦρο μα | χησόμε | νος, || ἔπει | οὐ τοι μοι | αἴτιοι | εἰσιν· 5
οὐ γάρ | πῶ ποτ' ἐ | μᾶς βοῦς | ἤλασσαν || οὐδὲ μὲν | ἵππους. 5 B

οὐδὲ ποτ' | ἐν Φθί | ἦ || ἔρι | βῶλακι | βωτια | νείρη 5
καρπὸν ἐ | δηλή | σαντ', || ἔπει | ἢ μάλα | πολλὰ με | ταξὺ 5
οὐρεά | τε σκιο/εντα || θα/λασσά τε | ἠχῆ/εσσα· TTσ
ἀλλὰ σοί, | ὦ μέγα ἀ|ναιδές, || ἄμ' | ἐσπόμεθ', | ἄφρα σὺ | χαίρης TT
τιμὴν | ἀρνύμε | νοι || Μενε | λάφ | σοι τε, κυ | νῶπα, 5

πρὸς Τρώ | ων· τῶν | οὐ τι || με | τατρέπη | οὐδ' ἄλε /γίξεις· TT

καὶ δὴ | μοι γέρας | αὐτὸς || ἄ | φαιρῆ /σεσθαι ἄ | πειλεῖς, TT

ὦ ἐπι | πολλὰ μό | γησα, || δό | σαν δέ μοι | υἴες Ἄ | χαιῶν· TT
οὐ μὲν | σοί ποτε | ἴσον ἔ | χω γέρας, || ὀπτότ' Ἄ | χαιοὶ B

Τρώων | ἐκπέρ | σωσ' || εὔ | ναιόμε | νον πτολί | εθρον· 5
ἀλλὰ τό | μὲν πλοῖ | ον || πολυ | αἶ | κος πολέ | μοιο 5
χεῖρες ἐ | μαί διέ | πουο' || ἀτάρ | ἦν ποτε | δασμός ἰ | κηται, 5
σοὶ τὸ γέρας πολὺ | μεῖζον, || ἐ | γῶ δ' ὀλίγον τε φί | λον τε TT

ἔρχομ' ἔ | χων ἐπι | νῆας, || ἐ | πείκε κά | μω παλε | μίζων. TT
νῦν δ' εἰ | μι Φθί | ἦν δ' || ἔπει | ἢ πολὺ | φέρτερόν | ἐστιν 5

οἴκαδ' ἰ | μὲν σὺν | νηυσὶ κο | ρωνίσιν, || οὐδὲ σ' ὀ | ἴω B
ἐνθάδ' ἄ | τιμος ἐ | ὦν ἄφε | νος || καὶ | πλοῦτον ἄ | φύξειν». 7

Λογοτεχνικὴ ἀπόδοσις

Μ' ἄγρια ματιὰ κοιτάζοντας ὁ φτεροπόδης εἶπε·
«Νὰ μοῦ χαθῆς ἀδιάντροπε, συμφεροντομαζόχτη
πῶς θές οἱ Ἀργίτες πρόθυμα τὰ λόγια σου ν' ἀκοῦνε
στὸν πόλεμο νὰ ἀκολουθοῦν καὶ μὲ καρδιά στὴ μάχη ;

Ἔρις Ἀγαμέμνωνος καὶ Ἀχιλλεύως

Πρὸς αὐτὸν δέ, ἀφοῦ ἐκοίταξε μὲ λοξὸν ἄγριο βλέμμα, εἶπεν ὁ τα-
[χύπους Ἀχιλλεύς

«Ἄ! ἀναιδέστατε, κερδοσκόπε
πῶς κανεῖς ἐκ τῶν Ἀχαιῶν θὰ ὑπακούσῃ προθύμως εἰς τοὺς λόγους σου
ὥστε ἢ νὰ κάμῃ πορείαν ἢ γενναίως πρὸς ἄνδρας νὰ πολεμήσῃ ;
Διότι ἐγὼ δὲν ἤλθον ἐξ αἰτίας τῶν Τρώων πολεμιστῶν
ἐδῶ νὰ πολεμήσω, ἐπειδὴ εἰς οὐδὲν μὲ ἔβλαψαν.
Διότι ποτὲ ἕως τώρα δὲν ἤρπασαν τὰς ἀγελάδας μου οὔτε βεβαίως
[τοὺς ἵππους,

οὔτε ποτὲ εἰς τὴν ἔφορον Φθίαν, τὴν τρέφουσιν ἤρωας,
τὰ σιτηρὰ μου κατέστρεψαν, ἐπειδὴ βεβαίως μεταξὺ (ὑπάρχουν) πάρα
πολλὰ σκιερὰ ὄρη καὶ ταραχώδης θάλασσα·

ἀλλὰ σέ, ἀναιδέστατε, ἠκολουθήσαμεν γιὰ νὰ χაίρῃς σὺ,
προσπαθοῦντες νὰ λάβωμεν ἱκανοποίησιν χάριν τοῦ Μενελάου καὶ
[σοῦ ἀναιδέστατε.

ἐκ μέρους τῶν Τρώων· εἰς αὐτὰ (σὺ) οὐδόλως προσέχεις οὔτε τὰ
[ὑπολογίζεις.

Καὶ τώρα ἀπειλεῖς ὅτι ὁ ἴδιος θὰ μοῦ ἀφαιρέσῃς τὸ τιμητικὸν
[βραβεῖον,

ἐνεκα τοῦ ὁποίου πολλὰ ὑπέφερα, μοῦ τὸ ἔδωσαν δὲ οἱ Ἀχαιοί.
Ὅμως οὐδέποτε λαμβάνω τιμητικὸν βραβεῖον ἴσον μὲ σέ, ὅσάκις
[οἱ Ἀχαιοί

κυριεύσωσι (κάποιαν) ἀκμάζουσιν πόλιν.

Ἄλλὰ τὸ μὲν μεγαλύτερον μέρος τοῦ πολυταράχου πολέμου
αἱ χεῖρες μου κυβερνῶσιν. Ὅμως, ὅταν κάποτε γίνῃ διανομὴ λαφύρων,
δι' ἐσέ τὸ τιμητικὸν βραβεῖον εἶναι πολὺ μεγαλύτερον, ἐγὼ ὅμως
[μικρὸν μὲν, ἀλλὰ προσφιλεῖς

λαμβάνων ἔρχομαι εἰς τὰ πλοῖα, ὅσάκις κουρασθῶ εἰς τὴν μάχην.
Τώρα ὅμως θ' ἀναχωρήσω διὰ τὴν Φθίαν, διότι βέβαια εἶναι πολὺ
[καλύτερον

νὰ πορευθῶ εἰς τὴν πατρίδα μου μὲ τὰ κυρτὰ πλοῖα, καὶ δὲν σκέπτομαι,
ἐνῶ εἶμαι ἐδῶ περιφρονημένος, νὰ συσσωρευθῶ πρὸς χάριν σου πε-
[ριουσίαν καὶ πλοῦτον.

Ἐμένα δῶ δὲ μ' ἔφεραν οἱ μαχητάδες Τρῶες
μήτε γιὰ κείνους πολεμῶ, κανεῖς τοὺς δὲ μοῦ φταίει.
Γιατὶ δὲ μ' ἄρπαξαν ποτὲ τ' ἄλογα γιὰ τὰ βῶδια,
κι οὔτε ποτὲ στὴ Φθία μου τὴ λεβεντογεννήτρα

μου ἀφανίσαν τὰ σπαρτά, πολλά εἶναι πού χωρίζουν
 βουνά σκιερὰ καὶ πέλαγα χιλιοφουρτουνιασμένα·
 ἀλλὰ γιὰ σένα ἀδιάντροπε καὶ γιὰ χαρὰ δική σου,
 ἐκδίκηση νὰ πάρουμε γιὰ χάρη τ' ἀδελφοῦ σου,
 ἀπὸ τοὺς Τρῶες πίσω· μὰ σὺ δὲ λογαριάζεις.
 Καὶ φοβερίζεις καὶ ζητᾶς τὸ δῶρο μου νὰ πάρεις,
 πού τόσα τράβηξα γι' αὐτὸ καὶ μοῦδωσαν οἱ Ἀργίτες.
 Ἄν καὶ ποτὲ πρεπούμενα δὲν πῆρα σὰν οἱ Ἀργίτες
 κουρσεύαν πόλι πλούσια σὲ λάφυρα γεμάτη.
 Ὅμως τὸ χαλασμὸ τοῦ πόλεμου βαστάω
 στὰ χέρια μου καὶ κυβερνῶ. Μὰ μοιραστὰ σὰ γίνεи
 γιὰ σένα τὰ καλύτερα, μικρὰ εἶναι τὰ δικά μου
 καὶ στὰ καράβια ἔρχομαι ὕστερ' ἀπὸ τὴ μάχη.
 Μὰ τώρα εἶναι καλύτερα στὴ Φθία νὰ μαρκάρω.
 μὲ τὰ καράβια μου μαζί, γιὰτὶ δὲ λογαριάζω
 πλοῦτο καὶ βίος γιὰ χάρι σου, πλούσιο νὰ μαζεύω».

Γραμματικὰ—σημασιολογικὰ

τὸν (δεικτ.)=τοῦτον. ὑπόδρα (ποιητ. ἐπιρ.)=λοξῶς, βλοσυρῶς·
 ἐν χρήσει παρ' Ὁμήρῳ μόνον ἐν τῇ φράσει ὑπόδρα ἰδῶν=προβλέ-
 ψας λοξῶς, ἀγρίως (ἐκ τῆς ὑπο+δρακ. ἀπὸ τὸν ἀορ. β' ἔδρακον
 τοῦ δέρκομαι=βλέπω, ἀτενίζω). ὦ μοι=ἐπιφώνημα ἀγανακτήσεως,
 ὀργῆς. ἀναιδείη (ἡ)=ἔλλειψις αἰδοῦς, ἀναισχυντία. ἐπιειμένε=μετχ.
 παθ. παρακ. τοῦ ἐπιέννυμι, ἀορ. α' ἐπίεσα ἢ ἐπίεσσα, παθ. παρακ.
 ἐπίεσμαι ἢ ἐπίεμαι=ἐπιθέτω, ρίπτω, περιβάλλομαι. ἀναιδείην ἐπι-
 ειμένε=περιβεβλημένε μὲ ἀναισχυντίαν, ἀναιδέστατε. κερδαλεόφρον
 =κλητ. τοῦ κερδαλεόφρων, ον=ὁ κερδαλέα φρονῶν, κερδοσκοπός
 (κερδαλέος+φρήν). τοι=σοι. πρόφρων, θηλ. πρόφρασσα=πρόθυμος.
 ἔπεσιν=δοτ. πληθ. τοῦ ἔπος (τὸ)=λόγος. πειθῆται=ὑποτ. ἐνεστ. τοῦ
 πείθομαι (μὲ σημασ. ὀριστ. μέλλοντος). ἐλθέμεναι=ἀπαρεμφ. ἀορ.
 β' τοῦ ἔρχομαι, ἀντι ἐλθεῖν. ἀνῆρ=ἀνδρεῖος. ἴφι, ἐπιρ.=ἰσχυρῶς,
 στιβαρῶς, γενναίως (κυρίως παλαιᾶ ποιητ. δοτ. τοῦ οὐσ. ἴς, γεν.
 ἰνός=ἰσχύς, δύναμις· πρβλ. λατ. vis). ἤλυθον=αἰολ. τύπος ἀορ. β'
 τοῦ ἔρχομαι (ἀντι ἀττ. ἤλθον). αἰχμητῶν=ἄσυν. γεν. πληθ. τοῦ
 αἰχμητής, θηλ. αἰχμητίς=ὁ φέρων δόρυ, ὁ πολεμικὸς (ἐκ τοῦ αἰχμή
 =τὸ ἄκρον τοῦ δόρατος). δεῦρο=(ἐπιρ. τόπου)=ἐδῶ. μαχησόμενος
 =μετχ. μελλ. τοῦ μάχομαι. οὐ τι=οὐδόλως. αἴτιος, η, ον (παρ' Ὁ-
 μήρῳ μόνον εἰς κακὴν σημασ.)=ἐνοχος, πταιστής. οὐ τί μοι αἰτιοί
 εἰσιν=οὐδόλως μοῦ πταίουν. πῶ (μόριον ἐγκλιτ.)=ἀκόμη, μέχρι
 τοῦδε. πῶ ποτε=ποτὲ ἕως τώρα. ἤλασαν=ὀριστ. ἀορ. α' τοῦ ἐλαύ-
 νω, μελλ. ἐλέσω ἢ ἐλάσσω. ἀορ. α' ἤλασα καὶ ἔλασα—ἐλασσα, πα-
 ρακ. ἐλήλακα=ἐκδιώκω, ἀπομακρύνω, ἀπάγω. μὲν (μόριον βεβαιωτ.)
 =τῷ ὄντι, ἀληθῶς, βεβαίως. Φθίη=Φθία. ἐριβόλαξ (ὁ καὶ ἡ)=ὁ

ἔχων μεγάλους βάλους χώματος, εὐφορος, γόνιμος (ἐκ τοῦ ἐπιτατ.
 προθήματος ἐρι+βῶλαξ=βῶλος). βωτιάνειρα, ἐπιθ. τῆς Φθίας=ἡ
 τρέφουσα ἄνδρας, ἡ τροφὸς ἡρώων (ἐκ θέμ. τοῦ βόσκω+ἄνῆρ·
 πρβλ. βῶτωρ=βοσκός). καρπὸς (ὁ)=σίτος, σιτηρά, εἰσόδημα, παρα-
 γωγὴ. ἐδηλήσαντο=ὀριστ. ἄορ. τοῦ δηλέομαι, μελλ. δηλήσομαι,
 ἄορ. ἐδηλεσάμην, παρακ. δεδήλημαι=βλάπτω, φθείρω, καταστρέφω
 (πρβλ. δηλητήριον, δηλητήρ· λατ. deleo). ἦ (ἐπιρ. βεβαιωτ.)=βε-
 βαιῶς, ἀληθῶς. οὔρεα=ἰων. ἀντί ὄρεα=ὄρη. σκίσεις, εσσα, εν=
 σκιερὸς. ἠχήεις, εσσα, εν=ἠχηρὸς, πολυτάραχος. μέγα (ἐπιρ.)=
 ἄγαν, πολὺ. ἀναιδές=κλητ. ἐν. τοῦ ἐπιθ. ἀναιδής, ἐς. μέγα ἀναιδές
 =ἀναιδέστατε. ἄμα (προθ. δοτ.)=συγχρόνως μέ, μαζί μέ· ἐσπόμεθα
 =ὀριστ. ἄορ. β' τοῦ ἔπομαι, παρατ. εἰπόμεν, καὶ ἐπόμεν, μελλ.
 ἔψομαι, ἄορ. β' ἐσπόμεν=ἀκολουθῶ. τιμῆ (ἡ)=ἐδῶ ἀποζημίωσις.
 ἰκανοποίησις. ἀρνύμενοι=μετχ. ἐνεστ. τοῦ ἄρνημαι (ἐπεκτ. τύπος
 τοῦ αἶρομαι ἐν χρήσει κατ' ἐνεστῶτα καὶ παρατ. μόνον πρβλ. ἄ-
 ρος=ὠφέλεια. μίσθαρνος=λαμβάνω δι' ἑμαυτόν, ἀποκομίζω. κυνώ-
 πα=κλητ. τοῦ κυνώπης.=ὁ ἔχων ὀφθαλμοὺς κυνός, ἀναιδής, ἀναι-
 σχυντος· θηλ. κινῶπις, ἰδος (κύων+ῶψ). τῶν (δεικτ.)=τούτων. με-
 τετρέπη = β' ἐν. προσ. ὀριστ. ἐνεστ. τοῦ μετατρέπομαι, μελλ.
 μετατρέψομαι=στρέφομαι πρὸς τι, φροντίζω, ἐνδιαφέρομαι διὰ τι.
 ἀλιγύζω, παρατ. ἀλέγιζον=φροντίζω, μεριμνῶ διὰ τι. δῆ (χρον.)=
 τώρα, τώρα δά. ἀφαιρήσεσθαι=ἀπαρεμφ. μελλ. τοῦ ἀφαιροῦμαι=ἀ-
 φαιρῶ τι δι' ἑμαυτόν. ἀρπάζω. ᾧ ἔπι=ἐφ' ᾧ. μόγησα=ὀριστ. ἄορ.
 τοῦ μογέω, μελλ. μογήσω, ἄορ. μόγησα=κοπιάζω, μοχθῶ, ὑποφέρω
 (πρβλ. μόγος=κόπος, μόγις=μόλις). δόσαν=ὀριστ. ἄορ. β' τοῦ δίδα-
 μι (ἀναυξ. ἀντι ἔδοσαν). υἴες=ὄν. πληθ τοῦ υἱός=υἱοί. ἴσως, ἀτ.
 ἴσος (τὸ ι τῆς λέξεως παρ' Ὀμήρῳ μακρόν). ὀπότε=ὀσάκις. ἐκπέρ-
 σσει=ὑποτ. ἄορ. τοῦ ἐκπέρθω=κυριεύω. εὔ=εὐ. ναιόμενον=μτχ.
 παθ. ἐνεστ. τοῦ ναίω=κατοικῶ, διαμένω. εὔ ναιόμενον πτολίεθρον=
 καλῶς, οἰκουμένη πόλις, πολυανθρώπος—εὐημεροῦσα πόλις. πο-
 λυάις, πολυάϊκος, ἐπιθ. ὁ λιάν ὀρμητικός, σφοδρὸς, θυελώδης (πο-
 λὺς+αἴσσω=ὀρμῶ). διέπω, μέλλ. διέψω=διευθύνω, διευθετῶ, διεξά-
 γω. ἀτάρ=ἀλλά, ἀλλ' ὅμως δασμός (ὁ)=διαίρεσις, διανομή, διαμοι-
 ρασμός. ἴκηται=ὑποτ. ἄορ. β' τοῦ ἰκνέομαι, μελλ. ἴξομαι καὶ ἴξου-
 μαι, ἄορ. β' ἰκόμην, παρακ. ἴγμαι=ἔρχομαι, φθάνω. φίλος, η, ον=
 ἀγαπητός, προσφιλής. κε (δυν.)=ἄν. ἐκεῖ κε=ὀπότεν, ὀσάκις. κάμω
 =ὑποτ. ἄορ. τοῦ κάμνω. παρατ. καὶ ἄορ. ἔκαμον ἢ κάμον, παρακ.
 κέκμηκα=κουράζομαι, ἀποκάμνω. πολεμίζων=μτχ. ἐνεστ. τοῦ πο-
 λεμίζω, μελλ. πολεμίσω καὶ δωρ. πολεμίζω=μάχομαι, πολεμῶ. εἶμι
 =μελλ. τοῦ ἔρχομαι=θὰ φύγω. Φθίηνδε=ἐπιρ. δηλοῦν τὴν εἰς τό-
 πον κίνησιν. ἦ (ἐπιρ. βεβ.)=ἀληθῶς, βεβαιῶς, φέρτερος, η, ον=
 συγκρ. ἐπιθ. γεναιότερος, καλλίτερος, ἐξοχώτερος (ἐκ ριζ. φερ· τοῦ
 φέρω· πρβλ. λατ. fortis ἐκ τοῦ fero). ἴμεν=ἀπαρμφ. τοῦ εἶμι ἀντι

ίεναί. κορωνίς· ιδος (ἐπιθ. νεῶν)=κυρτή, καμπύλη, κεκαμμένη (θέε
 κόρ· ἐξ οὗ κορώνη, κορωνός, κόραξ· πρβλ. λατ. cornus=κόραξ). δὴ
 =οἶμαι νομίζω, σκέπτομαι. σ·=σοί. ἄτιμος, η, ον=περιφρονημέ
 νος, ἀνυπόληπτος. ἐὼν=ῶν. ἄφενος (τὸ)=πλοῦτος, ἀφθονία (πρβλ.
 ἀφνειὸς=πλούσιος). ἀφύξειν=ἀπαρμφ. μέλλ.. τοῦ ἀφύσσω, μέλλ. ὁ
 φύξω καὶ ἀφύξῳ, ἀορ. ἀ· ἤφυσσα καὶ ἄφυσσα=σύρω, ἀντλῶ, ἐπισπ
 ρεύω.

Συντακτικὰ

τὸν=ἀντικ. εἰς τὸ προσέφη. ἰδὼν=μτχ. χρον. πόδας=αἰτ. το
 κατὰ τι. ἐπιειμένε=μτχ. ἐπιθ. ἀναιδείην=ἀντικ. τοι ἔπεσι=ἔπεσ
 σοῦ. πρόφρων=ἐπιρρηματικὸν κατηγορ. Ἀχαιῶν=γεν. διαιρ. ὁδὸ
 =σύστοιχ. ἀντικ. τοῦ ἐλθέμεναι. ἐλθέμεναι—μάχεσθαι=τελ. ἀπαρμφ.
 ἀνδράσιν=ἀντικ. τοῦ μάχεσθαι. μαχησόμενος=μτχ. τελική. μοι=ἀν
 τικ. αἰτιοί=κατηγ. μάλα πολλὰ μεταξὺ=ἐνν. ὡς ῥ. τὸ ἐστί. σοί=
 ἀντικ. τοῦ ἐσπόμεθα. ὄφρα σὺ χαίρης=προτ. τελική. ἀρνύμενοι=μτχ.
 τροπ. (ὁ ἐνεστώσ ἀποπειρατικός). τιμὴν=ἀντικ. τοῦ ἀρνύμενοι. Μα
 νελάω—σοί=δοτ. χαριστικά. τῶν=ἀντικ. τῶν μετατρέπη καὶ ἀλε
 γίζεις. γήρας μοι=ἀντικ. τοῦ ἀφαίρησεσθαι. αὐτὸς=κατηγορ. προ
 σδιορισμός. ὃ ἔπι=ἀναστροφή προθέσεως πολλὰ=συστοιχ. ἀντικ.
 τοῦ μόγησα. δόσαν...=προτ. κυρία ἀντι ἀναφορικῆς. καὶ ὃ δόσαν.
 υἱες Ἀχαιῶν=περίφρασις ἀντι Ἀχαιοί. ὅπποτ' Ἀχαιοί... πτολίεθρο
 =προτ. χρον. ἐῦ ναιόμενον=μτχ. ἐπιθ. ὡς ἐπιθ. προσδιορ. εἰς τὸ
 πτολίεθρον. πολέμοιο=γεν. διαιρ. ἦν... ἰκῆται=ὑποθ. προτ. ἔχουσα
 ὡς ἀπόδοσιν : σοί τὸ γέρας πολὺ μείζον ὑποθ. λόγος δηλῶν τὴν ἀ
 ὀριστον ἐπανάλησιν. ἔχων=μτχ. τροπ. πολεμίζων=μτχ. κατηγ. ἐ
 ξαρτωμένη ἐκ τοῦ κάμω. ἴμεν=ὑποκ. τῆς ἀπροσώπου ἐκφράσεως
 φέρτερόν ἐστιν. σοί=δοτ. χαριστική. ἄτιμος=κατηγ. ἐὼν=μτχ. τροπ.
 ἀφύξειν=τελ. ἀπαρμφ. ἄφενος καὶ πλοῦτον=ἀντικ. τοῦ ἀφύξειν.

Πραγματικὰ

ὑπόδρα ἰδὼν : Βλέμμα λοξὸν ἐνδεικτικὸν τῆς ὀργῆς τοῦ Ἀχιλ
 λέως.—οὐ γὰρ πῶ ποτ' ἐμᾶς βοῦς... αἰτία τῶν πολέμων κατὰ τοὺς
 ἥρωϊκοὺς χρόνους ἦτο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἡ διαρπαγὴ οἰκονομικῶν
 ἀγαθῶν καὶ ἡ κυριαρχία ἐπὶ ἐφόρων τόπων. Ἡ λαφυραγώγησις δὲν
 ἔθεωρεῖτο ἀπρεπὴς ἀσχολία, ἀντιθέτως ἡ ἰκανότης πρὸς ἀρπαγὴν
 ἐπεδοκιμάζετο.—Φθία : πόλις ἀρχαιοτάτη τῆς Θεσσαλίας παρὰ τὸν
 Σπερχειὸν ποταμὸν, πρωτεύουσα τοῦ κράτους τῶν Μυρμηδόνων ἀλ
 λά καὶ ἅπασα ἡ περὶ τὴν ἀνωτέρω πόλιν χώρα τῆς ὁποίας ἐβασί
 λευεν ὁ Πηλεΐδης.—οὐρεὰ τε σκιόεντα : νοοῦνται τὰ δύσβατα Θρακικὰ
 καὶ Μακεδονικὰ βουνὰ τὰ ὁποῖα χωρίζουν τὴν ἐπικράτειαν τοῦ Ἀ
 χιλλέως ἀπὸ τὴν Τροίαν· τοῦτα καλυπτόμενα ὑπὸ κυκνοτάτων δα

σὸν εἶχον σκοτεινὴν ὄψιν ἐξ οὗ καὶ σκιοέοντα καλοῦνται.—Μενελάω σοὶ τε : διότι αἰτία τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου ἔθεωρεῖτο ἡ ἄρπαγὴ τῆς Ἑλένης καὶ ἡ ἐκδίκησις τῆς προσβληθείσης τιμῆς τῶν Ἀτρείδων. Κυνῶπα : ὁ κύων ἔθεωρεῖτο σύμβολον ἀναιδείας καὶ ἀπετέλει βαρεῖαν ὕβριν ἢ παρομοιώσιν τινός πρὸς κύνα.—ἔϋ ναιόμενον πτολίεθρον : τὸ Ἴλιον ὑπῆρξεν πόλις πλουσία καὶ πολυάνθρωπος καὶ τὰ βαθέτερα αἶτια τῆς ἐκστρατείας τῶν Ἀχαιῶν κατὰ τῆς Τροίας δὲν εἶναι ἄσχετα πρὸς τὰ ὑπάρχοντα ἐν τῇ πόλει ἀγαθὰ καὶ πρὸς τὴν περίοπτον γεωγραφικὴν θέσιν τῆς χώρας τὴν εὐνοοῦσαν τὸ ἐμπόριον.

Αἰσθητικά

ἀναιδείην ἐπιειμένε : μεταφορά.—ἔπεσιν... τοι : σχῆμα καθ' ὅλον καὶ μέρος.—πῶς πρόφρων ἔπεσιν πειθῆται : παρήχησιν τοῦ π εἰς ἄλλας περιπτώσεις ἢ παρήχησις τοῦ π καὶ κ, δὲν εἶναι ἀπὸ τῆς ἐπιδιωκομένης λόγῳ τῆς δημιουργουμένης κακοφωνίας, ἐδῶ ὅμως εἶναι χαρακτηριστικὴ διότι ἀποδίδει τόσον ἐνδεικτικῶς τὸν θυμὸν ὀμιλοῦντος.—σοὶ—σέ : πρὸς ἔμφασιν. μετατρέπη... ἀλεγίζεις : συνωνυμία. οὐρέα τε σκιοέοντα θάλασσά τε ἠχῆσσα : ὁ στίχος παρομοιωδῆς πρὸς δήλωσιν μεγάλης ἀποστάσεως, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν μιμητικὴν ἁρμονίαν προερχόμενος ἐκ τῆς παρηγήσεως τοῦ σ.—οὐ μετατρέπη οὐδ' ἀλεγίζεις : πλεονασμὸς διὰ τοῦ ὁποίου ἐξαίρεται ἡ ἀγνωμοσύνη τοῦ Ἀγαμέμνονος πρὸς τοὺς συμπολεμιστάς του καὶ ἀλλοῖστα πρὸς τὸν Ἀχιλλέα.

Νόημα

Ὁ Ἀχιλλεὺς ἀποκαλῶν τὸν Ἀγαμέμνονα ἀναιδῆ καὶ κερδοσκοπικόν, ἀπειλεῖ αὐτόν, ὅτι εἰς τὸ μέλλον οὐδεὶς ἐκ τῶν Ἀχαιῶν θὰ θελήσῃ νὰ ὑπακούσῃ εἰς αὐτόν, οὔτε ὁ ἴδιος, διότι οὐδέποτε ὑπέστη ἀδικίαν ἐκ μέρους τῶν Τρώων, ἀλλὰ ἡ συμμετοχὴ του εἰς τὴν ἐκστρατείαν γινε πρὸς χάριν τῶν Ἀτρείδων. Κατόπιν καταφέρεται ἐναντίον τοῦ Ἀγαμέμνονος διότι οὐδέποτε λαμβάνει τιμητικὸν βραβεῖον ἴσον πρὸς ἐκεῖνον, ἂν καὶ αὐτὸς φέρει ὅλο τὸ βάρος τοῦ πολυταράχου πολέμου. Ἐν συνεχείᾳ ὁ Ἀχιλλεὺς ἀπειλεῖ ὅτι κατόπιν τῆς ὕβριστικῆς ταύτης συμπεριφορᾶς εἶναι ὑποχρεωμένος ν' ἀναχωρήσῃ εἰς τὴν πατρίδα του. προκειμένου νὰ παραμείνῃ καὶ νὰ συσσωρεύῃ πλοῦτον πρὸς χάριν τοῦ Ἀγαμέμνονος.

Επιγραφή

Ὁ Ἀχιλλεὺς διὰ βαρυτάτων ἐκφράσεων τονίζει πρὸς τὸν Ἀγαμέμνονα τὰς συνεπείας τῆς διαγωγῆς του καὶ ἀπειλεῖ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν πατρίδα του.

Τὸν δ' ἦ | μείβειτ' ἔ | πειτα ἄ | ναξ ἄν | δρῶν Ἄγα | μένων·
 «φεύγε μάλ', | εἰ τοι | θυμὸς ἐ | πέσσυται, ἢ οὐδὲ σ' ἐ | γώ γε
 λίσσομαι | εἵνεκ' ἐ | μείο μέ | νειν ἢ παρ' ἐ | μοί γε καὶ | ἄλλοι

οἷ κε με | τιμή | σουσι, ἢ μάλιστα δὲ | μητίε | τα Ζεὺς·
 ἔχθι | στος δέ μοι | ἔσσι ἢ δι | στροφέ | ῶν βασι | λήων·
 αἰεὶ | γάρ τοι ἔ | ρις τε φί | λη ἢ τε πολε | μοί τε μά | χαιτε·

εἰ μάλα | καρτερὸς | ἔσσι, ἢ θε | ὅς που | σοὶ τὸ γ' ἔ | δωκεν·
 οἴκαδ' ἰ | ὦν σὺν | νηυσὶ τε | σῆς ἢ καὶ | σοῖς ἐτά | ροισι

Μυρμιδό | νεσσιν ἄ | νασσε, ἢ σέ | θεν δ' ἐγὼ | οὐκ' ἄλε | γίζω
 οὐδ' ὄθο | μαι κοτέ | οντος· ἢ ἄ | πειλή | σω δέ τοι | ὄδε·

ὧς ἔμ' ἄ | φαιρεῖ | ται Χρυ | σηΐδα ἢ Φοῖβος Ἄ | πόλλων,
 τὴν μὲν ἐ | γὼ σὺν | νηϊ τ' ἐ | μῆ ἢ καὶ ἐ | μοῖς ἐτά | ροισι
 πέμπω, ἐ | γὼ δὲ κ' ἄ | γω ἢ Βρι | σηΐδα | καλλιπά | ρηον
 αὐτὸς ἰ | ὦν κλισί | ην δε, ἢ τό | σον γέρας, | φρ' εὐ | εἰδῆς

ὄσσον | φέρτερος | εἰμι σέ | θεν, ἢ στυγέ | η δὲ καὶ | ἄλλος
 ἴσον ἐ | μοί φά | σθαι ἢ καὶ ὁ | μοιω | θήμεναι | ἄντην».

Λογοτεχνικὴ ἀπόδοσις

ῬΚι' βασιλιάς Ἀγαμέμνωνας ἀπάντησε κατόπι·
 «Ἀμέσως τώρα δίνεται, ἂν λαχταρᾷς, δὲν θέλω
 νὰ μείνεις, δὲν παρακαλῶ γιὰ χάρι μου, τόσοι ἄλλοι
 θὰ μὲ τιμήσουν ὅλοι τους κι ὁ συνετὸς ὁ Δίας.
 Γιατί μοῦ εἶσαι μισητὸς ἀπὸ τοὺς βασιλιάδες
 καὶ μέσα σου πάντα λαχταρᾷς ἀμάχες καὶ πολέμους.
 Κι ἂν εἶσαι σὺ παληκαρᾷς κάποιος θεὸς τὸ θέλει.
 Μὰ πίσω στὴν πατρίδα σου σὰν πᾶς με τοὺς συντρόφους,
 τοὺς Μυρμηδόνοὺς ὄριζε, ἐμένα δὲ μὲ νοιάζει
 γιὰ στὸ θυμὸ σου ἀδιαφορῶ. Ὅμως σὲ φοβερίζω·
 καθὼς ὁ Φοῖβος ἀπὸ μὲ τὴ Χρυσηΐδα παίρνει
 ποὺ μὲ καράβι καὶ δικοὺς συντρόφους μου θὰ στείλω,
 ἔτσι κι ἐγὼ τὴν ὁμορφὴ θὰ πάρω Βρισηΐδα,
 μέσ' ἀπ' τὴν ἴδια σου σκηνὴ γιὰ νὰ τὸ καταλάβης,
 πὼς ἄξιός σου εἶμαι καὶ χέρι νὰ τραβάει
 καθ' ἕνας σὰν νομίζει, φόρα μὲ μὲ νὰ παραβγεῖ».

Πρὸς αὐτὸν δὲ ἔπειτα ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς Ἀγαμέμνων·
 Φύγε γρήγορα, ἐὰν ἡ ψυχὴ σου ἐπιθυμῇ καὶ ἐγὼ
 ἐν σέ παρακαλῶ νὰ μένης πρὸς χάριν μου πλησίον ὑπάρχον καὶ
 [ἄλλοι,
 ὅποιοι θὰ μὲ τιμήσουν καὶ πρὸ πάντων ὁ συνετὸς Ζεὺς.
 Μισητότατος εἰς ἐμέ εἶσαι ἀπὸ τοὺς εὐγενεῖς βασιλεῖς,
 ὅτι πάντοτε ἀγαπᾷς τὰς φιλονικίας καὶ τοὺς πολέμους καὶ τὰς
 [μάχας.
 Εἰς εἶσαι πολὺ γενναῖος, κάποιος θεὸς νομίζω τὸ ἔδωκεν εἰς σέ.
 Ἀφοῦ ἐπιστρέψῃς εἰς τὴν παιρίδα σου μὲ τὰ πλοῖα σου καὶ τοὺς
 [συντρόφους σου
 βασιλευε μεταξὺ τῶν Μυρμηδόνων, διὰ σέ ἐγὼ δὲν ἐνδιαφέρομαι
 ὅτε μὲ μέλει, ἐπειδὴ εἶσαι ὠργισμένος. Θὰ σέ ἀπειλήσω μάλιστα
 [ὡς ἐξῆς.
 Καθὼς ἀπὸ μὲ ἀφαιρεῖ τὴν Χρυσηίδα ὁ Φοῖβος Ἀπόλλων,
 τὴν ὅποιαν ἐγὼ μὲ ἐν ἰδικόν μου πλοῖον καὶ ἰδικούς μου συντρόφους
 νὰ στείλω, (ἔτσι) καὶ ἐγὼ θὰ πάρω τὴν ὠραίαν Βρησηίδα,
 ἀφοῦ ἔλθω ὁ ἴδιος εἰς τὴν σκηνὴν σου, τὸ ἰδικόν σου βραβεῖον,
 [γιὰ νὰ γνωρίζῃς καλά,
 ὅσον εἶμαι ἀνώτερός σου καὶ νὰ ἀποφεύγῃ καὶ (κάθε) ἄλλος
 καὶ νὰ νομίζῃ ὅτι εἶναι ἴσος μὲ ἐμέ καὶ νὰ ἐξομοιώνεται κατὰ πρό-
 [σωπον».

Γραμματικὰ—σημασιολογικὰ

ἡμείβετο=παρατ. τοῦ ἀμείβομαι=ἀπαντῶ, ἀποκρίνομαι. ἄναξ
 ἀνδρῶν=ἀρχιστράτηγος. φεύγε=προστ. ἐνεστ. τοῦ φεύγω, παρατ.
 φεύγεσκον, μελλ. φεύξομαι ἢ φευξοῦμαι, ἀορ. β' ξφυγον παρακ. πέ-
 φυγα=φεύγω, τρέπομαι εἰς φυγὴν. μάλα (ἐπιρ.)=πολύ, ἄγαν· μάλα
 φεύγε=φεύγε γρήγορα. τοι=σοί. ἐπέσσυται=παθ. παρακ. τοῦ ἐπι-
 σσεύω ἢ ἐπισσεύω· κυρ. ἀπαντᾷ ἐν τῷ παρακ. ἐπέσσυμαι μὲ σημ. ἐ-
 νεστ., ἐν τῷ ὑπερσ. ἐπεσσύμην μὲ σημ. παρατ. καὶ ἐν τῇ μτχ. ἀορ.
 ἐπεσσύμενος=σπεύδω, βιάζομαι, ἐπιθυμῶ. λίσσομαι=ἀορ. α' ἐλι-
 τώμην καὶ ἐλίσσάμην, ἀορ. β' ἐλιτόμην=παρακαλῶ, ἴκετεύω (ριζ.
 λιτ-), λίτσομαι—λίσσομαι· πρβλ. λιτή=ἴκεσία). εἵνεκα ἐμεῖο = ἐνε-
 κα ἐμοῦ. παρ'=παρά. παρ' ἐμοί=πλησίον ἐμοῦ (ἐνν. εἰσίν). κε=ἄν.
 ἡγεῖται γεν. ου=ἀρχαῖκ. τύπος ὄν. ἐν. ἀντὶ μητιέτης = σύμβουλος·
 ἐπιθ. Διὸς=πάνσοφος (ἐκ τοῦ μῆτις=σοφία, σύνεσις· πρβλ. μη-
 τσομαι=σκέπτομαι). ἐχθιστος=ὑπερθ. τοῦ ἐχθρός· συγρ. ἐχθίων. ἐσ-
 θί=β' ἐνικ. ὀριστ. τοῦ εἰμί, ἀντὶ εἶ. διοτρεφέων = γεν. πληθ. τοῦ
 διοτρεφῆς -ἐς=ὁ ἀνατεθραμμένος ὑπὸ τοῦ Διός, εὐγενής. αἰεὶ
 =αἰ. τοι=σοι. ἔρις -ιδος (ἦ) = φιλονικία, διένεξις. καρτερός -ἦ

-όν=κρατερός -ῆ -όν=ρωμαλέος, γενναῖος (πρβλ. κάρτος—κράτ-
 που=ἴσως. τὸ (δεικτ.)=τοῦτο. σῆς=δοτ. πληθ. γεν. θηλ. κτητ.
 ἀντὶ σαῖς. ἔταρος, ἔταρη=ἐπικ. τύπος ἀντὶ ἑταῖρος, ἑταῖρα=σύν-
 φος, φίλος. Μυρμιδόνεσσιν=ἀττ. Μυρμιδόσιν. ἀνασσε=προστ.
 ἀνάσσω, παρατ. ἀνασσον, μέλλ. ἀνάξω, ἀορ. ἀναξα=βασιλεύω.
 θεν=γεν. ἐν. προσωπ. ἀντων. ἀ΄ προσ. ἀντὶ σοῦ. ἀλεγίζω, π
 ἀλέγιζον=φροντίζω, μεριμνῶ. ὄθομαι=φροντίζω, ἐνδιαφέρομαι
 τέοντος=μτχ. ἐνεστ. τοῦ κοτέω=ἀγανακτῶ, ὀργίζομαι ἐναντίον
 νος (κότος=ὀργή). ὄδε=δεικτ. ἐπιρ. ἀττ. ὠδι=τοιοῦτοτρόπως
 τῆς δεικτ. ἀντ. ὄδε). ὠς, ἐπιρ.=ὄπως. ἀφαιροῦμαι=ἀφαιρῶ. τὴν
 ναφ.)=τὴν ὁποῖαν. μὲν ἀντὶ μῆν=βεβαίως, ἀληθῶς. ἄγω=ὑπο-
 νεστ. κέν ἄγω=ἄξω. κλισίηνδε=ἐπιρ. δηλοῦν τὴν εἰς τόπον κί-
 σιν. κλισίη (ῆ)=σκηνή, καλύβη (ἐκ τοῦ κλίνω). εἰδῆς=ὑποτ.
 οἶδα=γνωρίζω. ὄσος -ῆ -ον=ἀττ. ὄσος -ῆ -ον. φέρτερος=γεννη-
 τερος, ἰσχυρότερος. στυγῆ=ὑποτ. ἐνεστ. τοῦ στυγέω, μέλλ. σ
 γήσω, ἀορ. ἀ΄ ἐστύγασα καὶ ἔστυξα, ἀορ. β΄ ἔστεγον = μισῶ, ὀ
 στρέφομαι. φάσθαι=ἀπαρεμφ. μεσ. ἐνεστ. τοῦ φημί. ἴσον=αἰτ. ὀ
 γέν. ὁμοιωθῆμεναι=ἀπαρεμφ. παθ. ἀορ. ἀ΄ ἀντὶ ὁμοιωθῆναι, τοῦ
 μοιόμαι, μέλλ. ὁμοιώσομαι, μέλλ. παθ. ὁμοιωθήσομαι, παθ. ἀορ.
 ὁμοιώθην=παραβάλλομαι, συγκρίνομαι. ἄντην, ἐπιρ.=ἀπέναντι
 νώπιον ὄλων, φανερά, (πρβλ. ἀντί, ὄντα, ἐναντίον).

Σύντακτικά

τόν=ἀντικ. τοῦ ἡμείβετο. εἶ τοι... προτ. ὑποθ. παρενθετι-
 τοι=δοτ. κτήσεως. εἶνεκ' ἑμεῖο=τελικὸν αἴτιον. μένειν=τελ. ἀπρ
 ἔχθιστος=κατηγ. διοτρεφῶν βασιλῆων = γεν διαιρ. φίλη=κατ
 καρτερός=κατηγ. τοῦ ἐνν. σύ. σοῖ — τὸ = ἀντικ. τοῦ ἔδωκεν. ἰῶ
 μτχ. χρον. σὺν νηυσὶ καὶ ἑτάροισι=ἐμπρ. προσδ. τῆς συνοδείας
 Μυρμηδόνεσσιν=δοτ. τοπική. σέθεν=ἀντικ. τῶν ἀλεγίζω καὶ ὄ
 μαι. σέθεν κοτέοντος=γεν. ἀπόλυτος αἰτιολ. ὄδε= συστοιχ. ἀν
 ἐμὲ Χρυσσηίδα=ἀντικ. τοῦ ἀφαιρεῖται. τὴν=ἀντικ. τοῦ πέμψω—
 τὸς=κατηγ. προσδ. ἰὼν=μτχ. χρον. τὸ σὸν γέρας=παράθεσις εἰς
 Βρισηίδα. ὄφρ ἐν εἰδῆς=προτ. τελ. ὄσον φέρτερός εἰμι σέθεν=πλ
 ἔρωτ. πρωτ. σέθεν=β΄ ὄρος τῆς συγκρίσεως. (ὄφρα) στυγῆ...
 προτ. τελ. φάσθαι=τελ. ἀπαρμφ. ἴσον=κατηγ. ἐμοὶ=δοτ. ἀντικ.
 τὸ ἴσον. ὁμοιωμεθῆμεναι=τελ. ἀπαρμφ.

Πραγματικά

μητιέτα Ζεύς : Ὁ πατὴρ τῶν θεῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων δὲν ἐ-
 ωρεῖτο μόνον κύριος πάσης ὑλικῆς δυνάμεως ἀλλὰ καὶ κάτοχος
 σης σοφίας καὶ γνώσεως.— διοτρεφῶν : διότι οἱ βασιλεῖς ἐπιστ-
 ετο ὅτι ἐτέλουν ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Διός.— Μυρμιδόνεσσιν
 Ἐθῆκες οἰκοῦντες τὴν Φθιώτιδα ὑπήκοοι τοῦ Ἀχιλλέως· σπουδ

τεραι πόλεις αὐτῶν ὑπῆρξαν ἡ Φθία καὶ ἡ Ἑλλάς.—**Βρισηίδα:** Θυγάτηρ τοῦ Βρισηῶς, καλουμένη ἄλλως καὶ Ἰπποδάμεια. Ταύτην ἤχμαλώτισεν ὁ Ἀχιλλεὺς κατὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Λυρνησσοῦ φονεύσας τὸν σύζυγον αὐτῆς Μύνητα καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῆς.—**κλισιήνδε:** ἡ κλισίη ἦτο ξύλινον παράπηγμα χρησιμοποιοῦμενον ὑπὸ τῶν βοσκῶν ἐν καιρῷ εἰρήνης καὶ ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν κατὰ τὸν πόλεμον ἦτο ἐστεγασμένη διὰ καλάμων καὶ εἶχε τὴν διάταξιν τῆς ὀμηρικῆς οἰκίας. Ἐπειδὴ ἦτο μόνιμον οἶκημα οἱ στρατιῶται μετακινούμενοι τὸ ἔκαιον ἐπὶ τόπου συνολον τοιούτων κλισιδῶν ἀπετέλει τὸ στρατόπεδον.

Αἰσθητικὰ

Ἐπειτα ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων: Παρατηρητέα ἐνταῦθα ἡ συσσωρευσις τῶν πολλῶν α, τὰ ὅποια δημιουργοῦν διὰ τοῦ ἀκούσματος τῶν εἶδος θαυμασμοῦ, πρὸς τὸ πρόσωπον τοῦ Ἀγαμέμνονος. Ἡ φαινομενικὴ χασμωδία εἰς τὰς δύο πρώτας λέξεις (Ἐπειτα ἄναξ), δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς τοιαύτη, διότι πρὸ τοῦ ἄναξ ὑπῆρχε F.— **φεύγε μάλα—οἴκαδε ἰὼν—οὐδὲ σ' ἐγὼ λίσσομαι:** χαρακτηριστικὴ ἡ ἔντονος προτροπὴ τοῦ Ἀγαμέμνονος πρὸς τὸν Ἀχιλλεῦ, ὅπως ἀναχωρήσῃ, δεικνύουσα πείσμα καὶ ἀδιαφορίαν διὰ τὴν μελετημένην ἀπὸ τὸν Ἀχιλλεῶς ἀπόφασιν.—**μάλιστα δὲ ματίετα Ζεὺς:** Ὁ Ἀγαμέμνων εἰς τὴν θέσιν τοῦ Ἀχιλλεῶς προβάλλει τὸν συνετὸν Δία, διὰ νὰ δείξῃ ὅτι ἀφίνει ἀδιάφορον.—**αἰεὶ γάρ ται ἔρις... μάχαι τε—εἰ μάλα καρτερός ἐσσι... οἴκαδ' ἰὼν... ἄνασσε:** ἀσύνδετα, χαρακτηριστικὰ τῆς ψυχικῆς ταραχῆς.—**σὺν ναυσί τε σῆς καὶ σοῖς ἑτάροισι Μυρμιδόνεσσιν ἄνασσε σέθεν:** παρήχησις τοῦ σ. διὰ νὰ δειχθῇ ὅλο τὸ πάθος καὶ ἡ ὀργὴ τοῦ ὀμιλοῦντος.—**Μυρμιδόνεσσιν ἄνασσε:** Ὁ Ἀγαμέμνων διὰ τῆς φράσεως αὐτῆς ὀμιλεῖ μετὰ περιφρονήσεως πρὸς τὸν Ἀχιλλεῦ.—**οὐκ ἀλεγίζω οὐδ' ὄθομαι:** συνωνυμία.—**τό σὺν γέρας:** με ἔμφασιν.—**ἴσον φάσθαι—ὁμοιωθήμεναι:** συνωνυμία. Ὁ λόγος τοῦ Ἀγαμέμνονος διακρίνεται διὰ τὴν ἀδιοφορίαν του πρὸς τὴν ἀπειλήν τοῦ Ἀχιλλεῶς τὴν ὁποίαν δέχεται περιφρονητικῶς.

Νόημα

Οἱ βαρύτατοι λόγοι τοῦ Ἀχιλλεῶς, ἐξερέθησαν τὸν Ἀγαμέμνονα καὶ προτρέπει αὐτὸν νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ἀπειλήν του. Φύγε γρήγορα ἂν τὸ ἐπιθυμῆς, ἡ ἀπουσία σου δὲν θὰ γίνῃ αἰσθητὴ. ἐφ' ὅσον ὑπάρχουν ἐνταῦθα ἄλλοι πλησίον μου καὶ πρὸ πάντων ὁ Ζεὺς. Φύγε, διότι μοῦ εἶσαι μισητός, διότι εἶσαι φιλόνομος. Ἐὰν δὲ ἔχῃς δύναμιν τοῦτο τὸ ὀφείλεις εἰς κάποιον θεόν. Πήγαινε λοιπὸν εἰς τὴν πατρίδα σου καὶ βασίλευε μετὰ τῶν Μυρμιδόνων καὶ ἀδιαφορῶ διὰ τὴν ὀργὴν σου. Σοῦ ἀπαντῶ ὅμως εἰς τὴν ἀπειλήν σου

τὰ ἐξῆς : Καθὼς ἀπὸ ἐμὲ ὁ Ἀπόλλων ἀφαιρεῖ τὴν Χρυσῆϊδα, ὅποιαν θὰ στείλω μὲ ἰδικόν μου πλοῖον, ὁμοίως θὰ ἀφαιρέσω σὲ τὴν ὀραίαν Βρισηΐδα, διὰ τὴν γνωρίσσης πόσον εἶμαι ἀνὰ ῥός σου.

Στ. 188—205

ᾠς φωτο· | Πηλεΐ | ωνι || δ' ἄ | χος γένετ' | ἐν δὲ οἱ | ἦτορ
στήθεσ | σιν λασί | οισι || δι ' ἀνδιχα | μερμή | ριξεν,
ἦ ὁ γε | φάσγανον | ὄξυ || ἐ | ρυσσάμε | νος παρά | μηροῦ

τοὺς μὲν ἄ | ναστή | σει εν, || ὁ δ' ᾠ | Ἀτρεΐ | δην ἕνα | ρίζοι,
ἦε χό | λον παύ | σείεν || ἐ | ρητύ | σείε τε | θυμόν.
ἦος ὁ | ταῦθ' ὄρ | μαινε || κα | τὰ φρένα | καὶ κατὰ | θυμόν,

ἔλκετο | δ' ἐκ κολε | οῖο μέ | γα ξίφος, || ἦλθε δι' Ἀ | θήνη
οὐρανό | θεν· πρὸ γαρ | ἦκε θε | ἄ || λευ | κώλενος | Ἥρη,
ἄμφω ὁ | μῶς θυ | μῶ || φιλέ | ουσά τε | κηδομέ | νη τε
στή δ' ὀπι | θεν, ξαν | θῆς || δὲ κό | μης ἔλε | Πηλεΐ | ωνα
οἶω | φαινομέ | νη || τῶν | δ' ἄλλων | οὔ τις ὁ | ῥᾶτο
θάμβη | σεν δ' Ἀχιλλεύς, || μετὰ | δ' ἐτράπετ' | αὐτίκα | δ' ἔγνω

Παλλάδ' Ἀ | θηναίην· || δει | νῶ δὲ οἱ | ὄσσε φά | ανθεν·
καί μιν | φανή | σας || ἔπε | α πτερό | εντα προ | σηῦδα·
«τίπτ' αὐτ', | αἰγίο | χοτο· || Δι | ὅς τόκος, | εἰλή | λουθας ;
ἦ ἵνα | ὕβριν ἴ | δη || Ἄγα | μέμοννος | Ἀτρεΐ | δαιο ;
ἀλλ' ἐκ | τοι ἔρέ | ω, || τὸ δὲ | καὶ τελέε | σθαι ὁ ἴω·
ἦς ὕπε | οπλί | ησι || τάχ' ἄν ποτε | θυμόν ὁ | λέσση».

Λογοτεχνικὴ ἀπόδοσις :

Ἔτσι εἶπε· κι' ὁ Πηλεΐδης μὲ φουντωμένη τὴν ψυχὴ
στὰ δασωμένα στήθια, δυὸ σκέψεις τὸν κρατοῦσαν
ἦ τὸ σπαθὶ ἄπ' τὸ πλευρὸ τὸ κοφτερὸ νὰ σύρει,
καὶ νὰ σκορπίσει ὅλους τοὺς νὰ σφάζει τὸν Ἀτρεΐδη,
ἦ νὰ σιγάσει τὸ θυμὸ, μαλάζει τὴν ψυχὴ του.
Μὰ αὐτὰ σὰν στριφογύριζαν τὰ δυὸ μὲς τὴν ψυχὴ του,
κι' ἄπ' τὸ θηκάρι τὸ σπαθὶ τραβοῦσε τὸ μεγάλο,
Ἡ Ἀθηνᾶ, ἄπ' τὸν οὐρανό ! τὴν στέλνει ἢ λευκοχέρα
ἢ Ἥρα π' ὁμοια ἀγαπᾶ τοὺς δυὸ τοὺς καὶ φροντίζει.
Κι' ἄπ' τὰ ξανθὰ του τὰ μαλλιά κρατάει τὸν Πηλεΐδη
χωρὶς οἱ ἄλλοι νὰ θωροῦν μονάχα αὐτὸς ἄπ' ὅλους.
Γυρίζει πίσω καὶ κοιτᾶ, ξαφνιαίνει ὁ Ἀχιλλέας

Ἐπιγραφή

Ὁ Ἀγαμέμνων δέχεται μέ ἀδιαφορίαν τὴν δήλωσιν τοῦ Ἀχιλλέως καὶ ἀπειλεῖ αὐτὸν ὅτι θά τοῦ ἀφαιρέσῃ τὴν Βρισηίδα.

Στ. 188—205.

Ἔτσι εἶπεν. Ὁ δὲ Πηλεΐδης ἠγανάκτησε καὶ ἡ ψυχὴ του μέσα εἰς τὸ πυκνόμαλλον στήθος του ἐταλαντεύετο μεταξύ δύο σκέψεων, ἂν αὐτὸς ἐπρεπε, ἀφοῦ ἀνασύρῃ τὸ παρά τὸν μηρό του κοπτερόν [ξίφος,

αὐτοῦς μὲν νὰ ἐκδιώξῃ, τὸν δὲ Ἀτρεΐδην νὰ φονεύσῃ. ἢ νὰ καταπραυῖνῃ τὴν ὀργὴν του καὶ νὰ συγκρατήσῃ τὸν θυμόν του. Ἐνῶ αὐτὸς αὐτὰ διελογίζετο εἰς τὴν ψυχὴν του καὶ τὴν καρδίαν [του,

ἤρχισε δὲ νὰ σύρῃ ἀπὸ τὴν θήκην τὸ μέγα ξίφος, ἦλθεν ἡ Ἀθηνᾶ ἀπὸ τὸν οὐρανόν. Διότι τὴν ἔστειλε ἐκεῖ ἡ λευκοβραχίων Ἥρα, ἡ ὁποία ἐξ ἴσου ἠγάπα ἀπὸ καρδίας καὶ τοὺς δύο καὶ ἐνδιαφέρετο. Ἐστάθῃ δὲ ὀπισθεν καὶ ἔπιασε ἀπὸ τὴν ξανθὴν κόμην τὸν Πηλεΐδην εἰς αὐτὸν μόνον φανερῇ. Οὐδεὶς δὲ ἐκ τῶν ἄλλων ἐβλεπε ταύτην. Ἐξεπλάγῃ δὲ ὁ Ἀχιλλεὺς καὶ ἐστράφη πρὸς τὰ ὀπίσω, ἀμέσως δὲ [ἀνεγνώρισε

τὴν Παλλάδα Ἀθηνᾶν. Ἦστραψαν δὲ φοβερὰ οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς. Καὶ μέ δυνατὴν φωνὴν εἶπεν πρὸς αὐτὴν πτερωτοῦς λόγους. «Διατί ἄραγε ἦλθες, τέκνον τοῦ αἰγιόχου Διός ; μήπως ἵνα ἴδῃς τὴν ὑπεροψίαν τοῦ Ἀτρεΐδου Ἀγαμέμνονος ; ἀλλὰ θά σοῦ εἶπω φανερά, αὐτὸ δὲ νομίζω ὅτι θά πραγματοποιηθῇ. Ἐκ τῆς ἀλαζονείας του οὗτος γρήγορα κάποτε θά χάσῃ τὴν ζωὴν [του».

σὰν τὴν Παλλάδα τῇ θωρεῖ. Λάμπες σκορποῦν τὰ μάτια· καὶ μέ φωνὴ ποῦ βρόνταε φτερόλογα τῆς λέει·

«Τ' ἀσπιδοσεῖστίη σύ παιδί, τοῦ Δία, δῶ γιατί ἤρθες ἰ τοῦ Ἀτρεΐδῃ Ἀγαμέμνονα νὰ δεῖς τὴν περηφάνειαν ; μὰ ξάστερα θεὲ νὰ σοῦ πῶ, κι' ὅπως θαρῶ θά γίνει. Ἄπ' τὴν περφάνεια τὴν πολλή γρήγορα θά πεθάνει»

Γραμματικὰ—Σημασιολογικὰ

Φάτο=ἐπ. ἀντί ἔφατο, γ' ἐν. μεσ. ἀορ. β' τοῦ φημί μέ ἐνεργ. σημ.=εἶπε. Πηλεΐωνι=δοτ. τοῦ ἐπιθ. Πηλεΐων (Πηλεὺς) = ὁ ἀνήκων εἰς τὸν Πηλέα, ὁ υἱὸς τοῦ Πηλέως (πατρονυμικόν, ἀντί Πηλεΐδῃ). ἄχος, εὖς (τὸ)=ἄλγος, πόνος, λύπη (ἄχυνται. Παρ' Ὀμήρω πάντοτε ἐπὶ τοῦ πνεύματος, τῆς ψυχῆς καὶ οὐδέποτε ἐπὶ τοῦ

σώματος). γένετ', ἀντί ἐγένετο=κατέλαβε. ἐν, ὡς ἐπιρ.= ἐντός, σα. οἶ=δοτ. προσ. ἀντων. γ' προσ.=αὐτῷ. ἦτορ, ορος (τὸ)=καρδία (ἐν χρήσει μόνον κατ' ὄν. καὶ αἰτ. ἐν.). λασίοισι=δοτ. πληθ. λάσιος -η -ον=δασύς, μαλλιαρός. διάνδουχα, ἐπιρ.=κατὰ δύο τοὺς ποὺς(διὰ-ἀνά-δίχα). διάνδιχα μερμηρίζειν=ταλαντεύεσθαι μεταδύο γνωμῶν. μερμηρίζεν=ὄρ. ἀορ. τοῦ μερμηρίζω, μελλ. μερμηρίζω, ἀορ. α' μερμηρίζω=εἶμαι πλήρης μεριμνῶν, σκέπτομαι σοφῶς, ἀμφιταλαντεύομαι. ὁ (δεικτ.)=οὗτος φάσανον (τὸ)=κοπτεροῦ ἐργαλεῖον, ξίφος (ἀντί σφάγανον, ἐκ τοῦ σφάζω). ἐρυσσάμενος=μτχ. ἀορ. α' ἐρυσσάμην, πρακ. εἴρωμαι = σύρω. ἀνασύρω. τοῦ (δεικτ.)=τούτους. ἀναστήσειεν=εὐκτ. ἀορ. α' τοῦ ἀνίστημι=σηκνῶ, ἐκδιώκω. ὁ (δεικτ.) = οὗτος. ἐναρίζοι = εὐκτιτῆ. ἐνεστὶ τὸ τοῦ ἐναρίζω, μελλ. ἐναρίζω, ἀορ. α' ἐνάριζα = σκυλεύω φονεθῆντα ἐχθρόν, ἀποκτείνω. ἦε = διαζ. συνδ. ἀντι ἦ. χόλος (ὁ) σφοδρά, ἀγρία ὀργή. παύσειεν = εὐκτικὴ ἀορίστου α' τοῦ παύω. ἐρητύσειε=εὐκτ. ἀορ. α' τοῦ ἐρητεύω, μελλ. ἐρητύσω, ἀορ. α' ἐρητύσα=κρατῶ ὀπίσω, ἀναχαιτίζω, καταστέλλω. θυμός = καὶ πάθος. μανία. ἦος=συνδ. χρον. ἀντι ἔως. ὁ=οὗτος. ὄρμαινε = παρατ. τοῦ ὄρμαινώ, ἀορ. α' ὄρμηνα=κινῶ, ἀνακινῶ, μελετῶ, σκέπτομαι. ἐσκετο=μεσ. παρατ. τοῦ ἔλκω=σύρω. κολεοῖο=γεν. ἐν, τοῦ κολεῖν (ὁ) ἢ κολεὸν (τὸ) = ἡ θήκη τοῦ ξίφους. πρὸ+ἦκε, προἦκε = ὄριον. ἀορ. β' τοῦ προΐημι=στέλλω, ἀποστέλλω. λευκῶλενος = ἐπιθ. τὸ ἦρας ἢ ἔχουσα λευκοὺς τοὺς βραχίονας, ὠραία (λευκός+ὠλένη) ἄμοφος=καὶ τοὺς δύο ὄμοῦ, ἀμοτέρους (λατ. ambo). ὄμῳς, ἐπιρ. ὁμοίως, ὡσαύτως, ἐξ ἴσου (ἐκ τοῦ ὄμας=ὄμοιος). κηδομένη = μετ. ἐνεστ. τοῦ κήδομαι=προνοεῖν, μεριμνῶ. στή=ἔσθη. ὄπιθεν = ἐπιποιοιητ. ἀντι ὀπισθεν. ἔλε=(ἀττ. εἶλε) γ' ἐν. ἀορ. β' τοῦ αἰρέω=λαβάνω. οἶφ=δοτ. ἐν. τοῦ οἶος -η -ον=μόνος. ὄρατο. ἀντι ἐώρα=βλεπε. θάμβησεν=ὄριστ. ἀορ. α' τοῦ θαμβέω. μελλ. θαμβήσω, ἀορ. α' θάμβησα, παρακ. τεθάμβηκα=εἶμαι ἐκθαμβος, καταστρέφομαι μετὰ+ἐτράπετο, μετετράπετο=παρατ. τοῦ μετατρέπομαι=στρέφομαι ὀπίσω. αὐτίκα=ἀμέσως, πάραυτα. (αὐτι+πρόσφυμα καὶ). Πολλάς, ἀδὸς=ἐπώνυμον τῆς Ἀθηνᾶς, ἢ παρθένος (πρβλ. πάλλας=νέος) Ἀθηναιά=ἡ θεὰ Ἀθηνᾶ. δεινῶ=δυσκ. τοῦ δεινός. οἶ=δοτ. ἐν. προσωπ. ἀντων. γ' προσ.=αὐτῷ. ὄσσε=οἶ δύο ὀφθαλμοὶ (δυσκ. οὐδ. μόνον κατ' ὄν. καὶ αἰτ.) φάανθεν=γ' πληθ. παθ. ἀορ. α' τοῦ φαεῖν=φωτίζω, λάμπω. μιν=αἰτ. ἐν. προσωπικῆς ἀντων. γ' προσ. δι' ὅλα τὰ γένη=αὐτόν, ἦν, ὁ. φωνήσας=μτχ. ἀορ. τοῦ φωνέω=ἐκβάλλω φωνήν. προσηύδα=παρατ. τοῦ προσαιδάω, παρατ. προσηύδων, μελλ. προσαιδήσω=ὀμιλῶ πρὸς τινα, τὸν προσφωνῶ. τίπτε ἐπιρ.=διαστῆραγε : (τι+ποτέ). αὐτε=πάλιν. αἰγίοχος, ὄν=ὁ φέρων ἢ κραδαίνων τὴν αἰγίδα. ἐπιθ. τοῦ Διὸς (ἐκ τοῦ αἰγίς=ἡ ἀσπίς τοῦ Διὸς+ἔχω) τέκος (τὸ)=τέκνον (ἐκ ῥίζ. τεκ— τοῦ τίκτω, ἀορ. β' ἔτεκον). εἰλή

θας=β' έν. παρακ. ειλήλουθα άντι έλήλουθα του έρχομαι· ύπερσ.
 ηλούθειν ή, έπιρ. έρωτημ.=μήπως. ιδη=β' ένικ. ύποτ. μέσου
 ρ. β' μέ ένεργ. σημ. του όράω. τει=σοι έκ+έρéων, έξερέω=ό-
 στ. μελλ. του ειρω=λέγω, όμιλω (ώς ένεστ. αύτου κυρίως χρησιμ.
 έξαγορεύω, ως άορ. δέ ό έξείπον). τó=τουτο. τελέεσθαι=άπα-
 μφ. μεσ. μελλ. με παθ. σημ. του τελέομαι=φέρομαι εις πέρας,
 αγματοποιούμαι. δίο (και όιομαι)=οίμαι· νομίζω. ής=δοτ. πληθ.
 ν. θηλ. κτητ. άντων. γ' προσ. άττ. αίς (δς, ή, ό άντι έός, έή, έόν
 δικός του). ύπεροπλήσιν=δοτ. πληθ. του ύπεροπλή (ή)=ύπερο-
 α· αύθάδεια. τάχα=ταχέως ποτε (έγκλιτ. έπιρ.)=κάποτε. θυμός.
 ώ=ζωή. όλέσση=ύποτ. άορ. α' του όλλυμι, μελλ. όλέσω και όλέσ-
 ο, άορ. όλεσα και όλεσσα=καταστρέφω, φονεύω· άποβάλλω, χά-
 ο. άν όλέσση=άντι μελλ. όλέσσει.

οντακτικά

ήθεσιν λασίοισι=δοτ. τοπική. ή ό γε... άναστήσειν, ό δ' Άτρεί-
 ν έναρίζοι—ήε... θυμόν=διμελής πλαγία έρώτησις ως έπεξήγη-
 ς εις τó διάνδιχα· τά ρήματα εις εύκτικήν του πλαγίου λόγου,
 ότι ή έρώτ. έξαρτάται έξ' ίστορικού χρόνου, δηλ. έκ του μερμή-
 ξεν. παρά μηροϋ : ή παρά μετά γενικής σημ. κυρ. κίνησιν έκ
 ύ πλησίον και παραπλεύρως τινός έκ του πλαγίου.ήος ό... ζίφος
 χρον. προτ. πρό+ήκε=τμήσις. λευκώλενος Ήρη=παράθεσις. θυμώ
 δοτ. τοπική. φιλέουσα—κηδομένη=μτχ. έπιθετικά. ξανθής κόμης
 γεν. μεριστική. Πηλείωνα=άντικ. του έλε. φαινομένη=μτχ. τροπ.
 φ=άντικ. του φαινομένη. των άλλων=γεν, διαίρ. μετά+έτράπετο
 τμήσις. δεινώ=κατηγ. ύσσε=ύποκ. του φάανθεν. μιν—ξπεα=άντικ.
 ύ προσήυδα. έκ+έρéω=τμήσις. σοι=άντικ. του έξερέω. τó δέ=ύ-
 οκ. του τελέεσθαι. τελέεσθαι=είδ. άπαρεμφ. έκ του δίο. ής ύπε-
 οπλήσι=δοτ. τής αίτίας.

ραγματικά

στήθεσιν λασίοισι : τά δασύτριχα στήθη άείποτε έθεωρούντα
 οδειξις δυνάμεως και άνδρείας.—διάνδιχα μερμήριξεν: ό Άχιλλεύς
 αφεταλαντεύθη άρχικώς όχι έκ φόβου αλλά έκ σεβασμού προς τó
 ζώμα του Άτρείδου.—φάσανον : ζίφος χαλκοϋν άμφιστομον, φε-
 όμενον έντός θήκης, του κολεού, τó κύριον των έπιθετικών όπλων
 ής έποχής· άνηρτάτο δια λωρίου, του τελαμώνος, άπό του δεξιού
 μου επί του άριστερου μηροϋ.—τους μέν : ένν. τους περι τον Ά-

γαμέμνονα παρόντας Ἀχαιοῦς.— ἦλθε δ' Ἀθήνη οὐρανόθεν : ἐν τῷ ἔπει συχνότατα ἀναφέρεται ἄμεσος ἐπέμβασις τῶν Ὀλυμπίων πρὸς διευθέτησιν ζητημάτων τῶν θνητῶν. Οἱ ἐξέχοντες ὁμηρικοὶ ἥρωες εἶχον ἕκαστος τὸν προστάτην θεὸν του, ὅστις καθωδῆγει αὐτοὺς εἰς τὰς πράξεις των καὶ τοὺς ἐβοήθει ὡσάκις παρίστατο ἀνάγκη. Ἡ Ἀθηνᾶ, ἀγαπητὴ θυγάτηρ τοῦ Διὸς συμβολίζουσα τὴν σοφίαν τὴν σύνεσιν καὶ τὴν βίωμην κατελθοῦσα ἐξ οὐρανοῦ καὶ ἐγκαίρως ἐπεμβᾶσα ἀπέτρεψεν τὸν φόνον τοῦ Ἀγαμέμνονος.— ξανθῆς δὲ κόμης : ἡ πλουσία καὶ ὠραία κόμη ἐθεωρεῖτο κατὰ τοὺς ἠρωϊκοὺς χρόνους, στοιχεῖον καλλονῆς, ἡ ξανθὴ δὲ ἰδιαιτέρως.— δεινῶ δὲ ὄσσε φάανθεν : ἤστραψαν χαρακτηριστικῶς οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς Ἀθηνᾶς καὶ παρέλυσαν τὴν κίνησιν τοῦ Ἀχιλλέως πρὸς ἀνάσπασιν τοῦ ξίφους.— ἔπεα πτερόντα : διότι οἱ λόγοι ἐξερχόμενοι ἀπὸ τοῦ στόματος δὲν ἐπιστρέφουν πλέον ἀλλὰ χάνονται ὡς πτηνὰ διαφεύγοντα ἐκ τοῦ κλωβοῦ (πρβλ. λατ. *verba volant, scripta manent*). αἰγίοχιο : καλεῖται οὕτω ὁ Ζεὺς διότι κραδαίνει τὴν αἰγίδα, ἣτι ἦτο θεία καὶ τρομερὰ ἄσπις συμβολίζουσα τὴν θύελλαν καὶ τὴν καταίγίδα· αὕτη περιγράφεται λαμπρότατα ἐν Ἰλιάδι E 738.

Αἰσθητικά

ἐν στήθεσιν... οἱ : σχῆμα καθ' ὅλον καὶ μέρος.— διάνδιχα μέρμηριξεν : Ὀραιοτάτη ἡ ἀμφιταλάντευσις τοῦ Ἀχιλλέως, μεταξὺ δύο διαφόρων ἀποφάσεων. Δι' αὐτῶν ὁ ποιητὴς ἐμφανίζει τὸν ἥρωα φοβερὸν, ἔτοιμον νὰ προβῆ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς τρομερᾶς του ἀποφάσεως. Οὕτω προσδίδει ζωηρότητα εἰς τὴν διήγησίν του καὶ προκαλεῖ τὸ ἐνδιαφέρον τῶν ἀκροατῶν, οἱ ὅποιοι ἀναμένουν μὲ ἀγωνίαν τὸ πρακτέον.— ἔλκετο δ' ἐκ κολεοῖο μέγα ξίφος : Ἡ ἀγωνία αὐτῆ καθίσταται μεγαλυτέρα διὰ τοῦ παραστατικοῦ τούτου στίχου, ὁ ὅποιος φανερώνει ὅλην τὴν κίνησιν τοῦ ἥρωος καὶ τοὺς διαλογισμούς του καὶ ἐγίνε θέμα ζωγραφικῶν παραστάσεων (πρβ. πίνακα τοῦ Γερμανοῦ ζωγράφου Κορνέλιους).— πρὸ—ἦκε, μετὰ—ἐτράπετο, ἐπ'—ἐρέω : τμήσις.— ἔπεα πτερόντα : συχνότατη ἔκφρασις παρ' Ὀμήρῳ (μεταφορὰ ἀπὸ τῶν πτηνῶν).— δεινῶ δὲ οἱ ὄσσε φάανθεν : Ἡ λάμψις τῶν ὀφθαλμῶν τῆς θεᾶς ἀποσποῦν τὸν Ἀχιλλέα ἀπὸ τοῦ διαλογισμοῦ του περισσότερον ἀπὸ αὐτὴν ταύτην τὴν παρουσίαν τῆς Ἀθηνᾶς, διότι εἰς τὸ βλέμμα τῆς θεᾶς ἀποδίδεται ὅλως ἰδιαν

τέρα λάμπις. Ἐάν ὅμως τὴν λάμπιν αὐτὴν ἀποδώσωμεν εἰς τὸν Ἄχιλλεά, καθὼς θέλουσιν νὰ ἐρμηνεύσωσι καὶ τὸν στίχον, πρέπει νὰ διαπιστώσωμεν τὴν ψυχολογικὴν ἐπίδρασιν καὶ τὴν ἐνδόμυχον χαρὰν τοῦ ἥρωος, ὁ ὁποῖος εἰς τὴν κρίσιμον ταύτην στιγμὴν βλέπει τὸν ἀπὸ μηχανῆς θεόν, συμπαραστάτην του.

Νόημα

Ὁ Ἄχιλλεὺς δεχθεὶς τὴν προσβλητικὴν ἀπειλὴν τοῦ Ἀγαμέμνονος, πλήρης ἀγανακτικῆς σκέπτεται ἐὰν ἔπρεπε νὰ διαλύσῃ τὴν συνέλευσιν τῶν Ἀχαιῶν καὶ νὰ κατασφάξῃ τὸν Ἀγαμέμνονα ἢ νὰ συγκρατήσῃ τὸν θυμὸν του. Καὶ ἐνῶ ἀνέστυρε τὸ ξίφος τοῦ ἔτοιμος νὰ δράσῃ, ὄπισθεν αὐτοῦ αἰσθάνεται τὴν παρουσίαν τῆς Ἀθηνᾶς ἢ ὁποῖα κατ' ἐντολὴν τῆς Ἥρας ἔρχεται διὰ νὰ ἀποτρέψῃ αὐτὸν ἀπὸ τὴν καταστρεπτικὴν ἀπόφασίν του. Ἀναγνωρίσας τὴν θεῶν, ἀπὸ τὴν φοβερὰν λάμπιν τῶν ὀφθαλμῶν τῆς, πλήρης ἐκπλήξεως ζητεῖ νὰ πληροφορηθῇ τὸν σκοπὸν τῆς ἐπεμβάσεώς της, δηλῶν εἰς αὐτὴν, ὅτι ὁ Ἀγαμέμνων λόγῳ τῆς ἀλαζονείας του θὰ χάσῃ συντόμως τὴν ζωὴν του.

Ἐπιγραφὴ

Ἡ ἐπέμβασις τῆς Ἀθηνᾶς ἀποτρέπει τὸν Ἄχιλλεά νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ἀπόφασίν του.

Τὸν δ' αὖ | τε προσέ | ειπε θε | ἄ || γλαυ | κῶπις Ἄ | θήνη·

«ἤλθον ἐ | γὼ παύ | σουσα τε | ὄν μένος, || αἶ κε πί | θηαι,

οὐρανό | θεν· πρὸ δὲ | μ' ἤκε θε | ἄ | λευ | κώλενος | Ἕρη,
ἄμφω ὁ | μῶς θυ | μῶ | φιλέ | ουσά τε | κηδομέ | νη τε.
ἀλλ' ἄγε | λήγ' ἔρι | δος, || μη | δὲ ξίφος | ἔλκεο | χειρί·

ἀλλ' ἦ | τοι ἔπε | σιν μὲν ὁ | νείδισον || ὡς ἔσε | ταί περ·

ᾧδε γάρ | ἐξερé | ω, || τὸ δὲ | καὶ τετε | λεσμένον | ἔσται·
καὶ ποτὲ | τοι τόσ | Ὅσα πα | ρέσσεται || ἀγλαὰ | δῶρα,
ἕβριος | εἵνεκα | τῆσδε· || σὺ | δ' ἴσχεο, | πείθεο | δ' ἡμῖν».

Λογοτεχνικὴ ἀπόδοσις

Σ' αὐτὸν δὲ ἀποκρίθηκεν ἡ λαμπραμάτα ἡ Ἄθηνᾶ.
«Ἐγὼ ἐδῶ κατέβηκα νὰ πάψω τὸ θυμὸ σου,
ἀπ' τὰ οὐράνια, μ' ἔστειλε ἡ λευκοχέρα Ἕρα,
ἡ ὁμοία τοὺς δυὸ σας ἀγαπᾶ κι' ἀπὸ καρδιάς πονάει.
Μὰ ἔλα τὰ μαλώματα σταμάτα· μὴ βγάξεις τὸ σπαθί σου
μόνο μὲ λόγια πέστου τα στὸ στόμα σου ὅπως ἔρθουν.
Γιατὶ καὶ τοῦτο φανερὰ θὰ εἰπῶ καὶ πού θὰ γίνει.
Τρίδιπλα κάποτε σὲ σὲ θε νὰ δοθοῦνε δῶρα
γιὰ τούτηνε τὴν προσβολή. Σταμάτα κι' ἄκουσέ με».

Γραμματικὰ—Σημασιολογικὰ

τὸν (δεικτ.) τοῦτον. αὐτε=τότε, πάλιν, ἐκ δευτέρου (αὐ+τε).
γλαυκῶπις -ιδος=ἐπιθ. μόνον τῆς Ἄθηνᾶς ἡ ἔχουσα σπινθηροβό-
λους, φωτεινοὺς ὀφθαλμοὺς (γλαυκός=στιλπνός+θεμ. ὠπ—). τεός
-ῆ -ὄν=κτητ. ἀντων. β' προσ. ἀντι σός -σῆ -όν=ιδικός σου. μένος
(τὸ)=ὄρμη. θυμός, ὄργη. αἶ κε=ἔάν. πίθηαι =β' ἐν. ὑποτ. ἄορ. β'
τοῦ πείθομαι=ὑπακούω. οὐρανόθεν, ἐπιρ.=ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ (κυρίως)
εἶναι παλαιὰ γεν. τοῦ οὐρανόσ, διὰ τοῦτο συνάπτεται ἐνίοτε καὶ με-
τὰ προθέσεως, ἐξ οὐρανόθεν, ἀπ' οὐρανόθεν). πρὸ+ἤκε, προῆκε=
ὀριστ. ἄορ. β' τοῦ προῖημι=ἀποστέλλω λήγε = προστ. ἐνεστ. τοῦ
λήγω, παρατ. ἔληγε, μελλ. λήξω, γ' πληθ. ἄορ. λήξαν = παύω, κα-
τευνάζω. ἔλκεο=προστ. ἐνεστ. τοῦ ἔλκομαι = σύρω, τραβῶ. ἦ τοι
=βεβαίωτ. ὀνειδισον=προστ. ἄορ. τοῦ ὀνειδίζω=ὑβρίζω, μέφομαι.
ἔσεται=μελλ. τοῦ εἰμί, ἄττ. ἔσαι. ἐξερéω = ὀριστ. μελλ. τοῦ εἶρω
=λέγω=ρητῶς ὁμιλῶ. τὸ (ἀναφ.)=τὸ ὁποῖον. καί=ἐπιδοτικός. ποτε
=κάποτε. τοι=σοι. παρέσσεται τοι = θὰ θεθοῦν, εἰς τὴν διάθεσίν

πρὸς αὐτὸν δὲ πάλιν εἶπεν ἡ θεὰ, ἡ ἔχουσα σπινθηροβόλους ὀφθαλμοὺς Ἄθηνᾶ.
 Ἦλθον ἐγὼ διὰ νὰ καταπαύσω τὴν ὀργὴν σου, ἐὰν ὑπακούσῃς [εἰς ἐμέ,
 πρὸ τὸν οὐρανόν. Μὲ ἔστειλε δὲ ἡ θεὰ ἡ λευκοβραχίον Ἦρα,
 ἡ ὁποία ἀγαπᾷ ἐξ Ἰσου καὶ τοὺς δύο ἀπὸ καρδίας καὶ ἐνδιαφέρεται.
 Ἀλλ' ἐμπρός, παῦσε τὴν φιλονικίαν, οὔτε νὰ σύρῃς τὸ ξίφος διὰ [τῆς χειρός,
 ἀλλὰ βεβαίως διὰ λόγων ὕβρισε (αὐτόν), ὅπως θὰ σοῦ ἔλθουν (εἰς [τὸ στόμα).
 ἵνα ἵνα τοιοῦτοτρόπως θὰ εἶπω φανερά καὶ τοῦτο νομίζω ὅτι θὰ γίνῃ.
 Ἄποτε καὶ τρεῖς φορὲς θὰ σοῦ δοθοῦν λαμπρὰ δῶρα
 ἐπὶ αὐτὴν τὴν προσβολήν. Σὺ λοιπὸν συγκροτήσου καὶ ὑπάκουσε [εἰς ἡμᾶς».

σου, θὰ σοῦ προσφερθοῦν. ἀγλαὸς -ἡ -ὸν = ἐξαιρετός, λαμπρός. ὕβριος = γεν. ἐν. ἀντὶ ὕβρεως. ἰσχεο = προστ. μεσ. ἐνεστ. τοῦ ἰσχω (ἐξέρου τύπου τοῦ ἔχω) = κρατῶ, συγκρατῶ, ἀναχαιτίζω. ἰσχομαι = συγκρατῶ, ἀναχαιτίζω ἐμαυτόν. πείθεο = προστ. ἐνεστ. τοῦ πείθομαι.

Συντακτικὰ

τὸν = ἀντικ. τοῦ προσέειπε. παύσουσα = μετχ. τελ. αἶ κε πίθηαι = προστ. ὑποθ. προ + ἦκε = τμησις. λευκώλενος Ἦρα = παράθεσις. ἄμφω = ἀντικ. θυμῶ = δοτ. τοπική. φιλέουσα — κηδομένη = μετχ. ἐπιθ. ἔριδος = ἀντικ. τοῦ λήγε. χειρὶ — ἔπεσιν = δοτ. ὄργαν. ὡς ἔσεται περ = προστ. ἀναφ. ὧδε = σύστοιχ. ἀντικ. τοῦ ἐξερέω. τὸ δέ... ἔσται = προστ. ἀναφ. τοι = δοτ. ἠθική. δῶρα = ὑποκ. τοῦ παρέσσεται (ἀττ. σύνταξις). ὕβριος εἵνεκα = ἀναγκαστικὸν αἴτιον. ἡμῖν = ἀντικ. τοῦ πείθεο.

Πραγματικὰ

γλαυκῶπις Ἄθήνη: καλεῖται οὕτω οὐχὶ ὡς ἔχουσα ὀφθαλμοὺς γλαυκός, ἀλλ' ὡς ἔχουσα ὀφθαλμοὺς φωτεινοὺς, σπινθηροβόλους καὶ τοῦτο προσειδιάζεν εἰς τὴν σοφίαν καὶ τὴν ρώμην τῆς θεᾶς· οἱ ἀρχαῖοι ἐκ παρανοήσεως εἶχον ἐρμηνεύσει τὸ ἐπίθετον ἐκ τῆς γλαυκός καὶ διὰ τοῦτο εἶχον συνδέσει τὴν θεὰν πρὸς τὴν γλαῦκα. πρὸς δὲ μ' ἦκε.. Ἦρα: ἡ Ἦρα ὡς βασίλισσα τοῦ οὐρανοῦ ἡδύνατο νὰ παραγγέλλῃ εἰς τὰς ἄλλας θεὰς τὴν ἐκτέλεσιν διαφόρων ἐπιθυμιῶν τῆς.— πείθεο δ' ἡμῖν: δηλ. εἰς τὴν Ἄθηνᾶν καὶ τὴν Ἦραν.

Αἰσθητικὰ

πρὸ — ἦκε: τμησις.— αἶ κε πίθηαι: Ἡ Ἄθηνᾶ ὀμιλεῖ τοιοῦτο-

τρόπως πρὸς τὸν Ἄχιλλέα, ὄχι διότι πιστεύει, ὅτι οὗτος θὰ παρακούσῃ τὴν ἐντολὴν τῆς θεᾶς ἀλλὰ διὰ νὰ καταστήσῃ ἠπιωτέραν τὴν διαταγὴν καὶ κατευνάσῃ τὸν ὠργισμένον ἥρωα, ἀφίνων αὐτὸν ἐλεύθερον νὰ ὑπακούσῃ ἢ καὶ μὴ, ὡς ὄν ἐλεύθερον.—**ξίφος** ἔλκειο **χειρὶ** : προσετέθη τὸ **χειρὶ** πρὸς ζωηροτέραν παράστασιν τῆς ὄλης σκηνῆς (πλεονασμός).—**ἔπεσιν μὲν ὄνειδισον** : Οἱ λόγοι τῆς θεᾶς κατὰ βάθος φαίνονται πολὺ ἀφελεῖς ἀποσκοποῦσα νὰ ἀποτρέψῃ δηλ. τὸν Ἄχιλλέα ἀπὸ τὴν φονικὴν πράξιν.—ἡ θεὰ δὲν διστάζει νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς αὐτὸν οἰασδῆποτε ὕβρεις ἐναντίον τοῦ Ἄγαμέμνονος, πρᾶγμα αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ ἀνάρμοστον καὶ πολὺ παιδαριῶδες καθόσον μάλιστα οἱ λόγοι οὗτοι δὲν θὰ κατέληγον εἰς ἔργα, παρὰ ἀπλῶς εἶχον σκοπὸν νὰ δώσουν διέξοδον εἰς τὴν ὀργὴν τοῦ Ἄχιλλέως.—**τρὶς τόσσα** : αἱ ὑποσχέσεις τῆς θεᾶς, ἐν συνεχείᾳ, δίδονται κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον καὶ νομίζει τις ὅτι ἀπευθύνονται εἰς ὀργισμένον παιδίον καὶ ὄχι εἰς τὸν ἀδάμαστον ἥρωα. Πάντα ταῦτα δ.

στ. 215—222

Τὴν δ' ἄπα | μειβόμε | νος || προσέ | φη πόδας | ὤκυς Ἄ | χιλλεύς· 5
 «χρὴ μὲν | σφωῖτε | ρόν γε, || θε | ἄ, ἔπος | εἰρύσ | σασθαι ΤΤσ
 καὶ μάλα | περ θυ | μῶ κεχο | λωμένον || ὧς γὰρ ἄ | μεινον. Β

δς κε θε | οἷς ἐπι | εἶθη | ται, || μάλα | τ' ἔκλυον | αὐτοῦ». 7

Ἥ καὶ ἐπ' | ἀργυρέ | η κώ | πη || σχέθε | χεῖρα βα | ρεῖαν 7

ἄψ δ' ἔς | κουλέον | ὧσε μέ | γα ξίφος, || οὐδ' ἀπί | θησε Β
 μύθῳ Ἄ | θηναί | ης· || ἡ δ' | Οὐλύμ | πόνδε βε | βήκει 5

δώματ' ἔς | αἰγίό | λοιο Δι | ὅς || μετὰ | δαίμονας | ἄλλους. 7

Λογοτεχνικὴ ἀπόδοσις

Κι ὁ φτεροπόδης πρὸς αὐτὴν ἀπήντησε Ἄχιλλέας.
 «Τὴν προσταγὴν σας βέβαια, θὰ πρέπει νὰ φυλάξω,
 εἶν' πιὸ καλὰ κι ἂν μέσα μου ἀνάφτει ὁ θυμός μου.
 Ὅποιος ἀκούει τοὺς θεοὺς καὶ κείνοι τὸν ἀκούουν».
 Εἶπε καὶ πὰ στὴν ἀσημιὰ λαβὴ κρατάει τὸ χεῖρ
 σπρώχνοντας μέσα τὸ σπαθὶ χωρὶς νὰ παρακούσῃ
 τὴν ὀρμηγεῖα τῆς Ἀθηνᾶς. Καὶ κείνη πιά εἶχε πάει
 μαζί με ὄλους τοὺς θεοὺς στοῦ Δία τὰ παλάτια.

ως, ὅπως εἶπομεν καὶ ἀλλαγῶς εἶναι ἐνδεικτικὰ τῆς ἀφελείας καὶ
τοῦ χαρακτήρος τῶν ἀνθρώπων τῶν Ὀμηρικῶν χρόνων.—ἡμῖν: πρὸς
ἡμᾶς καὶ ἐτέθη μάλιστα καὶ εἰς τὸ τέλος τοῦ στίχου.

ἰήματα

Ἡ Ἀθηνᾶ, ἀπαντῶσα πρὸς τὸν Ἀχιλλέα, λέγει, ὅτι ἦλθεν
ἐπὶ τὸν αὐτοῦ κατ' ἐντολὴν τῆς Ἥρας ἵνα καταπαύσῃ τὴν ὀργὴν
αὐτοῦ. Ἐλα λοιπόν, λέγει, παύσε τὴν φιλονικίαν, μὴ σύρῃς τὸ ξί-
φος, ἀλλὰ μὲ λόγια ὕβρισε τὸν Ἀγαμέμνονα καὶ γνώρισε, ὅτι κά-
ποτε θὰ σοῦ προσφερθοῦν τριπλάσια δῶρα διὰ τὴν προσβολὴν
αὐτῆν.

Ἐπιγραφή

Ἡ Ἀθηνᾶ συμβουλεύει τὸν Ἀχιλλέα νὰ θέσῃ τὸ ξίφος τοῦ εἰς
τὴν θήκην ὑποσχομένης εἰς αὐτὸν πολλαπλάσια δῶρα ἐν τῷ μέλ-
οντι.

τ. 215—222

πρὸς αὐτὴν δε ἀπαντῶν εἶπε ὁ ταχύπους Ἀχιλλεύς·
Πρέπει βέβαια, τὴν ἐντολὴν σας θεά, νὰ φυλάξω,
καὶ πολὺ εἶμαι ὠργισμένος εἰς τὴν ψυχὴν (μου)· διότι εἶναι κα-
[λύτερον.
Εκείνος ὁ ὁποῖος εἰς τοὺς θεοὺς ὑπακούει, εὐχαρίστως τὸν εἰ-
[σακούουν».
εἶπε καὶ ἐκράτησε ἐπάνω εἰς τὴν ἀργυρᾶν λαβὴν τὸ βαρὺ τοῦ χέρι,
σπρωξέ δὲ ἔπειτα εἰς τὴν θήκην τὸν μέγα ξίφος καὶ δὲν παρή-
[κουσεν
εἰς τοὺς λόγους τῆς Ἀθηνᾶς. Αὐτὴ δὲ πλέον εἶχε ὑπάγει εἰς τὸν
[Ὀλυμπον
εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ αἰγιόχου Διός, ἀνάμεσα εἰς τοὺς ἄλλους θε-
[οὺς.

γραμματικά—σημασιολογικά :

μὲν—μὴν—ἀληθῶς, βεβαίως. σφωίτερος -η -ον=κτητ. ἀντων. β'
προσ. δυϊκοῦ = σᾶς τῶν δύο, ἰδικός σας. εἰρύσασθαι = ἀπαρεμφ.
ἀορ. τοῦ ἐρύομαι ἢ εἰρύομαι, μελλ. ἐρύσσομαι, ἀορ. α' εἰρυσάμην
καὶ εἰρυσάμην=σύρω, διασώζω, διαφυλάττω. κεχολωμένον=μετχ.
παρακ. τοῦ χολόομαι=ὀργίζομαι, ἐξερεθίζομαι. ὥς, ἐπιρ.=οὕτως,
οἰουτοτρόπως. ἐπιπείθηται=ὑποτ. ἐνεστ. τοῦ ἐπιπείθομαι =συγκα-
ανεύω, ὑπακούω. ἔκλυον=ὀριστ. ἀορ. τοῦ κλύω, παρατ. καὶ ἀορ.
κλυον=ἀκούω. ἦ=γ' ἐν. παρατ. τοῦ ἡμί, τὸ αἰτὸ ὡς τὸ φημί=λέ-
ω. κῶπη (ἡ)=πᾶν εἶδος λαβῆς (ἐκ ποῦ κάπτω=καταβροχθίζω· λατ.

cario, ὡς τὸ λαβῆ ἔκ τοῦ λαμβάνω). **σχέθε**=ὄριστ. ἄορ. β' τοῦ ἔχω ἀντι ἔσχε. ἄψ, ἐπιρ.=πάλιν, ἔκ νέου (ἔκ τῆς ἀπό+ς πρβλ. λατ. ab=αβ+ς). **κουλεόν**=κολεόν. **ᾠσε**=ὄριστ. ἄορ. α' τοῦ ᾠθέω, παρατ. ᾠθεικε, ἄορ. ᾠσα=ᾠθῶ, σπρώχνω. **ἀπίθησε**=ὄριστ. ἄορ. τοῦ ἀπιθέω, μελλ. ἀπιθήσω, ἄορ. ἀπίθησε=δὲν πείθομαι, παρακούω (στατ. α+ριζ. πιθ— ἔκ τοῦ ἐπιθον ἄορ. β' τοῦ πείθω). **Ἀθηναίη**=Ἀθηνῶν. **Οὐλυμπόνδε**=ἐπιρ. τόπου· εἰς τὸν Ὀλυμπον. **βεβήκει**=ὄριστ. ὑπερσ. τοῦ βαίνω, μελλ. βήσομαι, ἄορ. ἔβησα, παρακ. βέβηκα, ὑπερσ. ἔβεβήκει καὶ βεβήκει=πορεύομαι, ὑπάγω. **μετά**, ὡς ἐπιρ.=ἐν μέσῳ, μεταξὺ. **δαίμων**, ονος (ὁ καὶ ἡ)=θεός, θεά.

Συντακτικὰ

τὴν=ἀντικ. τοῦ προσέφη. **πόδας**=αἰτ. τοῦ κατὰ τι. **εἰρύσασθαι**=τελ. ἀπαρεμφ. ὡς ὑποκ. τρῶ ἀπροσ. χρή. **ἔπος**=ἀντικ. τοῦ εἰρύσασθαι καὶ ὡς ὑποκ. αὐτοῦ ἐνν. ἢ αἰτ. **με**, **κεχολωμένον**=μετχ. ἐνδοτική. **θυμῷ**=δοτ. τοπική. **ἄμεινον**=ἐνν. ἐστί. **ὅς κε θεοῖς ἐπιτείθηται**=προτ. ἀναφορ. ὑποθ. **θεοῖς**=ἀντικ. **ἔκλυον**=γνωμικός ἄορ. αὐτοῦ=ἀντικ. **οὐδ' ἀπίθησεν**=σχῆμα λιτότητος. ἀντι **ἐπίθετο**. **μύθῳ**=ἀντικ. **βεβήκει**=ὁ ὑπερσ. δηλοῖ τὴν ταχεῖαν ἀναχώρησιν τῆς θεᾶς. **δώματα**=ἐπεξεγήγησις. **μετά+αἰτ.** (δαίμονας)· ἐπὶ κινήσεως=κατ' εὐθείαν εἰς τὸ μέσον, μεταξὺ τῶν ἄλλων προσώπων.

Πραγματικὰ

σφωϊτερον ἔπος: δηλ. τὴν ἐντολὴν τῶν δύο θεαινῶν, Ἀθηνᾶς καὶ Ἥρας.—ἐπ' **ἀργυρῆ κώπη**: τὰ ὄπλα τῶν ἀρχαίων ἦσαν ποικιλώτατα κεκοσμημένα· ἐδῶ ἡ λαβὴ τοῦ ξίφους τοῦ Ἀχιλλέως ἦτο ἐπενδεδυμένη δι' ἀργυροῦ ἐλάσματος. **δώματα**... **Διός**: ταῦτα εὐρί-

στ. 223—244

Πηλεΐ δης δ' ἐ ξαῦτις ἄ ταρτη ροῖς ἐπέ εἰσιν	ΤΤ
Ἄτρεϊ δην προσέ εἶπε, καὶ οὐ πω λῆγε χό λοιο·	ΤΤ
«οἴνοβα ρές, κυνός ὄμματ' ἔ χων, κραδί ην δ' ἐλά φοιο, 7	
οὔτε ποτ' ἐς πόλε μον ἄμα λαῶ θωρη χθῆναι	5σ
οὔτε λό χον δ' ἰέ ναι σὺν ἄ ριστή εσσιν Ἄ χαιῶν	5
τέτλη κας θυ μῶ· τὸ δέ τοι κῆρ εἶδεται εἶναι.	5
ἡ πολὺ λῳτὸν ἐστι κα τὰ στρατὸν εὐρὺν Ἄ χαιῶν	ΤΤ
δῶρ' ἀπο αἰρεῖ σθαι=ὅς τις σέθεν ἀντίον εἶπη·	5

κοντο εἰς τὴν ὑψίστην κορυφὴν τοῦ Ὀλύμπου καὶ αὐτοῦ συνήρ-
οντο αἱ συνελεύσεις τῶν θεῶν.

ἱσθητικά

χρῆ μὲν σφωίτερόν γε, θεά, ἔπος εἰρύσσασθαι· ὃς κε θεοὶς πε-
εἴθηται... Οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ Ἀχιλλέως δεικνύουσι τὰς ἀντιλήψεις
τῶν ἀνθρώπων τῆς Ὀμηρικῆς ἐποχῆς περὶ τῶν θεῶν καὶ τὰς ὑπο-
ρεώσεις των ἔναντι αὐτῶν. Ὁ ποιητὴς μὲ τὰ ὀλίγα λόγια τὰ ὀ-
δία θέτει εἰς τὸ στόμα τῆς Ἀθηνᾶς, ἐμφανίζει τὸν Ἀχιλλέα ὑπο-
σώμενον ἀμέσως εἰς τὴν θεϊκὴν ἐπιταγὴν.—Ἡ καὶ ἐπ' ἀργυρῆ
ὄπη σχέθε χεῖρα βαρεῖαν, ἅψ δ' εἰς κουλεὸν ὥσε μέγα ξίφος: Οἱ
οὗτοι στίχοι εἶναι θαυμασίως γραφικοί. Δι' ὀλίγων λέξεων ὁ
ποιητὴς κατῴρθωσε νὰ παραστήσῃ ὅλην τὴν σκηναίαν ἐξελισσομέ-
νην εἰς βραδύ ἐπιβλητικὸν ρυθμὸν πλήρη περισκέψεως, ὅπως συμ-
αίνῃ εἰς παρομοίας περιστάσεις.—οὐδ' ἀπίθησε=σχῆμα λιτότη-
τος.—βεβήκει: ὁ ὑπερσ. ἐτέθη διὰ νὰ δειχθῆ ὅτι ἡ θεὰ εἶχεν ἤδη
θάσει εἰς τὸν Ὀλυμπον, ὅταν ὁ Ἀχιλλεὺς ἔθεσε εἰς τὴν θήκην
τὸ ξίφος του.

ἰόημα

Ὁ Ἀχιλλεὺς ἀφοῦ ἤκουσε τοὺς λόγους τῆς Ἀθηνᾶς δέχεται
τὴν σύστασιν τῆς θεᾶς παρ' ὄλον τὸν θυμὸν αὐτοῦ καὶ θέτει τὸ
ξίφος εἰς τὴν θήκην, διὰ νὰ ἔχη τοὺς θεοὺς εὐμενεῖς, ἡ δὲ Ἀθηνᾶ
πιστρέφει εἰς τὸν Ὀλυμπον.

Ἐπιγραφή

Ἐπακοή τοῦ Ἀχιλλέως εἰς τὰς συστάσεις τῆς θεᾶς Ἀθηνᾶς.

στ. 223—244

Ὁ Πηλεΐδης ὁμῶς καὶ πάλιν μὲ πειρακτικοὺς λόγους
μιλήσῃ πρὸς τὸν Ἄτρε ἴδην καὶ δὲν ἔπαυσεν ἀκόμη τὸν θυμὸν του.
Μέθυσε, ὁ ὁποῖος ἔχεις ὀφθαλμοὺς μὲν κυνός, καρδίαν δὲ ἐλάφου,
ὅτε ποτὲ πρὸς μάχην μὲ τὸν στρατόν σου νὰ ὀπλισθῆς
ὅτε εἰς ἐπικίνδυνον ἀποστολήν νὰ μεταβῆς μὲ τοὺς ἀρίστους τῶν
Ἀχαιῶν
ἀόλμησες εἰς τὴν καρδίαν σου. Διότι αὐτὸ σοῦ φαίνεται ὅτι εἶναι
[θάνατος.
εβραῖως εἶναι πολὺ συμφερότερον ἀνὰ τὸ ἐκτεταμένον στρατόπε-
[σεδον τῶν Ἀχαιῶν
ἀρπάξης τὰ τιμητικὰ βραβεῖα ἀπὸ ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος θὰ σοῦ φέ-
[ρη ἀντιρρήσεις.

δημοβό | ρος βασι | λεύς, || ἐπει | οὔτιδα | νοΐσιν ἄ | νάσσεις·

ἦ γὰρ ἄν, | Ἄτρείδη, || νῦν | ὕστατα | λωβή | σαιο.
ἄλλ' ἐκ | τοι ἐρέ | ω || και ἐ | πι μέγαν | ὄρκον ὁ | μοῦμαι·

ναί μὰ τό | δε σκῆ | πτρον, || τὸ μὲν | οὔ ποτε | φύλλα και | ὄζους

φύσει, ἐ | πει δῆ | πρῶτα || το | μὴν ἐν ὃ | ρεσσι λέ | λοιπεν,

οὐδ' ἄνα | θηλή | σει. || περι | γὰρ ῥὰ ἐ | χαλκός ἔ | λεψε

φύλλα τε | και φλοι | ὄν· | νῦν | αὔτε μιν | υἱες Ἄ | χαιῶν
ἐν παλά | μης φορέ | ουσι δι | κασπόλοι, || οἷ τε θέ | μιστας
πρὸς Διὸς | εἰρύα | ται· || ὁ δέ | τοι μέγας | ἔσσεται | ὄρκος.

ἦ ποτ' Ἄ | χιλλῆ | ος || ποθῆ | ἵζεται | υἱας Ἄχαιῶν
σύμπαν | τας· τότε | δ' οὔ τι δυ | νήσεται || ἀχνύμε | νός περ

χραιομεῖν, | εὔτ' ἄν | πολλοὶ || ὕφ' | Ἔκτορος | ἀνδροφὸ | νοιο
θνήσκον | τες πίπτωσι· || σὺ | δ' ἐνδοθι | θυμὸν ἄ | μύξεις

χωόμε | νος ὃ τ' ἄ | ριστον || Ἄ | χαιῶν | οὐδὲν ἔ | τεισας».

Λογοτεχνικὴ ἀπόδοσις

Κι' ὁ Ἀχιλλέας ὕστερα λόγια πικρὰ τοῦ λέει
καὶ πάλι τ' Ἀγαμέμνονα, μὴδ' ἔπαθε ὁ θυμὸς του.
«Μεθύστακα, σκυλόματε καὶ μὲ καρδιά λαφίνας,
μῆτε στὴ μάχη μὲ στρατὸ ἀρματωμένος, μῆτε
μ' Ἀργίτες διαλεχτοὺς τολμᾶς νὰ πᾶς καρτέρι,
σὲ τοῦτα κάπου ὁ θάνατος θαρεῖς παραμονεύει.
Στ' ἀπλόχωρο στρατόπεδο εἶν' πιὸ καλὰ νὰ μένεις
κι' ὅποιος σὲ σένα ἀντιμιλᾷ τ' ἀρπάζεις τὸ μοιράδι.
Λαοφαγὰ σὰν κυβερνᾶς ἀνθρώπους τιποτένιους.
Μὰ ὄρκο κάνω ἐγὼ καὶ βαρὺ ξάστερα στὸ λέω.
Ναί, μὰ ἐτοῦτο τὸ ραβδί δίχως κλαδιά καὶ φύλλα
ἄπ' τὴ στιγμή πού ἄφησε στὸ λόγγο τὸ κορμί του
δὲ θὰ πετάζει ἄλλη φορὰ κομμένο ἄπ' τὸ τσεκούρι
τὸ φλοῦδι καὶ τὰ φύλλα του, κι' Ἀργίτες τὸ κρατᾶνε,
οἱ δικαστές, στὸ χέρι τους, τοὺς νόμους πού βαστοῦνε
τοῦ Δία· αὐτὸς γιὰ μένανε μεγάλος ὄρκος εἶναι.
Τὸν Ἀχιλλέα κάποτε θὰ λαχταρᾶν οἱ Ἀργίτες
ὅλοι. Μὰ σὺ μὲ λύπησῃ δὲν θὰ μπορεῖς κι' ἄν θέλεις
ἐλέησῃ στὸ σκοτωμὸ τοῦ Ἔκτορα γιὰ νᾶβρουν.

ποφάγε βασιλεῦ (καὶ εἶσαι τοιοῦτος), διότι βασιλεύεις μεταξύ τι-
[ποτένιων ὑπηκόων.

ὅτι ἄλλως βέβαια, Ἄτρείδη, διὰ τελευταίαν φοράν θά ὕβριζες.
ἀλλὰ θά σου εἶπω καθαρὰ καὶ πρὸς τούτοις μέγαλον ὄρκον θά
[κάμω.

αἱ, μὰ τοῦτο τὸ σκῆπτρον ἐδῶ, τὸ ὁποῖον βεβαίως οὐδέποτε φύλ-
[λα καὶ κλάδους

βλαστήση, ἀπὸ τῆς στιγμῆς κατὰ τὴν ὁποίαν ἄφησε τὸν κορμὸν
[του εἰς τὰ ὄρη,

τε θά ξαναβλαστήση καὶ πάλιν. Διότι βεβαίως ὁ χαλκὸς τοῦ πε-
[ριέκοψε

φύλλα καὶ τὸν φλοιόν, ἀλλὰ τώρα αὐτὸ οἱ υἱοὶ τῶν Ἀχαιῶν
ς τὸ χέρι τῶν οἱ δικασταὶ τὸ κρατοῦν, οἱ ὁποῖοι τοὺς νόμους

τῆς ἐντολῆς τοῦ Διὸς διαφυλάττουσιν· αὐτὸς δὲ θά εἶναι δι' ἐσέ
[μέγας ὄρκος

σφαλῶς κάποτε θά ἐπιθυμήσουν τὸν Ἀχιλλεῦ οἱ Ἀχαιοὶ
οὐκ ἀνεξαίρετος. Ἀλλὰ τότε οὐδόλως δὲν θά δυνηθῆς, ὅσον καὶ

[ἂν λυπᾶσαι,
ἀφελήσης αὐτούς, ὅτε πολλοὶ ἀπὸ τὸν ἀνδροφόνον Ἔκτορα

ἀνευρόμενοι θά πίπτωσι. Σὺ δὲ μέσα σου θά σπαράζῃς τὴν καρ-
[δίαν σου

ποῦμένος, διότι τὸν ἄριστον ἐκ τῶν Ἀχαιῶν οὐδόλως ἐτίμησες».

αἱ τότε σὲ ἀφανισμό θά καίγεται ἡ καρδιά σου
καὶ μὲν πού δὲν τίμησες τῶν Ἀχαιῶν τὸν πρῶτο.

φρασματικὰ—Σημασιολογικὰ

Ἐξαυτίς, ἐπιρ.—πάλιν, ἐκ νέου (ἀντὶ ἐξ αὐτίς). ἀταρτηρός, -ήν,
(ἀντὶ ἀτήρός. πρβλ. ἄτη=ὄλεθρος)=βλαβερός, ὄλεθριος, πειρα-
τικός. προσέειπε=ὄρ. ἀορ. β' τοῦ πρόσφημι. λῆγε=προστ. ἐνεστ.
τοῦ λῆγω, μελλ. λῆξω, ἀορ. γ' πληθ. λῆξαν=παύω, κατευνάζω. χό-
λιο=χόλον. οἰνοβαρὲς=κλητ. τοῦ οἰνοβαρῆς, -ἐς=ὁ βεβαρημένος
τοῦ οἴνου, ὁ μεθυσμένος. κυνὸς ὄμματ' ἔχων=ὁ ἀναιδής. κραδίη
(ἡ)=κατὰ μετάθεσιν ἐκ τοῦ καρδίη=καρδιά. ἐλάφειο=ἐλάφου. λαὸς
στρατός. θωρηχθῆναι=ἀπαρεμφ. παθ. ἀορ. α' τοῦ θωρήσσομαι,
ἐλλ. θωρήξομαι, παθ. ἀορ. α' ἐθωρήχθην=ὀπλίζω ἑμαυτόν, περι-
άλλομαι τὴν πανοπλίαν μου (πρβλ. θώραξ, θωρηκτόν). λοχόνδε,
ἐπιρ.=πρὸς τὴν ἐνέδραν ἐκ τοῦ λόχος (ὁ)=τόπος δι' ἐνέδραν, ἐ-
νέδρα. ἀριστήεσσιν=δοτ. πληθ. τοῦ ἀριστεύς, ἦος=ὁ ἄριστος, ὁ ἡ-
γεμὸν (παρ' Ὀμήρῳ συνηθ. εἰς τὸν πληθ. ἀριότῃες). τέτληκας=ὁ-
ριστ. παρακ. με σημ. ἐνεστ. ἀμαρτύρου ῥ. τλάω, μελλ. τλήσομαι, ἀορ.
ἐτλην, παρακ. τέτληκα=καρτερῶ, ὑπομένω, τολμῶ. τὸ (δεικτ.)=τοῦ-
οἱ=σοι. κῆρ, κηρὸς (ἡ)=τὸ πεπρωμένον, ὁ θάνατος. εἶδε-αι=

ὀριστ. ἐνεστ. τοῦ εἶδομαι=φαίνομαι, εἶμαι ὁρατός (ἐν τῷ ἔπει ἀπα-
 τῆ μόνον ὁ μεσ. καὶ παθ. ἐνεστώς). ἦ=βεβαιωτ. λῳιον=οὐδ. συ-
 κριτ. τοῦ ἀγαθός=καλλίτερον, ἀφελιμώτερον. δῶρα=γέρα. ἀπο-
 ρεῖσθε=ποιτ. ἀντὶ ἀφαιρείσθαι. σέθεν=σοῦ. ἀντίον, ἐπιρ.=ἐναντίον
 ἀπέναντι, ἀντικρὺ (ἐκ τοῦ ἀντίος, ον=ἀντίθετος). ἀντίον εἶπη=ἀ-
 τεῖπη. δημοβόρος, ον=κατατρώγων τὰ κοινά, πλεονέκτης (δῆμος=δη-
 βιβρώσκω). ἐπεὶ=διότι οὐτιδανοῖσιν=δοτ. πληθ. τοῦ οὐτιδανός,
 ὄν=μηδαμινός, ἄχρηστος. λωβῆσαιο=εὐκτ. ἀορ. τοῦ λωβάομαι, λω-
 βῆσασθε, εὐκτ. λωβῆσαιο=φέρομαι ὑβρυστικῶς, ὑβρίζω. τοι-
 σοι. ἐκ+ἐρέω=ἰδε στιχ. 204. ἐπὶ (ἐπιρ.)=ἐπάνω. ὁμοῦμαι=ὀρισ-
 μελλ. τοῦ ὁμνυμι=ὀρκίζομαι. τὸ (ἀναφ.)=τὸ ὁποῖον μὲν=μὴν=β-
 βαίως. ὕζος, ου (ὅ)=κλάδος, βλαστὸς (ἐκ τοῦ ἄθροιστ. ὁ—καὶ ρι-
 σεδ.—τοῦ ἔζομαι). φύσει=ὀριστ. μελλ. τοῦ φύω, μελλ. φύσει, ἀορ.
 ἔφυσε=γεννῶ, παράγω. πρῶτα, ὡς ἐπιρ.=προηγούμενος, πρὸ πᾶ-
 λου. τομῆ (ἦ)=στέλεχος, κορμὸς δένδρου. ἀναθιλήσει=ὀριστ. μελλ.
 τοῦ ἀναθιλέω=ἀναθάλλω, ἀναβλαστάνω. περὶ, ὡς ἐπιρ.=πέριξ, τρ-
 γύρω. ἐ=αἰτ. ἐν. προσωπ. ἀντων. γ' προσ.=αὐτό. ἔλεψεν=ὀριστ.
 ἀορ. α' τοῦ λέπω, ἀορ. ἔλεψεν=ἀπολεπίζω. ξεφλουδίζω. ἀποκόπτω.
 χαλκός=συνεκδ. τὰ χαλκῆ ὄπλα, ἐδῶ ὁ πέλεκυς. αὐτε, ἐδῶ=ἀντ-
 θετ. μιν=αἰτ. ἐν. προσωπ. ἀντων. γ' προσ. δι' ὄλα τὰ γένη=αὐτὸ
 ἦν, ὁ. υἱες=υἱοί. ἐν παλάμῃς=ἐν παλάμαις. φορέω*θαμιστ. τοῦ φ-
 ρω=κρατῶ. δικασπῶλος (ὅ)=ὁ τὸ δίκαιον κρίνων, ὁ δικαστῆς (δ-
 κη+πολέων). οἱ (ἀναφ.)=οἱ ὁποῖοι. θέμιστος=αἰτ. πληθ. τοῦ θέμι-
 (ἦ), γεν. θέμιστος, δοτ. θέμιστι κλπ.=νόμος δίκαιον. εἰρύεται=
 πληθ. παρακ. ὀριστ. τοῦ ἐρύομαι, μελλ. ἐρύσσομαι, ἀορ. εἰρύσσο-
 μην, παρακ. εἶρ-μαι=σφίζω, ἀπολυτρῶνω (πρβλ. λατ. servo) ὁ=αἰ-
 τος. τοι=σοι, ἦ=βεβαιωτ. Ἀχιλῆος=Ἀχιλλέως. ποθῆ (ἦ)=πόθο-
 ῖζεται=ὀριστ. μελλ. τοῦ ἰκνέομαι=φθάνω, καταλαμβάνω. υἱας=υ-
 ούς. δυνήσεται=β' ἐν. ὀριστ. μελλ. τοῦ δύναμαι (ἀντὶ δυνήση). ἀ-
 νύμενος=μτχ. ἐνεστ. τοῦ ἄχνυμαι=θλίβομαι, λυποῦμαι. χραισμεῖν
 ἀπαρ. ἀορ. β' τοῦ χραισμέω, μελλ. χραισμήσω, ἀορ. α' χραισμησά-
 ἀορ. β' ἔχραισμον καὶ χραισμον=βοηθῶ, ὀφελῶ. εὔτε (συνδ. χρόν.
 =ὅτε. εὔτ' ἄν=ὅταν. ἀνδροφόνος, ον=ἀνθρωποφόνος, φονικός=φ-
 ἔνδοθι, ἐπιρ.=ἐντός, μέσα. ἀμύξεις=ὀριστ. μελλ. τοῦ ἀμύσσω, με-
 ἀμύξεις=ξεσχίζω, σπαράττω (πρβλ. ἀμυχή). χῳόμενος=μτχ. τοῦ
 χῳομαι=θλίβομαι, λυποῦμαι. ὅ τε τὸ ὅ=ἀναφ. αἰτιολογ.=ὅτι, διό-
 τι. οὐδέν, ἐπιρ.=οὐδόλως. ἔτισας=ὀριστ. ἀορ. τοῦ τίω, παρατ.
 τιον, μελλ. τίσω, ἀορ. ἔτισα=ἀπονέμω τιμὴν εἰς τινα, ἐκτιμῶ, σ-
 βομαι (ριζ. τι—ἐξ οὗ καὶ τιμή).

Συντακτικὰ

Ἐπέεσσιν=δοτ. τοῦ ὀργάνου. Ἀτρεΐδην=ἀντικ. τοῦ προσέει-
 πεν. χόλειο=ἀντικ. τοῦ λῆγε. θεωρηχθῆναι—ιέναι=τελ. ἀπαρέμ-

ἄντικ. τοῦ τέτληκας. **θυμῶ** = δοτ. τοπική. τὸ = ὑποκ. τοῦ εἶναι.
 ἦρ = κατηγ. **τοι** = δοτ. πρωτοπική. ἀποαιρεῖσθαι = ὑποκ. τῆς ἀπρο-
 π. ἐκφράσεως λῳίόν ἐστι. **δῶρα** = ἄντικ. τοῦ ἀποαιρεῖσθαι. ὅς τις...
 ἀναφ. ὑποθ. προτ. **δημοβόρος** = κατηγ. ἐπέι... **ἀνάσσεις** = προτ. αἰ-
 ολ. ἢ γὰρ ἄν... **λωβῆσαιο** = ἀπόδ. ἐνν. ὑποθ. προτ. : εἰ γὰρ μὴ ἦ-
 σεις οὐτιδανοῖσιν ὑποθ. λόγος β' εἶδους, τὸ ἀπραγματοποίητον.
 ἐρέω = τμησις. **ῥκον** = συστοιχ. ἄντικ. τοῦ ὁμοῦμαι, τὸ... φύσει
 προτ. ἀναφ. ἔ, **φύλλα**, **φλοιόν** = ἄντικ. τοῦ ἔλειψε. **μιν** = ἄντικ. τοῦ
 ῥέουσι. **δικασπόλοι** = ἐπιθ. προσδιορ. οἱ τε... **εἰρύαται** = προτ. ἀναφ.
 ὑποκ. **τοι** = δοτ. ἀντιχαριστική. **ῥκος** = κατηγ. Ἀχιλλῆος = γεν.
 ἄντικ. εἰς τὸ ποθή. **ἀχνύμενος** = μτχ. ἐνδοτ. **χραισμεῖν** = τελ. ἀπα-
 εμφ. εὐτ' ἄν... **πίπτωσι** = προτ. χρον. ὑφ' Ἔκτορος = ποιητικὸν αἰ-
 ον. **θνήσκοντες** = μτχ. τροπική. **χωόμενος** = μτχ. τροπ. ὁ τ'... ἔτι-
 ας = ἀναφ. αἰτιολ. πρότ.

πραγματικά

Ἐξαῦτις : διότι ἡ φιλονικία των εἶχεν διακοπῇ ὑπὸ τῆς Ἀ-
 ηνάς.—οἰνοβαρὲς—κυνὸς ὄμματ' ἔχων—κραδίην ἐλάφιο : Ὁ Ἀ-
 ιλλεὺς ἀπευθύνει πρὸς τὸν Ἀγαμέμνονα βαρυτάτας ὕβρεις ἢ ὑ-
 ερβολικὴ οἰνοποσία ἐθεωρεῖτο κακὸν καὶ ὁ χαρακτηρισμὸς τινος
 μεθύσου βαρεῖα ὕβρις, ὁ κύων ἐλαμβάνετο ὡς σύμβολον ἀναι-
 είας καὶ ἀναισχυντίας, ἢ δ' ἔλαφος ὡς σύμβολον τῆς ἄκρας δει-
 είας ὕβριζει οὕτω τὸν Ἀγαμέμνονα ἀναισχυντον καὶ δειλόν. ἐς
 ὄλεμον : νοεῖται ἢ ἐκ παρατάξεως μάχη.—λόχονδε : νοεῖται ἢ ἐξ ἐ-
 ἔδρας συμπλοκή.—οὔτε .. τέτληκας θυμῶ : Ὁ Ἀχιλλεὺς ἐν τῇ πα-
 αφορᾷ τῆς ὀργῆς του ψεύδεται, διότι ὁ ἀρχιστράτηγος τῶν Ἑλ-
 ῆνων ἦτο γενναῖος καὶ πολλάκις ἐπρώτευσεν ἐν τῇ μάχῃ. **μέγαν**
ῥκον : ὁ ῥκος τῶν βασιλέων ἐπὶ τοῦ σκῆπτρου των ἐθεωρεῖτο
 τίσημος καὶ ἀπαραβίαστος. — **σκῆπτρον** : ράβδος συμβολίζουσα
 ἦσαν ἐπίσημον δημοσίαν ἐξουσίαν· σκῆπτρον ἐκράτουν ἰδία
 Βασιλεῖς ἀλλὰ καὶ οἱ ἄλλοι, ἄρχοντες καὶ οἱ ἀγορεύοντες
 τῇ συνελεύσει, οἱ ὅποιοι τὸ ἐλάμβανον παρὰ τοῦ κήρυκος τὸ
 κῆπτρον τῶν Βασιλέων ἦτο συνήθως κεκοσμημένον διὰ πολυτί-
 ου ὕλης.—**χαλκός** : νοεῖται μείγμα καθαροῦ χαλκοῦ καὶ κασιτέ-
 ου, ὁ ὀρειχαλκος, ἐκ τοῦ τοῦ ὁποίου κατεσκεύαζον ἐργαλεῖα καὶ
 πλα· μολονότι ὁ σιδηρος ἦτο γνωστός κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Ὁ-
 ῆρου, ἢ χρῆσις του δὲν εἶχεν εἰσέτι ἐπεκταθῆ.—**οἱ τε θέμιστας**
 πρὸς Διὸς εἰρύαται : τὸ δίκαιον τῶν Ὀμηρικῶν χρόνων ἦτο ἄγρα-

φον και ἐπιστεύετο ὅτι ἡ φύλαξις τῶν νόμων και τῶν κατὰ μακρὰ παράδοσιν ἰσχυόντων ἐθίμων εἶχεν ἀνατεθῆ ἐκ Διὸς εἰς τοὺς δικαστάς.—**Ἔκτορος** : ὁ ἀριστος τῶν Τρωϊκῶν ἡρώων και ἀρχιστράτηγος τῶν Τρῶων, ὀνομαστὸς διὰ τὴν ἀνδρείαν, τὴν σύνεσιν και εὐγενὲς τοῦ χαρακτῆρος του· πρεσβύτερος υἱὸς τοῦ Πριάμου και τῆς Ἐκάβης, σύζυγος τῆς Ἀνδρομάχης και πατὴρ τοῦ Ἀστυάνακτος. Ἦτο ὁ ἀγαπημένος τοῦ Ἄρεως και τοῦ Ἀπόλλωνος, ὑπερφανος, τίμιος και εὐλαβὴς πρὸς τοὺς θεοὺς. Ὁ Ὅμηρος ἐξαντλεῖ δι' αὐτὸν ὅλα του τὰ κοσμητικὰ ἐπίθετα κοὶ τὸν παρουσιάζει ὡς τὸν ψυχικῶς ἀνώτερον ὄλων τῶν ἡρώων τοῦ ἔπους. Ἐφονεύθη ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλέως.

Αἰσθητικά

ἐξαυτίς : ἡ λέξις ἐτέθη νὰ προσδώσῃ ζωηρότητα και νὰ ἐπιναφέρῃ εἰς τὸ προσκῆνιον τὴν ἔριν τὴν ὁποίαν ἡ ἄφιξις τῆς Ἀθηναῖς εἶχε διακόψει.—**οἰνοβαρὲς—κραδίην ἐλάφοιον** : Οἱ χαρακτῆρισμοὶ οὗτοι εἶναι βαρῦτατοι και μὴ ἀνταποκρινόμενοι πρὸς τὴν ἀλήθειαν. Πλεῖστα ὅσα εἶναι τὰ χωρία εἰς τὰ ὅποια ὁ Ἀγαμέμνων ἐμφανίζεται ὡς γενναῖος. Τοῦτο ὁμως λέγεται καθ' ὑπερβολὴν, τὴν ψυχικὴν ταραχὴν τοῦ ὀμιλοῦντος, ὅστις διαστρέφει τὴν ἀλήθειαν, ὑπέικων εἰς τὴν ὀργὴν του, παρασυρόμενος εἰς ἀνακριβεῖς και βαρείας ἐκφράσεις, ὡς συμβαίνει εἰς παρομοίας περιπτώσεις.—**πολὸν λῶϊον** : εἰρωνικῶς.—**ὅς τις σέθεν ἀντίον εἶπη** : Ὁ Ἀχιλλεὺς δὲν θέλει νὰ ὀμιλήσῃ συγκεκριμένως διὰ τὴν ἰδίαν περίπτωσιν ἀλλὰ γενικεύει αὐτὴν διὰ νὰ προσδώσῃ εἰς αὐτὴν μεγαλύτερον κύρος και νὰ ἐμφανίσῃ τὴν εἰς αὐτὸν ἀδικίαν ὡς γενικὸν και σύνθετον φαινόμενον. Ἐξ ἄλλου ὁ ἐγωῖσμός αὐτοῦ και ἡ ὑπερηφάνειός δὲν τοῦ ἐπιτρέπουν νὰ ταπεινωθῇ μέχρι τοῦ σημείου ὥστε νὰ ὀμιλήσῃ δημοσίᾳ τὴν ὑπὸ τοῦ Ἀγαμέμνονος πρὸς αὐτὸν προσγενομένην προσβολὴν.—**μὰ τότε σκῆπτρον** : Ἡ ὅλη εἰκὼν διὰ τοῦ σκῆπτρου εἶναι παραστατικωτάτη. Οὕτω κατ' ἀρχὰς ἔχομεν πρὸ ὀφθαλμῶν τὸ δεύτερον θαλερόν, κατόπιν νὰ κόπτεται και νὰ ἀποφλοιόσεται και τέλος νὰ παραδίδεται ξηρὸν πλέον ὑπὸ μορφὴν σκῆπτρου εἰς τοὺς δικαστάς ὡς σύμβολον ἀξιώματος. Ὁ λόγος τοῦ Ἀχιλλέως εἶναι πλήρης ἀνωμαλιῶν, πρὸς ἐνδειξιν τῆς ψυχικῆς αὐτοῦ καταστάσεως, διακεκομμένος λόγῳ τοῦ πάθους και τῆς ὀργῆς ἐξ

κατεχόμενος ὠμίλει.—περὶ—ἔλεψε : τμήσις.—χαλκός : συνεκδοχή. Κατ' αὐτὴν λαμβάνεται ἡ ὕλη ἀντὶ τοῦ ἐκ τῆς ὕλης κατεσκευασμένου πράγματος. π.χ. τὸν γε κατέκτανεν ὀξεί χαλκῷ: (χαλκῷ δόρατι) : ἔρρει τὰ κᾶλα=(τὰ πλοῖα). β') τὸ ἐν ἀντὶ τῶν πολλῶν : ὁ Χαλκιδεύς, (ἀντὶ οἱ Χαλκιδεῖς)—γ') τὸ μέρος ἀντὶ τοῦ ὅλου.—ἴδι στέγης εἴσω=οἴκου (εἴσω). δ') τὸ ζῦον ἀντὶ τοῦ ἐκ τοῦ ζῦου. μέλισσα (ἀντὶ μέλι) καὶ ε') (Βραχυλογικῶς, τὸ ὄνομα ἀρετῆς ἢ κακίας ἀντὶ τοῦ ἐκ ταύτης ἐπαίνου ἢ ψόγου : τὴν *δυσσεβειαν* εὐσεβοῦς' ἐκτησάμην (=τὸν τῆς δυσσεβείας ψόγον).—ὕϊεν Ἄχαιῶν: περιφρασις [ἀντὶ Ἄχαιοι].—μέγας ὄρκος ἐπανελήφθη πρὸς ἔμφασιν. σύμπαντος ἐτέθη εἰς τὸ τέλος τῆς προτάσεως καὶ ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ στίχου χάριν ἐμφάσεως.

Νόημα

Μετὰ τὴν ἐκ τῆς συνελεύσεως ἀναχώρησιν τῆς Ἀθηνᾶς, ὁ Ἀχιλλεὺς ἀκολουθῶν τὰς συμβουλὰς τῆς ὑβρίζει διὰ βαρυτάτων ἐκφράσεων τὸν Ἀγαμέμνονα. ἀποκαλῶν αὐτόν, ἀναιδῆ, μέθυσον καὶ δειλόν. Ἐξηγῶν τὸν τελευταῖον χαρακτηρισμὸν του, λέγει ὅτι οὐδέποτε ὁ Ἀγαμέμνων τολμᾷ νὰ πορευθῆ εἰς μάχην ἢ ἐνέδραν. ἀλλὰ παραμένων εἰς τὸ στρατόπεδον ἀφαιρεῖ τὰ δῶρα ἐκείνων οἱ ὁποῖοι—ἀντιλέγουν πρὸς αὐτόν.—Μετὰ ταῦτα ὁ Ἀχιλλεὺς ὀρκίζεται ὅτι οἱ Ἀχαιοὶ κάποτε θὰ ἐνθυμηθοῦν αὐτόν ὅταν θὰ δέχωνται τὰ πλήγματα τοῦ ἀνδροφόνου Ἔκτορος. Τότε δὲ ὁ Ἀγαμέμνων πλήρης θλίψεως θὰ μετανοῆ διότι δὲν ἐτίμησε τὸν ἀνδρειότατον τῶν Ἀχαιῶν.

Ἐπιγραφή

Ὁ Ἀχιλλεὺς διὰ βαρυτάτων ὕβρεων ἀπευθυνόμενος πρὸς τὸν Ἀγαμέμνονα διαβεβαιοῖ αὐτόν ἐνόρκως ὅτι θὰ αἰσθανθῆ μεγίστην μεταμέλειαν διὰ τὴν προβολὴν του.

Ἐπέμβασις τοῦ Νέστορος

᾽Ὡς φάτο | Πηλεΐδης, ἥ ποτι | δὲ σκῆ | πτρον βάλε | γαίη
 χρυσεῖ | οἰς ἦ | λοισι πε | παρμένον, ἥ ἔξετο | δ' αὐτός.
 Ἄτρεϊ | δης δ' ἔτέ | ρωθεν ἔ | μήνιε· ἥ τοῖσι δὲ | Νέστωρ

ἦδου | πῆς ἀνό | ρουσε ἥ λι | γὺς Πυλί | ὦν ἀγο ἥ ρητῆς,
 τοῦ καὶ ἄ | πὸ γλῶσ | σης ἥ μέλι | τος γλυκί | ὦν ῥέεν | αὐδή.

τῷ δ' ἦ | δη δυο | μὲν γενε | αἰ ἥ μερό | πων ἀν | θρώπων
 ἐφθίαθ', | οἱ οἱ | πρόσθεν ἥ ἄ | μα τράφεν | ἦδ' ἐγέ | νοντο

ἐν Πύλω | ἠγαθέ | η, ἥ μετὰ | δὲ τριτά | τοισιν ἄ | νασσεν

ὁ σφιν ἔ | ὕ φρονέ | ὦν ἥ ἀγο | ρήσατο | καὶ μετέ | ειπεν.

Λογοτεχνικὴ ἀπόδοσις

Εἶπε ὁ Ἀχιλλέας κ' ἔρριξε χάμω στή γῆ τὸ σκῆπτρο
 τὸ καρφωμένο μὲ χρυσὰ καρφιά κ' ἀνακαθίζει.
 Στέκει ἄπ' τὴν ἄλλη τῆ μεριά ὁ Ἄτρείδης θυμωμένος·
 πετιέται τότε ὁ Νέστορας ὁ ρήτορας τῆς Πύλου,
 πὺ ἦταν τὰ λόγια πὺ γλυκὰ κ' ἀπὸ τὸ μέλι.
 Δυὸ γενεές στή ζήση του θνητῶν ἀνθρώπων εἶδε
 πὺ ζήσαν καὶ μεγάλωσαν ὀμήλικοι στὰ χρόνια
 στήν ἄγια Πύλο μὰ αὐτός, βασίλευε τῆς τρίτης.
 Τότε καλόγνωμα σ' αὐτοὺς τὸ λόγο πῆρε κ' εἶπε.

Γραμματικὰ—σημσιολογικὰ

ποτι=πρόθεσις δωρ. ἀντι πρὸς. βάλε=ἀναυξ. ἀορ. τοῦ βάλλω—
 ρίπτω. γαίη=γῆ. χρύσαιοις καὶ χρύσειος -η -ον—χρυσοῦς. ἦλος (ὀ)
 =καρφί. πεπαρμένον=μτχ. παθητ. παρακ. τοῦ πείρω=διατρυπῶ,
 διαπερῶ (περόνη, πόρπη, πόρος). ἑκατέρωθεν, ἐπίρ.=ἀπὸ τὸ ἄλλο
 μέρος, ἐξ ἄλλου. ἐμήνιε=παρατ. τοῦ μηνίω=διαρκῶς ὀργίζομαι,
 θυμῶν (μῆνις=ὀργή). ἠδοεπῆς -ἐς=γλυκομίλητος, γλυκόλογος (ἠ-
 δὺς+ἔπος). ἀνόρουσε=ὀριστ. τοῦ ἀνορούω, ἀορ. α' ἀνόρουσε=ἀνα-
 πεδῶ, ἀνίσταμαι. λιγύς. λιγεία, λιγὺ=καθαρός, εὐκρινής, ὀξύς,
 καλλίφωνος (πρβλ. λιγυρός=ὀξύς). ἀγορητῆς (ὀ)=ὀμιλητῆς, ρή-
 τωρ (ἐκ τοῦ ἀγοράομαι=δημηγορῶ). τοῦ (ἀναφ.)=τοῦ ὀποίου. γλυ-
 κίων=συγκρ. τοῦ γλυκός. ῥέεν=ἀναυξ. παρατ. τοῦ ρέω. αὐδή (ἦ)=
 ἀνθρωπίνη φωνή, ὀμιλία. τῷ (δεικτ.)=τούτῳ. μέρω -οπος=θνητός,
 φθαρτός (ἐκ τινος ῥιζ. μερ. ἐξ ἧς καὶ μόρος, mors). ἐφθίατο = γ'
 πληθ. παθ. ὑπερσ. τοῦ φθίνω, παρατ. ἐφθιεν, παθ. καὶ μεσ. μελλ.

Ἐπέμβασις τοῦ Νέστερος.

Ἔτσι εἶπεν ὁ Πηλεΐδης καὶ τὸ σκῆπτρον ἔρριπεν κατὰ γῆς
τὸ κεκοσμημένον μὲ χρυσᾶ καρφιά, αὐτὸς δὲ ἐκάθισεν.Ὁ Ἄτρείδης δὲ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ἐξηκολούθει νὰ εἶναι θυμωμέ-
[νος· μεταξὺ δὲ αὐτῶνὁ γλυκόλογος Νέστωρ ἀνεπήδησεν, ὁ δξύφωνος ρήτωρ τῶν Πυλίων,
ἀπὸ τὴν γλῶσσαν τοῦ ὁποίου ἔτρεχαν λόγοι γλυκύτεροι κι' ἀπ' τὸ
[μέλι.

Εἰς τὴν ζωὴν αὐτοῦ ἤδη δύο γενεαὶ θνητῶν ἀνθρώπων

εἶχον ἀποθάνει, οἱ ὁποῖοι ἄλλοτε συγχρόνως μὲ αὐτὸν ἐγεννήθησαν
[καὶ ἀνετράφησανεἰς τὴν Πύλον τὴν ἱερωτάτην, τότε δὲ μεταξὺ τῆς τρίτης γενεᾶς
[ἐβασίλευε.

Αὐτὸς μεταξὺ αὐτῶν συνετὰ σκεπτόμενος ἔλαβε τὸν λόγον κι' εἶπε.

φθίσονται, παρακ. ἐφθίται, ὑπερσ. ἐφθίμην=φθείρω, ἀφανίζω· παθ.
καταστρέφομαι, χάνομαι. οἶ=οἱ ὁποῖοι. οἶ=δοτ. ἐν. προσωπ. ἀντων.
γ' προσ.=αὐτῷ. ἄμα οἶ=συγχρόνως μὲ αὐτόν. τράφην= ὄριστ. παθ.
ἀορ. τοῦ τρέφω=μεγαλώνω, ἀνατρέφω. ἡδὲ=καί. ἐγένοντο=ἐγεννή-
θησαν. ἡγάθεος -η -ον=ἀγιότατος, εὐλογημένος (ἄγαν+θεός), μετὰ
+δοτ.=μεταξὺ+γεν. τρίτατος, η, ον=ποιητ. ἐπεκτεταμένον ἀντὶ τρί-
τος (κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὸ ἕνατος, δέκατος...). ὁ (δεικτ.)=οὗτος,
σφιν=σφίσιν, δοτ. πληθ. προσ. ἀντων. γ' προσ. ἐν προνέω=ὀρθῶς
σκέπτομαι. ἀγορήσατο=ὄριστ. ἀναυξ. ἀορ. τοῦ ἀγοράομαι, ἀορ. ἀ-
γορησάμην=ὀμιλῶ, δημηγορῶ. μετέειπεν=ὄριστ. ἀορ. β' τοῦ μετά-
φημι=ὀμιλῶ ἐν μέσῳ τινῶν.

Συνακτικὰ

ποτι=συναπτέον μὲ τὴν τοπικὴν δοτ. γαίη. ἥλοισι=δοτ. ὀργά-
νου. πεπαρμένον=μτχ. ἐπιθ. τοῖσι=δοτ. τοπικὴ. λιγὺς Πυλίων ἀγο-
ρητῆς=παράθεσις. τοῦ καί...=προτ. ἀναφορικὴ. μέλιτος=β' ὄρος
συγκρίσεως. γλυκίων=κατηγ. τῷ=δοτ. ἠθικὴ. οἶ=συναπτέον τῷ ἄ-
μα μετὰ+δοτ. τοπικ. (τριτάτοισιν)—μεταξὺ+γεν. σφιν=ἀντικ. ἐν
φρονέων=μτχ. τροπικὴ.

Πραγματικὰ

ποτι δὲ σκῆπτρον βάλε γαίη: διότι εἶχεν πολὺ ὀργισθῆ.—Νέστωρ·
Βασιλεὺς τῆς Πύλου, ὁ γηραιότερος ἐκ τῶν ἐκστρατευσάντων ἐναν-
τίου τῆς Τραΐας Ἑλληνῶν βασιλέων ἂν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι κα-
τὰ τὸν Ἡρόδοτον «γενεαὶ τρεῖς ἀνδρῶν ἑκατὸν ἔτα ἔστιν» καὶ τὸ
ὅτι ὁ Νέστωρ ἔζη ἐν μέσῳ τῆς τρίτης γενεᾶς, τότε πρέπει νὰ συμ-

περάνωμεν ὅτι οὗτος ἦτο ὑπερεβδομηκοντούτης. Ἦτο υἱὸς τοῦ Νηλέως καὶ τῆς Χλωρίδος, ὀνομαστὸς διὰ τὴν σύνεσιν του καὶ τὴν γλυκύτητα τοῦ λόγου του.—ἐν Πύλῳ: αὕτη ἦτο πόλις κειμένη ἐν Τριφυλίᾳ πρὸς νότον τοῦ Ἀλφειοῦ, πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου τοῦ Νέστορος τὸ ὁποῖον περιελάμβανε τὴν μέσσην καὶ μεσεμβρινὴν Ἡλείαν καὶ μέρος τῆς Μεσσηνίας.

Αἰσθητικὰ

ποτι δὲ σκῆπτρον βάλε γαίῃ : Διὰ τῶν λέξεων τούτων καταφαίνεται ἡ ὀργὴ τοῦ Ἀχιλλέως ἢ ὁποῖα παρ' ὅλας τὰς ὑβρεις του ἐναντίον τοῦ Ἀγαμέμνονος δὲν ὑποχωρεῖ, ἀλλ' ἐκσπᾷ καὶ πρὸς τὸ ἴδιον αὐτοῦ σκῆπτρον.—**ἀνόρουσε :** δικαιολογεῖται λόγῳ τῆς κρίσεώς μου καταστάσεως τὴν ὁποῖαν ὁ γέρον προσπαθεῖ νὰ προλάβῃ.—**καὶ ἀπὸ γλώσσης γλυκίων ρέεν αὐδή :** Ὁ στίχος οὗτος κατέστη παροιμιώδης διὰ τὴν συνοπτικὴν καὶ μελωδικὴν παράστασιν τῆς εὐγλωττίας καὶ τῆς ὄλης ἐν αὐτῷ διατυπωμένης ἐννοίας. Ἡ παρομοίωσις τοῦ λ προσδίδει ἰδιαιτέραν ἄρμονίαν καὶ μουσικότητα εἰς

στ. 254—284

«ὦ πόποι, | ἦ μέγα | πένθος || Ἄ | χαιῖδα | γαῖαν ἰ | κάνει·

ἦ κεν | γηθή | σαι Πρία | μος || Πρία | μοιὸ τε | παῖδες
 ἄλλοι | τε Τρῶες || μέγα | κεν κεχα | ροίατο | θυμῷ,
 εἰ σφῶ | ἴν τάδε | πάντα || πυ | θοίατο | μαρναμέ | νοῖν,
 οἱ περὶ | μὲν βου | λὴν Δανα | ῶν, || περὶ | δ' ἐστὲ μά | χεσθαι.

ἀλλὰ πί | θεσθ'· ἄμ | φω || δὲ νε | ωτέρω | ἐστὸν ἐ | μεῖο.
 ἦδη | γάρ' ποτ' ἐ | γῶ || καὶ ἄ | ρείοσιν | ἠέ περ | ὑμῖν
 ἀνδράσιν | ὧμί | λησα. || καὶ | οὔ ποτὲ | μ' οἱ γ' ἀθέ | ριζον.

οὐ γὰρ | πω τοί | ουσ || ἴδιον | ἀνέρας | οὐδὲ ἴ | δωμαι,
 οἶον | Παρίθο | ὄν τε || Δρύ | αντά τε, | ποιμένα | λαῶν,

Καινέα | τ' Ἐξάδι | ὄν τε || καὶ | ἀντίθε | ον Πολύ | φημον,
 Θησέα | τ' Αἰγεῖ | δην, || ἐπι | εἴκελον | ἀθανά | τοισιν.

κάρτι | στοι δὴ | κείνοι || ἐ | πιχθονί | ων τράφεν | ἀνδρῶν·
 κάρτι | στοι μὲν ἔ | σαν || καὶ | καρτί | στοις ἐμά | χοντο,
 φηρσὶν ὁ | ρεσκῶ | οἰσι || καὶ | ἐκπά | γλωσ ἀπό | λεσσαν.
 καὶ μὲν | τοῖσιν ἐ | γῶ || μεθο | μίλειον | ἐκ Πύλου | ἐλθῶν,

τηλόθεν | ἐξ ἀπί | ης γαί | ης· || καλέ | σαντο γὰρ | αὐτοί·

τὸν στίχον. Τὴν παρήχησιν ταύτην ἐπιδιώκουν ἐπιμελῶς οἱ ποιη-
ται πρὸς ἐπίτευξιν παρομοίων σκοπῶν. Τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι ἄρμο-
νικώτερον ὅταν ἔχωμεν παρήχησιν ἐναλασσομένων ὑγρῶν (λ. ρ.)
π.χ. ξεφυλλίζοντας ροδόφυλλα πλημμύρα, εἶχε ὁ γιालὸς τῆς γλύκας
γυρογιάλι. (πρβλ. Νεοελληνικὴ Μετρικὴ I. Σαραλῆ σελ. 115). Τὸν
στίχον τοῦτον τοῦ Ὅμηρου ἐμιμήθησαν πολλοὶ Ἕλληνες καὶ Ρω-
μαῖοι.—**τράφεν ἦδ' ἐγένετο** : ἀντὶ ἐγένετο ἦδὲ τράφεν (σχῆμα πρω-
θύστερον) ἢ πρόταξις τοῦ τράφεν ἐγίνε χάριν ἐμφάσεως.

Νόημα

Ἐνῶ ὁ Ἀχιλλεὺς ρίπτων τὸ σκῆπτρον ἐκάθητο κατὰ γῆς καὶ
ὁ Ἀγαμέμνων παρηκολούθει ἐν ἀγανακτήσει πάντα ταῦτα, ἐγείρεται
ὁ γλυκόλογος Νέστωρ, ὁ γέρον ρήτωρ τῶν Πυλίων, ὁ συνετὸς καὶ
σεβάσμιος, ὁ ἰδὼν τρεῖς γενεάς ἀνθρώπων καὶ λέγει τὰ ἑξῆς :

Ἐπίγραφή

Ἡ προσπάθεια τοῦ Νέστορος.

στιχ. 254—284

«Ἀλίμονον, ἀληθῶς μεγάλη λύπη τὴν χώραν τῶν Ἀχαιῶν κατα-
[λαμβάνει

βεβαίως θὰ ἠσθάνετο χαρὰν ὁ Πρίαμος καὶ οἱ υἱοὶ τοῦ Πριάμου
καὶ οἱ ἄλλοι Τρῶες θὰ ἔχαιρον εἰς τὴν ψυχὴν των,
διὰ σᾶς ὅλα αὐτὰ ἐὰν ἐπληροφοροῦντο, ὅτι δηλ. φιλονικεῖτε,
(σεῖς) οἱ ὅποιοι ὑπερέχετε τῶν Δαναῶν εἰς τὴν σύνεσιν καὶ ὑπερ-
[τερεῖτε εἰς τὰς μάχας.

Ἄλλὰ πεισθῆτε (εἰς ἐμέ)· διότι καὶ οἱ δύο εἴσθε νεώτεροί μου.
Διότι κάποτε ἤδη ἐγὼ καὶ μὲ ἀνδρειοτέρους ἀπὸ σᾶς
ἄνδρας συνανεστράφην, καὶ αὐτοὶ ἐν τούτοις οὐδέποτε μὲ περιε-
[φρόνουν.

Διότι ἐγὼ μέχρι τώρα δὲν εἶδον τοιούτους ἄνδρας, οὔτε θὰ ἴδω.
ὁμοιον μὲ τὸν Πειρίθουν καὶ τὸν Δρύαντα, τὸν ἀρχηγὸν τοῦ λαοῦ
[(του),

καὶ τὸν Καινέα καὶ τὸν Ἐξάδιον καὶ τὸν ἰσόθεον Πολύφημον,
καὶ τὸν Θησέα τὸν υἱὸν τοῦ Αἰγέως, τὸν ὁμοιον πρὸς τοὺς ἀθα-
[νάτους.

Ἄνδρειότατοι πράγματι ὑπῆρξαν ἐκεῖνοι τῶν ἐπιγείων ἀνθρώπων,
ἀνδρειότατοι βεβαίως ἦσαν καὶ πρὸς γενναιοτάτους ἐμάχοντο,
πρὸς ἄγρια θηρία, καὶ φοβερὰ ἐξώννωτον αὐτά·
καὶ ἀληθῶς ἐγὼ μὲ αὐτοὺς συνανεστρεφόμεν, ὅτε ἦλθον ἀπὸ τῆν
[Πύλον,

μακρόθεν ἐκ μακρινῆς χώρας· διότι οἱ ἴδιοι μὲ ἐκάλεσαν.

καὶ μαχό | μὴν κατ' ἔμ' | αὐτὸν ἐ | γώ || κεί | νοιοι δ' ἄν | οὐ τις 7
τῶν οἷ | νῦν βροτοὶ | εἰσιν. || ἐ | πιχθόν | οἱ μαχέ | οἱτο· TT

καὶ μὲν | μεν βου | λέων ζῦνι | εν || πείθοντό τε | μύθω· 7

ἀλλὰ πί | θεσθε καὶ | ὕμμες, || ἐ | πεί πεί | θεσθαι ἄ | μεινον. TT

μήτε σὺ | τὸν δ' ἄγα | θός περ ἐ | ὦν || ἄπο | αἶρεο | κούρην, 7

ἀλλ' ἔα, | ὡς οἷ | πρῶτα || δό | σαν γέρας | υἴες Ἄ | χαιῶν· TT

μήτε σὺ, | Πηλεΐ | δη, ἔθειλ' || εἰ | ριζέμε | ναι βασιλῆϊ TT
ἀντιβί | ην, ἐπεὶ | οὐ ποθ' || ὁ | μοίης | ὄμμορε | τιμῆς TT
σκηπτοῦ | χος βασι | λεύς, || φ | τε Ζεὺς | κῦδος εἰ | δωκεν. 5
εἰ δὲ σὺ | κορτερός | ἔσσι, || θε | ἄ δέ σε | γείνατο | μήτηρ, TT
ἀλλ' ὅδε | φέρτερός | ἐστίν || ἐ | πεί πλεό | νεσσιν ἄ | νάσσει. TT
Ἄτρεϊ | δη, σὺ δέ | παῦε τε | ὄν μένος || αὐτάρ ἐ | γώ γε B
λίσσομ' Ἄ | χιλλή | ἴ || μεθέ | μεν χόλον, | ὅς μέγα | πᾶσιν 5

ἔρκος Ἄ | χαιοῖ | σιν | πέλε | ται || πολέμοιο κα | κοῖο.» 7

Λογοτεχνικὴ ἀπόδοσις

«Ἄλὶ κακὸν ἐπλάκωσε τῶν Ἀχαιῶν τὴ χώρα·
χαρὰ μεγάλη θ' ἄνοιωθεν ὁ Πρίαμος κι οἱ γιοὶ του
κι οἱ ἄλλοι Τρῶες σὲ χαρὰ τρανὴ θὲ τ' ἀγαλλιᾶζαν
ἄν' ὅλα αὐτὰ μαθαίνανε, τὴ φοβερὴν ἀμάχη,
ἔσεῖς ποὺ πρῶτο σιὸ μυαλὸ εἶστε καὶ μεσ' στὴ μάχη.
Μὰ δῶστε πίστη· τί κι οἱ δυὸ τὰ χρόνια μου δὲν κάντε.
Ἐγὼ 'πὸ σᾶς στὴ ζήση μου μὲ πιὸ παλληκαράδες
ἔσμ'ζα κάποτε, μ' αὐτοῖ, δὲ μὲ καταφρονοῦσαν.
Τέτοιους, ἀλήθεια δὲ θὰ δῶ μήτ' εἶδα σὰν καὶ κείνους
ὁμοιο μὲ τὸν Πειρίθου, τὸν Δρίαντα τὸν ἄρχο.
Καὶ νέα καὶ Ἐξάδιο, Πολύφημο τὸ θεῖο,
καὶ τοῦ Αἰγέα τὸν υἱγιὸ π' ὁμοιος θεὸς λογιόταν.
Στ' ἀλήθεια ὅλοι τους αὐτοὶ ἀντρειωμένοι ἦταν,
καὶ πόλεμον ἐστήνανε μ' πιὸ ἀντρειωμένους,
μ' ἄγρια θεριά τὰ βάζανε κι' ὅλα τὰ ξεμπερδεύαν.
Τότε μὲ κείνους ἔσμιγα, σὰν ἦρθα ἀπ' τὴν Πύλο
ἀπὸ πατρίδα μακρινή· τί 'μουν προσκαλεσμένος.
Καὶ πολεμοῦσα χώρα μου· καγεῖς ὁμως μὲ κείνους
ἄσοι ποὺ ζοῦνε πᾶ στὴ γῆ, μποροῦσε νὰ τὰ βάλει.
Καὶ ὁμως τίς ὀρμήνειες μου, τὰ λόγια μου, ἀκοῦγαν.
Καὶ σεῖς λοιπὸν ἀκοῦστε με, καλύτερα γιὰτ' εἶναι.

Καὶ ἐμαχόμεν, ἐγὼ διὰ λογαριασμόν μου· με ἐκείνους δὲ οὐδεὶς
 ἐκ τῶν θνητῶν, οἱ ὅποιοι τῶρα ζοῦν ἐπὶ τῆς γῆς, θά ἠδύνατο νὰ
 [πολεμήσῃ·
 καὶ παρ' ὄλα ταῦτα ἤκουον τὰς γνώμας μου καὶ ὑπήκουον εἰς τοὺς
 [λόγους μου.
 Λοιπὸν ὑπακούσετε καὶ σεῖς, διότι εἶναι καλύτερον νὰ ὑπακούετε
 [εἰς ἐμέ.
 Μῆτε σύ, ἐνῶ εἶσαι εὐγενής, διὰ τῆς βίας νὰ λαμβάνῃς ἀπ' αὐτὸν
 [τὴν κόρην.
 ἄλλ' ἄφηνε αὐτήν, ἐφ' ὅσον ἀπ' ἀρχῆς εἰς αὐτὸν ὡς τιμητικὸν
 [βραβεῖον ἔδωσαν οἱ υἱοὶ τῶν Ἀχαιῶν.
 Οὔτε σὺ Πηλεΐδῃ, νὰ θέλῃς νὰ φιλονικῆς με τὸν βασιλέα
 ὡς ἐχθρός, διότι ποτὲ δὲν ἔχει παρομοίαν τιμὴν
 σκηπτουχὸς βασιλεύς, εἰς τὸν ὅποιον ὁ Ζεὺς ἔδωκε δόξαν.
 Ἐάν σὺ εἶσαι γενναῖος καὶ θεὰ σὲ ἐγέννησε μητέρα,
 ὅμως αὐτὸς εἶναι ἀνώτερος, ἐπειδὴ βασιλεύει μεταξὺ περισσοτέρων.
 Σὺ δὲ Ἀτρεΐδῃ, παῦσε τὸν θυμόν σου. Ἐγὼ ὁ ἴδιος
 σὲ παρακαλῶ νὰ παύσῃς τὴν ὀργὴν σου κατὰ τοῦ Ἀχιλλέως, ὁ ὁ-
 [πίοις δι' ὄλους
 τοὺς Ἀχαιοὺς εἶναι μέγα προπύργιον κατὰ τοῦ κακοῦ πολέμου».

μῆτε κι ἐσὺ πού δυνατός, τ' ἀρπάζεις τὴν κοπέλλα,
 παράτα αὐτήν, μιὰ κι ἀπ' ἀρχῆς τὴ δῶσαν οἱ Ἀργίτες.
 Καὶ ὅσε τὰ μαλώματα, Πηλεΐδῃ, με τό Ρῆγα
 σὰ νᾶσε ὀχτρός του, τί ποτὲ ὅμοια τιμὴ δὲν ἔχει
 ἄλλος κανένας βασιλιάς, πού ὁ Δίας νὰ δοξάζει.
 Κι ἂν εἶσαι σὺ ἀτρόμητος καὶ μιὰ θεὰ ἔχεις μάνα,
 ἐκεῖνος εἶναι πιὸ τρανός, Ρῆγας σὲ μέγα πλήθος.
 Καὶ σὺ Ἀτρεΐδῃ τὸ θυμό, πάψε· ἐγὼ ὁ ἴδιος
 με παρακάλια τὸ ζητῶ, τί ὁ Ἀχιλλέας εἶναι
 κάστρο τρανὸ καὶ ἄπαρτο στὸ χαλασμὸ τῆς μάχης».

Γραμματικὰ—σημασιολογικὰ

πόποι=ἐπιφώνημα ἐκπλήξεως, ἀγανακτήσεως—πώ, πώ! ἀλοί-
 μονον! ἦ=βεβαιωτικόν. πένθος (τὸ)=λύπη, θλίψις (ἐκ τοῦ πάσχω).
 Ἀχαιῖς, ἴδος (ἦ)=Ἀχαιϊκὴ. Ἀχαιῖς γαίῃ = ἡ χώρα τῶν Ἀχαιῶν.
 ἰκάνω=ἔρχομαι, φθάνω. ἦ=βεβαιωτ. κεν=ἄν. γηθήσαι=γ' ἐν. εὐκτ.
 ἀορ. τοῦ γηθέω, παρατ. ἐγήθεεν, μελλ. γηθήσω, ἀορ. ἐγήθησα, πα-
 ρακ. γέγηθα=χαίρω, εὐχαριστοῦμαι (λατ. gaudeo). κεχαροῖατο=γ'
 πληθ. εὐκτ. μεσ. ἀορ. β' μετ' ἀναδιπλασιασμοῦ τοῦ χαίρω (ἀντι κε-
 χάροιντο). σφῶϊν=γεν. δυϊκ. προσωπ. ἀντων. β' προσ.=ὕμῶν. πυ-
 θοῖατο=γ' πληθ. εὐκτ. ἀορ. β' τοῦ πυθάνομαι, παρατ. πυθάνομην,
 μελλ. πεύσομαι, ἀορ. β' ἐπυθόμην, παρακ. πέπυσμαι, ὑπερσ. ἐπέ-

πυστο=έρωτῶ νά μάθω, μανθάνω. μαρναμένοιιν=γεν. δυϊκ. μτχ. ἐνεστ. τοῦ μάρναμαι, παρατ. ἐμάρναο ἢ μάρναο=μάχομα:, ἀγωνίζομαι, λογομαχῶ. περι+ἐστέ· περίεμι=ὑπερτερῶ. βουλή (ἡ) = ἐπιθυμία, σύνεσις. πίθεσθε=προστ. ἄορ. β' τοῦ πείθομαι. ἄμφω=καί σ' δύο ὁμοῦ, ἀμφοτέροι (λατ. ambo). δέ = μέ αἰτιολογ. σημ. = διότι νεωτέρω=ὄν. δυϊκ. τοῦ νεώτερος. ἐστὼν=δυϊκ. ὄριστ. ἐνεστ. τοῦ εἶμι. ἐμοῖο=ἐμοῦ. ἀρείοσιν=δοτ. πληθ. τοῦ ἀρείων (ὁ καί ἡ), τὸ ἀρεῖον=ικανώτερος, ἀνδρειότερος (κυρ. συγκριτ. τοῦ ἀχωρίστου μορίου. ἄρι=πρεπόντως, καλῶς). ἡἐ=ἡ. ὀμιλέω=συναναστρέφομαι οἱ=οὔτοι. ἀθερίζον=παρατ. τοῦ ἀθερίζω=περιφρονῶ (πάντοτε μετ' ἀρνήσεως). ἴδον=ἀναυξ. ἄορ. β' =εἶδον. ἴδωμαι=ὑποτ. ἄορ. β' μτχ. μελλ.=θά ἴδω. ποιμὴν λαῶν=ἀρχηγός. ἀντίθεος, ον=ἰσόθεος ἐπιείκελος, ον=εἰκελος=ὁμοιος, κατὰ τὸν τρόπον τινός. κάρτιστος καὶ κατὰ μετὰθεσιν κράτιστος=ὑπερθ. τοῦ ἀγαθός=ἀνδρειότατος ἰσχυρότατος (πρβλ. κάρτος-κράτος=δύναμις, ἰσχύς). δῆ=τῷ. ὄντι βεβαίως. ἐπιχθόνιος, ον=ὁ ἐπὶ τῆς γῆς, ὁ ἐπίγειος (ἐπι+χθῶν=γῆ). τράφεν=γ' πληθ. παθ. ἄορ. τοῦ τρέφω=ἐξετράφησαν. μὲν=μὴν=βεβαίως. ἀληθῶς. ἔσαν=γ' πληθ, παρατ. τοῦ εἶμι=ἦσαν. φηροῖν=δοτ. πληθ. τοῦ φῆρ, φηρός (ὁ)=θήρ, θηρίον (λατ. iera). ὄρεσκῶς, ον=ἐπικ. τύπος τοῦ ὄρέσκω, ον=ὁ εἰς ὄρη ἀνατραφεῖς, ἄγριος (ἐκ τοῦ ὄρος+κεῖμαι). ἐκπάγλως, ἐπιρ.=ἐκπληκτικῶς, δεινῶς. ἀπόλεσαν=ὄριστ. ἀναυξ. ἄορ τοῦ ἀπόλλυμι (ἀντι ἀπόλεσαν)=ἐξαφανίζω, καταστρέφω. μὲν=μὴν. τοῖσιν (δεικτ.)=τούτοις. μεθομίλειον=α' ἐν. ἀναυξ. παρατ. τοῦ μεθομιλέω=συναναστρέφομαι. τηλόθεν, ἐπιρ.=μακρόθεν (τηλε-τηλοῦ=μακράν). ἄπιος, η, ον=ὁ μακράν ἐυρискόμενος, μακρινός (ἐκ τῆς ἀπό). ἐξ ἀπίης γαίης=ἐκ μακρινοῦ τόπου. καλέσαντο=ὄρ. ἄορ. τοῦ καλοῦμαι=προσκαλῶ. κατ' ἐμ' αὐτὸν=κατ' ἑμαυτὸν=μόνος μου. κείνοισι=ἐκείνοισι. τῶν (δεικτ.)=τούτων. βροτὸς=θνητὸς (ἐκ τοῦ μβροτὸς, πρβλ. ἄμβροτος—ἀθάνατος, μόρος· λατ. mors). ἂν μαχέοιτο=δυνητ. εὐκτ. ἐνεστ. τοῦ μαχέομαι. μευ=μοῦ. βουλέων=βουλῶν. βουλή=συμβουλή. ξύνιεν=γ' πληθ. παρατ. τοῦ ξυνίημι ἄορ. ξυνέηκε=συμφωνῶ, ἐννοῶ. πείθοντο=ἐπείθοντο. πίθεσθε=προστ. ἄορ. β' τοῦ πείθομαι. ὑμεες=αἰολ. ἀντι ὑμεῖς. ἐὼν=ὄν. ἀποαίρεο=προστ. ἐνεστ. τοῦ ἀποαιρέομαι, ποιητ. ἀντι ἀφαιρέομαι. ἔα=προστ. ἐνεστ. τοῦ ἐάω=ἀφήνω. ὥς=ἀναφορ. ἐπιρ.=ὄπως. οἱ=δοτ. ἐν. προσωπ. ἀντων. α' προσ.=αὐτῷ, πρῶτα,

ἐπιρ.=ἐξ ἀρχῆς. δόσαν=ὀριστ. ἄορ. β' τοῦ δίδωμι. ἔθελε=προστ. ἔνεστ. τοῦ ἐθέλω. ἐρίζεμαι=ἀπαρεμφ. ἔνεστ. τοῦ ἐρίζω, παρατ. ἐρίζε. καὶ θαμιστ. ἐρίζεσκον, ἄορ. ὑποτ. ἐρίσωσιν=φιλονικῶ. ἀντιβίην, ἐπιρ.=ἐχθρικῶς (ἀντίβιος=ἐχθρικός). ὁμοίης=ὁμοίας. ἔμμορε=γ' ἐν. παρακ. μὲ σημ. ἔνεστ. τοῦ μείρομαι=λαμβάνω τὸ ἀνῆκον εἰς ἐμὲ μερίδιον, μετέχω. σκηπτουχος, ον=ὁ φέρων σκηπτρον, ὁ ἄρχων (σκήπτρον+ἐχω). κῦδος (τὸ)=εὐκλεια, λαμπρότης, δόξα. κρατερὸς—κρατερὸς=ἰσχυρὸς. ἔσσι=β' ἐν. ὀριστ. ἔνεστ. τοῦ εἰμί. ἀντι εἰ. γείνατο=ὀριστ. ἄορ. τοῦ γείνομαι, παρατ. γεινόμεθα, ἄορ. ἐγείνω καὶ γείνατο=γεννῶ, τίκω. φέρτερος=ἀνώτερος, καλλίτερος. πλεόνεσσι=πλείοσιν. τεός, ἦ, ὄν.=κτητ. ἀντων.=σός, ἦ, ὄν. λίσσομαι=παρακαλῶ, ἵκετεύω· παρατ. ἐλλίσσετο καὶ λίσσειτο, θαμιστ. λισσέσκετο, ἄορ. α' ἐλλισάμην. μεθέμεν=ἀπαρεμφ. ἄορ. β' τοῦ μεθήμι=ἀφήνω, καταπαύω. ἔρκος (τὸ)=περίφραγμα, προπύργιον, ἀποτροπή (πρβλ. εἶργω=κλείω). πέλομαι καὶ πέλω=εἶμαι συνήθως (ἐν χρήσει μόνον κατ' ἔνεστ. καὶ παρατ.). πολέμοιο-κακοῖο=πολέμου κακοῦ.

Συντακτικὰ

κεν γηθήσαι—κεν κεχαροίατο=δυν. εὐκτικαί, ὡς ἀπόδοσις τῆς ὑποθ. προστ. εἰ... μαρναμένοιιν· ὑποθ. λόγος γ' εἵδους, ἀπλῆ σκέψις τοῦ λέγοντος. μέγα=συστοιχ. ἀντικ. θυμῷ=δοκ. τοπική, σφῶϊν τάε=ἀντικ. τοῦ πυθοίατο πάντα=κατηγ. προσδ. μαρναμένοιιν=κατηγ. μτχ. ἐκ τοῦ πυθοίατο. περὶ+ἔστιε=τμησιν. βουλῆν=αἰτ. τῆς ἀναφορᾶς. Δαναῶν=ἀντικ. τοῦ περίεστε. μάχεσθαι=πρὸς δήλωσιν ἀναφορᾶς. ἄμφω=ὑποκ. τοῦ ἐστόν. νεωτέρω=κατηγ. ἐμεῖο=β' ὄρος συγκρίσεως. ἀρείοσιν ἀνδράσιν=ἀντικ. τοῦ ὠμίλησα. ἠέ περ ὑμῖν=β' ὄρος συγκρίσεως. ποιμένα=παράθεσις. λαῶν=γεν. ἀντικ. ἀθανάτοισιν=δοτ. ἀντικ. ἐκ τοῦ ἐπιείκελον. κάρτιστοι=κατηγ. ἀνδρῶν=γεν. διαιρ. κάρτιστοι=κατηγ. καρτίστοις-φηρσῖν=ἀντικ. τοῦ ἐμάχοντο. τοῖσιν=ἀντικ. τοῦ μεθομίλεου. ἐλθῶν=μτχ. χρον. κείνοισι=ἀντικ. τοῦ μαχείοιτο. τῶν=γεν. διαιρ. βροτοῖ=κατηγ. βουλέων=ἀντικ. τοῦ ζῦνιεν. μύθῳ=ἀντικ. τοῦ πείθοντο. ἐπεὶ πείθεσθαι ἄμεινον ἐνν. (ἔστί). ἄμεινον=κατηγ. ἐὼν=μτχ. ἐνδοτική. τὸν δε-κούρην=ἀντικ. τοῦ ἀποαίρεο. οἶ=ἀντικ. τοῦ δόσαν. γέρας=κατηγ. εἰς τὸ ἐνν. ἀντικ. τοῦ δόσαν. μιν. ἐρίζεμαι=τελ. ἀπαρεμφ. βασιλῆϊ=ἀν-

τικ. τοῦ ἐρίζεσθαι. τιμῆς=ἀντικ. τοῦ ἔμμορε. ᾧ κῦδος=ἀντικ. τοῦ ἔδωκεν. καρτερὸς=κατηγ. εἰ δὲ σὺ καρτερὸς ἔσσι=ὑποθ. προτ. φέρεται. καρτερὸς=κατηγ. πλεόνεσσι=ἀντικ. τοῦ ἀνάσσει. μεθέμεν=τελ. ἀπρεμφ. ὡς ἀντικ. τοῦ λίσσομαι. χόλον=ἀντικ. τοῦ μεθέμεν. Ἀχιλλεύς=δοτ. ἀντικ. εἰς τὸ χόλον. ἔρκος=κατηγ. Ἀχαιοῖσιν=δοτ. προσσ. πολέμοιο κακοῖο=γεν. ἀντικ. εἰς τὸ ἔρκος.

Πραγματικά

Τρῶες μέγα κεν κεχαροῖατο : ὁ συνετὸς βασιλεὺς ὀρθώτατα ποδεικνύει εἰς τοὺς ἐρίζοντας ἀρχηγούς, ὅτι ἡ φιλονικία τῶν φέρει χαρὰν εἰς τοὺς κοινούς ἐχθρούς καὶ τονίζει τὴν ἀνάγκην τῆς συναλλαγῆς τῶν.—νεωτέρω ἔστων ἔμοιο: οἱ γέροντες μεγάλως ἐτιμῶντο κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Ὀμήρου καὶ εἰσηκούοντο ὑπὸ τῶν νεωτέρων.—Πειρίθου, Δρύαντα, Καινέα, Ἐξάδιον, Πολύφημον : οὗτοι ἦσαν ἥρωες τοῦ Θεσσαλικοῦ λαοῦ τῶν Λαπιθῶν οἰκοῦντες περὶ τὸ Ὀλυμπον καὶ τὸ Πήλιον. Κατέστησαν γνωστοὶ ἐκ τοῦ πολέμου κατὰ τῶν Κενταύρων.—Θησεία: ὁ γνωστὸς ἥρωας τῶν Ἀθηναίων, υἱὸς τοῦ Αἰγέως, ὁ ὁποῖος κατὰ τὴν παράδοσιν ἔλαβεν μέρος εἰς τὸν πόλεμον τῶν Λαπιθῶν κατὰ τῶν Κενταύρων.—Φηρσὶν ὀρεσκώοισι πιθανῶς ὁ ποιητὴς ὑπαινίσσεται τοὺς Κενταύρους. Οὗτοι ἦσαν ἀριστοὶ Θεσσαλικὸν φύλον οἰκοῦν μεταξὺ Πηλίου καὶ Οἴτης· ἡ παράδοσις τοὺς ἔφερεν διφυεῖς, κατὰ τὸ ἄνω μὲν ἡμισυ ἀνθρώπους κατὰ τὸ κάτω ἵππους. Ὁ γνωστότερος μῦθος περὶ τῶν Κενταύρων εἶναι ἡ μάχη αὐτῶν πρὸς τοὺς Λαπίθας, κατὰ τοὺς γάμους τοῦ Πειρίθου μετὰ τῆς Ἴπποδαμείας, ὅτε μεθυσθέντες οἱ προσκεκλημένοι Κένταροι ἀπεπειράθησαν νὰ ἀρπάσωσιν τὴν νύμφην καὶ ἄλλας γυναῖκας. Λεγεται δ' ὅτι ἠττήθησαν οἱ Κένταυροι ἐκδιωχθέντες μέχρι τῶν προπόδων τῆς Πίνδου. Εἶναι ἄπειροι αἱ παραστάσεις τῆς φύσεως, τῆς μορφῆς καὶ τῶν ἔργων τῶν Κενταύρων, τὰς ὁποῖας ἀπεικόνισεν ἡ ἀρχαία ἑλλ. τέχνη. Πλεῖστοι ἀρχαῖοι ναοὶ ἐκοσμοῦντο μὲ παραστάσεις τῆς κενταυρομαχίας, ὡς αἱ μετόπαι τοῦ Παρθενῶνος, ἡ δυτ. ζωφόρος τοῦ Θησείου, τὸ ἀέτωμα τοῦ ναοῦ τοῦ Διὸς ἐν Ὀλυμπίᾳ, τὸ μασσωλεῖον τῆς Ἀλικαρνασσοῦ κ.ἄ.—οἱ ποθ' ὁμοίης ἔμμορε τιμῆς : διότι ὡς ὑπατος ἡγεμῶν τῶν Ἑλλήνων ἐν Τροίᾳ ἦτο ἄξιος ἀνωτέρας τιμῆς ἢ πάντες οἱ ἄλλοι.—Ζεὺς Κῦδος ἔδωκεν : ὁ Ἀχιλλεὺς ὄφειλεν νὰ ὑπακούῃ εἰς τὸν Ἀγαμέμνονα.

διότι εἰς αὐτὸν ὁ Ζεὺς εἶχεν δώσει τὴν ἀνωτάτην ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν Ἑλλήνων.—**Θεὰ σὲ γείνατο μήτηρ:** νοεῖται ἡ Θέτις, θεὰ τῆς Θαλάσσης, ἡ ὠραιότερα τῶν πεντήκοντα θυγατέρων τοῦ Νηρέως.

Αἰσθητικά

μέγα πένθος Ἀχαιῖδα γαῖαν ἰκάνει : Ὁ Νέστωρ συνετὸς καὶ ἐμπειρὸς ὁμιλητὴς ἀρχίζει τὸν λόγον τοῦ διὰ ψυχολογουμένων ἐκφράσεων προκαλοῦντων αἰσθησιν ἐκ πρώτης ἀρχῆς χωρὶς νὰ λαμβάνη μέρος ὑπὲρ οὐδενός.—**ἦ κεν γηθήσαι Πρίαμος... καὶ ἄλλοι Τρῶες :** Ἡ χαρὰ τῶν Τρώων ὄχι μόνον δὲν εἶναι νοητὴ εἰς τοὺς Ἕλληνας ἀλλὰ ἔκκαιε καὶ τὴν φιλοτιμίαν αὐτῶν καὶ ἀφυπνίζει τὴν ἐθνικὴν συνείδησιν, ὅταν βλέπουν αὐτοὺς νὰ εὐτυχοῦν ἐξ ἀφορμῆς τῶν.—**ἦκεν γηθήσαι Πρίαμος Πριάμοιό τε παῖδες—ἄλλοι τε Τρῶες μέγα κεν κεχαροῖατο θυμῷ:** σχῆμα χιαστόν.—**περί—περί:** ἐπαναφορὰ ἢ ἐπάνοδος. Εἶναι σχῆμα ρητορικὸν κατὰ τὸ ὁποῖον γίνεται ἐπανάληψις τῆς αὐτῆς λέξεως ἐν ἀρχῇ δύο ἢ πλειόνων ἐπαλλήλων προτάσεων μετὰ σφοδρότητος καὶ πάθους.—**περί—ἔστέ :** τμησις.—**οἶες Ἀχαιῶν :** περίφρασις.—**ἔρκος :** μεταφορά.—**κάρτιστοι :** ἢ ἐπανάληψις τῆς λέξεως τρίς καὶ ἡ θέσις αὐτῆς ἐν ἀρχῇ τοῦ στίχου ἐτέθη πρὸς ἔμφασιν. Ἄς παρατηρηθῇ γενικῶς ὁ λόγος τοῦ Νέστορος, ὅτι ἔχει πειστικότητα, ἰσχυρὰ ἐπιχειρήματα, σύνεσιν μετριοπάθειαν, ἀμεροληψίαν.

Νόημα

Ὁ Νέστωρ ἀφοῦ ἔλαβε τὸν λόγον λέγει, ὅτι μεγάλην χαρὰν αἰσθανθοῦν οἱ Τρῶες ὅταν πληροφορηθοῦν τὴν φιλονικίαν τῶν δύο κρατήστων. Πρέπει συνεπῶς νὰ πεισθῆτε εἰς τοὺς λόγους μου, διότι εἴστε νεώτεροί μοι καὶ διότι πρότερον συνανεστράφην ἄνδρας ἀνδρειότερους οἱ ὅποιοι μὲ ἐσεβάσθησαν καὶ ἐδέχοντο τὴν γνώμην μου. Ἐν συνεχείᾳ συνιστᾷ εἰς μὲν τὸν Ἀγαμέμνονα νὰ μὴ ἀφαιρέσῃ ἀπὸ τὸν Ἀχιλλεῖα τὴν Βρισηίδα, εἰς δὲ τὸν Ἀχιλλεῖα νὰ μὴ ἐξισοῦται πρὸς τὸν βασιλέα, ἐφ' ὅσον τὸ ἀξίωμα τοῦτο ἔλαβε παρὰ τοῦ Διός, νὰ παύσῃ ὁμοῦ τὸν θυμὸν τοῦ πρὸς τὸν Ἀχιλλεῖα ὅστις ἀποτελεῖ τὸ μόνον φρούριον τῶν Ἑλλήνων ἐναντίον τῶν Τρώων.

Ἐπιγραφή

Ὁ λόγος τοῦ Νέστορος.

Τὸν δ' ἅπα | μειβόμε | νος || προσέ | φη κρεί | ὦν Ἄγα | μέμων
 «ναὶ δὴ | ταῦτα γε | πάντα, || γέ | ρον, κατὰ | μοῖραν ἔ | ειπες.
 ἀλλ' ὄδ' ἄ | νῆρ ἔθε | λει || περὶ | πάντων | ἔμμεναι | ἄλλων.
 πάντων | μὲν κρατέ | εἰν ἔθε | λει, || πᾶν | τεσσι δ' ἄ | νάσσειν,
 πᾶσι δὲ | σημαί | νειν, || ἄ τιν' | οὐ πεί | σεσθαι ὁ | ἴω.

εἰ δέ μιν | αἰχμη | τὴν || ἔθε | σαν θεοὶ | αἰέν ἐ | ὄντες,
 τοῦνεκά | οἱ προθέ | ουσιν || ὁ | νείδεα | μυθῆ | σασθαι ;»

Λογοτεχνικὴ ἀπόδοσις

Καὶ πρὸς αὐτὸν ἀπήντησεν ὁ ρήγας Ἀγαμέμων·
 «Γέροντα, βέβαια, σωστὰ ἔτοῦτα ὄλα εἶπες·
 ὅμως ὁ ἄνθρωπος αὐτός, πρῶτος ζητᾷ νὰ εἶναι
 ὄλους στὴν ἐξουσία του, ὄλους νὰ διαφεντεύει
 σ' ὄλους νὰ δίνει προσταγές, κι' ἄς μὴν ἀκούει κανένας.
 Κι' ἂν οἱ αἰώνιοι θεοὶ πολεμιστὴ τὸν κάναν
 θαρεὶ πῶς εἶναι λεύτερος βρισιές νὰ ἀραδιάζει ;»

Γραμματικὰ—σημασιολογικὰ

τὸν (δεικτ.) = τοῦτον. **μοῖρα** (ἦ)=τὸ μερίδιον, τὸ πεπρωμένον
 (μείρομαι=λαμβάνω μερίδιον). **κατὰ μοῖραν**=ὀρθῶς. **ἔειπες**=εἶπες
περὶ+**ἔμμεναι**=περιέμμεναι=ἀπαρεμφ. ἔνεστ. τοῦ περίεμι = ὑπέ-
 χω (ἀντὶ ἀττ. περιεῖναι). **κρατέειν**—**κρατεῖν**= ἀπαρεμφ. ἔνεστ.
 κρατέω=ἔχω ἐξουσίαν, ἰσχύον. **πάντεσσι** = πᾶσιν. **σημαίνειν** = ἀπα-
 ρεμφ. ἔνεστ. τοῦ σημαίνω = διατάσσω, ἄρχω, προτάσσω. **ἄϊω**=
μαι, νομίζω. **τινα**=γεν. ἄρσεν. **μιν**=αὐτόν. **αἰχμητῆς**=γενναῖος πο-
 λεμιστῆς. **αἰέν**=αεί. **ἔόντες**= ὄντες. **αἰέν ἔόντες** = οἱ αἰωνίως ὄν-
 τες, οἱ ἀθάνατοι. **τοῦνεκα**=κατὰ κράσιν ἐκ τοῦ ἔνεκα= διὰ τοῦ
οἱ=αὐτῶ. **προθέουσι**=γ' πληθ. ἔνεστ. ὀριστ. τοῦ προτίθημι (ὁ
 προτιθέασι)=ἐπιτρέπω. **ὄνειδος** (τὸ)=ψόγος, ὕβρις. **μυθήσασθαι**=
 παρεμφ. ἄορ. τοῦ μυθεόμαι, παρατ. ἐμυθεόμην, μελλ. μυθήσομαι
 ἄορ. μυθήσατο=λέγω, ὁμιλῶ (μῦθος=λόγος).

Συντακτικὰ

τὸν=ἀντικ. τοῦ προσέθη. **περὶ**+**ἔμμεναι** = τμησις. **πάντων**
λων=ἀντικ. τοῦ περιέμμεναι. **κρατέειν**=τελ. ἀπρμφ. πάντων=ἀντικ.

ὁς αὐτὸν δὲ ἀπαντῶν εἶπεν ὁ μέγας βασιλεὺς Ἄγαμέμνων·
αἶ, βεραῖως ὄλ' αὐτά, γέρον, ὀρθῶς εἶπες·

ὁ αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος θέλει νὰ ὑπερέχη πάντων τῶν ἄλλων,
πάντων νὰ ἐξουσιάζη, πάντων νὰ κυριαρχῇ

εἰς πάντας νὰ δίδῃ διαταγὰς, εἰς τὰ ὁποῖα νομίζω, ὅτι κανεὶς
[δὲν θὰ ὑπακούσῃ αὐτόν.

ὁ δὲ ἔκαμαν αὐτὸν γενναῖον πολεμιστὴν οἱ αἰῶνιοι θεοί,
αὐτὸν τὸν λόγον τὸν ἀφήνουν ἐλεύθερον νὰ λέγῃ ὕβρεις ;»

ὁ κρατέειν. πάντεσσι=ἀντικ. τοῦ ἀνάσσειν. πᾶσι=ἀντικ. τοῦ ση-
μαίνειν. αἶ=αἶτ. τοῦ κατὰ τι, ἀντικ. τοῦ πείσεσθαι. τινα=ὑποκ. τοῦ
πείσεσθαι. πείσεσθαι=εἶδ. ἀπαρεμφ. ὡς ἀντικ. τοῦ δοξαστικοῦ ὀίω.
πᾶσι=ἀντικ. τοῦ ἔθεσαν. αἰχμητὴν=κατηγ. ἐόντες = μτχ. ἐπιθ. οἱ=
ἀντικ. τοῦ προθέουσι. ὄνειδεα=ἀντικ. τοῦ τελ. ἀπαρεμφ. μυθήσα-
ται.

πραγματικά

γέρον : ἐκ σεβασμοῦ πρὸς τὸν Νέστορα, τὸν πρεσβύτερον τῶν
αἰσίων.—τινά : ὁ Ἄγαμέμνων ὑπονοεῖ τὸν ἑαυτόν του.

ἰστορικά

ὁ δ' ἀνήρ : Ὁ Ἄγαμέμνων ἀποφεύγει ν' ἀναφέρῃ τὸ ὄνομα τοῦ
Ἀχιλλέως διὰ νὰ δείξῃ τὴν περιφρόνησίν του.—περὶ ἔμμεναι=τμή-
σις.—πάντων... πάντων... πάντεσι... πᾶσι : Ἡ ἐπανάληψις ἔχει σκο-
πὸν νὰ ἐξάρῃ τὴν φιλαρχίαν τοῦ Ἀχιλλέως.—ἔθεσαν... προθέουσι :
ἐπιτοίχιον.

ῥήματα

Ὁ Ἄγαμέμνων ἀπαντῶν πρὸς τὸν Νέστορα λέγει ὅτι ὀρθῶς
ἐμίλησε, ἀλλὰ ὁ Ἀχιλλεὺς θέλει νὰ ἐξουσιάζῃ ὅλων, νὰ κυ-
ριαρχῇ καὶ νὰ διατάσῃ πάντας ἐπειδὴ δὲ ὑπερέχει εἰς γενναϊό-
τητα δὲν εἶναι δίκαιον νὰ ὑβρίζῃ τοὺς ἄλλους διότι τοῦτο τὸ ὀφεί-
ει εἰς τοὺς θεοὺς.

ἐπιτοίχιον

Ὁ Ἄγαμέμνων ἀπαντᾷ εἰς τὸν Νέστορα.

Τὸν δ' ἄρ | ποβλή | δην || ἦ | μείβετο | δίος Ἄ | χιλλεύς·
 «ἦ γάρ | κεν δει | λός τε || καὶ | οὔτιδα | νός καλε | οίμην,
 εἰ δὴ | σοὶ πᾶν | ἔργον ὅ | πείξομαι || ὅττι κεν | εἵπης.

ἄλλοι | σιν δὴ | ταῦτ' ἐπι | τελλεο, || μὴ γὰρ ἐ | μοί γε
 σήμαιν· | οὐ γὰρ ἐ | γῶ || γ' ἔτι | σοι πεί | σεσθαι δῖω.
 ἄλλο δὲ | τοι ἐρέ | ω, || σὺ δ' ἐ | νί φρεσὶ | βάλλεο | σῆσι
 χερσὶ μὲν | οὐ τοι ἐ | γῶ γε μα | χήσομαι || εἵνεκα | κούρης

οὔτε σοὶ | οὔτε τῷ | ἄλλω, || ἐ | πεί μ' ἄφε | λέσθῃ γε | δόντες·

τῶν δ' ἄλ | λων, ἃ μοὶ | ἔστι || θοὶ | ῥ' παρὰ | νηϊ με | λαίην,

τῶν οὐκ | ἄν τι φέ | ροις ἄνε | λῶν || ἄέ | κοντος ἐ | μείο.
 εἰδ' ἄγε | μὴν πεί | ρησαι, || ἴ | να γνῶ | ωσι καὶ | οἶδε·
 αἰψά τοι | αἶμα κε | λανὸν || ἐ | ρωή | σει περὶ | δουρί».·
 Ὡς τῷ | γ' ἀντιβί | οισι || μα | χεσσαμὲ | νῷ ἐπέ | εσσιν
 ἀνστή | την, λῶ | σαν δ' ἄγο | ρῆν || παρὰ | νηυσὶν Ἄ | χαιῶν.

Λογοτεχνικὴ ἀπόδοσις

Τὸ λόγο κείνου κόβοντας ἀπάντησε ὁ Ἀχιλλέας.
 «Βέβαια θᾶμον ἄναντρος κι' ἀκόμα τιποτένιος,
 ἂν δειλίαζα στά λόγια σου, σὲ σένανε τὸν ἴδιο·
 σ' ἄλλους νά δίνεις διαταγές, σὲ μένα ὅμως ὄχι.
 Γιατί δέν ἔχω κατὰ νοῦ τίς διάτες σου νά κοῦω.
 Μὰ κάτι ἄλλο θά σοῦ πῶ και βάλτο στὸ μῦθλό σου·
 γιὰ τὸ κορίτσι δέ θά ρθῶ μὲ σένανε στά χέρια
 κι οὔτ' ἄλλον, μὲ κανένανε, μιὰ και τὴν πέρτε πίσω.
 Μὰ π' ὅτι ἄλλο ἔχω γὼ στὸ μαῦρο μου καράβι
 μήτε και τόσο δὰ ἀπ' αὐτὰ θά πάρεις ἄθελά μου
 ἂν σοῦ βαστάει, δοκίμασε, νά μάθουν κι' ὅλοι οἱ ἄλλοι·
 ἴσα τὸ μαῦρο γαῖμα σου τὸ δόρυ μου θά βάψει».
 Ἔτσι οἱ δύο τους μάλωσαν κι' ἀλλάξαν βαριά λόγια,
 και σκόρπισαν τὴν σύναξη τῆ γύρω ἀπ' τὰ καράβια.

ὅς αὐτὸν δ' ἔπειτα διακόπτων ἀπήντησεν ὁ εὐγενῆς Ἀχιλλεύς.
 βεβαίως θὰ ἤμην δειλὸς καὶ τιποτένιος,
 πρᾶγματι θὰ ὑπεχώρουν εἰς σέ εἰς κάθε πρᾶγμα τὸ ὁποῖον θὰ
 [ἔλεγε·

ἄλλους οἴουσδήποτε νὰ διατάζης αὐτά, ἐμὲ πάντως μὴ
 ἀτάσσης. Διότι ἐγὼ πλέον δὲν σκοπεύω νὰ σὲ ὑπακούσω.
 τί ἄλλο ὅμως θὰ σοῦ εἰπῶ, σὺ δὲ βάλε το εἰς τὸν νοῦν σου·
 χεῖρας βεβαίως ἐγὼ τοῦλάχιστον δὲν θὰ ἔλθω μαζί σου ἔνεκα
 [τῆς κόρης
 μαζί σου οὔτε μ' ἄλλον κανένα, διότι μοῦ ἐπήρατε αὐτήν, ἐνδὲν
 [μοῦ τὴν ἐδώσατε.
 τῶν ἄλλων ὅμως λαφύρων, τὰ ὁποῖα ἔχω κοντὰ εἰς τὸ ταχὺ
 [μαῦρον πλοῖον μου,

αὐτῶν οὐδὲν θὰ ἀποκομίσης παρὰ τὴν θέλησίν μου.
 ἂν ὅμως θέλῃς ἔλα δοκίμασε, ἵνα μάθουν καὶ αὐτοὶ ἐδῶ·
 ἔσως τὸ μαῦρο σου αἷμα θὰ τρέξῃ μὲ ὄρμην γύρω ἀπὸ τὸ δόρυ
 [μου».
 οιοτοτρόπως αὐτοὶ οἱ δύο, ἀφοῦ ἐφιλονίκησαν μὲ ἐχθρικοὺς λό-
 [γους
 ἔρθησαν καὶ διέλυσαν τὴν συνέλευσιν τὴν πλησίον τῶν Ἀχαιῶν.

γραμματικά—σημασιολογικά

ὑποβλήδην (ἐπιρ. ἐκ τοῦ ὑποβάλλω)=δολίως, πλαγίως· πάντοτε
 μετὰ τοῦ ἡμείβετο. ὑποβλήδην ἡμείβετο=ὑποβολιμαίως ἀπήντη-
 σεν. ἦ=βεβαιωτ. κεν=ἄν. δειλὸς -ῆ -ὄν=ἄνανδρος, εὐτελής. καλε-
 σμένην, ἀντὶ καλοῖμην = εὐκτ. ἐνεστ. τοῦ καλέομαι. κεν καλοῖμην=
 ἐθεωροῦμην. ὑπεῖξομαι=ὀριστ. μεσ. μελλ. τοῦ ὑπεῖκω, μελλ. ὑ-
 πεῖκω καὶ ὑπεῖξομαι, ἄορ. ὑπεῖξα=ὑποχωρῶ. ὅτι= ὅτι. ἐπιτέλλομαι=
 ὀριστ. ἐνεστ. τοῦ ἐπιτέλλομαι = διατάσσω, παραγγέλλω. γὰρ = βε-
 βαιωτ. σημαίνω=διατάσσω. ὄϊω, ἐδῶ=σκοπεύω. τοῖ=σοί. ἐρέω=ὀρ.
 ἔλλ. τοῦ εἶρω=λέγω. βάλλομαι=προστ. μεσ. ἐνεστ. τοῦ βάλλω. σῆ-
 ν=δοτ. πληθ. κτητ. ἀντων.=σαῖς. τῷ=δοτ. ἐν. ἄορ. ἀντων.=τινί.
 ἐλέσθε=ὀριστ. ἀνανξ. ἄορ. β' τοῦ ἀφαιρέομαι=ἀφαιρῶ. τῶν=ἄρ-
 ῶν. θεός -ῆ -ὄν=ταχύς, γοργός. τῶν (δεικτ.)=τούτων. ἀνελὼν=
 ἄορ. β' τοῦ ἀναιρέω=λαμβάνω πρὸς χρῆσιν μου, ἀναρπάζω.

ἀέκων, οντος=παρά την θέλησιν (**α** στερητ.+ἐκών). **ἐμεῖο** = ἐμοί.
ἄγε μὴν=ἐμπρὸς λοιπόν. **πειρήσαι** = προστ. ἄορ. τοῦ πειράσασθαι.
μελλ. πειράσομαι, ἄορ. ἐπειρασάμην, παρακ. πεπειράμαι = ἀποπειράσασθαι,
ἐπιχειρῶ, δοκιμάζω. γνῶωσι=γνῶσι. αἶψα, ἐπιρ.=ταχέως,
μέσως (πρβλ. τὸ νεοελλ. ἀψύς). **τοι=σοι. κελαυνὸς -ῆ -ὄν=σκοτεινός,**
σκοῦρος (τύπος συγγενῆς τῷ μέλας). **ἐρωήσει** = ὀριστ. μελλ. τοῦ ἐρωέω,
μελλ. ἐρωήσω, ἄορ. ἐρώησα=χύνομαι, ἐξορῶ, ἀναβλάζω (συγγ. τὸ ῥέω λατ. ruo). **δουρὶ=ἐν. δοτ. τοῦ δόρυ. τῷ=αὐτοῦ**
δύο (δυϊκ.). **ἀντίβιος -η -ον, (βία)=ἐχθρικός** (πάντοτε μετὰ ρημάτων
 πολεμικῆς ἐνεργείας σημαντικῶν). **μαχεσσαμένω** = μετχ. ἄορ. δυϊκ.
 ἀριθμ. τοῦ μαχέομαι=φιλονικῶ. **ἐπέεσιν** = ἐπεσιν. **ἀνοστήτην**
 γ' δυϊκ. ἄορ. β' τοῦ ἀνίστημι. ἄττ. **ἀνέστησαν** = ἠγέρθησαν. **λύσαν**
 = ἀναύξ. ἄορ. ἀντι ἔλυσαν=διέλυσαν.

Συντακτικὰ

τὸν=ἀντικ. τοῦ ἠμείβετο. γὰρ=αἰτιολογία τοῦ ὄνειδεα μὴθυσασθαι.
κεν καλαίμην=δυν. εὐκτ. ὡς ἀπόδοσις τῆς ὑποθ. προσηγορίας
εἰ... ὑπείξομαι. ὑποθ. λόγος γ' εἶδους, ἀπλή σκέψις τοῦ λέγοντος
δειλὸς—οὐτιδανὸς=κατηγ. πᾶν ἔργον=αἰτ. τῆς ἀναφορᾶς. σοι=ἀντικ.
τοῦ ὑπείξομαι. ἄλλοισιν—ταῦτα=ἀντικ. τοῦ ἐπιτέλλεο. ἐμοὶ=ἀντικ.
τοῦ σήμαινε. σοὶ=ἀντικ. τοῦ πείσεσθαι. χερσὶ=δοτ. ὄργάνου. εἰνεκα
κούρης=ἀναγκ. αἷτιον. σοι—τω=ἀντικ. δόντες=μετχ. ἐνδοτ. τῶν
ἄλλων=γεν. διαιρ. ἄ=ὑποκ. τοῦ ἐστί. μοι = δοτ. κτητ. τῶν = γεν.
διαιρ. τι=ἀντικ. τοῦ φέροις. ἀνελὼν=μετχ. τροπ. ἀέκοντος, ἐμεῖο=
γεν. ἀπόλυτος τροπική. αἶψα τοι... = ἐπεξήγησις ἐνν. ἀντικ. τοῦ
γνῶωσι τόδε. τοι=δοτ. κτητ. ἀντι σοῦ. τῷ = ὑποκ. τοῦ ἀνοστήτην
μαχεσσαμένω=μετχ. χρον. ἐπέεσιν=δοτ. τοῦ ὄργάνου.

Πραγματικὰ

εἵνεκα κούρης: ἐν. τῆς Βρισηίδα.—ἀφέλεσθε δόντες: Ὁ Ἀχιλλεύς
θεωρεῖ ὑπευθύνους διὰ τὴν προσβολήν, ἣ ὁποία τοῦ γίνεται
εἰς πάντας τοὺς Ἀχαιοὺς καὶ ὀργίζεται πλέον ἔναντι ὅλων ἀνεξαρτήτως
ρέτως.—τῶν δ' ἄλλων: ἐννοεῖ τὰ λάφυρα τὰ ὁποῖα ἔλαβεν ἐκ τῶν
κυριευθεισῶν ὑπ' αὐτοῦ πόλεων καὶ τὰ ὁποῖα ἀναμφισβητήτως καθ' ὅλοκληρίαν
τοῦ ἀνήκουν.

Ισθητικά

ἄλλοισι : λέγεται μὲ ἔμφασιν πρὸς ἑξαρσιν τοῦ προσώπου τοῦ Ἀχιλλέως, ὅτι δηλ. ἄλλους μόνον δύνασαι νὰ διατάξῃς ἐμὲ τὸν Ἀχιλλέα ὄχι.—**ἀφέλεσθε :** ἡ ἀπειλή τοῦ Ἀγαμέμνονος θεωρεῖται πρὸ τοῦ Ἀχιλλέως ὡς τετελεσμένη, χρησιμοποιεῖ δὲ τὸν πληθυντικόν, διότι θεωρεῖ ὡς συνεπευθύνους καὶ τοὺς λοιποὺς Ἕλληνας τῆς δικίας ἐφ' ὅσον ἐτάχθησαν διὰ τῆς σιωπῆς των μὲ τὸ μέρος τοῦ Ἀγαμέμνονος.—**οἶδε :** δι' αὐτοῦ ἀπειλοῦνται πάντες οἱ Ἀχαιοὶ ὡς συνεπεύθουνοι.—**αἰψά τοι αἶμα ἐρωτήσῃ :** ἐτέθη ἀσυνδέτως πρὸς τὰ προηγούμενα, πρὸς δὴλωσιν τῆς ταχύτητος μὲ τὴν ὁποίαν πρόκειται νὰ ἐκτελεσθῇ ἡ πράξις.

Νόημα

Ὁ Ἀχιλλεὺς διακόπτων τὸν Ἀγαμέμνονα λέγει, ὅτι θὰ ἐθεώρῃ τὸν ἑαυτὸν του δειλὸν καὶ τιποτένειον ἐὰν ἤθελε ὑπακούσει εἰς αὐτὸν εἰς τὸ ἐξῆς. Βεβαίως δὲν πρόκειται νὰ ἔλθῃ εἰς χεῖρας ἐνεκα τῆς κόρης, ἐὰν ὁμοῦς ὁ Ἀγαμέμνων θελήσῃ ἐκ τῶν ἄλλων λαφύρων παρὰ τὴν τὴν θέλησίν του νὰ ἀφαιρέσῃ, τότε θὰ τρέξῃ τὸ μαῦρον αἶμα του περίξ τοῦ δόρατος τοῦ Ἀχιλλέως. Ἐν τέλει ἡ συνέλευσις διαλύεται μετὰ τὴν λογομαχίαν τῶν δύο ἡρώων.

Ἐπιγραφή

Οἱ τελευταῖοι λόγοι τοῦ Ἀχιλλέως πρὸς τὸν Ἀγαμέμνονα καὶ ἡ διάλυσις τῆς συνελεύσεως.

Ο Μ Η Ρ Ο Υ Ι Λ Ι Α Σ

Ρ Α Ψ Ω Δ Ι Α Γ'.

Ἐμφάνισις τῆς Ἑλένης εἰς τὸν πύργον τοῦ Ἴλιου.

Στίχοι 121 — 129

- 5 Ἴρις | δ' αὐθ' Ἑλέ | νη | λευ | κωλένω | ἄγγελος | ἦλθεν,
5 εἶδομέ | νη γαλό | φ, | Ἄν | τηνορί | δαο δά | μαρτι,
5 τὴν Ἄν | τηνορί | δης | εἶ | χε κρεί | ων Ἑλι | κάων,
B Λαοδί | κην, Πριά | μοιο θυ | γατρῶν | εἶδος ἄ | ρίστην.
5 Τὴν δ' εὖρ' | ἐν μεγά | ρω' | ἦ | δὲ μέγαν | ἱστὸν ὕ | φαινε,
5 δίπλακα | πορφυρέ | ην, | πολέ | ας δ' ἐνέ | πασσεν ἄ | ἐθλους
5 Τρώων | θ' ἵπποδά | μων | καὶ Ἄ | χαιῶν | χαλκοχι | τώνων,
TT οὓς ἔθεν | εἴνεκ' ἔ | πασχον | ὑπ' | Ἄρη | ος παλα | μάων.
5 Ἄγχοῦ | δ' ἰσταμέ | νη | προσέ | φη πόδας | ὠκέα | Ἴρις'

Λεξιλόγιον καὶ γραμματικαὶ παρατηρήσεις στίχων 121—129

Ἴρις	Ἴριδος, Ἴριδι, Ἴριν. Ἴρι.
αὐθ'	=αὐτε (ἐκ τοῦ αὐ + τε)=πάλιν, ἔξ ἄλλου (ἐπίρρημα).
λευκωλένω	ἐπίθετον λευκώλενος, -ος, -ον (λευκός + ὠλένη=πῆχυς, βραχίων, χεῖρ) = ὁ ἔχων λευκοὺς βραχίονας, λευκὰς χεῖρας, γενικῶς δὲ ὁ ὥραϊος.
ἄγγελος	ὁ, ἡ ἄγγελος=ἀγγελιαφόρος.
εἶδομένη	μετοχή τοῦ εἶδομαι (ἀόρ. εἰσάμην)=παρουσιάζομαι ὑπὸ ἄλλην μορφήν, φαίνομαι ὡς..., ὁμοιάζω.
γαλόφ	ἡ γαλώως, τῆς γαλόω, τῇ γαλόφ κ.τ.λ.=ἀνδραδέλφη, κουνιάδα, (ἀλλὰ καὶ γυναικαδέλφη, νύφη).
Ἀνηνορίδαο	ἰωνικός τύπος γενικῆς ἀντὶ Ἀνηνορίδου' Ἄν-

Ο ΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΣ

Ρ Α Ψ Ω Δ Ι Α Γ'

Ἐμφάνισις τῆς Ἑλένης εἰς τὸν πύργον τοῦ Ἰλίου.

Ἐξήγησις στίχων 121 — 129

Ἡ Ἰριδα ἐξ ἄλλου ἦλθεν ὡς ἀγγελιαφόρος στὴν ὠραία Ἑλένη, ἔχοντας τὴν μορφή τῆς ἀνδραδέλφης τῆς, τῆς γυναίκας τοῦ Ἀντήνο-
ρίδου.

τὸν ὁ γιὸς τοῦ Ἀντήνορος ὁ ἄρχοντας Ἑλικάων τὴν εἶχε, ἡλαδὴ τῆς Λαοδίκης, τῆς ὠραιότερης σιὸ πρόσωπο ἀπὸ τῆς κόρης τοῦ Πριάμου.

Ἦν βροῖκε λοιπὸν στὸν θάλαμό τῆς· αὐτὴ δὲ ὕφαινε μεγάλο ὕφασμα, (ἡλαδὴ) μὲ δυὸ ἐπιφάνειες κόκκινη, καὶ ἕκεντοῦσε ἐδῶ καὶ ἐκεῖ πολ-
λοὺς ἀγῶνες

καὶ τῶν πολεμιστῶν Τρώων καὶ τῶν χαλκοθωράκων Ἀχαιῶν, τὸν ἐξ αἰτίας τῆς ὑπέφεραν κάτω ἀπ' τὰ κτυπήματα τοῦ Ἄρεως. Ἡ ἀφοῦ ἐστάθη κοντά, εἶπε ἡ γρήγορη στὰ πόδια Ἰριδα.

τηγορίδης, πατρωνυμικὸν οὐσιαστικὸν = ὁ υἱὸς τοῦ Ἀντήνορος.

δοτική τοῦ ἡ δάμαρ, δάμαρτος = σύζυγος.

= *ἦν* (ἀναφορική ἀντων.) = τὴν ὁποίαν.

μετοχή κρείων, κρείουσα οὐσιαστικοποιηθεῖσα = ὁ ἄρχων, ὁ κύριος.

ἡ θυγάτηρ..., πληθ. *θύγατρες, θυγατρῶν*, θύγα-
τρας.

= τὸ πρόσωπον, ἡ μορφή.

= ὁ θάλαμος, τὸ δωμάτιον.

(ἐκ τοῦ *Ἰσταμαι*) = ὁ ἀργαλειός, ἐδῶ δὲ = τὸ ὕφασμα.

δίπλακα

αἰτ. ἐνικ. Θηλ. τοῦ ἐπιθ. ὁ ἢ *δίπλαξ*, -ακος (*δῖς* - *πλάξ* = ἐπιφάνεια) = ὁ διπλοῦς, ὁ ἔχων δύο ἐπιφανεῖας. Τὸ ἐπίθετον προσδιορίζει τὸ ἐννοούμενον οὐσιαστικὸν *χλαῖναν*.

πορφυρέην

ἐπίθ. *πορφύρεος*, -η, -ον = ὁ ἔχων τὸ χροῖόν τῆς πορφύρας, κόκκινος.

πολέας

= πολλοὺς. (πολύς, πολέος, πολὺν· πολέες, πολέων, πολέεσσι ἢ πολέσσιν, *πολέας*).

ἐνέπασσεν

παρατατικὸς τοῦ *ἐμπάσσω* (*ἐν* + *πάσσω*) = σκοπεῖν, πίζω, κεντῶ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ.

ἀέθλους

= *ἄθλους*· *ἄεθλος* (ἀττικῶς *ἄθλος*) = ἀγών, πολεμικὴ σκηνή.

ἱπποδάμων

(*ἱππος* + *δαμάω* ἢ *δάμνημι*) = *ἱππόδαμος*, -ος = ἱπποδαμαστῆς πολεμιστῆς.

χαλκοχιτώνων

κατὰ πληθυντικὸν *χαλκοχιτώνες*, -χιτώνων = οἱ χαλκοθώρακες, οἱ ἔχοντες χαλκίνοὺς θώρακας.

ἔθεν

= αὐτῆς. Γενικῇ ἐνικῆ τοῦ ἑπιφανεῖας ἀντ. τοῦ γ' προσώπου. Ἡ πτώσις αὕτη ἔχει τύπους: ἔθεν, ἔο, εἶο, εὔ, εὔ.

Ἄρηος

ἀττικῶς Ἄρεως

παλαμάων

= παλαμῶν (ἢ *παλάμη*) ὑπὸ *παλαμάων* = ὑπὸ τὰ πλήγματα τῶν παλαμῶν, κάτω ἀπὸ τὰ κτυπήματα τῶν χειρῶν.

ἀγχοῦ

καὶ *ἀγχι*, ἐπίρ. = πλησίον· παραθετικὰ *ἄσσον*, *ἀγχιστα*.

προσέφη

παρατατικὸς τοῦ *πρόσφημι* = λέγω πρὸς τινα.

ὠκέα

ἀντὶ *ὠκέα*, χάριν τοῦ μέτρου, εἶναι ἐπίθετον *ὠκός*, *ὠκέα*, *ὠκὸν* = ταχύς.

Συντακτικαὶ παρατηρήσεις στίχων 121 — 129

λευκωλένω = ἐπιθ. προσδ. — *ἄγγελος* = κατηγορ. — *εἰδομένη* = τροπικὴ μετοχή. — *γαλόφω* = ἀντικ. τῆς μετοχῆς. — *Ἀντιηγοριδῶν* = κτητικὴ γενική. — *δάμαρτι* = παράθεσις τοῦ *γαλόφω*. — *τήν* = ἀντικ. — ὡς κατηγορ. τοῦ *τήν* ἐννοεῖται ἡ λέξις *δάμαρτι*. — *Δαοδίκτη* = ἐπεξηγήσις τοῦ *γαλόφω* κατὰ αἰτιατικὴν ἀντὶ δοτικῆς, ἐπειδὴ λόγος

λέως συνεφώνησε πρὸς τὸ *τήν*.— *Πριάμοιο* = κτητική γενική.—
θυγατρῶν = γενική διαιρετική.— *εἶδος* = αιτιατική τοῦ κατὰ τι.—
τήν = ἀντικ.— *δίπλακα* = παράθεσις τοῦ *ιστόν*.— *Τρῶων*— *Ἀχαι-*
ῶν = γενικαὶ ὑποκειμενικαὶ (*ἀθλοῦσιν οἱ Τρῶες—οἱ Ἀχαιοί*).—
θς = ἀντικ.— *ἔθεν εἵνεκα* = προσδιορισμὸς τῆς αἰτίας.— *ὑπὸ πα-*
λαμάων = ποιητικὸν αἷτιον.— *Ἄρηος* = γενική κτητική.— *ἀγχού* =
 ποικίλος προσδ.— *Ἰσταμένη* = μετοχή χρονική.— *πόδας* = αιτιατική
 τοῦ κατὰ τι.

Πραγματολογικαὶ παρατηρήσεις στίχων 121—129

Ἴρις. Θυγάτηρ τοῦ *Θαύμαντος* καὶ τῆς *Ἠλέκτρας*. Ἦτο θεὰ καὶ ἀγγελιαφόρος τῶν θεῶν πρὸς ἀλλήλους καὶ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους. Ὄταν μεταφέρῃ μηνύματα τῶν Θεῶν εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ἐμφανίζεται συνήθως ὑπὸ ἄλλην μορφήν. Εἰς τὴν προκειμένην περίστασιν οἰκειοθελῶς ἐμφανίζεται εἰς τὴν *Ἠλένην* καὶ οὐχὶ κατόπιν ἐντολῆς τῶν Θεῶν. Ὁ Ὅμηρος καλεῖ αὐτὴν *ὠκεϊαν* ἢ *ποδῆγεμον* ἢ *ἀελλόπουν* ἢ *χρυσόπτερον*, διὰ τὰ ἐξάρῃ τὴν ταχύτητα αὐτῆς. Ὡσαύτως εἶναι προσωποποιία τοῦ οὐρανοῦ τῶς, τὸ ὁποῖον συνδέει τὸν οὐρανὸν πρὸς τὴν γῆν καὶ τὸ ὁποῖον ἐθεωρεῖτο θεόλεμπτον.

Ἠλένη. Ἡ περιβόητος διὰ τὸ κάλλος Θυγάτηρ τοῦ *Τυνδάρεω* καὶ τῆς *Λήδας*, ἀδελφῆ τῶν *Διοσκούρων* (Κάστορος καὶ Πολυδεύκου), τῆς *Φοίβης* καὶ τῆς *Κλυταιμῆστρας* (σύζυγον τοῦ *Ἀγαμέμνονος*), σύζυγος δὲ τοῦ *Μενελάου*.

Ἀντήνωρ. Ὁ συνετώτατος ἀπὸ τοὺς Τρῶας, γέρον εἰς τὴν ἡλικίαν, συμβουλεύσας αὐτοὺς νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τοὺς Ἀτρεΐδας τὴν Ἠλένην. Τούτου υἱὸς ἦτο ὁ *Ἐλικάων*.

Λαοδίκη. Μία ἀπὸ τὰς θυγατέρας τοῦ *Πριάμου* καὶ τῆς *Ἐκάβης*, ἡ ὠραιότερα πασῶν, ἀδελφῆ τοῦ *Πάριδος* (ἀνδρὸς τῆς Ἠλένης) καὶ σύζυγος τοῦ *Ἐλικάωνος*, υἱοῦ τοῦ *Ἀντήνωρος*. Κατὰ τὴν μυθολογίαν τὴν Λαοδίκην κατέπιεν ἡ γῆ κατὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Τροίας καὶ κατόπιν αἰτήσεώς της πρὸς τοὺς θεοὺς, διὰ τὰ ἀποφύγη τὴν αἰχμαλωσίαν.

μέγαρον. Τὸ κυριώτερον μέρος τοῦ Μυκηναϊκοῦ ἀνακτόρου. Τὸ ἀνάκτορον (καὶ γενικῶς οἱ οἴκοι τῶν ἐπιφανῶν) συνίστατο 1) ἐκ τῆς *αὐλῆς*, συνήθως σχήματος τετραγώνου, εἰς τὸ μέσον τῆς ὁποίας ὁ

πῆρχε κυκλοτερῆς βωμὸς τοῦ *Ἐρκείου Διός* ἐλέγετο δὲ *ἔρκος* ὁ περιβάλλων τὸν χώρον τῆς αὐλῆς τοίχος. Ἡ αὐλή εἶχεν ἐπίσης ἔσωθεν στοὰς πρὸς πάντας σχεδὸν τοὺς τοίχους, τὰς *αἰθούσας*, σχηματιζόμενας διὰ σειρὰς κίωνων παραλλήλων πρὸς τὰς πλευρὰς αὐτῆς. Εἰς τὴν αὐλὴν ἐκ τῆς ὁδοῦ εἰσῆρχοντο διὰ τοῦ *προθύρου*, ἔχοντος αἰθούσας ἑκατέρωθεν, ἔξωθεν καὶ ἔσωθεν: 2) ἐκ τοῦ *μεγάρου*, μεγάλου ὀρθογωνίου ἢ τετραγώνου δωματίου, εἰς τὸ ὁποῖον εἰσῆρχοντο ἐκ τῆς αὐλῆς διὰ στοᾶς, ἢ ὁποία ἔκαλεῖτο *αἴθουσα*. Εἰς τὸ μέγαρον διήρχοντο τὴν ἡμέραν τῶν οἰκοδεσπότην, ἐκεῖ ἔτρωγον, συνεσκέπτοντο, ἐδέχοντο καὶ εἰργάζοντο. Τὴν στέγην τοῦ μεγάρου ὑπεβάσταζον τέσσαρες ὑψηλοὶ ξύλινοι κίονες. Ἐκ τῶν ραβδώσεων τοῦ ἑνὸς κίονος ἐσηματίζετο ἡ *δουροδόκη* (=κονταροθήκη). Εἰς τὸ μέσον τοῦ μεγάρου ὑπῆρχεν ἡ *ἔστια* ἢ *ἔσχάρα*, τῆς ὁποίας ὁ καπνὸς ἐξήρχετο διὰ τοῦ *ὄπαιου*, δηλαδὴ ὀπῆ; ἐν τῇ ὀροφῇ. Ὅπισθεν τοῦ μεγάρου ὑπῆρχε *θάλαμος*, ὅπου ἐκοιμάτο τὸ ἀνδρόγυνον. Οἱ ἔφηβοι υἱοὶ καὶ αἱ θυγατέρες καὶ δὴ ἔγγαμοι εἶχον ἰδικὴν τῶν κατοικίαν, τὸν *θάλαμον* ἀποτελούμενον ἐκ μικροτέρου μεγάρου καὶ ἐπικοινωνοῦντα πρὸς τὴν αὐλὴν, ἐντὸς τῆς ὁποίας ἐκτίζετο.

ἡ δὲ ὕφαινε. Ἐντὸς τοῦ οἴκου αἱ γυναῖκες καὶ αὐταὶ αἱ βασίλισσαι ἠσχολοῦντο εἰς τὸν *ἰστόν* (=ἰργαλεῖδον) καὶ εἰς τὴν *ἠλακάτην* (=ρόκα), ἐθεωρεῖτο δὲ ἡ ἰστοργία εὐγενεστάτη ἀσχολία τῶν γυναικῶν τῶν ἠρωικῶν χρόνων, ὥστε καὶ Θεαὶ ἀκόμη εἰς τὴν ὀμηρικὴν ποίησιν παρουσιάζονται ὑφαίνουσαι.

δίπλακα. Ὁ ἱματισμὸς τῶν ὀμηρικῶν ἀνδρῶν συνίστατο ἐκ τοῦ *χιτῶνος* καὶ τῆς *χλαίνης*. Ὁ *χιτῶν* ἐφορεῖτο κατάσαρκα, εἶχε χειρίδας (=μανίκια) μέχρι τοῦ ἀγκῶνος καὶ ἔφθανε μέχρι τῶν γονάτων. Τὸ κυρίως ἔνδυμά, τὸ ὁποῖον ἐφόρουσαν οἱ ἄνδρες ἐκτὸς τοῦ οἴκου ἦτο ἡ *χλαῖνα*, ἐπίμηκες τεμάχιον ὑφάσματος, πού ἐρρίπτετο περὶ τοὺς ὤμους καὶ συνεκρατεῖτο μὲ πόρπας. Ἡ *χλαῖνα* τῶν ἐπιφανῶν ἦτο συνήθως πορφυρεᾶ. Ὡσαύτως ἡ *χλαῖνα* ἐφορεῖτο ἢ *μονῆ* (*ἀπλοῖς*) ἢ *διπλουμένη* εἰς δύο (*δίπλαξ*—*διπλοῖς*), ὅπως σήμερον τὸ *σάλι*. (Σημειωτέον ὅτι καὶ τὸ κλινοσκέπασμα ὃ Ὀμηρὸς καλεῖ *χλαῖναν*, σήμερον δὲ ἡ λέξις σημαίνει τὸ στρατιωτικὸν ἐπανωφόριον).

ἐνέπασσεν ἀέθλους. Αἱ ἐνυφασμέναι σκηναὶ ἦσαν ἄλλου χρώματος. Ἄς σημειωθῇ ἀκόμη ὅτι κατὰ τοὺς ὀμηρικοὺς χρόνους τὰ ἐνδύματα ἀπετέλουν ἀληθινὴν περιουσίαν, διότι ἦσαν ἐκ πολυτίμων

ολικῶν καὶ ἐποικίλλοντο διὰ κεντημάτων, ἔργων γυναικῶν εἰδικῶν εἰς τὴν ὑφαντικὴν καὶ ποικιλικὴν τέχνην. Αἱ παραστάσεις, πού ἐκεντοῦσε ἡ Ἑλένη, ἦσαν σκηναὶ ἐκ τοῦ Τρωικοῦ πολέμου.

ἱπποδάμων. Ἐπίθετον τῶν Τρώων ἔνεκα τῶν πολλῶν ἀρμάτων πού ἐχρησιμοποιοῦν αὐτοὶ, ἐνῶ οἱ Ἕλληνες εἶχον ὀλίγα, ἐπειδὴ δὲν ἦτο δυνατὴ ἡ μεταφορὰ των διὰ τῶν πλοίων εἰς τὴν Τροίαν.

χαλκοχιτώνων. Χαλκοχιτώνες λέγονται οἱ Ἀχαιοὶ, ἐπειδὴ ἐφόρουσαν χιτῶνα πλεκτὸν ἢ δερμάτινον, ἀλλὰ κεκαλυμμένον διὰ ἔλασμα-των χαλκῶν πρὸς περισσοτέραν ἀντοχὴν.

Ἄρης. Θεὸς τοῦ πολέμου, υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἥρας,

Μορφολογικαὶ—αἰσθητικαὶ παρατηρήσεις στίχων 121—129

Ἑλένη λευκωλένω. Ὁ Ὀμηρος ἀποδίδει εἰς τοὺς Θεοὺς καὶ εἰς τοὺς ἀνθρώπους, εἰς τὰ ἔμψυχα καὶ εἰς τὰ ἄψυχα ὄντα, ἐπίθετα ἐκφραστικά πρὸς ἕξαρσιν μιᾶς ἀρετῆς των ἢ ιδιότητός των κ.τ.λ., Οὕτω πρὸς ἕξαρσιν τῆς σφαιρότητος τῆς Ἑλένης ὀνομάζει αὐτὴν *λευκώλενον*, πρὸς ἕξαρσιν δὲ τῆς ταχύτητος τῆς Ἴριδος καλεῖ αὐτὴν *ὠκέαν*. Τοὺς Τρώας καλεῖ *ἱπποδάμους*, τοὺς δὲ Ἀχαιοὺς *χαλκοχιτώνας*.

Ἴρις ἄγγελος ἦλθεν. Ἐνταῦθα ἡ Ἴρις ἐπεμβαίνει οἰκειοθελῶς εἶναι, τρόπον τινὰ, ἀγγελιαφόρος τοῦ ποιητοῦ, διὰ νὰ προπαρασκευάσῃ χάριν αὐτοῦ τὴν *Τειχοσκοπίαν*.

ἀέθλους Τρώων τε καὶ Ἀχαιῶν. Ὁ Τρωικὸς πόλεμος διέφευρεν ἀμέσως τὴν Ἑλένην καὶ δι' αὐτὸ προετίμησε νὰ κεντήσῃ σκηνὰς αὐτοῦ τοῦ πολέμου, πού διεξήγετο (*ἔθεν εἶνεκα*)

ὑπ' Ἄρηος παλαμάων. Προσωποποιεῖται ὁ Θεὸς, ὑπὸ τὰ πλήγματα τῶν παλαμῶν τοῦ ὁποίου ὑποφέρουν οἱ ἀντίπαλοι.

Ἰδεολογικαὶ παρατηρήσεις στίχων 121—129

Κατὰ τὰς *Θρησκευτικὰς ἀντιλήψεις* τῶν ὁμηρικῶν ἀνθρώπων οἱ Θεοὶ ἐμφανίζονται εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἄλλοτε ὑπὸ ἄλλην μορφήν, ἄλλοτε δὲ χωρὶς νὰ μεταμορφωθοῦν. Ἐνταῦθα ἡ Ἴρις ἔρχεται εἰς τὴν Ἑλένην μεταμορφωμένη εἰς Λαοδίκην.

Στοιχεῖα πολιτισμοῦ στίχων 121—129

1. Τὸ δμηρικὸν ἀνάκτορον. (Μέρος τοῦ ἀνακτόρου τὸ μέγαρον περὶ τοῦ ὁποίου βλέπε εἰς πραγματολογικὰς παρατηρήσεις).

2. *Γυναικεῖται ἀσχολίαι*. Αἱ γυναῖκες καὶ αὐταὶ αἱ βασιλισσαι ἐπιδίδονται εἰς τὴν ἱστοργίαν.

3. *Ὑφαντικὴ τέχνη*. Ἡ μετὰ ποικιλμάτων, ἡ καλλιτεχνικὴ ποικιλόχρωμος ὑφαντικὴ τέχνη ἦτο προωδευμένη εἰς τὴν Ἀνατολήν.

4. *Ἀνδρικός ἱματισμός*. Οἱ ἄνδρες ἐφόρουσαν *χλαῖναν δίπλακα πορφυρέην*.

5. *Πολεμικά*. Εἰς τὰς μάχας ἐγένετο χρῆσις ἀρμάτων, οἱ δὲ πολεμισταὶ ἐφόρουσαν Θώρακα κεκαλυμμένον διὰ χαλκίνων ἐλασμάτων.

Στίχοι 130 — 138

- 5 «Δεῦρ' ἴθι, | νύμφα φί | λη, | ἵνα | θέσκελο | ἔργα ἴ | δηαι
5 Τρώων | θ' ἵπποδά | μων | και Ἄ | χαιῶν | χαλκοχι | τῶνων,
ΤΤ οἷ πρὶν ἐπ' | ἀλλή | λοισι | φέ | ρον πολύ | δακρυν Ἄ | ρηα

ΤΤ ἐν πεδί | φ, ὄλο | οἷο | λι | λαιόμε | νοι πολέ | μοιο,
7 οἱ δὴ | νῦν ἕα | ται σι | γῆ, | πόλε | μος δὲ πέ | πανται,
5 ἀσπίσι | κεκλιμέ | νοι, | παρὰ | δ' ἔγχεα | μακρὰ πέ | πηγεν.

5 αὐτὰρ Ἄ | λέξαν | δρος | και ἄ | ρηίφι | λος Μενέ | λαος
ΤΤ μακροῆς | ἐγχεῖ | ησι | μα | χήσον | ται περὶ | σεῖο·
ΤΤ τῷ δὲ κε | νική | σαντι | φί | λη κε | κλήση ἄ | κοιτις».

Λεξιλόγιον καὶ γραμματικαὶ παρατηρήσεις στίχων 130—138

- δεῦρ' | = δεῦρο = ἐδῶ· συντασσόμενον δὲ μετὰ προστακτικῆς εἶναι μόριον παρακλευσματικὸν καὶ τότε = ἐμπρός

Νόημα στίχων 121—129

Ἡ Θεὰ Ἴρις, ἡ ἀγγελιαφόρος τῶν Θεῶν, μεταμορφωθείσα εἰς Λαοδίκην, τὴν ἀδελφὴν τοῦ Πάριδος καὶ σύζυγον τοῦ Ἑλικάωνος, ἔρχεται εἰς τὴν ὠραίαν Ἑλένην, τὴν ὁποίαν εὐρίσκει εἰς τὸν θάλαμόν της νὰ ὑφαίνῃ διπλὴν χλαῖναν, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐκέντα πολεμικὰς σκηνὰς ἐκ τοῦ Τρωικοῦ πολέμου. Ἀφοῦ δὲ ἐστάθη πλησίον της εἶπε τὰ ἀκόλουθα.

Περίληψις στίχων 121—129

Μεταμορφωθείσα εἰς Λαοδίκην ἡ Θεὰ Ἴρις ἐμφανίζεται εἰς τὴν Ἑλένην, τὴν ὁποίαν εὐρίσκει εἰς τὸν θάλαμόν της ὑφαίνουσαν χλαῖναν

Ἐπιγραφή στίχων 121—129

Ἐμφάνισις τῆς Θεᾶς Ἴριδος εἰς τὴν ὠραίαν Ἑλένην.

Ἐξήγησις στίχων 130 — 138

«Ἐμπρὸς ἔλα, ἀγαπητὴ νύφη, γὰρ δῆς ἀπίστευτα ἔργα
τῶν πολεμιστῶν Τρώων καὶ τῶν χαλκοθωράκων Ἀχαιῶν
αὐτοὶ πού πῶς μπροστὰ κινουῦσαν ὁ ἓνας κατὰ τοῦ ἄλλου πολυδά-
κρυτο πόλεμο

στὴν πεδιάδα, ἐπιθυμῶντας σφοδρὰ τὸν ὀλέθριο πόλεμο,
αὐτοὶ λοιπὸν τώρα κάθονται σιωπηλά, γιὰτὶ ὁ πόλεμος ἔχει σταματήσει,
σθηριγμένοι στὶς ἀσπίδες τους, καὶ κοντὰ τους ἔχουν μπηχθῆ τὰ μα-
κρά τους δόρατα.

Ὁ Ἀλέξανδρος ὅμως καὶ ὁ ἀνδρεῖος Μενέλαος
μὲ τὰ μακρὰ τους δόρατα θὰ πολεμήσουν γιὰ σένα
σὲ κείνον δὲ πού θὰ νικήσῃ θὰ εἶσαι ἀγαπητὴ σύζυγος».

ἴθι	προστακτικὴ τοῦ εἶμι = ἔρχομαι. — δεῦρο ἴθι = ἔμπρὸς ἔλα.
νύμφα	αἰολικὴ κλητικὴ = νύμφη. — νύμφη = νύφη, σύζυγος συγγενοῦς.
φίλη	ἐπίθετον φίλος-η-ον = ἀγαπητός.

θέσκελα	πληθ. οὐδ. τοῦ ἐπιθέτου <i>θέσκελος-ος-ον</i> (<i>θεός+κέλομαι=ὠθῶ</i>) = θεόπνευστος, θαυμάσιος, ἀπίστευτος.
ἴδῃαι	β' ἐν. ὑποτακτικῆς μέσου ἄορ. β' τοῦ <i>ὄρω</i> = βλέπω.
ἱππόδαμος	(<i>ἵππος+δαμάω ἢ δάμνημι</i>) = ἱπποδαμαστής, πλεμιστής.
χαλκοχίτωνες	= χαλκοθώρακες.
οἱ	= αὐτοί, πού...
πρὶν	= ἐπίρρημα = πρότερον.
ἀλλήλοισι	= <i>ἀλλήλοισι</i> , ἀλληλοπαθῆς ἀντωνυμία.
φέρων	= <i>ἔφερον</i> (ἀναύξητος παρατατικός) τοῦ <i>φέρω</i> = κινῶ.
πολύδακρυν	ἐπίθετον ὁ, ἢ <i>πολύδακρυς,-υ</i> = πρόξενος πολλῶν δακρῶν, πολυδάκρυτος.
"Αρηα	"Αρης, "Αρηος, "Αρηι, "Αρηα. — "Αρης = πόλεμος.
πεδίον,-ου	= πεδιάς.
ὄλοοιο	γεν. ἐνικοῦ τοῦ ἐπιθ. <i>ὄλοός,-ή,-όν</i> (ἐκ τοῦ <i>ὄλυμι</i>) = ὀλέθριος.
λιλαιόμενοι	μετοχὴ τοῦ <i>λιλαίομαι</i> = σφοδρῶς ἐπιθυμῶ.
πολέμιο	= <i>πολέμου</i> . (Ἡ γενικὴ ἐνικοῦ ἔχει κατάληξιν —οιο εἰς τὰ δευτερόκλιτα π.χ. <i>πολέμοιο</i> , <i>ὄλοοιο</i>).
οἱ δὴ νῦν	= οὗτοι λοιπὸν τώρα. — τὸ <i>οἱ</i> = δεικτικὴ ἀντων.
ἔσται	γ' πληθ. παρακειμ. ἀντὶ τοῦ <i>ἦνται</i> . Τὸ ρῆμα <i>ἦμαι</i> = κάθημαι, κάθημαι ἀδρανῆς.
κεκλιμένοι	μετοχὴ παρακ. τοῦ <i>κλίνω</i> = στηρίζομαι.
παρὰ	ἐπίρρημα = πλησίον.
ἔγχεα	ἀττικῶς <i>ἔγχη</i> . — τὸ <i>ἔγχος</i> = τὸ δόρυ.
πέπηγε	γ' ἐνικ. παρακ. τοῦ <i>πήγγυμι</i> = ἐμπεγγύω, μπήγω.
ἀρηίφιλος	ἐπίθετον <i>ἀρηίφιλος,-ος-ον</i> (<i>ἀρηι+φίλος</i>) = ἀνδρεῖος.
μακρῆς ἐγγέλ-ησι	= <i>μακραις ἐγγεῖαις</i> . Ἡ κατάληξις τῆς δοτ. πληθ. τῶν πρωτοκλίτων ἀντὶ —αις εἶναι <i>ησιν</i> ἢ <i>ης</i>). — <i>ἐγγεῖη</i> = ἔγχος, δόρυ.
σεῖο	γενικὴ ἐνικ. προσωπικῆς ἀντων. β' προσώπου.
κε	<i>σεῖο, σεῦ, σευ, σεῖο, σέθεν</i> ἢ <i>κεν</i> = δυνητικὸν ἄοριστολογικὸν <i>ἀν</i> .

κλήση

κοιτίς

β' ἐν. τετελ. μέλλοντος τοῦ καλοῦμαι=ὀνομαζομαι, εἶμαι.

(ἀθροιστικὸν ἀ + κοιτή=κλίνη)=σύζυγος.

Παρατακτικαὶ παρατηρήσεις στίχων 130—138

"Ινα...=πρότασις τελική. - Θέσκελα = ἐπιθ. προσδ.—Τρώων
 Δχαιῶν= γενικαὶ τοῦ ἐργάτου ἢ ἄλλως τοῦ δημιουργοῦ.— Οἱ
 ἄν...= ἀναφορικὴ πρότασις.—ὄλοοτο= ἐπιθ. προσδ· —πολέμοιοι
 ἄντικ. τοῦ ἐπιθυμίας σημαντικοῦ *λιλαιόμενοι*=τροπικὴ μετοχή.—
 ὑποκ.—σιγῆ=δοτικοφανὲς τροπικὸν ἐπίρρημα.—πόλεμος δὲ....
 ἄντικ. πρότασις ἀντὶ αἰτιολογικῆς.—ἀσπίσι=ἀντικ.—κεκλιμένοι
 τροπικὴ μετοχή. *ἔγχεα*=ὑποκ. τοῦ *πέπηγε* κατ' ἀντικὴν σύνταξιν,
ἔγχεῖσι =δοτικὴ ὀργανικῆ,— *Τῷ νικήσαντι*=δοτικὴ κτητικῆ.
 ἀντικ. πρόσειο=προσδ. τοῦ σκοποῦ.— *ἀκοιτίς*=κατηγορ.—

Πραγματολογικαὶ παρατηρήσεις στίχων 130—138

ἰπποδάμων—*χαλκοχιτώνων*. Βλέπε πραγματολογικὰς παρατηρήσεις στίχων 121—129.

ἀσπίσιν. Τὸ κυριώτατον ἀμυντικὸν ὄπλον τοῦ μαχητοῦ κατὰ τὴν ὀμηρικὴν ἐποχὴν ἦτο ἡ *ἀσπίς*, ἔχουσα τρεῖς κυρίας μορφάς: ἡ *ὀμφαλόεσσα*, καλύπτουσα τὸ σῶμα ἀπὸ τῶν ὤμων μέχρι ποσῶν, κεκυρτωμένη πρὸς τὴν ἐξωτερικὴν ἐπιφάνειαν ἦτο ξυλίνη καὶ κεκαλυμμένη διὰ δερμάτων. Ἡ *ἀσπίς ἀνηρατῶ* ἐκ τοῦ ἀριστεροῦ ποσῶν διὰ λωρίου, *τελαμώνος*, καὶ ἐκρατεῖτο διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς. Εἰς τὸ κέντρον τῆς ἀσπίδος ὑπῆρχε κωνικὴ προεξοχή, ὁ *ὀμφαλός*. 2) ἡ *ἀμφιβρότη*, ἔχουσα σχῆμα ἡμικυλινδρικόν, φέρουσα εἰς τὴν ἀνωτέραν πλευρὰν πεμήκνυσιν πρὸς φύλαξιν τοῦ προσώπου τοῦ μαχητοῦ, καλύπτουσα σχεδὸν ὅλον τὸ σῶμα ἦτο ξυλίνη καὶ ἐκαλυπτετο διὰ δερμάτων, ἐπὶ τῶν ὀποίων πολλάκις ἐφηπλοῦτο ἔξωθεν ἡ *ἀσπίς* πλάξ. 3) ἡ *πάντοσ' εἴση*, στρογγύλη ἀσπίς ἐξ ἐπαλλήλων δερμάτων μικροτέρα καὶ ἐλαφρότερα τῶν δύο προηγουμένων. Αὕτη ἦτο κεκαλυμμένη διὰ μετάλλου καὶ στολισμένη διὰ διαφόρων παραστάσεων *ἔγχεα*. Ἐκτὸς τῆς ἀσπίδος οἱ πολεμισταὶ ἔφερον *ἔγχεα* (=δόρατα) καὶ δόρυ δὲν ἦτο χαλκοῦν, διότι ὁ χαλκὸς εἶναι μαλακὸς καὶ συνεπῶς

ἀκατάλληλος διὰ ὄπλα, ἀλλὰ ὄρειχάλκινον, δηλαδή ἐκ κράματος χαλκοῦ καὶ κασσιτέρου. Ἄπειτελειτο δὲ τὸ ἔγχος ἐκ τῆς *αἰχμῆς*, ἐκ τοῦ κυρίου *ἔγχους*, καὶ ἐκ τοῦ *σαυρωτῆρος*, τοῦ κάτω μέρους, ποῦ ἦτο ὀξὺ καὶ ἐκαρφώνετο εἰς τὸ ἔλαφος, ὅσάκις ὁ πολεμιστὴς εὐρίσκετο ἐν ἀναπαύσει. Κατὰ τὴν διακοπὴν δηλαδή τῆς μάχης ὁ πολεμιστὴς ἐνεπήγνυτο εἰς τὴν γῆν τὸ δόρυ, ἠδύνατο δὲ νὰ λάβῃ ἀναπαυτικὴν στάσιν κεκλιμένος ἐπὶ τῆς ἀσπίδος.

Ἄλέξανδρος. Ὁ Πάρις, υἱὸς τοῦ Πριάμου καὶ σύζυγος τῆς Ἑλένης, ἐκαλεῖτο καὶ Ἄλέξανδρος.

Μενέλαος. Υἱὸς τοῦ Ἀτρέως, ἀδελφὸς τοῦ Ἀγαμέμνονος, βασιλεὺς τῆς Σπάρτης, σύζυγος τῆς ἀπαχθείσης ὑπὸ τοῦ Πάριδος ὤραιας Ἑλένης.

Μορφολογικαὶ—αισθητικαὶ παρατηρήσεις στίχων 130—139

Θέσκελα. Διὰ τῆς λέξεως ταύτης ἐπιδιώκεται νὰ προκληθῇ εἰς τὴν ψυχὴν τῆς Ἑλένης τὸ διαφέρον καὶ νὰ κεντρισθῇ ἢ περιέργουσι τῆς διὰ τὰ ἔργα τὰ ἀπίστευτα:

οἱ πρὶν... οἱ δὴ νῦν... = ζωνηρὰ ἀντίθεσις,

πολύδακρυον... ὀλοοῖτο. Ἐπίθετα δηλωτικὰ τῶν ἀποτελεσμάτων τοῦ πολέμου.

Ἄρηα. Ἀντὶ νὰ εἴπῃ *πόλεμον* ἐχρησιμοποίησε τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ τοῦ πολέμου καὶ εἶπεν *Ἄρηα*· τοῦτο λέγεται *μετωνυμία*.

Ἔσται σιγῆ... ἀσπίσι κεκλιμένοι... ἔγχεα πέπηγε. Ὄραία ἐκ τῶν τῶν πολεμιστῶν ἐν ἀναπαύσει, ποῦ σιωπηλοὶ ἀναμένουν τὴν ἐπι-

Στίχοι 139—145

5 Ὡς εἰ | ποῦσσ θε | ἄ | γλυκὺν | ἕμερον | ἔμβαλε | θυμῷ
 5 ἀνδρὸς | τε προτέ | ρου | καὶ | ἄστεος | ἠδὲ το | κήων·
 TT αὐτίκα | δ' ἄργεν | νῆσι | κα | λυψαμέ | νη ὀδό | νησιν
 TT ὀρμαῖτ' | ἐκ θαλά | μοιο | τέ | ρεν κατὰ | δάκρυ χέ | οῦσα,
 TT οὐκ οἶ | η, ἄμα | τῆ γε | καὶ | ἀμφίπο | λοι δὺ' ἔ | ποντο,
 7 Αἴθηρη, | Πιτθῆ | ος θυγά | ιηρ, | Κλυμέ, | νη τε βο | ὦπις·
 TT αἶψα δ' ἔ | πειθ' ἔ | κανον | ὅ | θι Σκαί | αἰ πύλαι | ἦσαν.

... τῆς μονομαχίας, ἡ ὁποία θὰ κρίνη τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ πολέμου
... τὴν τύχην τῆς Ἑλένης.

Ἐπιχειρῶσα πολιτισμοῦ στίχων 130—138

1. *Πολεμικά*. Πολλάκις οἱ πόλεμοι ἐκρίνοντό εἰς τὴν *μονομα-
χίαν* δύο ἀντιπάλων ἀρχηγῶν.

Μεταξὺ τῶν συνηθεσιτέρων *δπλων* κατὰ τοὺς ὀμηρικοὺς χρόνους
... ἢ *ἀσπίς* καὶ τὸ *ἔγχος*.

Ἔπος στίχων 130—138

Ἡ Ἴρις μεταμορφωμένη εἰς Λαοδίκην. ὅπως εἶδομεν ἀνωτέρω,
... παρακινεῖ τὴν ὄραϊαν Ἑλένην νὰ ἀφήσῃ τὴν ἐργασίαν τῆς καὶ νὰ
... ἐξέλθῃ νὰ ἴδῃ καί τι τὸ ἀπίστευτον, δηλαδὴ τοὺς Τρῶας καὶ Ἀχαιοὺς,
... πρὶν μετὰ πολεμικοῦ μένουσ ἠγωνίζοντο μεταξὺ των, τώρα δὲ
... κατακεκλιμένοι ἐπὶ τῶν ἀσπίδων των καὶ ἔχοντες καρφώσει τὰ δόρα-
... τα εἰς τὴν γῆν ἀναμένουν ἀμίλητοι νὰ ἴδουν μονομαχίαν Πάριδος καὶ
... Μενελάου, εἰς τὴν ὁποίαν θὰ κριθῆ, τίνος σύζυγος θὰ γίνῃ ὀριστικῶς
... ἡ Ἑλένη,

Περίληψις στίχων 130—138

Ἡ Ἴρις ὡς Λαοδίκη καλεῖ τὴν Ἑλένην νὰ ἐξέλθῃ τοῦ θαλάμου
... τῆς, ἵνα ἴδῃ τὰς δύο ἀντιπάλους παρατάξεις, πὺν ἐν ἡσυχίᾳ ἀναμέ-
... νουν τὴν μονομαχίαν Πάριδος—Μενελάου, ἐξ ἧς θὰ κριθῆ ἡ τύχη
... τῆς Ἑλένης.

Ἐπιγραφή στίχων 130—138

Ἡ Λαοδίκη (Ἴρις) ἀγγέλλει εἰς τὴν Ἑλένην τὴν ἐπικειμένην μονομα-
... χίαν Πάριδος—Μενελάου,

Ἐξήγησις στίχων 139 — 145

Ἔτσι ἀφοῦ εἶπεν ἡ θεά, πόθο γλυκὸ ἔβαλε μέσ' στήν ψυχὴ (τῆς Ἑλένης)
... καὶ γιὰ τὸν πρῶτο ἄνδρα τῆς καὶ τὴν πατρίδα καὶ τοὺς γονεῖς
... καὶ ἀμέσως ἀφοῦ καλύφθηκε μὲ λαμπρὴ καλύπτρα
... ὤρμησε ἀπὸ τὸν θάλαμό τῆς χύνοντας δάκρυα πόνου,
... ὅχι μονάχη, μαζί τῆς ἀκολουθοῦσαν καὶ δυὸ θεραπαινίδες,
... ἡ Αἰθρα, τοῦ Πιτθέα ἡ κόρη, καὶ ἡ Κλυμένη ἡ μεγαλόφθαλμος
... καὶ ἀμέσως ἔπειτα ἔφθασαν ἐκεῖ, ὅπου ἦσαν οἱ Σκαιεὶς πύλες

ὦς	τροπικὸν ἐπίρρημα=τοιουτοτρόπως, ἔτσι.
ἡμερος,-ου	(ἐκ τοῦ <i>ἡμείρομαι</i> =ποθῶ)=ὁ πόθος.
ἔμβαλε	=ἐνέβαλε, ἀόο· β' τοῦ <i>ἐμβάλλω</i> =βάλλω μέσση.
θυμός,-οῦ	=ψυχὴ— <i>ἀνῆρ</i> , ἀνδρὸς=σύζυγος.— <i>ἄστν</i> , ἄστεος =πατρίς.— <i>ἠδὲ</i> =καί.
τοκήων	γεν. πληθ. τοῦ <i>τοκεύς</i> , ἥος (ἐκ τοῦ <i>τίκτω</i>)=γονεύς.
ἀργεννησι	δοτ. πληθ. ἀντὶ <i>ἀργενναῖς</i> , τοῦ ἐπιθ. <i>ἀργεννός</i> — <i>ἠόν</i> =ευκός, λαμπρός.
καλυψαμένη	μετ. ἀορ. τοῦ <i>καλύπτομαι</i> .
ὀθόνησιν	δοτ. πληθ. ἀντὶ <i>ὀθόλαις</i> , τῆς <i>ὀθόνης</i> , ης=λίον ὑφασμα, καλύπτρα τῆς κεφαλῆς.
ὄρματο	=ὄρματο (ἀναύξητος παρατ.) τοῦ <i>ὀρῶμαι</i> =ὀρῶ.
θαλάμοιο	ἀντὶ <i>θαλάμου</i> .— <i>θάλαμος</i> =μέγαρον.
τέρεν	ἐπίθετον <i>τέρεν</i> , <i>τέρεινα</i> , <i>τέρεν</i> =λεπτός, τρυφερός.— <i>τέρεν δάκρυ</i> =δάκρυ ἀπὸ ψυχὴν τρυφεράν, δάκρυ πόνου.
κατὰ-χέουσα	κατὰ τμησιν ἀντὶ <i>καταχαίουσα</i> , μετοχ. τοῦ <i>καταχέω</i> =χύνω.
οἶος	<i>οἶη</i> , <i>οἶον</i> , ἐπίθετον=μόνος. (παράβαλε <i>οἰωνός</i>).
ἀμφίπολος,-ου	(<i>ἀμφι</i> + <i>πέλομαι</i>)=θεραπεινός. (παράβαλε <i>θαλαμηπόλος</i>).
ἔποντο	=εἶποντο (ἀναύξητος παρατ.) τοῦ <i>ἔπομαι</i> =ἀκολουθῶ.
Αἶθρα	= <i>Αἶθρα</i> .— <i>Πιτθῆος</i> = <i>Πιτθέως</i> .
βοῶπις	(<i>βοῦς</i> + <i>ὦπι</i>)=βοῖδομάτα, μεγαλόφθιμος.
αἶψα	ἐπίρρημα=ἀμέσως, εὐθύς.
ἱκανον	παρατ. τοῦ <i>ἱκάνω</i> =φθάνω. (Παράβαλε <i>ἱκ-ω</i> , <i>ἱκνέ-ομαι</i> , <i>ἱκ-άν-ω</i>).
ὄθι	οὔ· τοπικὸν ἐπίρρημα=ἐκεῖ ὅπου.

Συντακτικαὶ παρατηρήσεις στίχων 139-145

ὦς=τροπικὸς προσδ.· *εἰποῦσα*=χρονικὴ μετοχή.—*ἡμερον θυμῷ*=ἄμεσον—ἔμμεσον ἀντικ. τοῦ *ἔμβαλε*. *ἀνδρὸς*. *ἄστεος*, *τοκήων*=γενικαί

ἀντικειμενικαὶ ἐκ τοῦ ἐπιθυμίας σημαντικοῦ ἡμερον.—*Καλυψαμένη*
= χρονικὴ μετοχὴ.—*ἀρεγγνῆσι* = ἐπιθ. προσδ.—*ὀθόνησι* = δοτικὴ
ὀργανικὴ.—*καταχέουσα* = τροπικὴ μετοχὴ.—*οἴη* = κατηγορ. προσδ.—
ἔμα τῆ = προσδ. τῆς συνοδείας.—*Αἶθρα, Κλυμένη* = ἐπεξήγησις τοῦ
ὄνο *ἀμφίπολοι*,—*θυγάτηρ* = παράθεσις.—*Πιτθῆος* = κτητικὴ γενι-
κῆ.—*ὄθι*... πρότασις ἀναφορικὴ.

Πραγματολογικαὶ παρατηρήσεις στίχων 139—145

ἀνδρὸς προτέρου. Εὐνόητον εἶναι ὅτι πρόκειται περὶ τοῦ *Μενελάου*
Ἰστορίας. Πρόκειται περὶ τῆς *Σπάρτης* ἢ περὶ τῶν *Ἀμυκλῶν*, αἱ
ὁποῖαι ἦσαν ἡ ἀρχαία πρωτεύουσα τῶν Ἀχαιῶν βασιλείων τῆς Λακω-
νικῆς.

τοκῶν. Γονεῖς τῆς ὥραιας Ἑλένης ἦσαν ὁ *Τυνδάρεως* καὶ ἡ *Δῆδα*.
καλυψαμένη ὀθόνησι. Ὅσακις αἱ γυναῖκες ἐξήρχοντο τῆς
οἰκίας, ἐκάλυπτον τὴν κεφαλὴν των διὰ τεμαχίου λινοῦ ὑφάσματος
καὶ λεπτοτάτου, τὸ ὁποῖον ἐκαλεῖτο *καλύπτρα* ἢ *καλύπτρη* ἢ *κρη-*
δεμνον. Ἡ καλύπτρα ἐξετείνετο ὀπισθεν πρὸς τοὺς ὤμους καὶ ἐκρα-
τεῖτο ἔμπροσθεν διὰ τῶν χειρῶν, ἡδύνατο δὲ νὰ σύρεται πρὸς τὸ
πρόσωπον, ὅσακις ἡ φέρουσα γυνὴ ὠμίλει πρὸς ἄνδρα.

ἀμφίπολοι. Εἰς τὸ ὑπηρετικὸν προσωπικὸν ἀνήκον αἱ *δμωαί*,
γυναῖκες προερχόμεναι ἐξ αἰχμαλωσίας ἢ ἀγορᾶς. Αὗται ἐξετέλουν τὰς
βαρύτερας ἐργασίας εἰς τὸν οἶκον ἢ εἰς τὸ ἀνάκτορον. Εἰς πολὺ καλ-
υτέραν μοῖραν ἦσαν αἱ *ἀμφίπολοι*, δύο ἐκ τῶν ὁποίων συνώδευον
τὴν βασίλισσαν ἢ τὴν εἰκοδόσποιαν, ἔχουσαι αὐτὴν εἰς τὸ μέσον,
ὅσακις ἐξήρχετο τοῦ οἴκου.

Αἶθρα. Υἱὸς τοῦ *Πέλοπος* ἦτο ὁ βασιλεὺς τῆς Τροιζῆνος *Πιτ-*
θεύς. Τοῦτου τὴν θυγατέρα *Αἶθραν* ἔλαβε σύζυγον ὁ *Αἰγέυς* καὶ ἐκ
τοῦ γάμου αὐτοῦ ἐγεννήθη ὁ *Θησεύς*. Κατὰ τινα μῦθον, ὅτε ὁ Θη-
σεύς ἀπήγαγε τὴν *Ἑλένην* εἰς Ἀθήνας ἢ Αἶθρα εἶχεν ἀναλάβει
τὴν φρούρησιν αὐτῆς· ἀλλ' ὅτε οἱ *Διόσκουροι*, οἱ ἀδελφοὶ τῆς Ἑλέ-
νης, ἠλευθέρωσαν τὴν ἀδελφὴν των, ἀπήγαγον εἰς τὴν Σπάρτην αἰχ-
μάλωτον καὶ τὴν Αἶθραν, ἣτις ἔγινε δούλη τῆς Ἑλένης καὶ συναπήχ-
θη μετ' αὐτῆς ὑπὸ τοῦ Πάριδος εἰς Ἴλιον.

Κλυμένη. Δούλη Ἑλληνίς συναπιχθεῖσα μετὰ τῆς Ἑλένης ὑπὸ
τοῦ Πάριδος εἰς Ἴλιον.

Σκαιαὶ πύλαι (=δυτικαὶ πύλαι) ἦσαν ἡ κυρία εἴσοδος τοῦ τε-
 χους τοῦ Ἰλίου, ὁπόθεν ἐφαίνετο ἡ θάλασσα καὶ τὸ στρατόπεδον τοῦ
 Ἀχαιῶν. Ἰσθὸς τῶν πυλῶν αὐτῶν διεξήχθη βραδύτερον καὶ ἡ μο-
 νησία Ἐκτεφρος—Ἀχιλλέως καὶ δι' αὐτῶν εἰσῆχθη εἰς τὴν πόλιν
 Διοφειος ἵππος.

Μορφολογικαὶ-αἰσθητικαὶ παρατηρήσεις στίχων 139-145

γλυκὴν ἕμερον τέρεν δάκρυ. Τὰ ἐπίθετα κείνται *μεταφορικῶς*
ἀνδρὸς-ἀστεος-τοκῆων. Ἡ παραστάσις τοῦ ἀνδρός της ἀνα-
 λεί εἰς τὴν μνήμην τῆς Ἑλένης τὰς παραστάσεις τῆς πατρίδος
 τῶν γονέων της.

ὀρμᾶτο... Ἡ συγκίνησις τῆς Ἑλένης εἰς τὸ ἄκουσμα ὅτι
 μονομαχήσουν οἱ δύο της σύζυγοι ἐκδηλώνεται εἰς τὴν ταχύτητα,
 τὴν ὁ οἴαν ἐνδύεται καὶ ξερόχεται ἐκ τοῦ θαλάμου.

δάκρυ. Ἐτεθεῖ ἑνικὸς ἀντι πληθυντικῶς κατὰ *συνεκδοχήν.*

τέρεν δάκρυ. Ἄλλοῦ ὁ Ὅμηρος χρησιμοποιεῖ τὴν φράσιν: Θ
λερὸν κατὰ δάκρυ χέων (ἢ χέουσα).

βοῶπις. Ἐπιθεῖον ἐφραστικὸν ἀποδιδόμενον συνήθως καὶ
 τὴν θεάν *Ἥραν.*

Στοιχεῖα πολιτισμοῦ στίχων 139—145

1. *Εἶδη γυναικείας ἀμφιέσεως.* Αἱ γυναῖκες ἐξερχόμεναι τοῦ
 οἴκου ἐκάλυπτον τὸ πρόσωπον διὰ *καλύπτρας* ἢ *κηρδέμνου.*

Στίχοι 146—160

ΤΤ Οἱ δ' ἄμ | φὶ Πρί | αμον | καὶ | Πάνθοον | ἠδὲ Θυ | μοίτην

5 Λάμπον | τε Κλυτί | ον | θ' Ἴχε | τάονά | τ', ὄζον Ἄ | ρηος

7 Οὐκαλέ | γων τε καὶ | Ἄντή | νωρ, | πε | πνυμένω | ἄμφω,

ΤΤ ἦατο | δημογέ | ροντες | ἔ | πὶ Σκαι | ἦσι πύ | λησι,

Β γήραι | δὴ πολέ | μοιο πε | πανμένοι, | ἄλλ' ἄγο | ρηταὶ

ΤΤ ἔσθλοί, | τεττί | γεσσιν | ἔ | οικότες, | οἷ τε καθ' | ὕλην

2. Ὑπηρετικὸν προσωπικόν. Εἰς τὸ ἀνάκτορον καὶ ἐν γένει τὴν οἰκίαν τῶν εὐγενῶν ὑπῆρχον εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς βασιλείας τῆς δεσποίνης ἀμφίπολοι. ἔξ ὧν δύο συνώδευον τὴν κυρίαν τῶν εἰς τὰς ἐξόδους τῆς.

3. Ἀντιλήψεις περὶ γυναικείου κάλλους. Στοιχεῖον ὡραίου προσώπου διὰ τὰς γυναῖκας ἦσαν οἱ μεγάλοι ὀφθαλμοί, (βοῶπις)

4. Τὰ τεῖχη. Ἐκάστη πόλις περιεβάλλετο ὑπὸ τεῖχος, τὸ ὁποῖον εἶχε πολλὰς πύλας, ἔξ ὧν μία ἦτο ἡ κυρία εἴσοδος.

Νόημα στίχων 139—145

Εἰς τὸ ἄκουσμα τῶν λόγων τῆς Ἰριδος (Λαοδίκης) ἡ Ἑλένη ἐδοκίμασε λαχτάραν πρὸς τὸν πρῶτόν της ἄνδρα, τὸν Μενέλαον, τὴν πατέρα της καὶ τοὺς γονεῖς της. Ἀμέσως ἐκάλυψε τὸ πρόσωπόν της μὲν τὴν καλύπτραν καὶ χύνουσα δάκρυα πόνου ἔτρεξεν εἰς τὰς Σκαιὰς πύλας, συνοδευομένη ὑπὸ δύο θεραπεινίδων της.

Περίληψις στίχων 139—145

Ἡ Ἑλένη συγκινηθεῖσα ἐκ τῶν λόγων τῆς Λαοδίκης (Ἰριδος) σπεύδει εἰς τὰς Σκαιὰς πύλας συνοδευομένη ὑπὸ δύο θεραπεινίδων.

Ἐπιγραφή στίχων 139—145

Ἡ Ἑλένη ἔρχεται εἰς τὰς Σκαιὰς πύλας.

Ἐξήγησις στίχων 146 — 160

Κι οἱ μαζί με τὸν Πρίαμο καὶ τὴν ἀκολουθία του, δηλαδή τὸν Πάνθοο καὶ τὸν Θυμοῖτη καὶ τὸν Λάμπο καὶ τὸν Ἰκετάονα, τὸ βλαστάρι τοῦ Ἄρεως, καὶ ὁ Οὐκαλέγων καὶ ὁ Ἀντήνωρ, συνετοὶ καὶ οἱ δύο, μέλη τῆς βουλῆς τῶν γερόντων ἐκάθοντο κοντὰ στὶς Σκαιὰς πύλας, ἀπόμαχοι πλέον ἔξ αἰτίας τῶν γηρατειῶν, ἀλλὰ ρήτορες πρῶτοι, μοιάζοντας με τζιτζίκια, πού στὸ δάσος

5 δεινδρέω ε | φεζόμε | νοι | ὄπα | λειριό | εσαν ι | εἰσιν·
 5 τοῖοι ἄ | ρα Τρώ | ων | ἦ | γήτορες | ἦντ' ἐπὶ | πύργω.
 5 οἱ δ' ὥς | οὖν εἴ | δονθ' | Ἑλέ | νην ἐπὶ | πύργον ι | οὔσαι
 7 ἦκα πρὸς | ἀλλή | λους ἔπε | α | περό | εντ' ἀγό | ρεον·
 5 «οὐ νέμε | σις Τρωῶ | ας | καὶ εἰ | ὑκνή | μιδας Ἄ | χαιοὺς
 TT τοιῆδ' | ἀμφὶ γυ | ναικί | πο | λὺν χρόνον | ἄλγεα | πάσχειν
 TT αἰνῶς | ἀθανά | τησι | θε | ῆς εἰς ὄπα εἰ | οικεν.
 5 ἀλλὰ καὶ | ὥς τοί | η | περ εἰ | οὔσ' ἐν | νησι νε | ἐσθω,
 B μηδ' ἦ | μῖν τεκέ | εσσί τ' ὀ | πίσσω | πῆμα λί | ποιτο».

Λεξιλόγιον καὶ γραμματικαὶ παρατηρήσεις στίχων 146-148

οἱ ἀμφὶ Πρίαμον	=οἱ μαζί με τὸν Πρίαμον καὶ τὴν ἀκολουθίαν τοῦ
ἄξος,-ου	=φρντάνι, βλαστός, κλάδος.
πεπνυμένω	δυσικός ἀριθμὸς=πεπνυμένοι=μετοχὴ παρακ. π.
	πέπνυμαι=ἔχω πνεῦμα, νοῦν, ζωὴν· ὅθεν π.
	πνυμένος=ὁ φρόνιμος, συνετός.
ἀμφω	δυσικός ἀριθμὸς=ἀμφοτέροι=καὶ οἱ δύο.
ἦατο	γ' πληθ. ὑπερσυντ. ἀντὶ ἦντο, τοῦ ῥήματος ἦμαι
	=κάθημαι.
δημογέροντες	=μέλη τῆς βουλῆς τῶν γερόντων
Σκαιοῖσι πύλαισι	=Σκαιοῖσι πύλαις. (Δοτικὴ πληθ. πρωτοκλίτων
	κατάληξις -ησιν ἀντὶ -αις).
γῆραϊ	γῆρας, γήραος, δοτικὴ γῆραϊ (ἀττικῶς γήρωσ, γήρωσ)
δῆ	=ἤδη=πλέον.
πεπαυμένοι	πεπαυμένοι πολέμου=ἀπηλλαγμένοι πολεμικῆς
πολέμοιο	ὑπηρεσίας, ἀπόμαχοι, ἀπόστρατοι, μὴ λαμβάνοντες
	(πλέον) μέρος εἰς τὰς μάχας.
αγορητής,-οῦ	=ῥήτωρ (ἐκ τοῦ ἀγοράομαι=ἀγορεύω).
ἐσθλός,-ῆ, ὄν	=καλός, σπουδαῖος, ἐξαιρετός.
τεττίγεσσι	ἀττικῶς τέττιξι, δοτ. πληθ. τοῦ τέττιξ=τίττικας
ἔοικότες	μετοχὴ παρα. τοῦ εἰκα=ὁμοιάζω.

επισημένα πάνω στο οενορο βγάζουν γλυκειά φωνή·
οιοι λοιπόν μ' αὐτοὺς οἱ προύχοντες τῶν Τρώων ἐκάθοντο ἐπάνω
στὸν πύργο.

οὗτοὶ λοιπόν τότε σὰν εἶδαν τὴν Ἑλένη νᾶρχεται πρὸς τὸν πύργο,
καμηλοφώνως μεταξύ τους ἔλεγαν λόγια φτερωτά·

ὅτι εἶναι ἀξιοκατάκριτο οἱ Τρῶες κι οἱ εὐκνήμιδες Ἀχαιοὶ
ὅτι μιὰ τέτοια ἡγυναίκα νὰ υποφέρουν θλίψεις ἐπὶ πολὺν χρόνον·
ἀνάξει καταπληκτικὰ μὲ ἀθίνατες Θεὸς στὸ πρόσωπο.

ὅτι καὶ ἔτσι, ἂν κι εἶναι τέτοια, ὅς γυρίση στὸν τόπο τῆς μὲ τὰ
πλοῖα

ὅς μὴν ἀρήση σὲ μᾶς καὶ στὰ παιδιὰ μας στὸ μέλλον συμφορᾶς».

λη,-ης
ένδρεον,-ου
ρεζόμενοι
πα

ειριόεσσαν

ἴσι

ῖος

ρα
νήτωρ,-ορος

ντο
δοντο

ῦσαν

κα

πεα

περόεντα

γόρευον

=δάσος (Παράβαλλε ὑλοτόμος).

=δένδρον.

μετοχή τοῦ ἐφέζομαι (ἐπι + ἔζομαι) = κάθημαι.
αἰτ. ἐνικοῦ θηλ. τοῦ ὄψ, ὄπδς = φωνή (Λατίν.
vox).

ἐπίθειον λειριόεις,-όεσσα,-όεν (ἐκ τοῦ λείριον =
κρίνον) = ὁ τρυφερός, ἀπαλός, μαλακός ὡς κρίνον,
ὁ λεπτός, γλυκός.

γ' πληθ. ὀριστικῆς ἔνεστ. τοῦ ἴημι = ἀρήνω βγά-
ζω (ἀντὶ ἰᾶσι).

τοίη, τοῖον, δεικτικὴ ἀντωνυμία = τοιοῦτος.

=λοιπόν.

=προύχον, ἠγεμών.

ἀνωτέρω εἰς στίχον 4^η εἶπεν ἦατο (=ἐκάθηντο).

γ' πληθ. ὀρισ. μέσου ἄορ. β' τοῦ ὄρω.

μετοχή τοῦ εἶμι = ἔρχομαι (ἰών, ἰούσα, ἰόν).

ἐπίρρημα = σιγά, χαμηλοφώνως.

ἀπτικῶς ἔπη· τὸ ἔπος, -ους = λόγος.

ἐπίθειον πετρόεις,-όεσσα,-όεν = πτερωτός.

ἀναύξητος παρατατικὸς (ἠγόρευον) τοῦ ἀγορεύω

=λέγω

νέμεσις, -ιος	δικαία ἀγανάκτησις, ὅτι προκαλεῖ ἀγανάκτητον ἀξιοκατάκριτον.
εὐκνημίδες τοιόσδε ἄλγεα	=οἱ ἔχοντες ὠραίας περικνημίδας. τοιήδε, τοιόνδε=τοιούτος, ἄντων. δεικτική. ἀττικῶς ἄλγη' τὸ ἄλγος, -ους=λύπη, θλίψις, τ λαίπωρία.
αἰνῶς ἀθανάτησι θε- ῆς	ἐπίρρημα=καταλήκτικῶς. =ἀθανάταις θεαῖς (δοτ. πληθ. καταλήξεις ησι κα ης). Τὸ ἐπίθετον ὁ ἀθάνατος ἢ ἀθανάτη, π ἀθάνατον.
ὦπα	αἰτ. ἐνικῶν=τὸ πρόσωπον. (Μόνον αὐτὸς ὁ τύπος συναντῶται).
ὧς εὐσα	ἐπίρρημα=τοιωτοτρόπος. μετοχή τοῦ εἶμι (ἀττικῶς οὔσα). Τὸ περ ἐπιτι τικὸν μόριον.
νησι νεέσθω	δοτ. πληθ. (νασι) τοῦ ὀνόματος ναῦς—πλοῖον γ' ἐν. προστ. ἐνεστ. τοῦ νέομαι—ἐπιστρέφω ἐ τὸν τόπον μου.
τεκέεσσι	δοτ. πληθ. οὐδ. τοῦ τέκος, -ους (ἐκ τοῦ τίκει =τέκνον).
ὀπίσσω πήμα, -ατος λίποντο	ἐπίρρ. =εἰς τὸ μέλλον, κατόπιν, ἄστερα. =συμφορᾷ, γ' ἐν. εὐκτικῆς μέσου ἄορ. β' τοῦ λείπομαι ἀφῆνω.

Συντακτικαὶ παρατηρήσεις στίχων 146—160

Ὁζον=παράθεσις.—πεπνυμένῳ=παράθεσις.—δημογέρονται
=παράθεσις.—γῆραι=δοτικὴ τῆς αἰτίας. πολέμοιο=ἀντικ. τοῦ
πεπνυμένοι=τροπικὴ μετοχή. τετίγεσσι=ἀντικ. τοῦ εὐκτικῶς.—
ἀγορηται=κατηγ. ἐννοουμένου ὡς συνδεικιοῦ τοῦ εὐκτικῶς (=δντες)
δενδρῶ=ἀντικ.—ἐφεξόμενοι=τροπικὴ μετοχή.—ὄπα=ἀντικ. τοῦ
εἶσιν.—τοῖοι=κατηγορ.—Τρώων=ἀντικειμενικὴ γενικὴ ἐκ τοῦ
ἡγήτορες.—λοῦσαν=κατηγορηματικὴ μετ.—ἦκα=τροπικὸς προσδ.
Τρώας—Ἀχαιοὺς=ὑποκείμενα τοῦ πάσχειν.—πάσχειν=ὑποκ. τῆ
ἀπροσώπου ἐκφράσεως νέμεσις ἐστίν.—πολὺν=ἐπιθ. προσδ. χρῆ

ον=αιτιατική τοῦ ποσοῦ δηλοῦσα χρονικὴν ἔκτασιν.—*ἀλγεα* =ἀντικ.
εἰς =ἀντικ.—*εἰς ὄπα* =προσδ. τοῦ κατὰ τι.—*τοίη* =κατηγορ.
οὔσα =μετοχὴ ἐνδοτικὴ μετὰ τοῦ ἐπιτατικοῦ μορίου *περ.*—*ἡμῖν τε-*
έεσσι-πῆμα =ἔμεσσα καὶ ἄμεσον ἀντικ. τοῦ *λίποιτο*· Τινὲς τὸ
λίποιτο ἐρμηνεύουν· εἶθε νὰ μὴ μείνῃ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ
έξις πῆμα θὰ λογισθῇ ὡς ὀνομαστικὴ πτώσις καὶ θὰ εἶναι κατηγορ.
 οὔ *Ἐλένη*.

Πραγματολογικαὶ παρατηρήσεις στίχων 146-160

Πάνθοος (= Πάνθους). Ἔνας ἀπὸ τοὺς Τρῶας ἔξ ἐπιφανοῦς
 γένους.

Θυμοίτης—*Λάμπος*—*Κλυτίος*—*Ἰκετάων*. Υἱοὶ τοῦ Λαομέ-
 δοντος, ἀδελφοὶ τοῦ Πριάμου.

Οὐκαλέγων. Τὸ ὄνομα μόνον ἐδῶ ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου.

Ἀντήνωρ. Ἔνας ἐκ τῶν εὐγενῶν Τρῶων, πατὴρ 11 υἱῶν, ἔξ
 ὧν 7 ἐφορευθήσαν εἰς τὸν πόλεμον, ἀρχηγὸς τῆς φιλειρηνικῆς μερί-
 δος, μετὰ δὲ τὴν ἄλωσιν τῆς Τροίας οἰκιστὴς τῆς Παδοῦσῆς ἐν Ἰταλίᾳ
 (Βλέπε καὶ πραγματολογικὰ στίχων 121-129).

δημογέροντες. Οἱ 7 ἀνωτέρω ἄνδρες ἐπιφανεῖς διὰ τὸ γένος καὶ
 τὴν σύνεσιν των, σύμβουλοι τοῦ Πριάμου. Τὸ ὄνομα πάντως δὲν
 δηλοῖ ἡλικίαν, ἀλλὰ ἀξίωμα.

ἐπὶ Σκαιῆσι πύλῃσι. Ὑπεράνω τούτων θὰ ὑπῆρχε πύργος.

Μορφολογικαὶ-αἰσθητικαὶ παρατηρήσεις στίχων 146-160

ἄξον. Μεταφορὰ ἀπὸ τὸν κλῶνον τοῦ δένδρου πρὸς ἔνδειξιν τῆς
 ἀνδρείας καὶ τῶν πολεμικῶν ἱκανοτήτων τοῦ Ἰκετάονος.

τεττίγεσι εἰοκότες. Παρομοίωσις. Ἡ φωνὴ τῶν τεττίγων πολ-
 λάκις ἐξυμνεῖται ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους ποιητὰς, ἂν καὶ μονότονος καὶ
 ἐκνευριστικὴ.

λειριόεσσα. Μεταφορὰ, διότι ἐν ᾧ ἡ κυρία σημασίᾳ τοῦ ἐπι-
 θέτου ἐκφράζει αἶσθημα ὀπτικόν, ἐδῶ λαμβάνεται ἐπὶ ἀκουστικῆς
 ἐντυπώσεως.

ἔπεα πτερόεντα. Ὁ Ὀμηρὸς τοὺς λόγους ὀνομάζει πτερωτοὺς ὡς ἐκ-
 φεύγοντας ἀνεπιστρεπτι ἐκ τοῦ στόματος, κατὰ μεταφορὰν ἐκ τῶν

πτηνῶν. Οἱ Λατῖνοι ἔλεγον τὸ γνωστὸν *verba volant, καὶ vox semel emissa volat irrevocabilis*

ἦκα... ἀγόρευον. Διὰ τὰ μὴ ἀκούση κανεῖς, ὅτι οἱ γέροντες αὐτοῖ συνεζήτουν γιὰ τὴν ὠραιότητα τῆς Ἑλένης.

«Ὁὐ νέμεσις...» Ἄριστος ὁ τρόπος, μὲ τὸν ὁποῖον ὁ Ὅμηρος παρουσιάζει καὶ ἐγκωμιάζει τὴν καλλονὴν τῆς Ἑλένης. Ἀντὶ μακροῦ περιγραφῆς τοῦ κάλλους τῆς ὑπὸ τοῦ ἰδίου, πράγμα πού θὰ προεκάλεσε ἀνίαν, ὁ Ὅμηρος εἰσάγει τοὺς γέροντας, οἱ ὁποῖοι ἐκθαμβοὶ πρὸ τοῦ κάλλους τῆς Ἑλένης συμφωνοῦν ὅτι δικαιολογεῖται καὶ πόλεμος ἀκόμη «*τοιῆδ' ἀμφὶ γυναικί*».

ἔοικεν ἀθανάτησι θεῆς εἰς ὄπα. Παρομοίωσις.

(Ὁ Βυζαντινὸς χρονογράφος Κωνσταντῖνος Μανασσῆς, ζῆσας τὸν 12ον μ.Χ. αἰῶνα, ὡς ἔξῃς ἐξυμνεῖ τὸ κάλλος τῆς ὠραίας Ἑλένης:

Ἦν ἡ γυνὴ περικαλλῆς, εὔφρους, εὐχρουστάτη,
εὐπάρειος, εὐπρόσωπος, βοῶπις, χιονόχρους,
ἔλιβοβλέφαρος, ἄβρα, χαρίτων γέμον ἄλλος,
λευκοβραχίων, τρυφερά, κάλλος ἀντικρὺς ἔμπνου,
τὸ πρόσωπον κατάλευκον, ἢ παρειὰ ροδόχρους,
τὸ πρόσωπον ἐπίχαρι, τὸ βλέφαρον ὠραῖον,
κάλλος ἀνεπιτήδευτον, αὐτόβαπτον, αὐτόχρουν,
ἔβαλτε τὴν λευκότητα ροδόχροια πυρίνη,
ὡς εἴ τις τὸν ἐλέφαντα βάψει λαμπρᾷ πορφύρα.
Δειρὴ μακρά, κατάλευκος, ὄθεν ἐμυθουργήθη
κυκνογενῆ τὴν εὖοπτον Ἑλένην χοηματίζειν.

Στοιχεῖα πολιτισμοῦ στίχων 146—160

1. Πολίτευμα. Κατὰ τοὺς ὁμηρικὸς χρόνους τὸ πολίτευμα εἶ-

Ο ΘΑΥΜΑΣΜΟΣ ΤΩΝ ΤΡΩΩΝ ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΑΧΑΙΟΥΣ ΗΓΕΜΟΝΑΣ Στίχοι 161—170

6 Ὡς ἄρ' ἔ | φαν, Πρία | μος | δ' Ἑλέ | νην ἔκα | λέσσατο | φωνῆ
71 ἐδεῦρο πά | ροιθ' ἔλ | θοῦσα, | φί | λον τέκος, | ἴζευ ἔ | μεῖο

ἡ βασιλεία, ὃ δὲ βασιλεὺς ἔχει περὶ αὐτὸν *συμβούλους* ἐκ τῆς
ἕως τῶν εὐγενῶν,

2. Ἡ *ρητορική*. Μέγα προσὸν εἰς τοὺς ὁμηρικοὺς χρόνους ἔθε-
εῖτο ἡ ρητορική ἰκανότης, ἡ εὐφράδεια, ἡ εὐγλωττία. Αὕτη ἦτο
φυτος, βραδύτερον δὲ ἀνεπτύχθη ἡ ρητορική τέχνη.

3. *Πύργοι*. Τὰ τεῖχη τῶν ἀρχαίων ἦσαν ἐνισχυμένα κατὰ δια-
μήματα διὰ πύργων.

ῥήμα στίχων 146—160

Ὁ βασιλεὺς τῶν Τρώων Πριάμος καὶ ἄλλοι ἑπτὰ ἐπιφανεῖς
ῥῶες, ἀποτελοῦντες τὴν ἀκολουθίαν τοῦ Πριάμου, ἄλλοτε δεινοὶ πο-
μισταί, τῶρα δὲ ἀπόμαχοι ἔνεκα τῆς μεγάλης ἡλικίας των, ἐκάθητον
εἰς τὸ πύργου, πού ἦτο ὑπερθεὶς τῶν Σκαιῶν πυλῶν. Οὗτοι εἶδον
τὴν Ἑλένην ἐρχομένην πρὸς τὸν πύργον καὶ θαυμάζοντες τὸ κάλλος
ἔλεγον χαμηλοφώνως μεταξύ των, ὅτι χάριν τοιαύτης γυναικὸς
ἦτο ἀσυγχώρητος ὁ πόλεμος Τρώων καὶ Ἀχαιῶν ἐν τούτοις ὅλοι
ἔχοντο τὴν ἐπιστροφὴν τῆς εἰς τὴν πατρίδα τῆς, διὰ νὰ μὴ γίνῃ
ἄνεμος συμφορῶν εἰς τοὺς Τρῶας, παραμένουσα μεταξὺ αὐτῶν,

εἰρήληψις στίχων 146—160

Ἐρχομένην τὴν Ἑλένην εἰς τὰς Σκαιὰς πύλας εἶδον οἱ ἐπὶ τοῦ
πύργου μετὰ τοῦ Πριάμου καθήμενοι Τρῶες δημογέροντες καὶ ἐκθαμι-
πρὸ τοιοῦτου κάλλους ἐκφράζουν λόγους θαυμασμοῦ.

παρρησιάζονται στίχων 146—160

Οἱ ἐπὶ τοῦ πύργου τῶν Σκαιῶν πυλῶν καθήμενοι Τρῶες δημο-
γέροντες θαυμάζουν τὸ κάλλος τῆς Ἑλένης.

Ο ΘΑΥΜΑΣΜΟΣ ΤΩΝ ΤΡΩΩΝ

ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΑΧΑΙΟΥΣ ΗΓΕΜΟΝΑΣ

Ἐξηγήσεις στίχων 161—170

οἱ (ἡ: αὐτὰ) λοιπὸν εἶπαν, ὃ δὲ Πριάμος ἐκάλεσε μεγαλοφώνως
τὴν Ἑλένην
πρὸς ἔλα καὶ κάθισε, ἀγαπητό μου παιδί, μπροστά μου,

7 ὄφρα ἴ | δη πρότε | ρόν τε πό | σιν | πη | οὐς τε φί | λους τε—
 TT οὐ τί μοι | αἰτίη | ἔσσί, | θε | οἱ νύ μοι αἰτιοί | εἶσιν,
 5 οἷ μοι ἐ | φώρημ | σαν | πόλε | μον πολύ | δακρυν Ἄ | χαιῶν—
 TT ὡς μοι | καὶ τόνδ' | ἄνδρα | πε | λώριον | ἔξονο | μήνης,
 TT ὅς τις ὄδ' | ἐστὶν Ἄ | χαιὸς | ἄ | νήρ ἧ | ὅς τε μέ | γας τε.
 5 ἧ τοι | μὲν κεφα | λῆ | καὶ | μείζονες | ἄλλοι ἔ | ασι,
 5 καλὸν | δ' οὕτω ἐ | γών | οὔ | πο ἴδον | ὄφθαλ | μοῖσιν,
 5 οὐδ' οὔ | τω γερα | ρόν' | βασι | λῆι γὰρ | ἄνδρῳ ἔ | οικε»..

Λεξιλόγιον καὶ γραμματικαὶ παρατηρήσεις στίχων 161—170

ὡς ἄρ(α)	τὸ α' τροπικὸν ἐπίρ. = ἔτσι, τὸ β' συμπερ. σὺνδ. = λοιπὸν.
ἔφαν	ἀττικῶς ἔφασαν = γ' πληθ. παρατ. τοῦ φημί = λέγω
ἐκαλέσσατο	γ' ἔν. ἄορ. τοῦ καλέομαι = καλῶ.
φωνῆ	= μεγαλοφώνως· ἀντιθέτως ἦκα (στ. 155 = χαμηλοφώνως.
δεῦρο	= ἔδῶ· μετὰ προστακτικῆς (ἴξεν) = ἐμπρός, ἔλα.
πάροιδ(ε)	πρόθεσις μετὰ γενικῆς = ἐμπροσθεν.
φίλος, -η-, ον	= ἀγαπητός, -ῆ-, -όν. — τέκος (ἐκ τοῦ τίκτω) = τέκνον, παιδί.
ἴξεν	β' ἔν, προστ. ἔνστ. (= ἴξου) τοῦ ἴζομαι = κάθημαι.
ἐμεῖο	ἀττικῶς ἐμοῦ, γεν, προσωπ. ἀντων. α' προσώπου. ἄλλοι τύποι εἶναι ἐμέο, ἐμεῦ, ἐμέθεν, μεν.
ὄφρα	τελικὸς σύνδεσμος = ἵνα.
ἴδη	β' ἔν. ὑποτ. μέσου ἄορ. β' (ἴδωμαι) τοῦ ὄράω.
πόσις, -ιος	= σύζυγος, ἄνδρας.
οἱ πηοί	= οἱ συγγενεῖς
αἴτιος	αἰτίη, αἴτιον = αἴτιος, ἔνοχος, ὑπαίτιος.
οὔ τι	= οὐδόλως, καθόλου.

να δῆς καὶ τὸν πρῶτό σου ἄνδρα καὶ τοὺς συγγενεῖς καὶ τὰ ἀγα-
πητά σου πρόσωπα—

θόλου, κατὰ τὴν γνώμη μου, δὲν εἶσαι ὑπεύθυνη, οἱ θεοὶ βέβαια,
πιστεύω, εἶναι αἴτιοι,

οὐδ' ἐκίνησαν ἐναντίον μου τὸν πολυδάκρυτο πόλεμο τῶν Ἀχαιῶν—
αἱ γὰρ νὰ μοῦ πῆς τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκεῖ τοῦ πανύψηλου ἄνδρα,

τότος εἶν' αὐτὸς ἐκεῖ ὁ Ἀχαιὸς ἄνδρας ὁ ὑπέροχος καὶ μεγαλόσωμος
πύρχον βέβαια καὶ ἄλλοι μεγαλύτεροι στ' ἀνάστημα,

ὡς ἐγὼ δὲν εἶδ' ἀκόμη μὲ τὰ μάτια μου τόσον ὥραϊον
ὅτε τόσον ἐπιβλητικὸν πραγματικὰ μοιάζει μὲ ἄνδρα βασιλιά.

εἶσαι
γύ(ν)
ἐφόρμησαν

πελώριος

ἐξονομήνης

ἡύς

ἡ τοι
κεφαλῇ
εἶσιν

ἐγών

γεραρός

βασιλεῖ

ἄττικῶς εἶ=εἶσαι, β' ἐν. τοῦ εἶμι.

μόριον=βεβαίως.

ἄοριστος τοῦ ἐφορμῶ=κινῶ ἐναντιὸν κάποιου
(κάτι).

ίη,-ιον=πανύψηλος, πελώριος, τεράστιος. (πέλωρ
=τέρας).

β' ἐν, ὑποτ. ἄορ. τοῦ ἐξονομαίνω=λέγω τὸ ὄνομα,
ὀνομάζω.

ἡύς, ἡύ, ἐπίθετον=ἀγαθός, ἀνδρείος, ὥραϊος,
ὑπέροχος. (Τὸ ἐπίθετον κάμνει καὶ εὔς, γενική
ἐῆος, ὅθεν καὶ ἐπίρ. εὔ.

=βεβαίως, τῷ ὄντι, ἀλήθεια.

=κατὰ τὸ ἀνάστημα.

ἄττικῶς εἶσιν=εἶναι.—καλός,-ή,-όν,—ὥραϊος.
οὔτω=τόσον.

=ἐγώ.—πω=ἀκόμη—ἶδον (ἀναύρητος ἄορ.)
=εἶδον.

ή, ὄν, (ἐκ τοῦ γεραίρω=τιμῶ, γέρας=δῶρον τι-
μῆς)=ἐπιβλητικὸς, παρουσιαστικὸς, μεγαλοπρεπής.
ἄττικῶς βασιλεῖ (δοτ.).—γάρ=πραγματι

Συντακτικαὶ παρατηρήσεις στίχων 156—170

φωνῆ=δοτική τροπική.—ἐλθούσα ἴξεν=ἐκείνη καὶ ἴξεν.—ᾄφρα ἴδῃ...=τελικὴ πρότασις.—μοι=δοτικὴ τῆς κρίσεως.—τί=αἰτιατικὴ τοῦ κατὰ τι.—αἰτίη=κατηγορ.—οἱ μοι... ἐφώρμησαν=ἀναφορικὴ αἰτιολογικὴ πρότασις.—πόλεμον—μοι=ἄμεσον—ἔμμεσον ἀντικ.—ὡς μοι καὶ τόνδε...=καὶ ὡς... τελικὴ πρότασις συνδεομένη διὰ τοῦ καὶ μετὰ τῆς ᾄφρα... ἴδῃ.—ὅς τις...=πλαγία ἐρώτησις.—κεφαλῆ=δοτικὴ τοῦ κατὰ τι.—ὀφθαλμοῖσιν=δοτικὴ ὀργανική. ἀνδρὶ=ἀντικ.—βασιλῆι=ἐπιθ. προσδ. (τὸ οὐσιαστικὸν ἀνὴρ δύναται νὰ δέχεται ὡς ἐπιθ. προσδ. οὐσιαστικὸν δηλοῦν ἀξίωμα).

Πραγματολογικαὶ παρατηρήσεις στίχων 161—170

ὡς ἔφαν, δηλαδὴ τὰ ἐν στ. 156—161, οἱ δημογέροντες Τρῶες. κεφαλῆ. Ἐπὶ τὴν κεφαλὴν συνήθως φαίνεται ἡ διαφορὰ τοῦ ὕψους.

Μορφολογικαὶ-αἰσθητικαὶ παρατηρήσεις 161—170

φωνῆ. Ἀντίθεσις πρὸς τὴν ἤκα (στ. 155) συνομιλίαν τῶν δημογερόντων.

φίλον τέκος, ἴξεν πάροιθε ἐμεῖο· καὶ κατωτέρω σὺ τί μοι αἰτίη ἔσσι. Ἐν ἀντιθέσει πρὸς ἄλλους Τρῶας, ὑβρίζοντας τὴν Ἑλένην ὡς αἰτίαν συμφορῶν, ὁ Πρίαμος ἐπιδεικνύει στοργὴν καὶ συμπάθειαν καὶ ἀγαθότητα ψυχῆς πρὸς τὴν Ἑλένην.

κεφαλῆ. Συνεκδοχικῶς τίθεται τὸ μέρος (κεφαλὴ) ἀντὶ τοῦ ὅλου (σῶμα).

ἴδον ὀφθαλμοῖσιν. Πλεονασμός.

ἀνὴρ πελώριος, ἥγυς, μέγας, καλός, γεραρός, βασιλῆι εἰοικώς.

Στίχοι 171—180

B Τὸν δ' Ἑλέ | νη μύ | θοισιν ἄ | μείβετο, | δία γυ | ναικῶν
 ΓΤ «αἰδοῖ | ὅς τέ μοι | ἔσσι. | οἶ | λε ἔκυ | σέ. δει | νός τε

πολλῶν ἐπιθέτων ἐκφραζόντων διαφόρους ιδιότητας χαρακτηρίζε-
το ὁ Ἄγαμέμνων, ὡς ἐξάγεται ἐκ τοῦ στίχου 168.

Θεολογικαὶ παρατηρήσεις στίχων 161—170

Κατὰ τὰς ἠθικὰς ἀντιλήψεις τῶν ἀνθρώπων τῆς ὁμηρικῆς ἐπο-
πείας ὑπεύθυνος μιᾶς κακῆς πράξεως δὲν εἶναι ὁ πράξας αὐτήν, ἀλλ' ὁ
ὡθήσας τὸν δράστην εἰς αὐτήν.

Ἔπημα στίχων 161—170

Αὐτὰ ἔλεγον οἱ δημογέροντες, ὁ δὲ Πρίαμος ἐκάλεσε πλησίον του
τὴν Ἑλένην μεγαλοφώνως, ἀποκαλῶν αὐτὴν ἀγαπητόν του παιδί.
Ὁ Πρίαμος ἐνθαρρύνει τὴν Ἑλένην, λέγει ὅτι δὲν τοῦ πταίει αὐτὴ διὰ τὸν δι-
εργασθέντα πολυδάκρυον πόλεμον, ἀλλ' οἱ θεοί, καὶ ἔπειτα δεικνύων
τὴν ἰσχύος του ἕνα ἄνδρα μεταξὺ τῶν Ἀχαιῶν, ἐπιβλητικὸν εἰς
τὴν ἕλξιν ἐμφάνισιν, τὴν ἐρωτᾷ περὶ ποίου ἀνδρὸς πρόκειται.

Περὶ λήψεις στίχων 161—170

Ὁ Πρίαμος καλεῖ πλησίον του τὴν Ἑλένην, ἀπευθύνει εἰς αὐτὴν
λόγους πλήρεις στοργῆς καὶ ἐνθαρρύνσεως καὶ ἐρωτᾷ αὐτὴν περὶ τῆς
αὐτοῦ ἐπιπέρας ἑνὸς Ἀχαιοῦ, τὸν ὁποῖον δεικνύει διὰ τῆς χειρὸς του ἀπὸ
τοῦ πύργου.

Ἐπιγραφή στίχων 161—170

Ὁ Πρίαμος ἐρωτᾷ τὴν Ἑλένην περὶ τῆς ταπεινότητος ἑνὸς ἀνδρὸς
ἐκ τῶν Ἀχαιῶν,

Ἐξήγησις στίχων 171 — 180

Ὁ Πρίαμος αὐτὸν τότε ἀπάντησε ἡ Ἑλένη, ἡ ὑπέροχη ἀπὸ τῆς γυναῖκος
καὶ σεβασμὸς καὶ εὐλάβεια μοῦ προκαλεῖς, ἀγαπητὴ πεθερὸς.

Β ὡς ὄφε | λεν θάνα | τός μοι ἄ | δεῖν κακός, | ὀπότε | δεῦρο
 Ὡ υἱέϊ | σῶ ἐπό | μην, | θάλα | μον γνω | τούς τε λι | ποῦσα
 Ὡ παῖδά τε | τηλυγέ | την | καὶ ὁ | μηλικί | ην ἔρα | τεινήν.
 ΤΤ ἄλλὰ τὰ | γ' οὐκ ἐγέ | νοντο· | τὸ | καὶ κλαί | ουσα τέ | τηκα.
 Β τοῦτο δέ | τοι ἔρε | ω, ὁ μ' ἄ | νείρσαι | ἦδὲ με | ταλλᾶς·
 Ὡ οὐτός | γ' Ἄτρεί | δης, | εὐ | ρὺ κρεί | ων Ἄγα | μέμωνων,
 Ὡ ἀμφοτε | ρον βασι | λεύς | τ' ἄγα | θὸς κρα | τερός τ' αἰ | χμητήρ.
 Β+ΤΤ δαῆρ | αὐτ' ἔμοσ | ἔσκε | κυ | νόπιδος, | εἴ ποτ' ἔ | ην γε».

Λεξιλόγιον καὶ γραμματικαὶ παρατηρήσεις στίχων 171 - 180

ἀμείβετο

= ἡμείβετο, παρατ. τοῦ ἀμείβομαι (τινα) μύθοιο
 = ἀποκρίνομαι, ἀπαντῶ.

δῖος, -α, -ον

= θεϊκός, ὑπέροχος.

αἰδοῖος, -η, -ον

= σεβαστός. — ἔσσι = εἶ = εἶσαι. —

ἐκυρός, -οῦ

= πενθερός, θηλυκὸν ἐκυρή.

δεινός, -ή, -ὸν

= ὁ ἐμπνέων τὸν φόβον, τὴν εὐλάβειαν.

ὡς ὄφελεν

μετὰ ἀπαρεμφάτου = εἴθε νά... (ἀόρ. β' τοῦ ὀφέλλω).

ἀδεῖν

ἀπαρέμφ. ἀορ. β' τοῦ ἀνδάνω = ἀρέσκω. — ὀπότε, = ὀπότε, συνδ. χρον.

δεῦρο

= ἐδῶ. — υἱέϊ = υἱῶ (δοτική τοῦ υἱεύς).

σός, σή, σὸν

κτητική ἀντωνυμία = ὁ ἰδικός σου.

ἐπόμεν

ἀττικῶς εἰπόμεν, παρατατικός τοῦ ἔπομαι = ἀκολουθῶ.

θάλαμος, -ου

= οἶκος, σπίτι. — γνωτός, -ή, -ὸν = συγγενής (οἷο γίγνομαι).

λιποῦσα

μετοχή ἀορ. β' τοῦ λείπω = ἀφήνω, ἐγκαταλείπω.

τηλύγετος, -η,

= ἀγαπητός.

-ον

ὀμηλικίη, -ης

= αἱ συνομήλικοι.

ἔρατεινός, -ή, -ὸν

= ἀγαπητός (ἔρῶ = ἀγαπῶ).

τὰ

= ταῦτα. — τὸ = τοῦτο, διὰ τοῦτο.

τέτηκα

παρακείμενος τοῦ τήκω = λυόνω.

τοί

= σοί. — ἐρέω, μέλλων τοῦ εἶρω = λέγω.

ἀνείρσαι

β' ἐν. ὀριστ. ἔνεστ. τοῦ ἀνείρομαι = ἐρωτῶ.

μεταλλάω

= ἐνδιαφέρομαι νὰ μάθω

εὐρὺ κρείων

= ὁ μέγα κράτος ἔχων. (πρβλ λατιν. late rex.)

ἀμφοτέρων

οὐδ. ἄντων. ἀμφοτέρος, -η, -ον, = καὶ οἱ δύο.

καίρι νὰ προτιμοῦσα θάνατο κακό, ὅταν ἐδῶ
 κολουθοῦσα τὸ γιό σου, ἐγκατάλειποντας σπῖτι καὶ συγγενεῖς
 ἀγαπημένη κόρη κι ἀγαπητὲς συνομήλικες.
 Ἀλλὰ αὐτὰ βέβαια δὲν ἔγιναν· γι' αὐτὸ κι ἔχω λυώσει στὸ κλάμα.
 Ἐπὶ δέ, πού μ' ἐρωτᾷς καὶ ἐνδιαφέρεσαι νὰ μάθης, θὰ στὸ πῶ·
 ἄλλοτε λοιπὸν εἶν' ὁ γιὸς τοῦ Ἀτρέα, πού ἔχει μέγα κράτος, ὁ Ἀγαμέμνων,
 καὶ τὰ δυὸ μαζί, καὶ ἔσοχος βασιλιάς καὶ γενναῖος πολεμιστὴς·
 καὶ μάλιστα ἦταν ἀνδράδελφος ἐμένα τῆς ἀδιάντροπης, ἂν βέβαια κά-
 ποτε ἦταν»

κατερός,-ή,-όν
 χμητής,-οῦ
 ἔτε
 κε
 κνώπις,-ιδος

=γενναῖος (καὶ *κατερός*· πρβλ. *κράτος*).
 =πολεμιστὴς.—*δαήρ*, δαέρως=ἀνδράδελφος.
 =ἄφ' ἑτέρου, καὶ μάλιστα, ἐξ ἄλλου.—
 =ἀτικῶς ἦν, παρατατικὸς τοῦ *εἰμί*.
 ἢ ἔχουσα βλέμμα κυνός, ἀδιάντροπος. (ἄρσεν.
κυνώπης.
 ἀτικῶς ἦν, παρατ. τοῦ *εἰμί* (θαμιστικὸς τύπος
ἔσκε).

Ὑπτακτικαὶ παρατηρήσεις στίχων 171—180

τὸν=ἀντικ.=*μῦθοισι*=δοτ. ὀργανικὴ ἢ τροπικὴ.—*δία*=παρά-
 ρασις.—*γυναικῶν*=διαίρετικὴ γενικὴ.—*αἰδοῖος* - *δεινός*=κατηγορ.
 ἢ ἐνν *σύ*.—*ὡς ὄφελεν ἀδεῖν*=ἔκφρασις εὐχῆς ἀνεκπληρώτου.—
θάνατος=ὑποκ.—*μοι*=ἀντ. (*ἀνδάνω τινί*).—*υἱέϊ*=ἀντ.—*λιποῦσα*
 ἄρσεν.
τροπικὴ μετοχή.—*τά*=ὑποκ.—*τὸ*=αἰτιατικὴ τῆς αἰτίας.—*κλαίου-*
σα=τροπικὴ μετοχή.—*τοῦτο* - *τοι*=ἀντικείμενα.—*ὄ* - *με*=ἀντικείμε-
 να.—*Ἀγαμέμνων* = ἐπεξήγησις.—*δαήρ* = κατηγορ.—*κυνώπι-*
ς=παράθεσις εἰς τὸ *ἐμός*, πού ἰσοδυναμεῖ πρὸς γενικὴν κτητικὴν
 μοῦ.

Πραγματολογικαὶ παρατηρήσεις στίχων 171—180

θάλαμον. Τὸν κοινὸν συζυγικὸν θάλαμον, ἔπειτα δὲ δλόκληρον τὸν οἶκον.

παῖδα. Ἡ Ἑλένη εἶχε κόρην ὀνομαζομένην *Ἐρμιόνην*.

τά γε, δηλαδή νὰ προτιμήσω τὸν θάνατον.

Ἄτρεΐδης. Ὁ *Τάνταλος* εἶχεν υἱὸν τὸν *Πέλοπα*, τοῦ ὁποῖου ὁ υἱὸς Ἄτρεὺς εἶχεν υἱοὺς τὸν *Ἀγαμέμνονα* καὶ τὸν *Μενέλαον*.

εὐρὺν κρείων. Τὸ κράτος τοῦ Ἀγαμέμνονος ἔξετείνεται ἐπὶ τῆ ἀνατολικῆς πλευρᾷ τῆς Πελοποννήσου, ἐπὶ πολλῶν νήσων καὶ εἰς κτήσεις εἰς τὴν Μεσσηνίαν· διὰ τοῦτο καὶ προεκρίθη ὡς ἀρχιστράτη γος τῶν Ἀχαιῶν.

βασιλεὺς τ' ἀγαθὸς κρατερός τ' αἰχμητής. Ὁ Μ. Ἀλέξανδρος ὅστις ἀνεγίνωσκε πολὺ τὴν Ἰλιάδα καὶ ἐφιλοδοῖε νὰ ὁμοιάζη πρὸς τοὺς ὀμηρικοὺς ἥρωας, ἰδιαιτέρως ἐθαύμαζε τὸν στίχον τοῦτον.

Μορφολογικαὶ—αἰσθητικαὶ παρατηρήσεις στίχων 171—180

δεινός. Τὸ ἐπίθετον ἐπιτείνει τὴν ἔννοιαν τοῦ *αἰδοῖος*· ὁ σεβασμὸς τῆς Ἑλένης πρὸς τὸν Πρίαμον ἐγγίζει τὰ ὅρια τοῦ φόβου.

ὡς ὄφελε θάνατος... Ἡ Ἑλένη ἠθογραφεῖται ὡς μετανοοῦσα διὰ τὴν πρᾶξιν της, διότι ἠκολούθησε δηλαδή τὸν ἀπαγωγέα, ἐγκατέλειπε τὴν συζυγικὴν ἐστίαν, τὴν θυγατέρα της καὶ τὰς συνομηλικούς της· κατατίθεται ἀπὸ τὰ δάκρυα, ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει θεραπεία τοῦ κακοῦ· ὡς ὄνειρον φαίνεται ἤδη εἰς αὐτὴν ἡ προηγουμένη οἰκονομικὴ εὐτυχία· τὴν εἶναι ἡ συντριβὴ της ὥστε χαρακτηρίζει ἐαυτὴν ἀδιάντροπον.

θάνατος κακός - ἀδεῖν. Αἱ ἔννοιαι εὐρίσκονται εἰς ἀντίθεσιν διότι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀρέσκη ὁ θάνατος καὶ δὴ ὁ κακός.

θάλαμον. Συνεκδοχικῶς ἐτέθη τὸ μέρος ἀντὶ τοῦ ὅλου (*δόμον*) *ὀμηλικήν*. Μετωνυμικῶς ἐτέθη τὸ ἀφηρημένον ἀντὶ τοῦ συζυγικρομένου (*ὀμηλικας*)

τέτηκα. Μεταφορὰ ἐκ τῶν τηκομένων σωμάτων.

δοῖος—αἰδοῖος—τηλύγετος—ερατεινός—εὐρὺς—κρείων—κράτος

ερδός : Χαρακτηριστικά επίθετα.

εἶ ποτ' ἔην γε. Ὡς ὄνειρον φαίνεται ἢ προτέρα εὐτυχία.

Ἰδεολογικαὶ παρατηρήσεις στίχων 171—180

Πολιτικά. Κατὰ τοὺς ὁμηρικοὺς χρόνους ἰδανικὸς τύπος βασιλέως ἦτο ὁ ἔχων εὐγένειαν ψυχῆς (*ἀγαθός*) καὶ ὁ διακρινόμενος εἰς τὴν πολεμικὴν ἀνδρείαν (*αἰχμητής*).

Νόημα στίχων 171—180

Ἀπαντιῶσα εἰς τὸν Πριάμον ἡ Ἑλένη, μετὰ σεβασμοῦ καὶ εὐλαβείας, ἐκφράζει τὴν ἀνεκπλήρωτον εὐχὴν νὰ εἶχεν ἀποθάνει μὲ τὸν χειρότερον θάνατον παρὰ ποῦ ἠκολούθησε τὸν Πάριον, ἐγκαταλείψασα οἶκον, κόρην καὶ προσφιλῆς περιβάλλον συγγενῶν καὶ συνομηλίκων της. Ἐπειτα λύουσα τὴν ἀπορίαν τοῦ Πριάμου λέγει ὅτι ὑψηλόσωμος Ἀχαιός, περὶ τοῦ ὁποίου τὴν ἠρώτησεν, εἶναι ὁ ἀνδράδελφός της ὁ Ἀγαμέμνων.

Περίληψις στίχων 171—180

Ἡ Ἑλένη, πικρῶς μετανοημένη διὰ τὴν γνωστὴν διαγωγὴν της, πληροφορεῖ τὸν Πριάμον ὅτι ὁ Ἀχαιὸς ἀνήρ, περὶ οὗ ἠρωτήθη, εἶναι ὁ Ἀγαμέμνων.

Ἐπιγραφή στίχων 171—180

Ἀπάντησις τῆς Ἑλένης εἰς τὴν ἐρώτησιν τοῦ Πριάμου.

Στίχοι 181—190

ὦ ὦς φάτο, | τὸν δ' ὁ γέ | ρων | ἦ | γάσσατο | φώνη | σέν τε·
 ὦ μάκαρ | Ἄρει | δη, | μοι | ρηγενές, | ὀλβιόδαιμον,
 ἦ ῥα νύ | τοι πολ | λοὶ | δε | δμήατο | κοῦροι Ἄ | χαιῶν.
 ἦδη | καὶ Φρυγί | ην | εἰς | ἡλυθον | ἀμπελό | εσσα,
 ἔνθα ἴ | δον πλεί | στους | Φρύγας | ἀνέρας | αἰολο | πόλους,
 λαοὺς, | Ὅτρῆ | ος | καὶ | Μύδονος | ἀντιθέ | οιο,
 ΤΤ οἷ ρα τό | τ' ἐστρατό | ωντο | παρ' | ὄχθας | Σαγγαρί | οιο·
 ΤΤ καὶ γὰρ ἐ | γὼν ἐπὶ | κουρος | ἐ | ὦν μετὰ | τοῖσιν ἐ | λέχθην
 ΤΤ ἡματι | τῷ, ὅτε | τ' ἦλθον, | Ἄ | μαζόνες | ἀντιά | νειραι·
 ΤΤ ἀλλ' οὐδ' | οἱ τόσοι | ἦσαν, | ὅ | σοι ἐλί | κωπες Ἄ | χαιοί·.

Λεξιλόγιον καὶ γραμματικαὶ παρατηρήσεις στίχων 181—190

ὦς	ἐπίρ. τροπικὸν=ἔτσι.—φάτο = ἔφη=παρατ. τοῦ φημί=λέγω.
τὸν	=τοῦτον.—ἠγάσσατο, ἀόρ. τοῦ ἀγαμαί=θυσιάζω τινά.
φώνησεν	=ἔφώνησεν, ἀναύζητος ἀόριστος τοῦ φωνέω=φωναίω (δυνατά).
μάκαρ	θηλυκὸν μάκαιρα=εὐτυχησμένος.
μοιρηγενές	κλητικὴ τοῦ μοιριγενής, -ής, ἔς (μοῖρα+γίγνομαι)=ὁ γεννηθεὶς μὲ μοῖραν, καλότυχος.
ὀλβιόδαιμον	κλητικὴ τοῦ ὀλβιοδαίμων, -ων-ον (ὄλβιος+δαίμων=τύχη, θεὸς)=ὁ εὐλογημένος ἀπὸ τὸν θεόν.
ἦ ῥα νυ	=ἀλήθεια λοιπόν.—τοι=σοι.—
δεδμήατο	=ἐδέμνητο, γ' πληθ. ὑπερσ. τοῦ δάμνημι=ὑποτάσσω.
κοῦρος, ου	=υἱός· κοῦροι Ἀχαιῶν=Ἀχαιοί.
ἦδη	=κάποτε.—Φρυγίην = Φρυγίαν. — εἰσήλυθον = εἰσῆλθον,
ἀμπελδεῖς	, -όεσσα, -όεν=ἀμπελόφυτος
ἔνθα	=ὅπου.—ἴδον = εἶδον (ἀναύζητος).—ἀνέρας = ἄνδρας.

τά εἶπε (ἡ Ἑλένη), ὃ δὲ γέροντας ἐθαύμασε αὐτὸν καὶ εἶπε δυνατά·
 εὐτυχισμένε Ἀτρεΐδῃ, καλότυχε, εὐλογημένε ἀπ' τὸν Θεό,
 ἀλήθεια λοιπὸν πολλοὶ Ἀχαιοὶ εἶχαν ὑποταχθῆ σέ σένα.
 ἴαποτε καὶ στήν ἀμπελόφυτη Φρυγία ἐπῆγα,
 σου εἶδα πολλοὺς Φρύγας ἄνδρας πολεμιστὰς μὲ ἄλογα γοργὰ,
 κηκόους τοῦ Ὀτρέως καὶ τοῦ ἰσοθέου Μύγδονος,
 οὐ τότε, ὡς γνωστόν, ἐστρατοπέδευσαν κοντὰ στίς ὄχθες τοῦ Σαγγαρίου·
 καὶ κι ἐγὼ ὄντας σύμμαχος συγκαταλέχθηκα μεταξύ τους
 μετὰ κείνη τὴν ἡμέρα, ὅταν ἦλθαν οἱ ἴσες μὲ ἄνδρας Ἀμαζόνες·
 ἀλλὰ οὔτε αὐτοὶ ἦσαν τόσοι, ὅσοι οἱ Ἀχαιοὶ μὲ τὰ ἐκφραστικά μάτια»

πολόπωλος

αἰοὶ

ντιθέοιο

ρα

στρατῶντιο

σαγγαρίοιο

ετὰ τοῖσι

λέχθην

μαρ

φ

οι

·-ος, ·-ον (αἰδῶλλω=κινῶ ταχέως· αἰσλος + πῶλος)
 =ὁ ἔχων ταχεῖς πῶλους, πολεμιστὴς μὲ γοργὸν
 ἄλογον,
 =ὑπήκοοι.— Ὀτρεῆος=Ὀτρέως.— Μύγδων·-ονος.
 γενική· ἀντιθέος, ·ου (δηρ., ·οιο)=ἰσοθέος
 =οἱ ὅποιοι, ὡς γνωστόν, ...
 γ' πληθ. παρ. τοῦ στρατάομαι=στρατοπεδεύω.
 =Σαγγαρίου.— ἐπικουρος=βοηθός, σύμμαχος,—
 ἐάν=ἄν.
 —μετὰ τοῖς=μετὰ τούτοις=μεταξὺ τούτων.
 π.θ. ἄορ. τοῦ λέγομαι=συγκαταλέγομαι.
 ἡματος, ἡματι κ.τ.λ.,=ἡμέρα.
 =τούτω.— ἀντιάνειρα=ἡ ἴση μὲ ἄνδρα (εἰς τὴν
 ψυχὴν καὶ ρώμην).
 =οὔτοι.— ἐλίκωψ (ἐλίσσω + ὦψ)=ὁ ἔχων εὐ-
 κινήτους καὶ ἐκφραστικούς ὀφθαλμούς. (θηλ. ἐλι-
 κῶπις).

Συντακτικαὶ παρατηρήσεις στίχων 181-190

τὸν=άντικ.—τοι=ποιητικὸν αἷτιον.—κοῦροι=ὑποκ.—Φρυγίην=ἄπρόθετος αἰτιατικὴ δηλοῦσα τὴν εἰς τόπον κίνησιν.—ἀνέρας=άντικ.—λαοὺς=παράθεσις.

ἽΟτρῆος—Μύγδονος=κτητικαὶ γενικαί.—Σαγγαρίοιο = κτητικὴ γενική.—ἐπικούρος=κατηγορ.—ἡματι=δοτικὴ χρονική.—τῷ = ἐπιπροσδ.—οἱ=ὑποκ.—τόσοι=κατηγ.—

Πραγματολογικαὶ παρατηρήσεις στίχων 181—190

Φρυγίην. Ἡ χώρα ἢ ἐκτεινομένη εἰς τὰ ΒΔ. παράλια τῆς Μ. Ἀσίας (Βιθυνία), εἰς ἣν ἀνήκε καὶ ἡ Τροία, ἐκαλεῖτο Μικρὰ Φρυγία. Ἐδῶ πρόκειται περὶ τῆς Μεγάλης Φρυγίας, τῆς πρὸς Ἀνατολὰς ἐνδοχώρας τῆς διαρροεμένης ὑπὸ τοῦ Σαγγαρίου ποταμοῦ.

ἽΟτρῆος—Μύγδονος. Ὁ ἽΟτρέυς καὶ ὁ Μύγδων ἦσαν βασιλεῖς τῆς Φρυγίας, υἱοὶ τοῦ Δύμαντος καὶ ἀδελφοὶ τῆς Ἐκάβης, συζύγου τοῦ Πριάμου.

Σαγγάριος. Ποταμὸς τῆς Μ. Ἀσίας πηγάζων ἐκ τοῦ ὄρους Διδύμου καὶ ἐκβάλλων εἰς Εὐξείνιον Πόντον.

ἦ ρα.... Λέγει τὴν λέξιν ρα=ὡς γνωστόν, ἐπειδὴ οἱ παρόντες, ὡς συνομήλικοι τοῦ Πριάμου, ἐγνώριζον τὸ περιστατικόν.

ἽΑμαζόνες. Κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν μυθολογίαν αὐταὶ ἦσαν ἔθνος πολεμικῶν γυναικῶν, πού εἶχον τὸ κράτος των εἰς τὰ ΒΑ. τῆς Μ. Ἀσίας εἰς τὴν πεδιάδα τῆς Θεμισκύρας παρὰ τὸν Θερμώδοντα ποταμὸν (πρὸς τὴν Καππαδοκίαν καὶ τὸν Πόντον). Ἀπετέλουν πολιτείαν γυναικοκρατουμένην, εἰς τὴν ὁποίαν οἱ ἄνδρες ἦσαν δεδουλωμένοι εἰς αὐτάς, τὰ γεννώμενα ἄρρενα τέκνα καθίσταντο ἀνάπηρα, καὶ δὲ θήλεα ἀνετρέφοντο ἐπιμελῶς καὶ ἡσκούντο εἰς τὰ πολεμικά. Ἀναφέρονται πολλοὶ πόλεμοι τῶν ἽΑμαζόνων πρὸς τοὺς πλησίον λαοὺς, ὡς καὶ ἐκστρατεία αὐτῶν κατὰ τῶν Ἀθηνῶν, καθ' ἣν ἐνίκηθησαν ὑπὸ τοῦ ἽΘησέως. Κατὰ τινὰ πόλεμον ἐναντίον τῶν Φρυγῶν ἦλθεν ὁ Πριάμος εἰς βοήθειαν τοῦ Μύγδονος καὶ τοῦ ἽΟτρέως. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἽΕκτορος ἡ βασίλισσα τῶν ἽΑμαζόνων Πενθεσίλεια κομίσατο βοήθειαν εἰς τὸν Πριάμον ἐφονεύθη ὑπὸ τοῦ ἽΑχιλλέως. Ἡ ἀρχαία τέχνη ἀπεικόνισε τὰς ἽΑμαζόνας εἰς ἀγάλματα (ἽΑμαζῶν τοῦ Φειδίου).

τοῦ Πολυκλείτου κ.ἄ.), εἰς ἀγγειογραφίας (ὁ Ἀχιλλεὺς φονεύων τὴν Πενθεσίλειαν) ἢ παρέστησεν αὐτὰς εἰς γλυπτὰ τῶν ναῶν (Ἀμαζονομαχία εἰς τὴν ζωφόρον ναοῦ τῆς Φιγαλείας, εἰς τὸ ἀέτωμα ναοῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ εἰς τὴν Ἐπίδαυρον καὶ ἄ.)

Μορφολογικαὶ-αἰσθητικαὶ παρατηρήσεις στίχων 181-190

μάκαρ—μοιρηγενὲς—ὀλβιοδαίμων. Ὁ ἀριθμὸς τῶν συλλαβῶν βαίνει ἀξανάμενος ἀπὸ λέξεως εἰς λέξιν (2—4—5), διότι ἐκάστη ἐπομένη ἐκφράζει ἐντονώτερον τὴν εὐτυχίαν τοῦ Ἀγαμέμνονος καὶ τὸν θαυμασμὸν τοῦ Πριάμου.

δεδμήατο. Ὁ ὑπερσυντέλικος δηλοῖ, ὅτι πράγμα τι, ὅπερ ὑφίστατο καὶ πρότερον καὶ μόνον ἐκ διηγήσεων ἦτο γνωστὸν εἰς τὸν Πρίαμον, (ὁ ὄλβος=ἡ εὐτυχία τοῦ Ἀγαμέμνονος), τώρα διαπιστοῦται ἰδίῳις ὄμμασιν.

κοῦροι Ἀχαιῶν καὶ ἀλλαχοῦ **νῆες Ἀχαιῶν** (=Ἀχαιοὶ) εἶναι περίφρασις.

Ἀφθονα καὶ ἐδῶ τὰ ἐπίθετα: **μάκαρ-μοιρηγενὲς-ὀλβιοδαίμων-ἀμπελόεις-αιολόπωλος-ἀντιάνειρα-ἐλίκωψ.**

Νόημα στίχων 181-190

Ὁ Πρίαμος ἀκούων ὅτι πρόκειται περὶ τοῦ Ἀγαμέμνονος, περὶ τῆς εὐτυχίας τοῦ ὁποίου ἐγνώριζεν ἐκ διηγήσεων, καλοτυχίζει αὐτὸν καὶ εὐδαιμονίζει, διότι εἶναι ἀρχιστράτηγος τόσων Ἀχαιῶν. Ἐνθυμεῖται δὲ προσωπικὸν περιστατικὸν, δηλαδὴ τὸν πόλεμον Φρυγῶν καὶ Ἀμαζόνων, εἰς τὸν ὁποῖον κάποτε μετέσχε καὶ ὁ ἴδιος ὡς σύμμαχος τῶν Φρυγῶν, καὶ παρατηρεῖ ὅτι καὶ οἱ Φρύγες ἦσαν πολλοὶ, ἀλλ' ὄχι ὅσοι οἱ Ἀχαιοί.

Περίληψις στίχων 181—190

Ὁ Πρίαμος καλοτυχίζει τὸν Ἀγαμέμνονα, διότι ἄρχει ἀναριθμήτων Ἀχαιῶν, ὅσοι δὲν ἦσαν οὔτε οἱ Φρύγες εἰς τὸν πόλεμον κατὰ τῶν Ἀμαζόνων, εἰς ὃν καὶ αὐτὸς ἔλαβε μέρος.

Ἐπιγραφή στίχων 181—190

Ὁ Πρίαμος εὐδαιμονίζει τὸν Ἀγαμέμνονα

Στίχοι 191—202

ΤΤ	Δεύτερον αὐτ' Ὀδν σῆα ἰ δὼν ἐρέ ειν' ὁ γε ραιὸς'
ΤΤ	«εἴπ' ἄγε μοι καὶ τόνδε, φί λον τέκος, ὅς τις ὀδ' ἐστί.
5	μείων μὲν κεφα λῆ Ἄγα μέμνονος Ἄτρεϊ δαο,
ΤΤ	εὐρύτε ρος δ' ὦ μοισιν ἰ δὲ στέρ νοισιν ἰ δέσθαι.
ΤΤ	τεύχεα μὲν οἱ κείται ἔ πὶ χθονὶ πουλυβο τείρη,
5	αὐτὸς δὲ κτίλος ὧς ἐπι πωλεῖ ται στίχας ἀνδρῶν'
ΤΤ	ἄρνει ᾧ μιν ἔ γωγε ἔ ἴσκω πηγеси μάλλω,
ΤΤ	ὅς τ' δὶ ὦν μέγα πᾶν δι ἐρχεται ἄργεν νάων».
5	Τὸν δ' ἦ μείβετ' ἔ πειθ' Ἐλέ νη Δίος ἐκγεγα υῖα'
5	«οὔτος δ' αὖ Λα ερτιά δης πολὺ μητις Ὀ δυσσεύς,
7	ὅς τρά φη ἐν δῆ μφ Ἰθά κης κрана ἧς περ ἔ ούσης
7	εἰδῶς παντοί ουσ τε δό λους καὶ μήδεα πυκνά».

Λεξιλόγιον καὶ γραμματικαὶ παρατηρήσεις στίχων 191—202

δεύτερον	ἐπίρρημα=διὰ δευτέραν φορὰν.— αὐτ' (ε) ἐπίρ. = πάλιν.
ἐρέειν(ε)	γ' ἐν. ἄορ. τοῦ ἐρρεῖνω=ἐρωτῶ.
Ὀδησῆα	=Ὀδυσσεά.— γεραιὸς=γέρων.
εἴπ' ἄγε	=ἄγε εἰπέ· τὸ ἄγε μετὰ προστακτικῆς εἶναι παρακλειςμαστικὸν καὶ=ἐμπρός, ἔλα.
μείων	συγκριτικὸς τοῦ μικρός.
ὦμοισι	ἀττικῶς ὦμοις.— στέρνοισι ἀττικῶς στέρνοις.= στέρνον.=στῆθος· ἰδὲ=καί.— εὐρύς=πλατύς.
ἰδέσθαι	ἄπαρ. μέσου ἄορ. β' τοῦ δρῶ.— εὐρύτερος ὦμοισιν ἰδέσθαι=κάμνει ἐντύπωσιν μέ... =τεύχη· τὸ τεῦχος=τὸ ὄπλον.— οἱ=αὐτῶ.
τεύχεα	κεῖμαι=κεῖτομαι.— χθῶν, χθονός, χθονὶ=γῆ.
κείται	=πολυβοτείρα, δοτ. ἐν. τοῦ πολυβότειρα (πολύς+βόσκω)=πολλοὺς βόσκουσα, τρέφουσα, ἢ εὐφορος
πουλυβοτείρη	=κριάρι. ὧς, ἐπίρ.=ὡσάν.—
κτίλος	

Ἐξηγήσεις στίχων 191 - 202

Γιὰ δευτέρα πάλι φορὰ ρώτησε ὁ γέροντας, σὰν εἶδε τὸν Ὀδυσσεά·
 εἶλα πές μου κι αὐτὸν ἐκεῖ, ἀγαπητό μου παιδί, ποιὸς εἶναι·
 μικρότερος βέβαια στ' ἀνάστημα ἀπ' τὸν Ἀτρεΐδην Ἀγαμέμνονα,
 ἀλλὰ κάνει ἐντύπωση μὲ τοὺς πλατεῖς του ὤμους καὶ τὰ στήθη.
 Τὰ ὄπλα του κείτονται πάνω στὴν εὐφορη γῆ
 κι αὐτὸς σὰν κριάρι πηγαίνει ἐδῶ κι ἐκεῖ στίς τάξεις τῶν στρατιωτῶν.
 ἐγὼ τοῦλάχιστον τὸν παρομοιάζω μὲ πυκνόμαλλο κριάρι,
 ποὺ περνᾷ μέσα ἀπ' τὸ μεγάλο κοπάδι τῶν ἄσπρων προβάτων·
 Σ' αὐτὸν ἀπάντησε ἔπειτα ἡ γεννημένη ἀπ' τὸν Δία Ἑλένη·
 αὐτὸς πάλι εἶν' ὁ γιὸς τοῦ Λαέρτη, ὁ πολυμήχανος Ὀδυσσεύς,
 ποὺ ἀνατράφηκε στὴν πόλιν τῆς Ἰθάκης, ἂν κι εἶναι βραχόωδης,
 ποὺ ξέρει κάθε εἶδους πανουργίης καὶ (ἔχει) σοφὲς σκέψεις».

ἐπιπωλεῖται	ἐνεστῶς τοῦ ἐπιπωλέομαι=περιέρχομαι, πηγαί- νω ἐδῶ κι ἐκεῖ.
στίχας ἀργεῖδος μιν	αἰτ. τοῦ στίξ, στιχός, πληθ. στίχες=σειραί, τάξεις. =κρύος.—ἐίσκω=παρομοιάζω.— αἰτ. ἐν. τῆς ἐπαναληπτικῆς ἀντων. αὐτόσ. -ή, -ὸ καὶ διὰ τὰ 3 γένη· ἐδῶ μιν=αὐτόν.
πηγεσίμαλλος	ἐπίθετον (πήγνυμι + μαλλός=μαλλί)=πυκνόμαλ- λος.
όίωv	γεν. πληθ. τοῦ οἶς (ἀτιτικῶς οἶς, λατινιστὶ ονίς)= πρόβατον.
πῶv ἀργεννάων ἐκγεγαυῖα	γενικὴ πῶεος (οὐδέτερον)=κοπάδι. =ἀργεννῶν ἀργεννός, -ή, -ὸν=λευκός. =ἐκγεγονυῖα, μετ. παρακ. τοῦ ἐκγίγνομαι=γεν- νῶμαι ἔκ τινος.
πολύμητις	(πολὺς + μῆτις=σκέψις)=πολυμήχανος, πανοῦρ- γος.
εἰράφη	=εἰτράφη.—δῆμος=πόλις.—περ, ἐπιτατικὸν τῆς μετοχῆς.

κραναὸς	, -ή, -ὸν=βραχώδης, πετρώδης (πρβλ. <i>κρανίον</i> , <i>κράνος</i>).
εὐούσης	= <i>οὔσης</i> , μετοχή τοῦ <i>εἰμί</i> .
εἰδῶς	μετοχή τοῦ <i>οἶδα</i> =γνωρίζω, ξέρω.
παντοῖος	=παντὸς εἶδους, κάθε λογῆς.
δόλος	=πανουργία, τέχνασμα.— <i>πυκνός</i> , -ή, -ὸν=σφός, φρόνιμος.
μήδεα	οὐδέτερον τὸ <i>μήδος</i> , <i>μήδεος</i> =σκέψις.

Συντακτικαὶ παρατηρήσεις στίχων 191—202

᾽Οδυσῆα=άντικ. τοῦ *ιδῶν*=χρονικὴ μετοχὴ *μοι*—*τόνδε*=άντικ. κείμενα τοῦ *εἰπέ*.—*τόνδε*, ἐτέθη κατὰ πρόληψιν ὡς άντικ. τοῦ *εἰπέ*, ἐν ᾧ ἔπρεπε νὰ εἶναι ὑποκείμενον τοῦ *εἰμί*, δηλαδὴ *ἔδε*.—*δς τις*=κατηγορ.—*δς τις ἔδ' εἰμί*=πλαγία ἐρώτησις.—*μείων*=κατηγ.—*κεφαλῇ*=δοτικὴ τοῦ κατὰ τι.—*Ἀγαμέμνωνος*=β' ὄρος συγκρίσεως—*εὐρύτερος*=κατηγ. *ᾧμοισι*—*στέρνοισι*=δοτικαὶ τοῦ κατὰ τι. *ιδέσθαι*=ἰπαρέμφατον τῆς ἀναφορᾶς=ὡς πρὸς τὴν θεωρίαν.—*οἱ* δοτικὴ προσωπικὴ. *ἀνδρῶν*=γενικὴ τοῦ περιεχομένου *ἀρνεῖσθαι*—*μὲν* άντικ.—*δίων*=γενικὴ περιεχομένου.—*Διὸς*=γενικὴ τῆς καταγωγῆς ἢ ἄλλως άντικ. τοῦ *ἐκγεγαυῖα*.—*κραναῆς*=κατηγορ. *εὐούσης*=ἐνδοτικὴ μετοχὴ.—*εἰδῶς*=ἐπιθετικὴ μετοχὴ.

Πραγματολογικαὶ παρατηρήσεις στίχων 191—202

᾽Οδυσῆα. ᾽Οδυσσεύς, υἱὸς τοῦ *Λαέρτου* (Λαερτιάδης) καὶ τῆς *Ἀντικλείας*, σύζυγος τῆς *Πηνελόπης*, πατὴρ τοῦ *Τηλεμάχου* βασιλεὺς τῆς *Ἰθάκης*

καὶ τόνδε. Ὁ Πρίαμος δεικνύει ἐπανελημμένως τὸν ᾽Οδυσσεά, διὰ νὰ καθορίσῃ εἰς τὴν Ἑλένην, περὶ ποίου ἐρωτᾷ.

Διὸς ἐκγεγαυῖα. Ἡ μητέρα τῆς Ἑλένης, δηλαδὴ ἡ *Δήδα*, ἐγέννησεν ἀπὸ τὸν *Δία*, μεταμορφωθέντα εἰς κύκνον, δύο φᾶ καὶ ἐκ μὲν τοῦ ἑνὸς ἐξεκολάφθησαν οἱ *Διόσκουροι*, Κástωρ καὶ Πολυδεύκης, ἐκ δὲ τοῦ ἑτέρου ἡ *Ἑλένη*. Πάντως ἡ Ἑλένη θεωρεῖ πατέρα τῆς τὸν *Τυνδάρεων*.

τράφη ἐν δήμῳ Ἰθάκης κραναῆς περ ἐούσης. Συχνάκις ὁ Ὅμηρος τονίζει ὅτι ὁ πολυμήχανος Ὀδυσσεύς, ὁ καταπλήξας τοὺς πάντας διὰ τῆς εὐφυΐας του καὶ τῆς συνέσεως, προήρχετο ἀπὸ τόπον πτωχὸν καὶ ἀσήμαντον.

Μορφολογικαί-αἰσθητικαὶ παρατηρήσεις στίχων 191—202

κεφαλῇ τίθεται τὸ μέρος ἀντὶ τοῦ ὅλου· στέρνοισι· τίθεται πληθυντικὸς ἀντὶ ἐνικοῦ. Εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις ὁ λεκτικὸς τροπὸς καλεῖται *συνεκδοχή*.

κίλιος ὤς. Πυρομοίωσις ἣτις ἐπαναλαμβάνεται κατωτέρω διὰ τοῦ ἀρνεῖω ἔίσκω, τοῦτο δὲ πρὸς μεγαλυτέραν ἔμφασιν.

κοσμητικαὶ λέξεις: *πολυβότειρα* — *πηγεσίμαλλος*—*πολύμητις* —*κραναός*.

Νόημα στίχων 191—202

Ἐν συνεχείᾳ ὁ Πρίαμος βλέπει ἕνα ἄλλον ἄνδρα Ἀχαιόν, μικρότερον μὲν τοῦ Ἀγαμέμνονος εἰς τὸ ἀνάστημα, ἀλλὰ μὲ ὄμους πλατεῖς καὶ εὐρύτερον, πὺν περιεφέρετο εἰς τὰς τάξεις τῶν στρατιωτῶν, ὅπως ὁ κριὸς διασχίζει τὴν ἀγέλην τῶν προβάτων. Ὁ Πρίαμος δεικνύει αὐτὸν εἰς τὴν Ἑλένην καὶ ἐρωτῶν, ποῖος εἶναι, μανθάνει ὅτι πρόκειται περὶ τοῦ πανούργου Ὀδυσσεῶς ἐκ τῆς Ἰθάκης.

Περίληψις στίχων 191—202

Ὁ Πρίαμος ἐρωτᾷ τὴν Ἑλένην περὶ τοῦ ὀνόματος ἐνὸς ἄλλου Ἀχαιοῦ ἀνδρός, προξενούντος ἐντύπωσιν μὲ τοὺς πλατεῖς ὄμους καὶ τὰ στήθη, καὶ πληροφορεῖται ὅτι πρόκειται περὶ τοῦ πανούργου Ὀδυσσεῶς ἐξ Ἰθάκης.

Ἐπιγραφή στίχων 191—202

Ὁ Πρίαμος ἐρωτήσας περὶ τῆς ταυτότητος καὶ ἄλλου Ἀχαιοῦ ἦρωος ἀκούει ὅτι εἶναι ὁ Ὀδυσσεύς.

- 5 Τὴν δ' αὖτ' | Ἄντι | νωρ | πε | πνυμένος | ἀντίον | ἠῦδα·
 TT «ὦ γύναι, | ἦ μάλα | τοῦτο | ἔ | πος νη | μερτὲς ἔ | ειπεσ·
 TT ἦδη | γὰρ καὶ | δεῦρό | ποτ' | ἤλυθε | διος Ὀ | δυσσεύς
 5 σεῦ ἔνεκ' | ἀγγελί | ης | σὺν ἄ | ρημφί | λω Μενε | λάφ·
 TT τοὺς δ' ἔγω | ἔξει | νισσα | καὶ | ἐν μεγά | ροισι φί | λησα,
 5 ἀμφοτέ | ρων δὲ φυ | ἦν | ἔδα | ἦν καὶ | μήδεα | πυκνά,
 TT ἀλλ' ὅτε | δὴ Τρώ | εσιν | ἐν | ἀγρομέ | νοισιν ἔ | μιχθεν,
 TT στάντων | μὲν Μενέ | λαος | ὕ | πείρεχεν | εὐρέας | ὤμους,
 5 ἄμφω | δ' ἔξομέ | νω | γερα | ρώτερος | ἦεν Ὀ | δυσσεύς.
 5 ἀλλ' ὅτε | δὴ μύ | θους | καὶ | μήδεα | πᾶσιν ὕ | φαινον,
 TT ἦ τοι | Μενέ | λαος | ἐ | πιτροχά | δην ἀγό | ρευε,
 7 παῦρα μὲν, | ἀλλὰ μά | λα λιγέ | ως, | ἔπει | οὐ πολὺ | μυθος
 5 οὐδ' ἄφα | μαρτοε | πῆς, | εἰ | καὶ γένει | ὕστερος | ἦεν.
 TT ἀλλ' ὅτε | δὴ πολὺ | μητις | ἄ | ναί | ξιεν Ὀ | δυσσεύς,
 TT στάκεν, ὕ | παι δὲ ἴ | δεσκε | κα | τὰ χθονός | ὄμματα | πῆξας,
 5 σκῆπτρον | δ' οὔτ' ὁ πί | σω | οὔ | τε προ | πρηγὲς ἔ | νόμα,
 TT ἀλλ' ἄ | στεμφὲς ἔ | χσκεν, | ἄ | ἴδρεϊ | φωτὶ ἔ | οικώς·
 B φαίης | κε ζάκο | τόν τέ τιν' | ἔμμενοι | ἄφρονα | τ' αὐτως·
 7 ἀλλ' ὅτε | δὴ ὄκα | τε μεγά | λην | ἐκ | στήθεος | εἶη
 TT καὶ ἔπε | α νιφά | δεσιν | ἔ | οικότα | χειμερί | ῃσιν,
 TT οὐκ ἂν ἔ | πειτ' Ὀδυ | σῆί | γ' ἔ | ρίσσει | ε βροτὸς | ἄλλος
 TT οὐ τότε | γ' ὦδ' Ὀδυ | σῆος | ἄ | γασσάμεθ' | εἶδος ἰ | δόντες·

Λεξιλόγιον καὶ γραμματικαὶ παρατηρήσεις στίχων 203—224

τὴν
 πεπνυμένος
 ἀντίον

(ἀντων. δεικτ.)=ταύτην.—αὖτ(ε), ἐπίρρ.=πάλιν.
 (μετοχὴ τοῦ πέπνυμαι)=ὁ συνετός.
 ἐπίρρ.—ἠῦδα, παρατ. τοῦ ἀνδάω=ὀμιλῶ (πρβλ.
 αὐδή, ἀναυδος).—ἀντίον ἀνδάω=ἀπαντῶ

Σ' αὐτὴν τότε πάλι ἀπάντησε ὁ συνετὸς Ἀντήνωρ·
 κενερά μου, πράγματι αὐτὸς ὁ λόγος ποῦπες εἶναι σωστὸς (ἀκριβής)
 γιατί μέχρι τώρα κι ἐδῶ κάποτε ἦλθε ὁ θεϊκὸς Ὀδυσσεύς,
 γιὰ νὰ φέρῃ μήνυμα γιὰ σένα μαζί μὲ τὸν ἀνδρεῖο Μενέλαο·
 αὐτοὺς ἐγὼ τοὺς φιλοξένησα καὶ τοὺς ἐφίλευσα στὸ σπίτι μου
 κι ἐγνώρισα καὶ τῶν δυὸ τὴν σωματικὴ διάπλαση καὶ τὶς συνετεῖς
 σκέψεις.

Ἄλλ' ὅταν πλέον παρουσιάσθηκαν στὴν συνέλευση τῶν Τρώων,
 ὁσάκις μὲν ἐστέκοντο ὄρθιοι, ὑπερεῖχε ὁ Μενέλαος ὡς πρὸς τοὺς
 πλατεῖς ὤμους,

ὁσάκις ὄμω; ἐκάθοντο κι οἱ δυὸ, ἐπιβλητικώτερος ἦταν ὁ Ὀδυσσεύς.
 Ἄλλ' ὅταν πλέον ἐνώπιον ὄλων μιλοῦσαν καὶ ἀνέπτυσσαν τὶς σκέψεις
 (τὶς ἀπόψεις) τους,

πράγματι ὁ μὲν Μενέλαος μιλοῦσε γρήγορα,
 λίγα μὲν, ἀλλὰ πολὺ σαφῶς, γιατί δὲν (ἦταν) φλύαρος
 οὔτε ἀνόητος στίς ἐκφράσεις του μολονότι ἦταν νεώτερος στὴν ἡλικία.
 Ὅσάκις ὄμω; ἐσηκῶνετο ὁ πανέξυπνος Ὀδυσσεύς,
 ἐστέκετο (ἀκίνητος) ἐπὶ ἓνα διάστημα, ἔρριχνε τὰ βλέμματα πρὸς τὰ
 ἔδαφος, καρφώνοντας τὰ μάτια πρὸς τὴν γῆ,
 κι οὔτε ὀπίσω οὔτε πρὸς τὰ ἔμπρὸς κινουσε τὸ σκῆπτρό του,
 ἀλλὰ συνέχεια ἀκίνητο τὸ κρατοῦσε, δίνοντας τὴν ἐντύπωση ἀδέξιου
 ἀνθρώπου·

θάλεγε πὼς ἦταν κανένας ἀπότομος ἢ ἀνόητος οὔτε λίγο οὔτε πολὺ.
 Μὰ ὅταν πλέον ἐβγαζε ἀπ' τὸ στήθος του ἡχηρὴ φωνὴ
 καὶ λόγια ποῦμοιαζαν μὲ χειμερινὲς νιφάδες,
 δὲν θὰ μπορούσε νὰ παραβγῆ μὲ τὸν Ὀδυσσεῖα ἄλλος ἄνθρωπος·
 τότε βέβαια δὲν ἐθανυμάζαμεν κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο τὴν ἐξωτερικὴ
 ἐμφάνιση τοῦ Ὀδυσσεῶς, ὅταν εἶδαμε αὐτὸν».

ἢ μάλα
 ημερητῆς
 ἦλυθε

=πράγματι.—ἔπος, ους=λόγος.—ἔειπες=εἶπες.
 ,ῆς,-ές, ἐπίθετος = ἀλάθης, ἀκριβῆς (στερητ.
 νῆ+ἀμαρτάνω).
 ἄορ.=ἦλθε.—διος, διᾶ, διον=θεϊκός, ὑπέροχος

σεῦ	ἀττικῶς σοῦ, προσωπ. ἄντων. ἀγγελίης=ἀγγελίας.—σεῦ ἔνεκ' ἀγγελίης=ἔνεκα ἀγγελίας σοῦ=διὰ τὰ φέρῃ μήνυμα διὰ σέ.
ἀρηίφιλος ἐξείνισσα	(ἀρηί + φίλος), ἐπίθ.=ἀνδρεῖος.—τούς=τούτους. ἀόριστος τοῦ ξεινίζω=φιλοξενῶ.—μέγαρον=οἰκία.
φίλησα	ἀναύξητος ἀόρ.=ἐφίλησα τοῦ φιλέω=φιλεύω, περιποιούμαι.
φυή,-ῆς	(ἐκ τοῦ φύομαι)=ἔξωτερικὴ ἐμφάνισις, σωματικὴ διάπλασις.
ἐδάην	παθ. ἀόρ. ἀχρήστου ἐνεστῶτος=ἐγνώρισα (πρβλ. ἀδαής, δαήμων).
μῆδεα πυκνά Τρώεσσι ἀγρομένοισι	αἰτ. πληθ.=τὰς συνετὰς σκέψεις (Βλέπε στ. 202). ἀττικῶς Τρωσί, δοτ. πληθ. =ἀγρομένοις, δοτ. πληθ. μετοχῆς μέσου ἄορ. β' (ἡγρόμην — ἀγρόμενος) τοῦ ἀγείρω=συναθροίζω.—ἐν ἀγρομένοις Τρωσί = εἰς τὴν συνέλευσιν τῶν Τρώων.
ἔμιχθεν	=ἐμίχθησαν, παθ. ἀόρ. τοῦ μείγνυμαι, ἐδῶ παρουσιάζομαι.
στάντων	μετ. ἄορ. β' (ἔστην) τοῦ ἵσταμαι=στέκομαι ὄρθιος.
ὑπείρεχεν	=ὑπερεῖχεν, παρατ. τοῦ ὑπερέχω,—εὐρέας=εὐρεῖς.
ἄμφω ἐξομένω	ὀνομαστικὴ δυϊκοῦ — ἀμφοτέροι ἐξόμενοι (ἐξομαι=κάθημαι).
γεραρός	συγκρ. γεραρώτερος=ἐπιβλητικώτερος.—ἦεν=ἦν=ἦτο.
ὑφαίνω μύθους	=ὀμιλῶ.—ὑφαίνω μῆδεα=ἀναπτύσσω, ἐκθέτω, ἐκφράζω σκέψεις.
πᾶσιν	=ἐνώπιον πάντων.—ἦ τοι=πράγματι.—ἐπιτροχάδην=γρήγορα.
ἀγόρευε	ἀναύξητος παρατ. (ἡγόρευε) τοῦ ἀγορεύω=ὀμιλῶ, λέγω.

παῦρος	ἐπίθ. = ὀλίγος. — μάλα = πολύ. — λιγέως = σαφῶς, καθαρά, εὐκρινῶς
πολύμυθος	, -ος, -ον = πολυλογᾶς, φλύαρος.
ἀφαρμαρτοεπής	, -ής, -ές (ἀπό + ἀμαρτάνω + ἔπος) = ἄστοχος, ἀνόητος εἰς τοὺς λόγους του, εἰς τὰς ἐκφράσεις του. = ἡλικία. — ὕστερος = νεώτερος. — πολύμητις (στ. 201) = πανέξυπνος.
γένος, -ους	γ' ἐν. εὐκτ. ἀορ. ἀνάξια = ἀνῆξα) τοῦ ἀναΐσσω ἢ ἀνίσσω (τιω) = σηκώνομαι (πρβλ. διάτιτοντες ἀστέρες, αἴγες κ.τ.λ.).
ἀναΐξειεν	(θαμιστικὸς ἀορ. τοῦ ἴσταμαι) — ἐστέκετο συνήθως ἐπ' ἀρκετόν.
στάσκειν	(πρόθεσις ὑπὸ μὲ κατάληξιν τοπικοῦ ἐπιρ., ὡς χαμαι) = κάτω, πρὸς τὸ ἔδαφος.
ὑπαί	(Θαμιστικὸς τύπος ἀορ. τοῦ ὄρω) = ἔρριπτε τὰ βλέμματα.
ἴδεσκε	= πρὸς τὸ ἔδαφος, πρὸς τὴν γῆν. — ἡ χθών, χθονὸς = γῆ.
κατὰ χθονὸς	μετ. ἀορ. (ἐπηξα) τοῦ πήγνυμι = προσηλώνω, καρφώνω.
πήξας	ἐπίρρημα = πρὸς τὰ ἐμπρός.
προπρηγῆς	παρατατικὸς τοῦ νωμάω = κινῶ.
ἐνώμα	, -ής, -ές = ἀκίνητος. — ἔχεσκε (θαμιστικὸς παρατατ. τοῦ ἔχω) = εἶχε, ἐκράτει.
ἀστεμφής	δοτική ἐν. τοῦ ἐπιθ. αἰδρις (στερ ἄ + ἴδρις, οἶδα) = ἀμαθής, ἄπειρος, ἀδέξιος.
αἰδρεῖ	δοτική τοῦ ἄρσ. οὐσ, ὁ φῶς, φωτός, φωτί, φῶτα = ὁ ἀνήρ, ἄνθρωπος.
φωτι	ἐπίθετον (μόριον ξα + νότος = ὄργη) = ὄργιλος, ἀνάποδος, ἀπότομος.
ζάκοτος	= φαίης ἄν (δυνητικὸν) = θὰ ἔλεγες ἀτικῶς εἶναι (ἀπαρ.). — ἀφρων, -ων, -ον = ἡλίθιος, βλάξ, ἀνόητος.
φαίης κε	ἐπίρρημα = ἀκριβῶς ἔτσι, οὔτε λίγο οὔτε πολύ.
ἔμμεναι	= φωνή. — μεγάλη = ἡχηρά. — στήθεος = στήθους.
αὐτως	
ὄψ, ὀπδς	

εἴη
ἔπεα=ἔπη

χειμερίησι

Ἄδυσῃ

ἐρίσσειε

βροτὸς

ἀγασσάμεθα

γ' ἐν. εὐκτικῆς ἀορ. β' τοῦ ἴημι=ἐκβάλλω, βγάζω,
=λόγους.—*νιφάδεσσι*—*νιφάσι*, δοτική τοῦ ἴη
νιφάς, ἄδος.

ἀττικῶς *χειμερίαις* (δοτ. πληθ.) τοῦ ἐπιθ. *χει-*
μέριος=χειμερινός.

ἀττικῶς Ἄδυσσει (δοτ.).—Ἄδυσσος ἀττικῶς Ἄ-
δυσσέως.

γ' ἐν. εὐκτικῆς ἀορ. τοῦ ἐρίζω=παραβγαίνω.
=θνητός.—*ᾧδε*=κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον.

ἀόρ. τοῦ ἀγαμαι=θαυμάζω.—*εἶδος*=ἔξωτερικῆ
ἐμφάνις.

Συντακτικαὶ παρατηρήσεις στίχων 203—224

τήν=ἀντικ.· *νημεριές*=κατηγορ. τοῦ *ἔπος*=ἀντικ.· *ἐνεκα ἀγ-*
γελίης=προσδ. τοῦ σκοποῦ. *σεῦ*=γενικὴ ἀντικειμενική.· *στάντων*=
μετοχὴ χρονική, γενικὴ ἀπόλυτος καὶ γενικὴ διαιρητική.· *ᾧμους*=αι-
τιατικὴ τοῦ κατὰ τι.· *ἄμφω*=ὑποκ. τοῦ *ἐξομένω*.· *ἄμφω ἐξομένω*
=ὀνομαστικὴ ἀπόλυτος ἀντὶ γενικῆς ἀπολύτου *ἀμφοῖν ἐξομένοιν*=
γεραρότερος=κατηγ.· *πᾶσιν*=δοτικὴ τοπική.· εἰ καὶ ἦεν=ἐναντι-
ωματικὴ πρότασις.· *γένει*=δοτικὴ τοῦ κατὰ τι.· *διε ἀναΐξειε*...
στάσκεν-ἴδεσκε-ἐνώμα-ἔχεσκε=πρότασις χρονικὴ δηλοῦσα τὸ ἐπα-
ναλαμβανόμενον κατὰ τὸ παρελθὸν καὶ ἰσοδυναμοῦσα πρὸς τὸ ἀντί-
στοιχον εἶδος τῶν ὑποθετικῶν λόγων· ὅθεν ἐκφέρεται διὰ τῶν ἐγκλί-
σεων, δι' ὧν καὶ ὁ ὑποθετικὸς λόγος.· *φωτί*=ἀντικ.· *ἔμμεναι*=ἀντικ.
τινά=ὑποκ.· *νιφάδεσσι*=ἀντικ. τοῦ *ἔοικότα*.· *ἔοικότα*=ἀναφορικὴ
μετοχὴ.· Ἄδυσῃ=ἀντικ.

Πραγματολογικαὶ παρατηρήσεις στίχων 203—224

ἤδη δεῦρό ποί' ἤλυθεν Ἄδυσσεὺς σὺν Μενελάω. Πρὸ τῆς
κηρύξεως τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου ἤλθον εἰς τὸ Ἴλιον ὁ Ἄδυσσεὺς καὶ
ὁ Μενέλαος, κατὰ τὴν παράδοσιν, πρὸς εἰρηνικὴν τακτοποίησιν τῆς
διαφορᾶς, διὰ νὰ ἀπαιτήσουν τὴν Ἑλένην καὶ τοὺς θησαυροὺς τῆς
ἢ πρεσβεία ὅμως αὕτη ἀπέτυχεν εἰς τὴν ἀποστολὴν τῆς λόγῳ ἀντιδρά-

εως τοῦ Ἀντιμάχου, ὅστις ἐξαγορασθεὶς διὰ χρημάτων ὑπὸ τοῦ Πριάμου εἶχε προτείνει τὸν φόνον τοῦ Μενελάου.

τοὺς δ' ἐγὼ ἐξείνισσα καὶ ἐν μεγάροισι φίλησα. Οἱ πρόβεις ἐφιλοξενήθησαν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Ἀντήγορος καὶ οὐχὶ τοῦ Πριάμου, διότι ὑπῆρχε κίνδυνος νὰ συναντήσῃ ὁ Μενέλαος τὸν Πάριον ἢ τὴν Ἑλένην.

Τρώεσσι ἐν ἀγρομένοισιν. Εἰς τὴν συνέλευσιν (ἀγορὰν) τοῦ ποῦ μετεῖχον ὅλοι οἱ ἐλεύθεροι πολῖται οἱ δυνάμενοι νὰ φέρουν δόξα. Οὗτοι ἐκάθηντο κατὰ γῆς, ἐν ᾧ διὰ τὸν βασιλέα καὶ τοὺς εὐγεγεῖς ὑπῆρχον τιμητικαὶ θέσεις. Τὴν συνέλευσιν συνεκάλει ὁ βασιλεὺς καὶ κηρύκων, οἵτινες ἐπέβλεπον καὶ ἐτήρουν καὶ τὴν τάξιν. Ὅστις ἐλάμβανε τὸν λόγον ἐσηκώοντο καὶ ἠγόρευεν ὄρθιος, ἀφοῦ ἐλάμβανεν ἀπὸ τὸν κήρυκα τὸ σκήπτρον (ράβδον, τῆς ὁποίας τὸ ἄνω ἄκρον ἐκοσμοῦτο διὰ κοσμημάτων) ὡς δεῖγμα ὅτι ὁ ρήτωρ ἦσκει ἐπίσημον ὑπηρέσιαν. Ἡ συνέλευσις τῶν Τρώων συνεκλήθη, διὰ νὰ δώσῃ ἀπάντησιν εἰς τὰς ἀξιώσεις τῶν ἀντιπροσώπων τῶν Ἀχαιῶν.

στάντων—ὄτε ὡς ρήτορες ἦσαν ὄρθιοι, ἐξομένω—ὄτε ὡς ἀκροῦται ἐκάθηντο.

ἐπιτροχάδην. Δὲν ἐννοεῖ τὴν ταχύτητα τοῦ λόγου, ἡ ὁποία εἰς ἀδελφίαν περίπτωσιν ἐπαινεῖται, ἀλλὰ τὴν ἰκανότητα τοῦ Μενελάου νὰ διατυπώσῃ εὐχερῶς καὶ γρήγορα τὰς σκέψεις του κατὰ τρόπον πελοπτικὸν καὶ σαφῆ.

οὐ τότε γ' ᾧδ' Ὀδυσσῆος ἀγασσάμεθ' εἶδος ἰδόντες. Ἀφοῦ τὸ Τρώες ἤκουσαν τὸν Ὀδυσσεῖα νὰ ὁμιλῇ, τόσοσιν πολὺ συνηρησάσθησαν ἀπὸ τὸν λόγον του, ὥστε δὲν ἔκαμνε πλέον ἐντύπωσιν εἰς αὐτοὺς ἐπιβλητικὴ του ἐμφάνισις· τότε δηλαδὴ δὲν ἐθαύμαζον αὐτὸν, καθ' ἕνα τρόπον τὸν ἐθαύμαζον, ὅτε ἔσχον τὴν πρώτην ἐντύπωσιν ἐκ τῆς ἐρωτηρικῆς ἐμφανίσεώς του· ἄλλοις λόγοις ἢ πρώτη ἐντύπωσις ἐκ τῆς ἐρωτηρικῆς ἐμφανίσεως ὑπεχώρησεν εἰς τὴν δευτέραν ἐκ τῆς ρητορικῆς ἐκινότητος.

μορφολογικαὶ—αἰσθητικαὶ παρατηρήσεις στίχων 203—224

ἐξείνισσα...φίλησα· Συωνυμία καὶ ὁμοιοτέλευτον.

ἀλλ' ὅτε δή... ἀλλ' ὅτε δή (212)... ἀλλ' ὅτε δή (216)... ἀλλ' ὅτε δή (221). Ἐπανάληψις.

φυην εδάην. Αὕτη περιγράφεται εἰς τοὺς στίχους (210-211) μῆδεα πυκνά. Ἡ σύνεσις τοῦ Ὀδυσσεῶς περιγράφεται εἰς τοὺς στίχους (212-224).

στάντων... ἐξομένω. Ἀντίθεσις.

ὑπείρεχεν... γεραρώτερος ἦεν. Συνωνυμία.

ὑφαινον. Μεταφορικῶς κεῖται τὸ ὑφαίνω, εἰς τὸ ὁποῖον περιέχεται ἡ ἔννοια τῆς πλοκῆς τῶν σκέψεων.

παῦρα... οὐ πολὺμυθος. Ὁ Μενέλαος ὡς Λάκων εἶναι φίλος τῆς βραχυλογίας.

λιγέως. Καὶ εἰς τὸ Α', στ. 248, ὁ γοητευτικώτερος τῶν ρητόρων, βασιλεὺς τῆς Πύλου Νέστωρ, ὀνομάζεται ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου λιγὺς ἀγορητῆς ἔνεκα τοῦ κανονικοῦ ὕψους τῆς φωνῆς καὶ λόγῳ τῆς καθαρῶς ἀρθρώσεως.

ἀλλ' ὅτε δὴ ἀνατξείεν Ὀδυσσεύς. Εἰς τοὺς στίχους 216-222 περιγράφεται κατὰ ἔξοχον τρόπον ὁ Ὀδυσσεύς ὁμιλῶν καὶ πράττων δεικνύεται σοφὸς καὶ πολυμήχανος ἔχων ἠνωμένην τὴν εὐφυΐαν μετὰ τῆς φρονήσεως καὶ τῆς σοβαρότητος.

δμματα πήξας. Ἡ μετοχὴ κεῖται μεταφορικῶς.

ἔπειά εοικότα νιφάδεσσι χειμερῆσιν. Παρομοίωσις τῶν λόγων πρὸς χειμερινὰς νιφάδας προκαλοῦσα τὸν ἀναγνώστην νὰ φαντασθῇ τὴν πυκνότητα καὶ τὴν λεπτότητα τῆς ὁμιλίας τοῦ Ὀδυσσεῶς.
Ἰδεολογικαὶ παρατηρήσεις στίχων 203—224

Εἰς τοὺς στίχους 205—207 βλέπομεν, ὅτι ἀπὸ τῆς παλαιᾶς ἑκείνης ἐποχῆς εἶχον ἀρχίσει νὰ τίθενται αἱ πρῶται βάσεις τοῦ διεθνοῦ δικαίου, κατὰ τὸ ὁποῖον αἱ πρεσβεῖαι ἀπολαύουν τῶν δικαιωμάτων τῆς φιλοξενίας.

Στοιχεῖα πολιτισμοῦ στίχων 203—224

1. Πρὸ τῆς κηρύξεως πολέμου κατεβάλλετο προσπάθεια πρὸς εἰρήσιν εἰρηνικῆς λύσεως τῶν διαφορῶν μεταξύ τῶν ἀντιπάλων.

Στίχοι 225—244

TT Τὸ τρίτον | αὐτ' Αἶ | ἀντα || ἰ | δὼν ἐρέ | εἰν' ὁ γε | ραῖός
TT «τίς τ' ἄρ' ὄδ' | ἄλλος Ἄ | χαιὸς || ἄ | νῆρ ἦ | ὕς τε μέ | γας

5 ἔξοχος | Ἀργεῖ | ων | κεφα | λὴν τε καὶ | εὐρέας | ὄμους·»

2. Αἱ πρεσβεΐαι ἀπέλανον τοῦ δικαιώματος τῆς ξενίας (στοιχεῖον ἐθνοῦς δικαίου).

3. Ὑπῆρχεν ὁ Θεσμός τοῦ νὰ συγκαληῖται ὁ λαὸς εἰς δημόσιον συνέδριον, διὰ νὰ συσχεφθῇ καὶ ἀποφασίσῃ ἐπὶ ζητημάτων γενικοῦ ἐνδιαφέροντος. (*Ἄγορά*).

Λόγημα στίχων 203—224

Λαβὼν τὸν λόγον ὁ Ἀντήνωρ ἐπιβεβαιώνει ὅσα περὶ τοῦ Ὀδυσσεύος εἶπεν ἡ Ἑλένη, λέγων ὅτι ἔχει ἰδίαν ἀντίληψιν περὶ τοῦ ἥρωος, επειδὴ πρὸ τῆς κηρύξεως τοῦ πολέμου εἶχε φιλοξενήσει εἰς τὸν οἶκόν του αὐτὸν καὶ τὸν Μενέλαον, πὺν εἶχον ἔλθει ὡς πρέσβεις τῶν Ἀχαιῶν πρὸς εἰρηνικὴν ἐπίλυσιν τοῦ ζητήματος τῆς ἀπαγωγῆς τῆς Ἑλένης. Τότε λοιπὸν ἔσχε τὴν εὐκαιρίαν νὰ γνωρίσῃ ἐκ τοῦ πλησίον τοὺς δύο ἄνδρας, ἐκ τῶν ὁποίων τὸν μὲν Μενέλαον χαρακτηρίζει ἐπιβλητικὸν εἰς ἐμφάνισιν, ὀλιγόλογον, σαφῆ καὶ εὐστοχον εἰς τὰς ἐκφράσεις του ῥήτορα, τὸν δὲ Ὀδυσσεῖα ἐπιβλητικώτερον τοῦ Μενελάου καὶ ῥήτορα ἀπαράμιλλον, εὐφυνᾶ, συνετόν, μὲ ἠχηρὰν φωνήν, γοητεύσαντα ὅλον τὸ ἀκροατήριον εἰς τὴν συνέλευσιν τῶν Τρώων διὰ τῆς βασιλείας του.

Περίληψις στίχων 203-224

Ὁ Ἀντήνωρ ἐπιβεβαιῶν ὅσα ὑπὲρ τοῦ Ὀδυσσεύος ἐλέχθησαν ὑπὸ τῆς Ἑλένης λέγει ὅτι ἔσχε τὴν εὐκαιρίαν νὰ γνωρίσῃ ἀπὸ πλησίον τὸν Ὀδυσσεῖα καὶ Μενέλαον, ὅτε εἶχον ἔλθει ὡς πρέσβεις τῶν Ἀχαιῶν εἰς τὴν Τροίαν, καὶ ἀναφερόμενος εἰς τὴν μεταξὺ τῶν δύο ἥρώων διαφορὰν ἀπὸ σωματικῆς ἐμφανίσεως καὶ ῥητορικῆς δεινότητος κρίνει ὑπερέτερον τὸν Ὀδυσσεῖα.

Ἐπιγραφή στίχων 203—224

Σκιαγραφία τοῦ Μενελάου καὶ Ὀδυσσεύος ὑπὸ τοῦ Ἀντήνωρος.

Ἐξήγησις στίχων 225 — 244

Γιὰ τρίτη φορὰ πάλι, σὰν εἶδε τὸν Αἴαντα, ρώτησεν ὁ γέροντας. «καὶ ποιὸς λοιπὸν (εἶν') αὐτὸς ἐκεῖ ὁ ἄλλος Ἀχαιὸς ἄνδρας ὁ ὠραῖος καὶ ψηλός, πὺν ξεχωρίζει ἀπ' τοὺς Ἀργεῖους καὶ στὸ ἀνάστημα καὶ τοὺς πλατεῖς ὤμους;»

ΤΤ Τὸν δ' Ἐλέ | νη τανύ | πεπλος | ᾶ | μείβετο, | δῖα γυ | ναικῶν

B «οὔτος | δ' Αἴας | ἐστὶ πε | λῳριος, | ἔρκος Ἄ | χαιῶν

ΤΤ Ἴδομε | νεὺς δ' ἔτε | ρωθεν | ἔ | νὶ Κρή | τεσσι θε | ὄς ὧς

5 ἔστηκ', | ἀμφὶ δὲ | μιν | Κρη | τῶν ἀγοὶ | ἠγερέ | θονται.

ΤΤ πολλάκι | μιν ξεί | νισσεν | ᾶ | ρηίφι | λος Μενέ | λας

5 οἴκῳ ἐν | ἡμετέ | ρω, | ὀπό | τε Κρή | τηθεν ἴ | κοιτο.

ΤΤ νῦν δ' ἄλ | λους μὲν | πάντας | ὁ | ρῶ ἐλί | κωπας Ἄ | χαιούς,

5 οὓς κεν ἔ | ὑ γνοί | ην | καὶ | τ' οὔνομα | μυθη | σαίμην

5 δοιῶ | δ' οὐ δύνα | μαι | ἰδέ | εἰν κο | σμήτορε | λαῶν,

5 Κάστορα | θ' ἱππόδα | μον | καὶ | πῦξ ἀγα | θὸν Πολυ | δεύκεα,

5 αὐτοκα | σιγνή | τω, | τῷ | μοι μία | γείνατο | μήτηρ.

5 ἦ οὐχ | ἐσπέ | σθην | Λακε | δαίμονος | ἐξ ἔρα | τεινῆς,

ΤΤ ἦ δευ | ρω μὲν ἔ | ποντο | νέ | εσσ' ἔνι | ποντοπό | ροισι,

ΤΤ νῦν αὐτ' | οὐκ ἐθέ | λουσι | μά | χην κατα | δύμεναι | ἀνδρῶν,

5 αἴσχεα | δειδιό | τες | καὶ ὁ | νείδεα | πόλλ', ἅ μοί | ἐστιν».

5 Ὡς φάτο, | τοὺς δ' ἦ | δη | κάτε | χεν φυ | σίζοος | αἶα

ΤΤ ἐν Λακε | δαίμονι | αὐθι, | φί | λη ἐν | πατρίδι | γαίη.

Λεξιλόγιον καὶ γραμματικαὶ παρατηρήσεις στίχων 225 - 244

τὸ τρίτον

ἐρρέεινε

γεραιὸς

ἔξοχος

μέγας

τανύπεπλος-ος,

-ον

ἀμείβετο

δῖος, α,·ον

ἐτέρωθεν

ἐνὶ Κρήτεσσι

166

ἐπίρρημα = διὰ τρίτην φορὰν. — αὐτ(ε) ἐπίρ. = πάλιν.

παρατατικὸς τοῦ ἐρρείνω = ἐρωτῶ.

= γέρων. — ἄρ(α) = λοιπόν. — ἦνς = ὦραϊος (βλέπε στίχον 167).

= ἔξέχων, ὑπερέχων, διακρινόμενος.

= ὑψηλός. — κεφαλῆ = ἀνάστημα. — εὐρὺς = πλατύς (τανύω + πέπλος) = ἡ ἔχουσα τεταμένον τὸν πέπλον; ἢ ἔχουσα μακρὸν πέπλον.

παρατ. τοῦ ἀμείβομαι (τινα) = ἀπαντῶ εἰς τινα. Θεϊκός, ὑπέροχος. — ἔρκος, -ους (εἴργω) = προπύργιον.

ἐπίρ. = εἰς τὸ ἄλλο μέρος (τοῦ στρατοῦ τῶν Ἀχαιῶν).

ἀττικῶς ἐν Κρησί = μεταξὺ τῶν Κρητῶν.

τότε ἀπάντησε σ' αὐτὸν ἡ μακρόπεπλη Ἑλένη, ἡ ὑπέροχη ἀπ' τὴς
γυναῖκες·

αὐτὸς εἶν' ὁ πελώριος Αἴας, τὸ προπύργιο τῶν Ἀχαιῶν·

καὶ στὸ ἄλλο μέρος (τοῦ στρατοῦ) ἀνάμεσα στοὺς Κρηῖτες σὰν Θεὸς
ὁ Ἰδομενεὺς

πέτεται καὶ γύρω του συγκεντρώνονται οἱ ἡγεμόνες τῶν Κρητῶν.

Πολλὲς φορὲς τὸν φιλοξένησε ὁ ἀνδρεῖος Μενέλαος

τὸ ἀνάκτορό μας, κάθε φορὰ πού ἐρχόταν ἀπὸ τὴν Κρήτη.

Τώρα ὅλους μὲν τοὺς Ἀχαιοὺς μὲ τὰ ὠραῖα μάτια τοὺς βλέπω,

τοῦ θὰ μποροῦσα καλὰ νὰ τοὺς ἀναγνωρίσω καὶ νὰ πῶ τὸ ὄνομά τους·

ὄχι μὲν μπορῶ ὅμως νὰ δῶ τοὺς δυὸ ἀρχηγοὺς τῶν στρατιωτῶν,

ἠλαδῆ τὸν πολεμιστὴ Κάστορα καὶ τὸν ἱκανὸ στὴν πυγμαχία Πολυ-

δέυκη,

τὰ ἀδελφία μου, πού γέννησε ἡ ἴδια μάννα, πού γέννησε κι ἐμένα.

Ἡ δὲν ἀκολούθησαν (τὸν στρατὸ) ἀπὸ τὴν ἀγαπημένη Λακεδαίμονα

ἢ ἀκολούθησαν μὲν μέχρις ἐδῶ μὲ τὰ ποντοπόρα πλοῖα,

τώρα ὅμως δὲν θέλουν νὰ κατέβουν στὴν μάχη τῶν ἀνδρῶν,

γιατὶ φοβοῦνται τὰ προσβλητικὰ λόγια καὶ τὴς πολλὲς κατηγορίες,

πού ἔχω εἰς βῆρος μου».

Ἔτσι εἶπε, ἀλλὰ αὐτοὺς (τοὺς ἀδελφοὺς της) τώρα πιά τοὺς σκέπαζε

ἡ γεννήτρια γῆ

ἐκεῖ στὴν Λακεδαίμονα, στὴν ἀγαπημένη πατρικὴ γῆ.

ὡς=ὡς, ὡσάν

ἀγός

πολλάκι

Κρήτηθεν

ἐλκωψ,-ωπος

κεν

μυθησαίμην

ιδέειν

λαοί

πυξ

αὐτοκασιγνήτω

ἔστηκ(ε).—μιν=αὐτὸν (βλέπε στίχον 197).

(ἐκ τοῦ ἀγω)=ἡγεμών.—ἡγερέσθωμαι (ἀγείρω)=
συναθροίζομαι.—

=πολλάκις.—ξεινίζω=φιλοξενῶ.—ἀρηίφιλος=
ἀνδρεῖος.

ἐπίρ.=ἐκ Κρήτης.—ἴκοιτο, εὐκτ. ἀορ. β' τοῦ

ἱκνοῦμαι=ἔρχομαι

=ὁ ἔχων ἐκφραστικούς ὀφθαλμούς, ὠραῖος.

=ἀν δυνητικόν.—ἐν ἀττικῶς εὔ.—οὔνομα=ὄνομα.

εὐκτικὴ ἀορ. τοῦ μυθέσθωμαι=λέγω.—δοιῶ=δύο
(δυϊκὸς ἀριθ.).

ἀττικῶς ιδεῖν.—κοσμήτορε, αἰτ. δυϊκοῦ=κοσμή-
τορας, τοῦ κοσμήτωρ=ἡγεμών, ἀρχηγός.

=στρατιῶται.—ἱππόδαμος=ἱπποδαμαστής, πο-
λεμιστής.

ἐπίρρ.=εἰς τὴν πυγμῆν.—ἀγαθός=ἱκανός.

αἰτ. δυϊκοῦ=αὐτοκασιγνήτους, τοῦ ὁ αὐτοκα-

	<i>σίγγητος</i> = αὐτάδελφος.
<i>τὸ</i>	δυϊκὸς ἀναφ. ἄντων. ἀττικῶς οὖς = τοὺς ὁποίους.
<i>γείνατο</i>	ἀόρ. τοῦ <i>γείνομαι</i> = γεννῶμαι, ἀλλὰ <i>γείναμην</i> = ἐγέννησα.
<i>ἐσπέσθην</i>	γ' δυϊκοῦ ἀόρ. β' τοῦ <i>ἔπομαι</i> = ἀκολουθῶ (πληθυντ. <i>ἔσποντο</i>).
<i>ἐρατεινός, -ή, -ὸν</i>	(<i>ἐρῶ</i> = ποθῶ) = ποθητός, ἀγαπητός.
<i>δεύρω</i>	= <i>δεῦρο</i> = ἐδῶ. — <i>ἔποντο</i> ἀττικῶς <i>εἶποντο</i> , παρ. τοῦ <i>ἔπομαι</i> .
<i>γέεσι</i>	= <i>ναυσι</i> = διὰ τῶν πλοίων. — <i>ἐνι</i> = ἐν. —
<i>ποντοπόροισι</i>	= <i>ποντοπόροις</i> , δοτ. πληθ. τοῦ <i>ποντοπόρος</i> .
<i>καταδύμεναι</i>	ἀπαρ. ἀόρ. β' ἀττικῶς <i>καταδύναι</i> τοῦ <i>καταδύομαι</i> (μάχην) = <i>κατέρχομαι</i> (εἰς τὴν μάχην).
<i>αἴσχεα</i>	= <i>αἴσχη</i> . — <i>ὄνειδεα</i> = <i>ὄνειδη</i> · τὸ <i>ὄνειδος</i> = ἡ κατηγορία, ὕβρις. —
<i>δειδιότες</i>	= <i>δεδιότες</i> = φοβούμενοι. — <i>κάτεχε</i> = <i>κατεῖχε</i> = ἐκάλυπτεν.
<i>φυσίζοος, -ος, -ον</i>	(<i>φύω</i> + <i>ζειαί</i> = σπόροι) = φύουσα σπόρους, γεννήτρια, ζωοδότειρα
<i>αἶα, -ης</i>	= γῆ. — <i>αὔθει</i> = ἐκεῖ. — <i>γαῖα</i> = γῆ.

Συντακτικαὶ παρατηρήσεις στίχων 225—244

ἰδὼν = χρονική. — *τις* = κατηγ. — *Ἀργείων* = ἀντικειμενική ἐκ τοῦ *ἔξοχος* (*ἐξέχω* τινός, ὑπεροχῆς σημαντικόν). — *κεφαλὴν* — *ῶμους* = αἰτιατικαὶ τοῦ κατὰ τι. — *γυναικῶν* = διαιρετική. — *Αἴας* = κατηγ. — *ἔρκος* = παράθεσις. — *Ἀχαιῶν* = ἀντικειμενική. — *Θεὸς* = κατηγ. — *Κρητῶν* = ἀντικειμενική. — *μιν* = ἀντικ. — *ὅποτε ἴκοιτο...* *ξείνισε* = χρῶνική ὑποθετική πρότασις δηλοῦσα ἐπανάληψιν κατὰ τὸ παρελθόν. *πάντας* = κατηγ. προσδ. — *ἰδέειν* = ἀντικ. τοῦ *δύναμαι*. — *κοσμήτορε* = ἀντικ. τοῦ *ἰδέειν*. — *λαῶν* = ἀντικειμενική. — *Κάστορα* — *Πολυδέυκα* = ἐπεξήγησις. — *αὐτοκασιγνήτω* = παράθεσις. — *τῶ* = ἀντικ. — *μοι μία = μία, ἦτις ἐμέ.* — *καταδύμεναι* = ἀντικ. — *δειδιότες* = αἰτιολογική. — *μοι* = ἀντιχαριστική.

Πραγματολογικαὶ παρατηρήσεις στίχων 225—244

Αἴας Υἱὸς τοῦ *Τελαμώνος*, βασιλεὺς τῆς Σαλαμῖνος, ὁ δεύτερος κατὰ τὴν ἀνδρείαν ἦρος μετὰ τὸν Ἀχιλλέα, τοῦ ὁποίου ἦτο καὶ ἐξάδελφος, διότι οἱ πατέρες των, *Πηλεὺς* — *Τελαμών*, ἦσαν ἀδελφοί.

Όταν ὁ Ὅμηρος ἀναφέρει τὸν Αἴαντα, ἔννοεῖ τὸν Τελαμώνιον, διότι ἔπαρχει καὶ ἕτερος, *Αἴας ὁ Ὀϊλέως*, Λοκρός.

Ἀργείων. Ὁ Ὅμηρος τοὺς ἐκστρατεύσαντας κατὰ τῆς Τροίας ὀνομάζει *Ἀργείους* ἢ *Ἀχαιοὺς* ἢ *Δαναοὺς*.

τανύπεπλος. Ὁ πέπλος, μάλλινος, ἦτο τὸ σύνθημα καὶ μονὸν ἔνδυμα τῶν γυναικῶν. Ἦτο μακρὸν εὐρὺ τεμάχιον ὑφάσματος, φέρον ἐνφυρασμένα πολλὰς ποικίλα κοσμήματα, περιεβάλλετο δὲ περὶ τοὺς ὤμους καὶ συνεκρατεῖτο ἐπ' αὐτῶν μὲ πόρπας. Ἐξώνυτο δὲ κατὰ τὴν μέσην καὶ ἐσύρετο ὀπισθεν.

Ἰδομενεὺς. Βασιλεὺς τῶν Κρητῶν, πλησίον τοῦ ὁποίου ἐφιλοξεύετο ὁ Μενέλαος, ὅτε ὁ Πάρις ἀπήγαγε τὴν Ἑλένην. Μεταξὺ Κρήτης καὶ Λακεδαίμονος ὑπῆρχεν ἐπικοινωνία, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὰ ταξίδια τοῦ Ἰδομενέως εἰς τὴν Λακεδαίμονα.

Κρητῶν ἀγοί, ὅπως ὁ *Μηριόνης* κ.ἄ.

μία μήτηρ. Δίδυμοι ἀδελφοὶ τῆς Ἑλένης, γεννηθέντες ἐκ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Δήδας, ἦσαν ὁ *Κάστωρ* καὶ *Πολυδεύκης*, καλούμενοι καὶ *Διόσκουροι*. Ἐδῶ καὶ οἱ δύο παρίστανται ὡς θνητοί, εἰς δὲ τὰς *Θεράπνας* τῆς Λακωνικῆς ἐδεικνύετο καὶ τάφος αὐτῶν. Κατὰ ἄλλον μῦθον εἰς μίαν ἐπιδρομὴν εἰς τὴν Μεσσηνίαν πρὸς ἀρπαγὴν βοῶν ἐτραυματίσθη θανασίμως ὁ Κάστωρ, ὁ δὲ Πολυδεύκης, μὴ θέλων νὰ χωρισθῇ αὐτοῦ, παρακάλεσε τὸν Δία νὰ ἀποθάνῃ ἀντὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ· τότε ὁ Ζεὺς ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς ἡμιθανασίαν, δηλαδὴ νὰ ζοῦν μίαν ἡμέραν μαζὶ καὶ τὴν ἄλλην νὰ εἶναι νεκροί, ἢ διαδοχικῶς νὰ μὲν ὁ καθεὶς μίαν ἡμέραν εἰς τὸν Ἄδην καὶ μίαν νὰ ἐπανερχεται εἰς τὴν ζωὴν.

Μορφολογικαὶ παρατηρήσεις στίχων 225—442

τανύπεπλος. Τὸ ἐπίθετον ἐκφράζει τὴν γυναικεῖαν χάριν καὶ κομψότητα.

Θεὸς ὡς. Παρομοίωσις

Ἰδομενεὺς. Ἄν καὶ δὲν ἠρωτήθη περὶ τούτου, μόνη τῆς ἢ Ἑλένης ἀναφέρει τὸν Ἰδομενεά, ἐπειδὴ τῆς ἐνθυμίζει παραστάσεις τῆς προηγουμένης εὐτυχισμένης τῆς ζωῆς εἰς τὸ ἀνάκτορόν της εἰς τὴν Σπάρτην.

ἄσχεα δειδιότες καὶ ὄνειδα πόλλ', ἃ μοι ἔστιν. Αὐτοχαρακτηρισμὸς βαρὺς, ποὺ ἀποδεικνύει ὅτι ἡ Ἑλένη ἔχει πλήρη ἐπίγνωσιν τοῦ ὀλισθήματός της.

Ἰδεολογικαὶ παρατηρήσεις στίχων 225—244

Ἔνθα τὰ μέλη μιᾶς οἰκογενείας συνησθάνοντο ἐντροπὴν διὰ τὸ ἠθικὸν παράπτωμα ἐνὸς μέλους τῆς αὐτῆς οἰκογενείας.

Στοιχεῖα πολιτισμοῦ στίχων 225—244

Ταξίδια. Μεταξὺ Κρητῶν καὶ Λακωνῶν ὑπῆρχεν ἐπικοινωνία.

Ἀμφίσεις. Τὸ σύνηθες γυναικεῖον ἔνδυμα ἦτο ὁ πέπλος.

Νόημα στίχων 225—244

Ὁ Πρίαμος ἐρωτᾷ τὴν Ἑλένην καὶ περὶ τρίτου ἥρωος καὶ αὐτὴ τὸν πληροφορεῖ ὅτι πρόκειται περὶ τοῦ Αἴαντος τοῦ Τελαμωνίου, ποῦ ἦτο ὁ ἐπιβλητικώτερος ὄλων τῶν Ἀχαιῶν κατὰ τὴν σωματικὴν διάπλασιν. Ἐν τῷ μεταξὺ ἡ Ἑλένη διακρίνει μεταξὺ τῶν Ἀχαιῶν τὸν βασιλέα τῆς Κρήτης Ἰδομενέα, τὸν ὁποῖον κατ' ἐπανάληψιν εἰς τὸ παρελθὸν ἔτυχε νὰ φιλοξενήσῃ εἰς τὸ ἀνάκτορόν της εἰς τὴν Σπάρτην, καὶ χωρὶς νὰ ἐρωτηθῆ πληροφορεῖ τὸν Πρίαμον καὶ περὶ τούτου τοῦ ἥρωος. Δὲν δύναται ὁμοίως νὰ διακρίνῃ μεταξὺ τῶν Ἀχαιῶν τοὺς ἀδελφούς της Καστορα καὶ Πολυδεύκη καὶ διὰ τοῦτο ὑποθέτει ἢ ὅτι δὲν συνηκολούθησαν τὸν στρατὸν εἰς τὴν Τροίαν ἢ ὅτι ἦλθον μὲν εἰς τὴν Τροίαν, ἀλλ' ἐντρέπονται νὰ λάβουν μέρος εἰς τὰς μάχας, φοβούμενοι μὴ ἀκούσουν λόγους προσβλητικούς καὶ κακολογίας εἰς βάρος τῆς ἰδίας, τῆς ἀδελφῆς των. Δὲν ἐγνώριζεν ἡ δυστυχὴς Ἑλένη ὅτι οἱ ἀδελφοί της πρὸ καιροῦ εἶχον ἀποθάνει εἰς τὴν πατρίδα των, καὶ δι' αὐτὸ ἔκαμνεν αὐτὰς τὰς ὑποθέσεις.

Περίληψις στίχων 225—244

Ἡ Ἑλένη πληροφορεῖ τὸν Πρίαμον περὶ τῶν ἡρώων Αἴαντος τοῦ Τελαμωνίου καὶ τοῦ Κρητὸς Ἰδομενέως καὶ κάμνει ὑποθέσεις πρὸς ἐξήγησιν τῆς ἀπουσίας τῶν ἀδελφῶν της Διοσκούρων ἐκ τοῦ πεδίου τῆς μάχης, ἀγνοοῦσα ὅτι οὗτοι εἶχον ἤδη ἀποθάνει εἰς τὴν Λακεδαίμονα.

Ἐπιγραφή στίχων 225—244

Πληροφορία περὶ τοῦ Αἴαντος τοῦ Τελαμωνίου, τοῦ Ἰδομενέως καὶ τῶν Διοσκούρων.

Τ Ε Λ Ο Σ

ΠΙΝΑΞ ΚΥΡΙΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ

- Ἀγαμέμνων στ. 1—7 α'
 Ἄδης στ. 1—7 α'
 Ἀθηνᾶ στ. 148—244 α'
 Αἴας Τελαμώνιος στ. 101—147 α'
 Αἰγαίων στ. 349—430 α'
 Αἰθίοπες στ. 349—450 α'
 Αἶθρα στ. 121—160 γ'
 Ἀλέξανδρος στ. 1—75 γ'
 Ἀμαζόνες στ. 161—244
 Ἀντήνωρ στ. 161—244 γ'
 Ἀπόλλων στ. 8—11 α'
 Ἀργεῖοι στ. 1—7 α'
 Ἄργος Ἀχαϊκὸν στ. 1—52 α'
 Ἀτρεΐδης στ. 1—7 α'
 Ἀτρεὺς στ. 1—7 α'
 Ἀφροδίτη I
 Ἀχαιοὶ στ. 1—7 α'
 Ἀχιλλεὺς στ. 1—7 α'
 Βριάρεως στ. 349—430 α'
 Βρυσηὶς στ. 148—244 α'
 Δαναοὶ στ. 1—7 α'
 Δαρδάνιοι στ. 383—447 γ'
 Δάρδανος 245—309 γ'
 Διόσκουροι στ. 76—120 γ'
 Δρύας στ. 245—307 α'
 Ἐκτώρ στ. 148—244 α'
 Ἑλένη στ. 1—7 α'
 Ἑλλάς στ. 1—7 α'
 Ἑλληνες στ. 1—7 α'
 Ἐξάδιος στ. 245—307 α'
 Ἑρμιόνη στ. 161—244 γ'
 Εὐρυβάτης στ. 308—348 α'
 Ζεὺς αἰγίοχος στ. 148—244 α'
 » κελαινεφῆς στ. 349—440 α'
 » τερπικέραυτος στ. 349—430 α'
 » ὕψιβρεμέτης στ. 349—430 α'
 Ἥλιος στ. 245—309 γ'
 Ἥρα στ. 53—492 α'
 Ἥφαιστος στ. 568—611 α'
 Θέτις στ. 1—7 α'
 Θήβη 349—430 α'
 Θησεὺς στ. 245—307 α'
 Θυέστης στ. 101—147 α'
 Θυμοίτης στ. 121—160 γ'
 Ἴδαφος στ. 245—309 γ'
 Ἴδομενεὺς στ. 101—144 α'
 Ἴκετάων στ. 121—160 γ'
 Ἴλιον στ. 8—32 α'
 Καινεὺς στ. 245—307 α'
 Κάλχας στ. 68—100 α'

- Κένταυροι στ. 245—307 α'
 Κίλλα στ. 33—52 α'
 Κλυμένη στ. 121—160 γ'
 Κλυταιμήστρα στ. 101—147 α'
 Κλυτίος στ. 121—160 γ'
 Κρανάη στ. 383—447 γ'
 Κρονίδης στ. 1—7 α'
 Κρόνος στ. 1—7 α'

 Λάμπος στ. 121—160 γ'
 Λητώ στ. 33—52 α'
 Λυκάων στ. 310—382 γ'

 Μαιονία στ. 383—447 γ'
 Μενέλαος στ. 1—7 α'
 Μενίτιος στ. 245—307 α'
 Μηριόνης στ. 161—244 γ'
 Μοῖραι στ. 349—430 α'
 Μοῦσαι στ. 1—7 α'
 Μύγδων στ. 161—244 γ'
 Μύνης στ. 148—244 α'
 Μυρμιδόνες 1—7 α'

 Νέστωρ στ. 245—307 α'
 Νηλεὺς στ. 245—307 α'
 Νηρεὺς στ. 349—430 α'

 Ὀδυσσεὺς στ. 101—147 α'
 Ὀλύμπιοι Θεοὶ στ. 8—32 α'

 Ὀτρεὺς 161—244 α'
 Οὐκαλέγων 121—160 γ'

 Πάνθοος στ. 121—160 γ'
 Πάτροκλος στ. 245—307 α'
 Πειρίθους στ. 245—307 α'
 Πηλεὺς στ. 1—7 α'
 Πολύφημος στ. 245—307 α'
 Ποσειδῶν 349—430 α'
 Πρίαμος στ. 8—35 α'
 Πυγμαῖοι στ. 1—73 γ'
 Πύλος στ. 245—307 α'

 Σαγγάριος στ. 161—244 γ'
 Σίντιες στ. 568—611 α'
 Σκαιαὶ πύλαι στ. 1—75 γ'

 Ταλθύβιος στ. 308—348 α'
 Τένεδος 33—52 α'

 Φθία στ. 148—244 α'
 Φρυγία στ. 161—244 γ'

 Χρῦση στ. 8—32 α'
 Χρυσήϊς στ. 8—32 α'
 Χρῦσης στ. 8—32 α'

 Ὠκεανὸς στ. 349—430 α'

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΟΜΗΡΙΚΩΝ ΧΡΟΝΩΝ

ΡΑΨΩΔΙΑ Α'

στ. 1—32

1. Κατά τὴν παλαιὰν ἐποχὴν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τοὺς μετέπειτα χρόνους, οἱ ἄνθρωποι πολλὰκις ἐμαστίζοντο ἀπὸ νόσους ἐπιδημικῆς μορφῆς; ἀπὸ τὰς ὁποίας ἐξωλοθρεύοντο ὀλόκληροι πληθυσμοί. Οἱ ἄνθρωποι ἐθεώρουν τὰς νόσους αὐτὰς ὡς θεομηνίαν, ὄργην Θεῶν.
2. Ἡ ἐλευθερία τῶν αἰχμαλώτων ἐξηγοράζετο διὰ λύτρων.
3. Οἱ ἔχοντες ἀξίωμα (βασιλεῖς, ἱερεῖς, δικασταί, κήρυκες) ἔφερον σκῆπτρον.
4. Οἱ ἰκέται ἐκράτουν ὡς σύμβολον ἰκεσίας τὸ στέμμα.
5. Τὰ ὁμηρικὰ πλοῖα δὲν εἶχον καταστρώματα ὅθεν κοῖλε νῆες.

στ. 33—53

1. Οἱ Θεοὶ ἐλατρεύοντο εἰς ναοὺς.
2. Κατὰ τὰς θυσίας ἐκαίοντο πρὸς τιμὴν καὶ εὐχαρίστησιν τῶν θεῶν τὰ μηρία τοῦ θύματος.
3. Εἰς τὰ ἐπιθετικά ὄπλα ἀνῆκε καὶ τὸ τόξον, διὰ τοῦ ὁποίου ἐρρίπτοντο τὰ βέλη, τὰ ὁποῖα ἦσαν ἐντὸς τῆς φαρέτρας.
4. Ἡ καθῆσις τῶν νεκρῶν ὡς τρόπος ταφῆς.

στ. 54—67

1. Ὁ λαὸς ἢ ὁ στρατὸς ἐκαλεῖτο εἰς ἀγορὰν=συνέλευσιν, πρὸς σύσκεψιν ἐπὶ θεμάτων γενικοῦ ἐνδιαφέροντος καὶ λῆψιν ἀποφάσεων.
2. Ὑπῆρχον μάντις, ἱερεῖς καὶ ὄνειροπόλοι, οἱ ὁποῖοι εἶχον

τὸ χάρισμα νὰ ἀποκαλύπτουν εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὴν θέλησιν τοῦ θεοῦ.

στ. 68—100

1. Εἰς τὸ στράτευμα ὑπῆρχον πάντοτε καὶ μάντις.
2. Εἰς τοὺς μάντις ἀνῆκον καὶ οἱ οἰωνοπόλοι.

στ. 101—147

1. Οἱ ἄνδρες πλὴν τῆς νομίμου συζύγου των εἶχον καὶ παλλακίδας.
2. Τὰ πολεμικὰ λάφυρα ἐμοιράζοντο διὰ κλήρου εἰς τοὺς πολεμιστάς.
3. Εἰς τοὺς ἡγεμόνας παρεχωροῦντο ὡς γέρας εὐγενεῖς γυναῖκες.
4. Τὰ τείχη τῶν πόλεων ἦσαν ἐνισχυμένα κατὰ διαστήματα διὰ πύργων.
5. Πρὸς προφύλαξιν τῶν πλοίων ἐκ τῆς ὑγρασίας καὶ σήψεως τῶν ξύλων των ἔβαπτον αὐτὰ διὰ βαθέος χρώματος.
6. Οἱ βασιλεῖς εἶχον περὶ αὐτοὺς συμβούλιον ἀποτελούμενον ἀπὸ βουλευφόρους.

στ. 148—244

1. Ἡ διαρπαγὴ ἀγαθῶν ἐγένετο αἰτία πολέμου.
2. Ἐν καιρῷ πολέμου οἱ στρατιῶται ἀντὶ τῶν σημερινῶν ἀντισκῆνων εἶχον κλισίας, ξύλινα καλαμοσκεπῆ παραπήγματα.
3. Μεταξὺ τῶν ἐπιθετικῶν ὄπλων ἦτο τὸ ξίφος ἢ ἄορ ἢ φάσγανον λεγόμενον.
4. Οἱ βασιλεῖς ὠρκίζοντο εἰς τὸ σκῆπρόν των.
5. Πρὸς κατασκευὴν ὄπλων καὶ σκευῶν ἐγένετο χρῆσις τοῦ ὀρειγάλκου.
6. Τὸ δίκαιον ἀπένεμον οἱ δικασπόλοι βασιλεῖς, συμφώνως πρὸς τὰς θέμιστας, τοὺς ἀγράφους νόμους.

στ. 245—307

στ. 308—348

1. Τὰ φορτηγά καὶ ἐπιβατικὰ πλοῖα εἶχον 20 κώπας.

2. Ἡ συνήθεια τῆς καθάρσεως.

3. Εἰς τὸ προσωπικὸν τῶν ἀνακτόρων ἀνήκον καὶ οἱ κήρυκες
καὶ οἱ θεράποντες.

στ. 349—430

στ. 431—492

1. Διὰ τὴν τέλεσιν θυσίας ἀπητεῖτο βωμός.

2. Ἡ τελετὴ τῆς θυσίας.

3. Αἱ σπονδαί. Οἱ παιᾶνες.

4. Οἱ κρατῆρες. Τὰ πεμπόβολα. Οἱ ὄβολοι.

στ. 492—611

ΡΑΨΩΔΙΑ Γ'

στ. 121—160

1. Γυναικείαι ἀσχολίαι ἐντὸς τοῦ οἴκου. Ἡ **ἱστοργία**.
2. Ὑφαντικὴ τέχνη. Ἡ καλλιτεχνικὴ ποικιλόχρωμος ὑφαντικὴ τέχνη ἦτο προωδευμένη.
3. Ἀνδρικός ἱματισμός. Οἱ ἄνδρες ἐφόρουσαν **χλαῖναν πορφύρεην**.
4. Γυναικεία ἀμφίεσις. Αἱ γυναῖκες ἐξερχόμεναι ἐκ τοῦ οἴκου ἐκάλυπτον τὸ πρόσωπον διὰ **καλύπτρας**.
5. Ὑπηρετικὸν προσωπικόν. Τὰς βασιλίσσας καὶ γενικῶς τὰς οἰκοδεσποίνας συνώδευον κατὰ τὰς ἐξόδους των δύο **ἀμφίλοποι**.
6. Ὁ βασιλεὺς ἔχει περὶ αὐτὸν **συμβούλους** ἐκ τῆς τάξεως τῶν εὐγενῶν.
7. Μέγα προσὸν κατὰ τοὺς ὀμηρικοὺς χρόνους θεωρεῖται ἡ **εὐγλωττία**.

στ. 161—244

1. Πρὸ τῆς κηρύξεως τοῦ πολέμου κατεβάλλετο προσπάθεια πρὸς εὐρεσιν τρόπου εἰρηνικῆς λύσεως τῆς διαφορᾶς τῶν ἀντιπάλων.
2. Οἱ πρέσβεις ἀπεσταλμένοι ἀπέλαυον τοῦ δικαιώματος τῆς φιλοξενίας (στοιχεῖον Διεθνοῦς Δικαίου).
3. Εἰς τὴν γυναικείαν ἀμφίεσιν ἀνήκεν ὁ **πέπλος**.

Βασιλεῖς. Εἶναι **διογενεῖς** καὶ ἔχουν λάβει τὴν βασιλικὴν ἐξουσίαν ἀπὸ τὸν Δία (στ. 148—244 α'). Σύμβολον τῆς ἐξουσίας των εἶναι τὸ **σκῆπτρον** (στ. 8—32) εἰς τὸ ὁποῖον **ὀρκίζονται** (στ. 148—244 α'). Συσκέπτονται μετὰ τῶν **βουληφόρων** (στ. 101—120 α') καὶ ἔχουν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν των **κήρυκας** καὶ **θεράποντας** (στ.

308—348 α'), διὰ τῶν ὁποίων καλοῦν τὸν λαὸν ἢ τὸν στρατὸν εἰς ἀγορὰν (στ. 33—52α'). Δικάζουσι συμφώνως πρὸς ἀγράφους νόμους.

Πολεμικά. Ἡ διαρπαγὴ ὑλικῶν ἀγαθῶν ἀπετέλει αἰτίαν πολέμου (στ. 148—244 α'). Πρὸ τῆς κηρύξεως πολέμου κατεβάλλετο προσπάθεια εὐρέσεως τρόπου εἰρηνικῆς λύσεως τῶν διαφορῶν (στ. 161—244 γ'). Τὰς σχετικὰς διαπραγματεύσεις διεξήγον πρέσβεις (στ. 161—244 γ'). Εἰς τοὺς νικητὰς κατεβάλλετο πολεμικὴ ἀποζημίωσις (στ. 245—250γ'). Οἱ αἰχμάλωτοι ἐξηγοράζοντο διὰ καταβολῆς λύτρων (στ. 8—32 α'). Ἐν πολέμῳ ὁ στρατὸς διέμενε εἰς κλισίας (στ. 148—244 α'). Τὰ λάφυρα ἐχωρίζοντο ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν εἰς μερίδια (στ. 245—307 α') καὶ ἐμοιράζοντο εἰς ὅλους διὰ κλήρου (στ. 101—147 α). Εἰς τοὺς ἡγεμόνας παρεχωροῦντο ὡς γέρας εὐγενεῖς γυναῖκες αἰχμαλωτισθεῖσαι (στ. 101—147 α'). Τὰ τεῖχη τῶν πόλεων ἐνισχύοντο διὰ πύργων (στ. 101—147 α'). Οἱ πόλεμοι ἐκρίνοντο καὶ εἰς μονομαχίας (στ. 310—382 γ').

Θυσίαι-Εὐχαὶ-Λατρεία θεῶν. Οἱ θεοὶ ἐλατρεύοντο εἰς ναοὺς (στ. 33—42 α'). Εἰς τοὺς θεοὺς προσεφέροντο θυσίαι (στ. 430—492 α') καὶ σπονδαὶ ἢ λουβαὶ (στ. 430—492 α'). Αἱ πλούσιαι εἰς θύματα θυσίαι ἐλέγοντο ἐκατόμβαι (στ. 56—67). Τὰ πρὸς θυσίαν ζῆα ἔπρεπε νὰ εἶναι ἐκλεκτὰ (στ. 56—67 α'). Διὰ τὴν θυσία ἀπητεῖτο βωμὸς (στ. 430—492 α'). Πρὸ τῆς θυσίας καὶ πάσης ἱεροπραξίας ἐγένετο καθαρμὸς (στ. 308—348 α'). Κατὰ τὰς θυσίας ἐκαίοντο πρὸς εὐχαρίστησιν τῶν θεῶν τὰ μηρία τοῦ θύματος (στ. 33—42 α'). Πρὸς ψήσιμον τῶν θυμάτων ἐχρησιμοποιοῦντο πεμπώβολα (στ. 430—492 α') καὶ ὄβελοι (στ. 430—492 α'). Θυσία ἐγένετο καὶ κατὰ τὴν σύναψιν ἐνόρκων συμφωνιῶν (στ. 245—461 γ'). Πρὸς τοὺς θεοὺς ἐγένοντο καὶ προσευχαὶ (στ. 349—392 α') καὶ ἱκεσίαι (στ. 493—530 α'). Σύμβολον ἱκεσίας ἦτο τὸ στέμμα (στ. 8—32 α'). Οἱ ποταμοὶ καὶ ἡ γῆ ἐλατρεύοντο ὡς θεοὶ (στ. 245—309 γ').

Ὅπλισμός. Οἱ πολεμισταὶ ἔφερον θώρακα (στ. 310—382 γ'), κόρυν=περικεφαλαίαν (στ. 310—382 γ'), ἀσπίδα (στ. 369—393 γ'), κνημῖδας (στ. 310—382 γ'), δόρυ (στ. 369—393γ'), ξίφος (στ. 148—

20
244 α'). Ὅπλον ἦτο καὶ τὸ τόξον (στ. 8—32 α'), διὰ τοῦ ὁποίου ἐρρίπτοντο τὰ βέλη (στ. 33—52 α'), τῶν ὁποίων ἡ θήκη ἐλέγετο φαρέρη (στ. 33—52 α'). Εἶδος ἀσπίδος ἦτο καὶ ἡ παρδαλή (στ' 1—75 γ'). Εἰς τὴν θήκην τοῦ ξίφους ἦτο προσηρτημένη καὶ θήκη μαχαίρας (στ. 245—461 γ'). Τὰ ὄπλα ἦσαν ὄρειχάλκινα.

Εἶδη ἀμφιέσεως. Εἰς τὴν γυναικείαν ἀμφίεσιν ἀνῆκον ὁ πέπλος (στ. 161—244 γ'), ἡ ζώνη (στ. 349—392 α'), τὸ κρήδεμνον (στ. 121—160 γ'). Οἱ ἄνδρες ἐφόρουσαν χιτῶνα, χλαῖναν πέδιλα (στ. 41—83 γ').

ΕΚΔΟΣΕΙΣ "Ρ Ω Σ Σ Η,,

Ι. Θ. ΡΩΣΗ - ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΟΥ

ΝΕΑ ΕΚΔΟΣΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΩΝ ΜΕΤΑ ΠΟΙΚΙΛΩΝ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ

- * Κείμενοι - Μετάφρασις * Έρμηνευτικά * Γραμματικά * Χρονικά
* Έγκλιτικά * Αντικαταστάσεις * Ανάλυσις προτάσεων * Συντακτικά
* Έτομολογικά * Λίσθητικά - Ήθικά * Νόημα * Περίληψις * Έπιγραφή
* Δίδαγμα

Ι. Θ. ΡΩΣΗ - ΛΕΞΙΚΟΝ ΑΝΩΜΑΛΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ ΝΕΑ ΕΚΔΟΣΙΣ ΜΕΤΑ ΧΡΟΝΙΚΩΝ & ΕΓΚΛΙΤ. ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

- Γ. Παπανδρεοπούλου** 75 ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑ ΕΚΘΕΣΕΩΝ μετὰ ὀδηγοῦ μελέτης Ν. Ἑλληνικῶν. Διὰ τὰς Α' Β' τάξεις τῶν Γυμνασίων.
- » » » 85 ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΚΘΕΣΕΩΝ, μετὰ ὀδηγοῦ μελέτης Ν. Ἑλληνικῶν κλπ. Διὰ τὴν Γ' τάξιν Γυμνασίου.
- » » » 95 ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΚΘΕΣΕΩΝ Μετὰ ὀδηγοῦ μελέτης Ν. Ἑλληνικῶν κλπ. Διὰ τὴν Δ' τάξιν Γυμν.
- » » » 100 ΑΝΕΠΤΥΓΜΕΝΑ ΓΝΩΜΙΚΑ - ΡΗΤΑ - ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ διὰ τοὺς μαθητὰς Γυμνασίων, Ἐμπορικῶν καὶ Ἄνωτ. Σχολῶν.
- » » » ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ
- » » » 170 ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ (Κείμενοι - Λεξιλόγιον - Παρατηρήσεις - Μετάφρασις - Συντακτικὸν - Φοβολογικὸν - Τυπολογικὸν - Ἑτομολογικὸν - Σύνταξις Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Γραμματολογίας) διὰ τοὺς μαθητὰς τῶν Γυμνασίων καὶ Ἄνωτάτων Σχολῶν.
- Ἰωάννου Κολλάρου** ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΤΥΠΩΝ ΚΑΙ ΟΜΑΔΩΝ: 61 ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΚΘΕΣΕΩΝ διὰ τοὺς μαθητὰς Γυμνασίων.
- Βάγια - Γκότση - Κολλάρου - Μαυροῦδη - Παπαδημητρίου - Παπανδρεοπούλου - Σταματάκου - Τασίνη** 340 ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΑ - ΣΧΕΔΙΑ - ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΚΘΕΣΕΩΝ ΙΔΕΩΝ Διὰ τοὺς τελειοφοίτους τῶν Γυμνασίων καὶ Ἐποψηφίων Ἄνωτ. Σχολῶν.
- Ἰ. Κολλάρου - Μ. Μαυροῦδη** ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ Ἐκδοσις νεωτάτη μετὰ πλήρη στοιχεῖα τοῦ βίου καὶ τοῦ ἔργου τῶν λογοτεχνῶν, διὰ τοὺς μαθητὰς μέσης ἐκπαιδεύσεως.
- » » » » ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ α) Διὰ τὰς Α' & Δ' Γυμνασίου β) Β' & Ε' Γυμν. γ) Γ' Γυμν. δ) ΣΤ' Γυμν.
- » » » » ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΟΛΟΓΙΑ Διὰ τοὺς μαθητὰς τῶν Γυμνασίων.
- » » » » ΓΕΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ (ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ) (Διὰ τοὺς ὑποψηφίους Ἀνωτάτων Σχολῶν).
- » » - Καχριμάνη ΑΝΑΛΥΣΕΙΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ Διὰ τοὺς μαθητὰς Α', Β', Γ', Δ', Ε', ΣΤ' Γυμν. Πλήρης Ἀνάλυσις Κειμένων τῶν Ἀναγνωστικῶν ΟΕΣΒ ὅλων τῶν τάξεων.
- ΕΚΔΟΣΕΙΣ "Ρ Ω Σ Σ Η,,** ΛΥΣΕΙΣ ΦΥΣΙΚΗΣ - ΛΥΣΕΙΣ ΧΗΜΕΙΑΣ Β' τάξεως Γυμνασίου.
- » » ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ: ΗΘΙΚΗΣ - ΛΟΓΙΚΗΣ - ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ
- Στ. Παπασταματίου:** ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ Καθαρευούσης - Δημοτικῆς